

עיר וקדיש מז שמיא נחית

ט"ל תשכ"ח מפי זרעו

ספר
תורת הזוהר

והוא ספר הזוהר שחבר התנא האלוקי
רבן שמעון בר יוחאי זיע"א
בלשון הקודש למען ירוץ הקורא בו
מנוקד ומחולק ללמוד יומי

חלק ו'

בזוהר דא יפקון מז גלותא

והמשכילים יזהרו כזוהר הרקיע

חוברת מספר 200

עֲזָרֵי מַעַם ה' עוֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֵּהָר

חֵלֶק ו'

וְהוּא סֵפֶר הַזֵּהָר שֶׁחִבֵּר הַתַּנָּא הָאֱלֹקִי
רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א
בְּלִשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ לְמַעַן יִרוּץ הַקּוֹרֵא בּוֹ
מִנְקֵד וּמְחוּלָק לְלִמּוּד יוֹמֵי
לְכָל יְמוֹת הַשָּׁנָה

מְזוּהָר פ' וִירָא דף קח עד פ' תּוֹלְדוֹת דף קלח

וּמְצוּרָף: 1. תִּיקוֹן הַכִּלְלִי, 2. תּפִילַת הַדֶּרֶךְ 3. תּפִילַת הוֹדִיָּה
לְבוֹרָא עוֹלָם, 4. תּפִילָה לְפָנֵי וְאַחֲרֵי הַלִּימוּד, 5. תִּיקוֹן מַג,
6. תִּיקוֹן מַח, 7. פּתִיחַת אֵלֵיהוּ הַנְּבִיא

מוֹפָץ לְלֹא מְטַרְת רֹוח כָּלִל – לְקִירוּב הַגְּאוּלָּה בְּרַחֲמִים
וְכֵן נְסִיִּים יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אֶת סֵפֶר הַזֵּהָר הַקּוֹדֶשׁ שָׁנָה בְּשָׁנָה
בְּהִילּוּלַת הַרְשָׁב"

יּוֹצֵא לְאוֹר עַל יְדֵי "מְפַעַל הַזֵּהָר הָעוֹלָמִי"
בְּעִיה"ק בֵּית שְׁמֵשׁ תּוֹבֵב"א
שֶׁבֶט תּשַׁע"ד לִפ"ק

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
האדמו"ר מהאלמין-בית שמש
חיבר למעלה מאלף ספרים
על כל מקצועות התורה

מפעל
**הזוהר
העולמי**
סניף בת ים
רחוב בר יהודה 50
בת ים יצ"ו ארץ ישראל
טל: 0527651911

נא לפרסם בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובשמחות ולכל החברים וידידים לזיכוי הרבים ולזכות ללמוד תורה לשמה, וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים, ועליו נאמר "אם תוציא היקר מזולל כפי תהיה", הוא מברך והקב"ה מסכים אתו אכי"ר.

הרשב"י קובע:

"בספר הזוהר יצאו בני ישראל מהגלות ברחמים"
מחפשים מפיצים למליוני דפי הזוהר בכל העולם
מחפשים תורמים להדפיס מיליוני דפי הזוהר לחלקם
ל-15 מליון יהודים בחנם

האם יש מחשב שיוכל לחשב את הזכות הגדולה שיכולים
לזכות בכסף קטן?

גדולי הדור פסקו! תרמו אל מפעל הזוהר העולמי, (ישירות
לדפוס) והיו שותפים להצלת עם ישראל על ידי חלוקת דפי זוהר
היומי, ספרים ועלונים בחינם: **0527-651911**

בְּעוֹלָם הַזֶּה. בְּאִפּוֹ – בְּעוֹלָם הַבָּא. וּבְחֻמָּתוֹ –
בְּזִמְן שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת מֵתִים.
אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, כְּמוֹ שְׁאַרְצָם אֲבָדָה לְעוֹלָם
וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, גַּם כֶּף הֵם אֲבָדוּ לְעוֹלָם
וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וּבֵּא רְאֵה שְׂדֵיִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין כְּנֶגֶד דִּין.
הֵם לֹא הִשִּׁיבוּ אֶת נַפְשׁ הָעֲנִי בְּמֵאֲכָל
וּמִשְׁקָה – גַּם כֶּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִשִּׁיב
נַפְשָׁם לְעוֹלָם הַבָּא. וּבֵּא רְאֵה, הֵם נִמְנְעוּ מִצְדָּקָה
שְׁנִקְרֵאת חַיִּים – אִף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַע מֵהֶם
חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְכִמוֹ שֶׁהֵם מְנַעוּ
דְּרָכִים וּשְׁבִילִים מִבְּנֵי הָעוֹלָם – כֶּף גַּם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְנַע מֵהֶם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים שֶׁל רַחֲמִים
לְרַחֵם עֲלֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אָבֵא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם יַעֲמְדוּ וַיִּקְוִמוּ
לְדִין, וְעֲלִיָּהֶם כָּתוּב (דניאל יב) וְאַלְהָה
לְחַרְפוֹת לְדָרְאוֹן עוֹלָם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא
בַּעַל הָרַחֲמִים, כִּיּוֹן שֶׁדָּן אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְקָבְלוּ דִין, לֹא נִדוֹנוּ בְּכָל הַדִּינִים.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כָּתוּב וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ
הַהִפְכָּה וְגו'. מֵהוּ בְּהַפֵּךְ אֶת הָעָרִים אֲשֶׁר

יֵשׁב בְּהֵן לוֹט? אֶלֶּא בְּכַל עֲשֵׂה דִיּוּרוֹ לוֹט,
שְׁכָתוּב וְלוֹט יֵשׁב בְּעָרֵי הַכֶּכֶר וַיֵּאָהֵל עַד סֹדֶם.
[וְכָתוּב אֲשֶׁר יֵשׁב בְּהֵן לוֹט. אֶלֶּא וְדַאי שְׁבַכְלָם
עֲשֵׂה אֶת דִּיּוּרוֹ] וְלֹא קִבְלוּ אוֹתוֹ, חוּץ מִמְלֶךְ סֹדֶם
שֶׁקִּבַּל אוֹתוֹ בְּסֹדֶם מִשׁוּם אֲבָרָהֶם.

וְתַבַּט אֶשְׁתוֹ מֵאַחֲרָיו, הִיא צָרִיף לְכָתַב
מֵאַחֲרֶיהָ? אֶלֶּא מֵאַחַר הַשְּׂכִינָה. רַבִּי
יוֹסִי אָמַר, מֵאַחֲרָיו שֶׁל לוֹט, שֶׁהַמְּשַׁחֵת הִיא
הוֹלֵךְ אַחֲרָיו. וְכִי אַחֲרָיו הֵלֵךְ, הָרִי הוּא שֶׁלַח
אוֹתוֹ? אֶלֶּא כָּל מְקוֹם שֶׁהֵלֵךְ לוֹט, הִתְעַכַּב
הַמְּשַׁחֵת לְהַשְּׁחִית, וְכָל מְקוֹם שֶׁהֵלֵךְ כָּבַר
וְהִשְׁאִיר לְאַחֲרָיו, הִיא הוֹפֵךְ אוֹתוֹ הַמְּשַׁחֵת.

וְלָבָן אָמַר לוֹ אַל תַּבַּט אַחֲרָיָהּ, שֶׁהָרִי אֲנִי מְחַבֵּל
אַחֲרָיָהּ. וְעַל זֶה כָּתוּב וְתַבַּט אֶשְׁתוֹ
מֵאַחֲרָיו, וְרָאֵתָה אֶת הַמְּשַׁחֵת, אֲזוֹ וְתָהִי נֹצִיב
מִלַּח. שֶׁהָרִי כָּל זְמַן שֶׁהַמְּשַׁחֵת אֵינוֹ רוֹאֶה אֶת
פְּנֵי הָאִישׁ [מִרְאֵה פָּנָיו לְאִישׁ], הוּא אֵינוֹ מְשַׁחֵת
אוֹתוֹ. כִּיּוֹן שֶׁאֶשְׁתוֹ הִחֲזִירָה פָּנֶיהָ לְהַסְתַּכֵּל
אַחֲרָיו, מִיָּד וְתָהִי נֹצִיב מִלַּח.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ עוֹמְדִים יוֹם אֶחָד
וְעוֹסְקִים בַּפְּסוּק הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,

כְּתוּב (דברים ח) אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנַת תֹּאכַל בָּהּ
 לֶחֶם לֹא תַחְסֹר כָּל בָּהּ. לְשֵׁם מָה פַּעַמִּים בָּהּ בָּהּ?
 אֵלָּא הִרִי נֹאמֵר שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חִלַּק אֶת כָּל
 הָעַמִּים וְהָאֲרָצוֹת לְשְׁלוֹחִים מְמַנִּים, וּבְאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל לֹא שׁוֹלֵט מְלֶאךָ וְלֹא מְמַנֶּה אַחֵר, אֵלָּא
 הוּא לְבַדּוֹ, לְכֵן הִכְנִיס אֶת הָעַם שְׁלֹא שׁוֹלֵט בָּהֶם
 אַחֵר לְאֶרֶץ שְׁלֹא שׁוֹלֵט בָּהּ אַחֵר.

בא רֵאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן מְזוּן שָׁם
 בַּתְּחִלָּה, וְאַחֵר כֶּף לְכָל הָעוֹלָם. כָּל שְׂאֵר
 הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת בְּעֵנִי, וְאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל לֹא כֶּף, אֵלָּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נְזוּנִית בַּתְּחִלָּה
 וְאַחֵר כֶּף לְכָל הָעוֹלָם.

וְלִכֵּן אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכָּנַת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם,
 אֵלָּא בְּעֶשֶׂר, בְּסַפּוּק שֶׁל הַכֹּל תֹּאכַל בָּהּ
 וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. בָּהּ בְּקִדְשֵׁת הָאֶרֶץ, בָּהּ שׁוֹרָה
 הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה, בָּהּ שׁוֹרָה הַבְּרָכָה שְׁלֹמַעְלָה,
 וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

בא רֵאָה, כְּתוּב כִּגְן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. עַד כָּאֵן לֹא
 נוֹדַע גֵּן ה' אִם הוּא אֶרֶץ מִצְרַיִם וְאִם הוּא
 אֶרֶץ סֹדֵם וְאִם הוּא גֵּן ה' שְׁנִקְרָא גֵּן עֵדֶן. אֵלָּא
 כִּגְן ה' שֵׁישׁ בּוֹ סַפּוּק וְעֵדוֹן שֶׁל הַכֹּל, כֶּף גַּם

הִיְתָה סֹדֶם וְכַף גַּם מְצָרִים. מֵה גֵן ה' לֹא צָרִיף
 אָדָם לְהִשְׁקוֹתוֹ, אִף מְצָרִים לֹא צָרִיף אַחַר
 לְהִשְׁקוֹתָהּ, מִשּׁוֹם שֶׁהִנִּילוּס עוֹלָה וּמִשְׁקָה אֶת כָּל
 אֶרֶץ מְצָרִים.

בא רֵאָה מֵה כְּתוּב, (זכריה יד) וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲלֶה
 מֵאֵת מִשְׁפַּחֹת הָאָרֶץ אֶל יְרוּשָׁלַם וְגו'. זֶהוּ
 עֲנֵשׁ שְׁלָהֶם שְׁנַמְנַע מֵהֶם מָטָר. מֵה כְּתוּב וְאִם
 מִשְׁפַּחַת מְצָרִים לֹא תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְגו'? רֵאָה
 שְׁלֹא כְּתוּב וְלֹא עָלִיָהֶם יְהִיָה הַגָּשֶׁם, כִּי לֹא יוֹרֵד
 מָטָר בְּמְצָרִים וְלֹא צָרִיכִים אוֹתוֹ. אֲלֵא עֲנֵשׁ
 מֵהוּ? שְׁכְּתוּב (sw) וְזֹאת תְּהִיָה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגַּף
 ה' אֶת כָּל הַגּוֹיִם וְגו'. מִשּׁוֹם שֶׁמְצָרִים לֹא צָרִיכִים
 מָטָר. אִף סֹדֶם מֵה כְּתוּב בָּהּ? כִּי כָלָה מִשְׁקָה. כָּל
 עֲדוּנֵי הָעוֹלָם הָיוּ בָּהּ, וְעַל זֶה לֹא רָצוּ שְׁבֹנֵי אָדָם
 אַחֲרֵים יִתְעַדְּנוּ בָּהּ.

רבי חֲזִיא אָמַר, הֵם הָיוּ רִשְׁעִים מִעֲצָמָם
 וּמְמוֹנָם, שְׁכָל בֶּן אָדָם שֶׁהוּא צָר עֵין
 לְעֵנִי, רָאוּי הוּא שְׁלֹא יַעֲמֵד בְּעוֹלָם, וְלֹא עוֹד,
 אֲלֵא שְׂאִין לוֹ חַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא. וְכֹל מִי שֶׁהוּא
 וְתָרַן לְעֵנִי, רָאוּי הוּא שְׂיִתְקִים בְּעוֹלָם וְיִתְקִים
 הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֹו, וְיֵשׁ לוֹ חַיִּים וְאֶרֶץ שֶׁל חַיִּים
 לְעוֹלָם הַבָּא.

סתרי תורה

תּוֹסֵפֶתָא. קְשָׁרִים רָמִים, שָׁרִים הַמְּפֹזְרִים [נ"א
הַמְּבֻרָרִים. ונ"א הַמְּנַפְצִים], חֲכָמִים
בְּשֶׁכֶל, יִסְתַּכְּלוּ לְדַעַת, בְּשַׁעָה שֶׁהָרֵאשׁ הַלְּבָן תִּקַּן
כֹּסֵא עַל גְּבִי הָעֲמוּדִים עַל אֲבָנִים שֶׁל מְרַגְלִיּוֹת
טוֹבוֹת. בֵּין אוֹתָם הָאֲבָנִים יֵשׁ מְרַגְלִית אַחַת
בְּמֵרָאָה יָפָה וּבִתְאֹר כְּסוּי הַכְּלִי [שֶׁל הָעֶשֶׂן]
שְׁלוֹהֵט בְּשִׁבְעִים גִּזְנִים. אוֹתָם שְׁבַעִים גִּזְנִים
לוֹהֵטִים לְכָל צַד.

אַלְהָה הַשְּׁבַעִים נִפְרָדִים מִתּוֹךְ שְׁלֹשָׁה גִזְנִים.
אַלְהָה רוּחוֹת בְּרוּחוֹת שְׁנוּצָצוֹת לְאַרְבַּעַת
צַדֵּי הָעוֹלָם. כָּאֵן יֵשׁ רוּחַ חֲזָקָה שֶׁל צַד שְׁמָאל
שְׁנֵאָחֵז בְּשָׁמַיִם. אוֹתָם שְׁבַעִים גִּזְנִים הַדִּין יוֹשֵׁב
וְהַסְּפָרִים נִפְתָּחִים. מִכָּאֵן יוֹצְאִים חֲצִים וְחֲרָבוֹת
וְרִמָּחִים וְאֵשׁ שֶׁל הַמַּגְדָּל. וְנֵאָחֲזוֹת אֵשׁ חֲזָקָה
שְׁיוֹצְאָת מִהַשָּׁמַיִם בּוֹ. וְכִשְׁנֵאָחֲזוֹת הָאֵשׁ
הָעֲלִיוֹנָה בְּאֵלוֹ שְׁלִמְטָה, אֵין מִי שְׁיִכּוֹל לְשַׁבֵּר
אֶת הָרְגֵזוֹ וְהַדִּין.

עֵינַיִם לוֹהֵטוֹת כְּמוֹ שְׁלֵהָבוֹת שֶׁל אֵשׁ יוֹרֵד בָּהֶם
לְעוֹלָם. אוֹי לְמִי שֶׁפּוֹגֵשׁ אוֹתוֹ, חֲגוּר
מְתַנָּים [חֲרָבוֹת] הוּא, וְחָרַב שְׁנוּנָה בִּידוֹ. לֹא
מֵרַחֵם עַל טוֹב וְלֹא עַל רַע. שְׁהָרִי [הַפְּסָק] הַפְּתָק,

שֶׁהֵם שְׁבַעִים בְּרִשׁוֹת שְׁנֵאָחֶז אוֹתוֹ צַד שֶׁל
הַשָּׁמַיִם, יוֹרֵד בְּיַד שְׁמַאֵל בְּכַמָּה דִּינִים. מִתְּהַפֵּךְ
בְּכַמָּה גּוֹנִים, הוֹפֵךְ בְּכָל יוֹם. הוּא נִקְרָא כָּרַם זֶלֶת
שְׁמֵתְקָן לְבַנֵי אָדָם. כָּל הַגּוֹנִים שֶׁל כְּלֵי הַזַּעַם שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִרְאִים בּוֹ. וְהֵם יוֹשְׁבִים בְּרוֹם
הָעוֹלָם, וּבַנֵי אָדָם בְּסִכְלוֹתָם לֹא מְשַׁגִּיחִים בָּהֶם.
גְּפִרִית וְאֵשׁ – הַתּוֹךְ שֶׁל מַיִם וְאֵשׁ שְׁנֵתְכִים
מִהַשָּׁמַיִם נֶאֱחָזוּ זֶה בְּזֶה וַיִּרְדּוּ עַל סֹדִם. אוֹי
לְרֹשָׁעִים שְׁאִינָם מְשַׁגִּיחִים עַל כְּבוֹד רְבוּנָם.

א: עֲשֶׂרָה שְׁמוֹת חֲקוּקִים בְּרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. ב:
עֲשֶׂרָה הֵם וְעוֹלָיִם לְחֶשְׁבוֹן גְּדוֹל. ג: שְׁבַעִים
גּוֹנִים לוֹהֵטִים לְכָל צַד. יוֹצְאִים מִתּוֹךְ שְׁמוֹת
שְׁחֲקוּקִים סוּד שֶׁל שְׁבַעִים שְׁמוֹת מְלֹאכִים שֶׁהֵם
בְּסוּד הַשָּׁמַיִם.

וְהֵם: מִיכָאֵל, גַּבְרִיאֵל, רַפָּאֵל, נוּרִיאֵל. קַמ"ץ –
"קדומיאל" "מלכיאל" "צדקיאל. פֶּת"ח –
"פדאל" "תומיאל" "חשדיאל. צַר"י – "צדקיאל
"רזיאל" "יופיאל. סָגוּ"ל – "סטוטריה" "גזריאל
"ותריאל [נ"א ו"רדיאל] "למואל. חַר"ק –
"חזקיאל" "רהטיאל" "קדשיאל. שְׁב"א –
"שמעאל" "ברכיאל [נ"א ש"כניאל ונ"א
ב"רקיאל] "אהיאל. חֶל"ם – "חניאל" "להדיאל

"מחניאל [נ"א ח"ניאל ל"עדיאל מ"לכיאל].
 "עניאל ענאל אהניאל רחמיאל עזריאל [נ"א
 ש"בנאל ר"ומיאל ק"דומיאל - שר"ק. ח"כמיאל
 ר"מיאל ק"רשיאל - חר"ק] סנניה ודרגזיה
 רסיסיאל דומיאל "חוניאל "זכריאל "ואריאל
 "ה"ינאל ד"נדאל ג"דיאל ב"דאל א"נפיאל
 ועדי"אל אדנ"י על פלם. ד [פירוש, כשע"ב
 מלאכים מתחברים במלכות, אז נקרא מלכות
 הוא ובית דינו בלשון זה].

השלמה מההשמטות (סימן מ"ט)

"אהניאל" ברקיאל "גדיאל "דומיאל "הדריאל
 "ודרגזיה "זהריאל "חניאל "טהריאל
 "יעזריאל "כרעאל "למדיאל "מלכיאל "נהריאל
 "סניה "ענאל "פתחיאל "צוריאל "קנאל "רמיאל
 "שעריאל "תבכיאל:

סדר תשר"ק

"תפוריא" שכניאל "רנאל "קמריה "צוריה
 "פסיסיה "עיריאל "סמכיאל
 "נריאל "מדוניה "לסניה "כמסריה "יריאל
 "טסמסיה "חניאל "זכראל "ודריאל "הניאל
 "דנבאל "גדיאל "בדאל "אדירירון אדני על

כולהו וכו': (עד כאן מההשמטות).

כְּשֶׁכָּלָם מִתְחַבְּרִים כְּאַחַד בְּסוּד אֶחָד בְּכַח עֲלִיּוֹן אֲזִי נִקְרָא וַיְהוּה, הַכֹּל בְּכֻלָּל אֶחָד. מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם – שֵׁם קְדוֹשׁ שְׁנַחֲקֵק בְּשִׁבְעִים שִׁמוֹת אַחֲרִים, סוּד שֶׁל שָׁמַיִם. וְאֵלֶּה הֵם שִׁבְעִים שְׁשׁוּלְטִים עַל אֱלוֹ שִׁבְעִים דִּינִים, סוּד שֶׁל יְהו"ה, וְשִׁבְעִים הַשִּׁמוֹת הַלְלוּ בְּקִדְשָׁהּ, יְהו"ה שָׁמַיִם. ה [פִּירוּשׁ, שֵׁם שֶׁל ע"ב גִּשְׂרִים הַיּוֹצֵא מִפְּסוּק וַיִּסַּע וַיִּבֵּא וַיֵּט, אֱלוֹ הֵם נִקְרָאִים שָׁמַיִם, וְאוֹתָם ע"ב מִלְּאֲכִים שֶׁל מִטָּה בַּמִּלְכוּת מִקְבָּלִים מִע"ב שֶׁל מַעֲלָה וְנוֹטְלִין מֵהֵם.]

אֵלֶּיךָ נוֹטְלִים (נוֹסְעִים) מֵאֵלֶּה, וַיְהוּה ו [פִּירוּשׁ, מַלְכוּת מִתְּפָאֶרֶת] נוֹטֵל מֵאֵת יְהוּה זֶה מְזָה. ז [פִּירוּשׁ, סוּד שֶׁל אוֹתָן ע"ב שִׁמוֹת הוּא שֵׁם יְהוּה, וְהוּא הַרוֹכֵב עֲלֵיהֶן כְּנִשְׁמָה לַגּוֹף.] וְאֵלוֹ תְּלוּיִים בְּאֵלוֹ, תַּחְתּוֹנִים בְּעֲלִיּוֹנִים, וְהַכֹּל קָשֶׁר אֶחָד. וּבְזֶה נוֹדַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכַבּוּדוֹ. ח [פִּירוּשׁ, ע"ב מִלְּאֲכִים שֶׁל מִטָּה מִתְּחַבְּרִים בַּע"ב שִׁמוֹת שֶׁל מַעֲלָה הַנִּקְרָאִים שָׁמַיִם.] שָׁמַיִם שֶׁהֵם שִׁבְעִים סוּד יְהוּה, זֶהוּ בְּסוּד שִׁבְעִים וְשָׁנִים שִׁמוֹת, וְאֵלוֹ הֵם שְׁיּוֹצְאִים מִן וַיִּסַּע וַיִּבֵּא וַיֵּט. וְה"ן יל"י ס"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע. חֲלָק רֵאשׁוֹן בְּרוּךְ

שם כבוד מלכותו לעולם ועד. יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו. חלק שני ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד. חלק שלישי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה. חלק רביעי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם ננ"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר. חלק חמישי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חב"ו רא"ה יב"מ הי"י מו"ם. חלק ששי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

ואלו הם שבעים שמות ששולטים על שבעים דרגות תחתונות סוד ויהו"ה. אלו שבעים שמות יהו"ה, סוד שנקרא שמים. שבעה רקיעים הם שעולים לשבעים שמות שם קדוש. וזהו ויהוה המטיר. מאת יהוה מן השמים.

סתר הסתרים לחכמים נמסר. שם זה שנקרא שמים, ממנו נברא סתר שנקרא אדם. חשבון איברי הגוף שהם חשבון מאתים ארבעים

וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים. חֲשׁוֹן אוֹתִיּוֹתָיו מֵאֲתִים וְשֵׁשׁ
 עֶשְׂרֵה. שֵׁם זֶה שֶׁהוּא סוּד וְסִתָּר כָּלֵל שֶׁל כָּל
 הַתּוֹרָה בְּכ"ב אוֹתִיּוֹת וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, מִשׁוּם
 שֶׁהָרִי שֵׁם זֶה מֵאֲתִים וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת
 וְשִׁלְשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים שְׁכּוֹלִים בָּהּ. הָרִי
 מֵאֲתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרֵי הַגּוֹף.

סוּד שֶׁנִּקְרָא אָדָם הַשּׁוֹלֵט עַל הַכֶּסֶּא, סוּד שֶׁל
 שְׁבָעִים שְׁלֹמֹמֶטָה, וְסִתָּר זֶה שְׁכָתוּב (יחזקאל א)
 וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶּא דְּמוֹת כְּמֵרָאָה אָדָם עָלָיו
 מִלְּמַעְלָה, וְזֶה הוּא סִתָּר שְׁכָתוּב וְה' הַמְטִיר עַל
 סָדָם וְגו' מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם. וְהַכֹּל אֶחָד וְדָבָר
 אֶחָד, וְסִתָּר אֶחָד לְחַכְמֵי הַלֵּב נִמְסָר. אֲשָׁרִי [הוּא]
 חֵלְקָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

סָדָם נִחְתָּם גִּזְרֵי דִין שְׁלָהֶם עַל שְׁמִנְעוּ צְדָקָה
 מֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יו) וַיֵּד עָנִי וְאֲבִיוֹן
 לֹא הִחְזִיקָה, וְלִכֵּן הַדִּין לֹא הָיָה אֵלָּא מִן
 הַשָּׁמַיִם. צְדָקָה וְשָׁמַיִם הַכֹּל אֶחָד, וְכָתוּב (תהלים)
 קח) כִּי גָדוֹל מֵעַל שָׁמַיִם חִסְדְּךָ, מִשׁוּם שֶׁצְדָקָה
 תְּלוּיָהּ בְּשִׁמּוֹ [בְּשָׁמַיִם], דִּין הוּא מִשָּׁמַיִם,
 שְׁכָתוּב מֵאֵת ה' מִן הַשָּׁמַיִם.

הַדִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹם זֶה, שְׁכָתוּב (איכה ד)
 וַיִּגְדֵּל עוֹן בַּת עַמִּי מִחַטָּאת סָדָם.

וירושללים נקראת אחות לסדם, כמו שנאמר
 (יחזקאל יט) הנה זה היה עון סדם אחותך, ודינם
 היה מן השמים דין אחד כסדם על שמנעו צדקה
 מהם, פרט לזה שזה התהפך וזה נחרב. לזו יש
 תקומה, ולזו אין תקומה. (ע"כ סתרי תורה).

וייעל לוט מצוער וישב בהר הוא ושתי בנתיו
 עמו וגו'. מה הטעם? משום שראה שהיה
 קרוב לסדם ועלה משם. רבי יצחק פתח, (איוב לו)
 והוא מסבות מתהפך בתחבולתו לפעלם וגו'.
 הקדוש ברוך הוא מסבב סבובים בעולם ומביא
 גחלי אש צחים לעשות מעשיו, ואחר כך הופך
 אותם ועושה אותם בגון אחר.

ובמה? בתחבולתו. עושה תחבולות ומסבב
 סבובים כדי להפך אותם, ולא כמו
 אותם הראשונים. לפעלם - משום פעלם של בני
 אנוש. כמו שהם עושים מעשים, כך הוא מהפך
 אותם. כל אשר יצום על פני תבל ארצה - משום
 מעשי בני אדם הוא מהפך אותם מסבות בכל מה
 שהוא מצוה אותם על פני תבל וגו'.

רבי אלעזר אומר, והוא מסבות מתהפך -
 הקדוש ברוך הוא מסבב סבובים ומביא

מַעֲשִׂים בְּעוֹלָם לְהַתְקִים, וְאַחַר שְׁחוּשָׁבִים בְּנֵי
 אָדָם שְׂיִתְקִימוּ אוֹתָם מַעֲשִׂים, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הוֹפֵךְ אוֹתָם אֶת אוֹתָם מַעֲשִׂים מִכְמוֹ שֶׁהָיוּ
 בַּהֲתַחֲלָה. בְּתַחֲבוּלָתוֹ, בְּתַחֲבוּלָתוֹ כְּתוּב, כְּמוֹ
 הָאֵמֶן הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה כְּלֵי חָרָס, בְּעוֹד שְׁאוֹתוֹ
 הַגְּלָגֶל מְסוּבָב לְפָנָיו, חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת כְּגוֹן זֶה –
 עוֹשֶׂה, חוֹשֵׁב לַעֲשׂוֹת כְּגוֹן אַחֵר – עוֹשֶׂה. מְהַפֵּךְ
 כְּלֵי זֶה לְכָלִי אַחֵר מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ הַגְּלָגֶל סוּבָב
 לְפָנָיו. כֵּךְ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְהַפֵּךְ אֶת מַעֲשָׂיו
 שֶׁהוּא עוֹשֶׂה.

בְּתַחֲבוּלָתוֹ חָסַר יו"ד, וּמַהוּ? זֶה בֵּית דִּין
לְמִטָּה שֶׁהוּא גְּלָגֶל הַסּוּבָב לְפָנָיו,
 וְעַל זֶה הוּא מְהַפֵּךְ כְּלִים מְכֻלֵי זֶה לְכָלִי אַחֵר, וְכֵן
 זֶה כְּפִי פְעֻלָּם שֶׁל בְּנֵי אָדָם. אִם בְּנֵי אָדָם מְטִיבִים
 מַעֲשִׂיהֶם – אוֹתוֹ הַגְּלָגֶל הַסּוּבָב מְסוּבָב אוֹתָם
 יְמִינָה, וְאִז נַעֲשִׂים מַעֲשִׂים בְּעוֹלָם לְהִיטִיב לָהֶם
 כְּרָאוּי, וְהַגְּלָגֶל סוּבָב תְּמִיד וְלֹא שׁוֹקֵט בְּאוֹתוֹ צַד
 הַיְמִין, וְהָעוֹלָם מִתְגַּלְגֵּל בּוֹ. בָּאוּ בְּנֵי אָדָם לְהִרְע
 – תַּחֲבוּלָתוֹ שְׁסוּבְכַת תְּמִיד וְהִיתָה עוֹמְדַת בְּסוּבָב
 שֶׁל הַיְמִין, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסוּבָב אוֹתָהּ לְצַד
 שְׂמָאל וּמְהַפֵּךְ מְסֻבּוֹת וְכֻלִּים שֶׁהָיוּ בַּהֲתַחֲלָה
 לְאוֹתוֹ צַד שְׂמָאל.

וְאִזּוּ הַגִּלְגָּל סוֹכֵב וְנִעְשִׂים מִעֲשִׂים בְּעוֹלָם לְהִרְע
 לְבַנֵּי אָדָם. וְהַגִּלְגָּל סוֹכֵב לְאוֹתוֹ צַד עַד
 שְׁבַנֵּי אָדָם שָׁבִים לְהִיטִיב מִעֲשִׂיהֶם, וְהַגִּלְגָּל
 עוֹמֵד בְּמַעֲשֵׂי בְנֵי הָאָדָם. וְעַל כֵּן בְּתַחֲבוּלוֹתוֹ
 לְפַעֲלָם, וְלֹא עוֹמֵד תָּמִיד.

בֵּא רָאָה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גוֹרֵם סְבוּבִים
 וּמַעֲשִׂים בְּעוֹלָם כְּדֵי לַעֲשׂוֹת הַכֹּל כְּרָאוּי,
 וְהַכֹּל יוֹצֵא מִהַעֲקָר וְהַשְׂרֵשׁ שְׁלֹמְעָלָה. קָרַב אֶת
 אַבְרָהָם אֵלָיו – יָצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעְעָל, כְּשֶׁלֹּא הָיָה
 אַבְרָהָם מְהוּל כְּשֵׁיִצְא מִמֶּנּוּ, מִשׁוּם שֶׁהוּא לְמַטָּה
 וְלֹא נִשְׁלַם בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ.

אַחַר כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא סִבֵּב סְבוּבִים
 בְּתַחֲבוּלוֹתָיו וְנִמּוּל אַבְרָהָם, וְנִכְנַס
 בְּבְרִית וְנִשְׁלַם בְּשֵׁמוֹ וְנִקְרָא אַבְרָהָם, וְהוֹ עֲלִיוֹנָה
 עֲטָרָה אוֹתוֹ בְּסוּד שֶׁל מִים מְרוּחַ. פִּיּוֹן שֶׁהַסּוּד
 [שֶׁל ה"א] נִשְׁלַם וְהוּא נִמּוּל, יָצָא מִמֶּנּוּ יִצְחָק
 וְהָיָה זֶרַע קֹדֶשׁ, וְנִקְשַׁר לְמַעְלָה בְּסוּד שֶׁל אֵשׁ
 מִמִּים, וְעַל זֶה כְּתוּב (יִרְמִיָּה ב) וְאֲנֹכִי נִטְעַתִּיךָ שׂוֹרֵק
 כֹּלָה זֶרַע אֱמֶת, וְלֹא נִקְשַׁר בְּאוֹתוֹ הַצַּד הָאַחֵר.

בֵּא רָאָה, מְלוֹט יָצְאוּ מִמֶּנּוּ וּמִבְּנוֹתָיו שְׁתֵּי
 אֲמוֹת נִפְרָדוֹת וְנִקְשְׁרוּ בְּאוֹתוֹ צַד שְׂרָאוּי

לָהֶם, וְעַל זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסוּבָב
סְבוּבִים וּמַגְלִיל גְּלִגּוּלִים בְּעוֹלָם שֶׁהַכֹּל יַעֲשֶׂה
כְּרָאוּי וַיִּתְקַשֵּׁר הַכֹּל בְּמִקּוּמוֹ.

בא רֵאָה, נֶאֱדָה הָיָה לְלוֹט שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יוֹצֵיא מִמֶּנּוּ [וּמִבְּנוֹתָיו] וּמֵאֲשֶׁתּוֹ שְׂתֵי
הָאִמּוֹת הַלָּלוּ, אֲלֵא בְּשִׁבִיל לְהִתְקַשֵּׁר בְּמִקּוּמָם
הָרָאוּי לָהֶם, וְנַעֲשׂוּ מִתּוֹךְ יֵין, וְאוֹתוֹ הֵיִן
הַזְּדִמָּן לָהֶם בְּמַעֲרָה בְּאוֹתוֹ לִילָה, וְזֶהוּ הַסּוּד
שֶׁנַּעֲשׂוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁתֶּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר,
וְהָרִי נִתְבָּאָר וּבִבְאָרוֹהָ.

בא רֵאָה, מוֹאָב וְעַמּוֹן הֵן קָרְאוּ לָהֶם שְׁמוֹת.
מוֹאָב - מֵאָב. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הַבְּכִירָה
אָמְרָה בְּחֻצְפָּה, אָמְרָה מוֹאָב, מֵאָבָא הוּא.
וְהַצְעִירָה גַם הִיא יְלָדָה בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ בֶּן עַמִּי.
בְּצַנִּיעוֹת אָמְרָה בֶּן עַמִּי. בֶּן עַמִּי, וְלֹא אָמְרָה
מִמִּי הוּא.

בא רֵאָה, בְּהִתְחַלָּה כְּתוּב וְלֹא יָדַע בְּשִׁכְבָּהּ
וּבְקוּמָהּ, בְּוֹא"ו, וְנִקּוּד עַל וֹא"ו, מִשּׁוּם
שֶׁסִּיּוּעַ מִלְּמַעְלָה הָיָה נִמְצָא בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה
שֶׁעֲתִיד מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְצִאת מִמֶּנּוּ, וְלִכְן נִשְׁלַם
כְּאֵן בְּוֹא"ו. וּבִבְחֻרָת כְּתוּב וּבְקוּמָהּ, חָס וַי"ו,

משום שלא יצא ממנה חלק לקב"ה כמו האחרת
הזו, ועל זה כתוב באחרת הזו הגדולה ובקומה
בוא"ו מלא ונקוד עליו.

רבי שמעון אמר, לא ידע שעתידי הקדוש ברוך
הוא להעמיד ממנה דוד המלך ושלמה
וכל שאר המלכים ומלך המשית. עוד ובקומה,
כמו שכתוב ברות (רות ג) ותקם בטרום יכיר איש
את רעהו וגו'. ובאותו היום היתה לה קימה
ודאי, התחבר עמה בעז להקים שם המת על
נחלתו, והוקמו ממנה כל המלכים הללו וכל
העלוי של ישראל. ולא ידע בשכבה, שכתוב
ותשכב מרגלותו עד הבקר. ובקומה, שכתוב
בטרום יכיר איש את רעהו וגו'. משום כך
ובקומה נקוד וא"ו.

בא ראה את ענותנותו של אברהם, שהרי אפלו
בתחלה, כשרצה הקדוש ברוך הוא לעשות
דין בסדם, לא בקש ממנו רחמים על לוט.
[שהרי] אחר שכתוב וירא והנה עלה קיטר הארץ
כקיטר הכבשן, לא בקש על לוט ולא אמר עליו
לקב"ה כלום. אף כך לא אמר לו הקדוש ברוך
הוא דבר, כדי שלא יחשב אברהם שהקדוש
ברוך הוא גרע מזכותו כלום.

וְאֵם תֹּאמַר שְׂאֲבָרְהֶם לֹא הִחְשִׁיב בְּלִבּוֹ אֶת לׁוֹט
 לְכָלוּם - הֲרִי מָסַר נַפְשׁוֹ לְלַכֵּת לְהִלָּחֵם
 בְּקָרֵב עִם חַמְשָׁה מְלָכִים חֲזָקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, וְכָתוּב וַיִּחְלַק
 עֲלֵיהֶם לַיְלָה, וְכָתוּב וַיֵּשֶׁב אֶת כָּל הָרֶכֶשׁ וְגַם אֶת
 לׁוֹט אָחִיו וּרְכָשׁוֹ הִשִּׁיב וְגו' . אֲבָל בְּאַהֲבָה שְׂאֵהָב
 אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְרָאָה שֶׁמַּעֲשִׂיו שֶׁל לׁוֹט
 אֵינָם כְּשָׂרִים כְּרֵאוּי, לֹא רָצָה אַבְרָהָם שֶׁבְגַלְלוּ
 יַעֲזֹב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלוּם מִשְׁלוֹ, וְלִכֵּן לֹא
 בִקֵּשׁ עָלָיו רַחֲמִים לֹא בַתְּחִלָּה וְלֹא בַסּוֹף.

מִדְרַשׁ הַנֶּעְלָם

וַיַּעַל לׁוֹט מִצּוֹעַר וְגו' . אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא רְאָה
 מֵה כָּתוּב בַּיִצָּר הָרַע, תִּדַּע לָךְ שְׂאִינוֹ
 מִתְבַּטֵּל לְעוֹלָם מִבְּנֵי אָדָם עַד אוֹתוֹ זְמַן, שְׁכַתוֹב
 (יחזקאל לו) וְהִסְרֵתִי אֶת לֵב הָאֶבֶן וְגו' . שְׂאֵף עַל פִּי
 שְׂרוּאָה בְּנֵי אָדָם נִדּוּנִין בְּגִיּהָנָם, הוּא בָּא וְחוֹזֵר
 לוֹ אֵצֶל בְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיַּעַל לׁוֹט מִצּוֹעַר,
 מִצְעָרָה שֶׁל גִּיּהָנָם, מִשֵּׁם עוֹלָה לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁלֹשׁ הַנְּהָגוֹת יֵשׁ בְּאָדָם:
 הַנְּהָגַת הַשִּׁכְלָה וְהַחֲכָמָה, וְזוֹ הִיא כַח
 הַנְּשִׂמָה הַקְּדוּשָׁה. וְהַנְּהָגַת הַתְּאֻוָּה, שֶׁהִיא
 מִתְאֻוָּה בְּכָל תְּאֻוֹת רָעוֹת, וְזֶהוּ כַח הַתְּאֻוָּה.

וְהַהֲנִיחָהּ הַמְנַהֶגֶת לְבְנֵי אָדָם וּמְחַזְקֵת הַגּוֹף,
וְהִיא נִקְרָאת נֶפֶשׁ הַגּוֹף. אָמַר רַבִּי דִּימִי, זֶהוּ
כַח הַמְחַזֵּיק.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה, לְעוֹלָם אֵין יֵצֵר הָרַע
שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּאֵלוֹ שְׁנֵי כַחוֹת אֵלוֹ שְׁאִמְרָנוּ,
נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא הַרוּדְפֵת אַחַר יֵצֵר הָרַע
לְעוֹלָם, מִשְׁמַע שְׁכַתוֹב וְתֹאמַר הַבְּכִירָה אֶל
הַצְּעִירָה אָבִינוּ זְקֵן. נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא מְעוֹרְרֵת
אֶת הָאֲחֵרֵת וּמִפְתָּה אוֹתָהּ עִם הַגּוֹף לְהִדְבֵּק בְּיֵצֵר
הָרַע, וְהִיא אוֹמְרֵת לָכֵה נִשְׁקָה אֶת אָבִינוּ יִין
וְנִשְׁכָּבָה עִמוֹ. מַה יֵּשׁ לָנוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, גִּלְדָּ וְנִרְדָּף
אַחַר יֵצֵר הָרַע וְאַחַר תְּשׁוּקַת חֲמֻדַּת הָעוֹלָם הַזֶּה.
וּמָה עוֹשׂוֹת? שְׁתִּיחֶן מִסְכִּימוֹת לְהִדְבֵּק בּוֹ. מַה
כְּתוּב? וְתִשְׁקִינָן אֶת אָבִיחֶן יִין. מִתְּפִטְמוֹת
לְהִתְעוֹרֵר לְיֵצֵר הָרַע בְּאֲכִילָה וּבִשְׁתִּיָּה.

וְתִקְוֶם הַבְּכִירָה וְתִשְׁכַּב אֶת אָבִיָּהּ. כְּשֶׁאָדָם שׁוֹכֵב
עַל מִטָּתוֹ בְּלֵילָה, נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה הִיא
הַמְעוֹרְרֵת לְיֵצֵר הָרַע וּמְהַרְהֵרֵת בּוֹ, וְהוּא דְבִק
בְּכָל הַרְהוּרָע עַד שְׁמִתְעַבְּרֵת מֵעַט [מִמְנוֹן] [ד"א
על] [נ"א עד] שְׁמִבִּיא בְּלֵב הָאָדָם אוֹתָהּ
הַמְחַשְׁבָּה הָרַעָה וְדִבְקָה בּוֹ, וְעַדִּין יֵשׁ בְּלִבּוֹ וְלֹא
נִגְמַר לַעֲשׂוֹתָהּ עַד שְׁזֹאת הַתְּאַוָּה מְעוֹרְרֵת לְכַח

הגוף כמתחלה להדבק בייצר הרע, ואז הוא תשלום הרעה. זהו שכתוב ותהרין שתי בנות לוט מאביהן.

אמר רבי יצחק, מעולם אין יצר הרע מתפתה אלא באכילה ושתייה, ומתוך שמחת היין אז שולט באדם. בצדיק מה כתוב בו? (משלי יג) צדיק אכל לשבע נפשו, ואינו משתכר לעולם. שאמר רבי יהודה, אותו תלמיד חכם ששותה, קוראים עליו (שם יא) נזם זהב באף חזיר. ולא עוד, אלא שמחלל שם שמים. מנהג הרשעים מהו? (ישעיה כב) הנה ששון ושמחה. היין אז שולט באדם, הרוג בקר ושחוט צאן וגו'. עליהם אמר הכתוב (שם ה) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וגו'. כדי לעורר ליצר הרע, שאין יצר הרע מתעורר אלא מתוך היין. זהו שכתוב ותשקיין את אביהן יין.

אמר רבי אבהו, מה כתוב? ולא ידע בשכבה ובקומה. כלומר, יצר הרע אינו משגיח בה בשכבה בעולם הזה ובקומה לעולם הבא, אלא מתעורר עם כח הגוף לעבד תאותו בעולם הזה. שאמר רבי אבהו, בשעה שנכנסים הרשעים בגיהנם, מכניסים ליצר הרע לראות בהן, זהו

שְׁכָתוֹב וְלוֹט בָּא צַעְרָה, לְצַעְרָה שֶׁל גִּיהֶנֶם. וַיֵּצֵא
 לוֹ מִשָּׁם לְנִסּוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר – מִצַּעְרָה שֶׁל גִּיהֶנֶם.

וַיֵּשֶׁב בְּהַר – אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁמַע שְׁכָתוֹב
 בְּהַר, מְלַמֵּד שֶׁהוּא שָׁם מוֹשָׁבוֹ בְּמָקוֹם
 הַר. גּוֹף שֶׁהוּא חָרַב כְּמוֹ הַר שְׂאִין בּוֹ טוֹבָה.
 וּשְׂתֵי בְּנֵי עֵמוֹ – אֵלּוּ שְׂתֵי הַכַּחוֹת שְׁאֲמַרְנוּ. כִּי
 יֵרָא לְשִׁבְתָּ בְּצוֹעַר – יֵרָא וַחֲרָדָה נּוֹפֶלֶת עָלָיו
 בְּשַׁעַת שְׁרוּאָה צַעַר גִּיהֶנֶם שְׁמַצְעָרִין לְרָשָׁעִים
 וַחֲוֹשֵׁב שְׁשָׁם יְדוֹן. כִּיּוֹן שְׁרוּאָה שְׂאִינוֹ נְדוֹן שָׁם,
 יוֹצֵא וְהוֹלֵךְ לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם אַחֲרָיו.

רַב הוֹנָא כְּשֶׁהָיָה דוֹרֵשׁ לְהַזְהִיר אֶת בְּנֵי
 הָאָדָם, הָיָה אוֹמֵר לָהֶם: בְּנֵי, הַשְּׁמָרוּ
 מִשְׁלִיחַ שֶׁל גִּיהֶנֶם, וּמִיְהוּ? זֶה יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא
 שְׁלִיחַ שֶׁל גִּיהֶנֶם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מֵה זֶה שְׁכָתוֹב (משלי ל) לְעֵלּוּקָה
 שְׂתֵי בְּנוֹת הַבַּיִת? אֵלּוּ שְׂתֵי בְּנוֹת לוֹט
 שְׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהֵיא נֶפֶשׁ הַמִּתְאַוָּה, וְנֶפֶשׁ הַמִּשְׁתַּתְּפָה
 בַּגּוֹף הַרּוֹדֶפֶת אַחַר יֵצֵר הָרַע לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתוּב כָּאֵן בְּלוֹט כִּי יֵרָא לְשִׁבְתָּ
 בְּצוֹעַר, וְכָתוּב שָׁם לְעֵלּוּקָה שְׂתֵי בְּנוֹת הַבַּיִת

הב. יר"א בגימטריא הוא עלוק"ה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם יֵרָא הוּא, אִז לָמָּה הוּא בָּא לְהַטְעוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת? אֶלָּא כִּף דְּרַף כָּל עוֹשֶׂה עוֹלָה – כְּשֵׁרוּאָה הָרַע, מִתִּירָא לְפִי שְׁעָה, וּמִיד חוּזַר לְרִשְׁעָתוֹ וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ לְכֻלּוּם. כִּף יִצַר הָרַע, בְּשַׁעָה שְׁרוּאָה דִּין בְּרִשְׁעִים, יֵרָא. כִּיּוֹן שְׂיוּצָא לַחוּץ [לַעֲשׂוֹת], אִינוּ חוֹשֵׁשׁ כְּלוּם.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, מָה זֶה שְׂאֲמָרוֹ וְתֵאמְרֵהּ הַבְּכִירָה אֶל הַצְּעִירָה אֲבִינוּ זְקֵן? מָה זֶה אֲבִינוּ זְקֵן? זֶהוּ יִצַר הָרַע שְׂנֵקְרָא זְקֵן, שְׂנֵאֲמַר (קהלת ד) מְלֶךְ זְקֵן וְכִסִּיל. שֶׁהוּא זְקֵן, שְׁנוֹלֵד עִם הָאָדָם.

שְׂשִׁנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתָהּ נִפְשׁ הַמִּתְאַוָּה אוֹמֶרֶת לְאַחֶרֶת: אֲבִינוּ זְקֵן, נִרְדַּף אַחֲרָיו וְנִדְבַק בּוֹ כְּשֵׁאֲר כָּל הַרְשָׁעִים שְׂבָעוּלָם. וְאִישׁ אִין בְּאָרְץ לְבָא עָלֵינוּ – אִין אִישׁ צָדִיק בְּאָרְץ וְאִין אִישׁ שְׁלִיט עַל יִצְרוֹ. הַרְבֵּה רְשָׁעִים בְּאָרְץ, אִין אֲנַחְנוּ בְּלִבְדָּנוּ רְשָׁעִים, נַעֲשֶׂה כְּדָרְף כָּל הָאָרְץ שְׁהֵם רְשָׁעִים, שְׁעַד הַיּוֹם דְּרַף כָּל הָאָרְץ הוּא. לְכָה נִשְׁקָה אֶת אֲבִינוּ יִין – נִשְׁמַח בְּעוֹלָם הַזֶּה, נִאֲכַל וְנִשְׁתֶּה וְנִגְרוּה יִין וְנִדְבַק בְּאֲבִינוּ, בִּיצַר הָרַע, וְנִשְׁכָּבָה עִמוֹ. וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ

צוֹנַחַת וְאוֹמְרַת: (ישעיה כח) גַּם אֵלֶּה בֵּינָן שְׁגוֹ
וּבִשְׂכָר תָּעוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה מָה כָּתוּב? וַתִּשְׁקִין
אֶת אָבִיהֶן יִין. דְּרַךְ הַרְשָׁעִים לְטַעוֹת אַחֲרֵי
הַיִּין, לְפָנֶיךָ לַיִצָר הָרַע וּלְעוֹרָרוֹ. וְעַד שֶׁהוּא שָׂמַח
בְּשִׂכְרוֹתוֹ שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, מִיד – וַתִּקָּם הַבְּכִירָה
וַתִּשְׁכַּב אֶת אָבִיהָ. הִיא מְזַמְנַת עִמוֹ וּמְתַאֲוֶה
וּמְהַרְהֶרֶת בְּכָל הַרְהוּרִים רָעִים, וַיִּצָר הָרַע
מִתְחַבֵּר עִמָּה וְנִדְבַק בָּהּ וְאִינוּ מִשְׁגִּיחַ בָּהּ [בְּאוֹתוֹ
זְמַן] מָה הוּא מְמַנֶּה. בְּשִׂכְבָּהּ וּבְקוּמָהּ – בְּשִׂכְבָּהּ
בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּבְקוּמָהּ לְעֵתִיד לָבֵא. בְּשִׂכְבָּהּ –
בְּעוֹלָם הַבָּא כְּשֶׁתִּתֵּן דִּין וְחֶשְׁבוֹן, וּבְקוּמָהּ – לְיוֹם
הַדִּין, שְׂכָתוּב (דְּנִיאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמַּת עֶפֶר
יִקְיָצוּ וְגו'.

בְּשׁוֹם עֲנִין מֵאלוֹ אֵין מִשְׁגִּיחַ בּוֹ יִצָר הָרַע, אֲלֵא
דְּבִק בָּהּ וְהִיא נִדְבַקַת בּוֹ, וּלְאַחַר כֵּן
מְעוֹרְרַת לְאַחֲרָת. לְאַחַר שֶׁהַרְהוּר גָּדוֹל נִדְבַק
בַּיִצָר הָרַע, בָּאָה הָאַחֲרָת וְנִדְבַקַת בּוֹ, וַתִּשְׁקִין
אֶת אָבִיהֶן יִין. כְּמוֹ כֵּן לְעוֹרֵר לַיִצָר הָרַע וְנִדְבַקַת
בּוֹ, וְאֲזִי תִשְׁלוֹם הָרַעוֹת לַעֲשׂוֹת, וּמְתַעֲבָרוֹת
שְׁתִּיָּהן מִיִּצָר הָרַע. זֶהוּ שְׂכָתוּב וַתְּהַרִין שְׁתִּי
כְּנוֹת לוֹט מֵאָבִיהֶן.

עַד שְׂיֵצֵא לַפְּעַל מֵעֲשִׂיָהֶן – זו יולדת רשעתה,
 וזו יולדת רשעתה. וכן דרכם של רשעים
 בַּעֲנִיָּן זֶה עִם יֵצֵר הָרַע, עַד שֶׁהוֹרֵג לְאָדָם וּמוֹלִיכוֹ
 לַגֵּיהֶנֶם וּמְכַנְסוֹ שָׁם, וְאַחַר כֵּן עוֹלָה מִשָּׁם
 לְפִתּוֹת לְבַנֵי אָדָם כְּמוֹ כֵּן. וּמִי שֶׁמְפִיר בּוֹ, נִצּוֹל
 מִמָּוֶנוּ וְאֵינוֹ מִתְחַבֵּר עִמוֹ.

**אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָשַׁל לְמָה הַדְּבָר דּוֹמֶה? לְכַת
 לְסֻטִים שֶׁהָיוּ אוֹרְבִים בְּדַרְכֵים לְגֹזֵל
 וְלַהֲרֹג לְבַנֵי אָדָם, וּמְפָרִישִׁים מֵהֶם אֶחָד שְׂיִודַע
 לְהִסִּית לְבַנֵי אָדָם וּלְשׁוֹנוֹ רָךְ. מָה עוֹשֶׂה? מְקַדִּים
 וְהוֹלֵךְ לְקַבְּלָם וְנֹעֵשֶׂה כְּעַבְד לְפָנֵיהֶם, עַד
 שֶׁמֵּאֲמִינִים הַטְּפָשִׁים בּוֹ וּבוֹטְחִים בְּאַהֲבָתוֹ
 וּבְשִׂיחָתוֹ וּשְׂמִחָתוֹ עִמוֹ, וּמוֹלִיכֶם בְּחֵלֶק דְּבָרָיו
 בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁהַלְסֻטִים שָׁם. כִּיּוֹן שֶׁמַּגִּיעַ עִמָּהֶם
 לְשָׁם, הוּא הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג בָּם לְאַחַר שְׁנוֹתָנֶם
 בְּיַד הַלְסֻטִים לְהַרְגֵם וּלְקַחַת מָמוֹנָם. וְהֵם
 צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי שֶׁהִקְשַׁכְנוּ לוֹ וְלָרֶךְ לְשׁוֹנוֹ.
 לְאַחַר שֶׁהָרְגוּ אֵלָה, עוֹלָה מִשָּׁם וְיוֹצֵא לְפִתּוֹת
 בְּנֵי אָדָם כְּמִתְחַלָּה. הַפְּקָחִים מֵהֶם עוֹשִׂים
 כְּשֵׁרוֹאִים לָזֶה יוֹצֵא לְקִרְאָתָם וּמְפַתֵּה לָהֶם?
 מְפִירִין בּוֹ שֶׁהוּא צוֹדֶה אֶת נַפְשָׁם, וְהוֹרְגִים
 אוֹתוֹ, וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אַחֲרָת.**

כָּךְ הוּא יֵצֵר הָרַע, יוֹצֵא מִכַּת הַלְסָטִים, עוֹלָה
 מִגִּיהֶנֶם כְּנֶגֶד בְּנֵי אָדָם וּלְפָתוֹת לָהֶם
 בַּחֲלָק מִתַּק דְּבָרָיו. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיַּעַל לוֹט
 מִצוּעַר וַיֵּשֶׁב בְּהָר וְגו'. כָּמוֹ לְסָטִים לְאַרְבַּ לְבָנֵי
 אָדָם. מָה עוֹשֶׂה? עוֹבֵר לְפָנֵיהֶם, וְהִטְפְּשִׁים
 מֵאֲמִינִים בּוֹ וּבִאֲהַבְתּוֹ שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְפָתוֹתָם
 וְעוֹבֵד לָהֶם כְּעַבֵּד, שְׁנוֹתֵן לָהֶם נְשִׁים יְפוֹת
 אֲסוּרוֹת, נוֹתֵן לָהֶם בְּנֵי אָדָם לְהָרַע, מְפָרֵק מֵהֶם
 עַל תּוֹרָה וְעַל מַלְכוּת שָׁמַיִם. הִטְפְּשִׁים רוֹאִים
 כָּךְ, בּוֹטְחִים בְּאֲהַבְתּוֹ, עַד שֶׁהוֹלֵךְ עִמָּהֶם
 וּמוֹלִיכֶם בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁהַלְסָטִים שָׂם, בְּדֶרֶךְ
 גִּיהֶנֶם אֲשֶׁר אֵין דֶּרֶךְ לְנִטּוֹת יָמִין וּשְׂמָאל. כִּיּוֹן
 שְׂמַגִּיעַ עִמָּהֶם לְשָׂם, הוּא הִרְאֵשׁוֹן שֶׁהוֹרֵג
 לָהֶם, וְנַעֲשֶׂה לָהֶם מִלֵּאף הַמּוֹת וּמְכַנִּיֵּס
 לְגִיהֶנֶם, וּמוֹרִידִים לָהֶם מִלֵּאכֵי חֲבָלָה, וְהֵם
 צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי שֶׁהִקְשִׁבְנוּ לָזֶה. וְלֹא
 מוֹעִיל לָהֶם.

לְאַחַר כֵּן עוֹלָה מִשָּׁם וַיּוֹצֵא לְפָתוֹת לְבָנֵי
 אָדָם. הִפְקָחִים כְּשִׂרְוֵאִים אוֹתוֹ,
 מְכִירִים אוֹתוֹ, וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו עַד שֶׁשׁוֹלְטִים
 עָלָיו, וְסוֹטִים מִזֶּה הַדֶּרֶךְ וְלוֹקְחִים דֶּרֶךְ אַחֲרַת
 לְהַנְצִל מִמֶּנּוּ.

רַב יוֹסֵף כְּשֶׁהָיָה יוֹרֵד לְבַבְלָה, רָאָה אֶת אוֹתָם
 רְוָקִים שֶׁהָיוּ נִכְנָסִים וְיוֹצְאִים בֵּין נָשִׁים יְפוֹת
 וְלֹא חוֹטְאִים. אָמַר לָהֶם: הֲאִם אֵלֶּה לֹא פוֹחָדִים
 מִיֵּצֵר הָרָע? אָמְרוּ לוֹ: לֹא מִקּוֹנְדִיטוֹן רַע בָּאֲנוּ.
 אָנוּ נִגְזְרָנוּ מִקְדָּשֶׁת הַקֹּדֶשׁ. שָׁאֵמַר רַב יְהוּדָה אָמַר
 רַב, צָרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ בְּשַׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ,
 וְיֵצְאוּ מִמֶּנּוּ בָנִים קְדוּשִׁים בָּנִים מְעֻלִּים שֶׁלֹּא
 פּוֹחָדִים מִיֵּצֵר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשִׁתֶם
 וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים.

רַבִּי אַבְאָ אָמַר, מַה זֶה שְׁכָתוֹב (יחזקאל כ) וְאֵת
 שַׁבָּתוֹתַי קִדְּשׁוּ? אֵלֶּה אֵינן עוֹנְתֶם שֶׁל
 תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים אֵלֶּה מְשַׁבֵּת לְשַׁבָּת. וּמִזְהִיר
 אוֹתָם, שֶׁהוֹאִיל וְתִשְׁמִישׁ הַמָּטָה הִיא מְצוּהָ –
 קִדְּשׁוּ, כְּלוֹמַר קִדְּשׁוּ עֲצָמְכֶם בְּשַׁבָּתוֹתַי בְּאוֹתוֹ
 תִשְׁמִישׁ שֶׁל מְצוּהָ.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִי שֶׁנִּכְנָס לְעִיר
 וְרוֹאִים נָשִׁים יְפוֹת, יִרְכִּין עֵינָיו וְיֹאמַר
 כָּן: בֵּן [רָאָה] מִחֲשׁוֹבִים חָצוֹב נִחְצַבְתִּי [חֲזֹק]
 דְּפוֹס הַתְּקָלָה, צָא צָא, שָׁאֵבִי הַקְּדוּשׁ שֶׁל שַׁבָּת
 הוּא. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁחֲמִימוֹת הַדֶּרֶךְ
 שׁוֹלֵט בּוֹ, וְיִכּוֹל יֵצֵר הָרָע לְשַׁלֵּט עָלָיו. (עד כאן

סדר הלימוד ליום ח חשון [יום 38 בשנה]

סתרי תורה

וַיַּעַל לוֹט מִצּוֹעַר וְגו', מִתּוֹךְ רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, נִפְרָד
 מִצַּד הַיָּמִין הַתּוֹךְ אֶחָד שֶׁל קָשָׁר
 שֶׁהַחֲקִיקָה דְבוּקָה בְּתוֹךְ הַתּוֹךְ הַזֶּהב מִצַּד
 הַשְּׂמָאל בְּתוֹךְ טְמָאָה [שֶׁל יִצְרוֹ] [נ"א וּמְקוֹמוֹ]
 וְנַעֲשֶׂה שֶׁל קָשָׁר אֶחָד שֶׁל הָאֵילָן.

בְּשָׂרָצָה יִצְחָק לְהִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, בַּחֲזֵק שֶׁל
 הַדִּין הַקָּשָׁה הַתַּחֲזֵק וְהַפְּרִיד דְּרָגוֹת
 מִקְיּוּמָם, וְהַתַּחֲזֵק אֲבָרָהֶם וְהַפְּרִיד אוֹתוֹ קָשָׁר
 אֶחָד שֶׁל הָאֵילָן מִתּוֹךְ אוֹתָהּ טְמָאָה. אוֹתוֹ נֶחֱשׂ
 הַקְּדֻמוֹנֵי נִכְנַס בְּשָׂרָשׁוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהוּא הֵיִן
 שֶׁשְּׂתָהּ וְהוֹלִיד שְׁתֵּי דְרָגוֹת קְשׁוּרוֹת זוּ בְּזוּ. וְהֵן
 הַדְּרָגוֹת שְׁסוּכְבוֹת בְּצַד הַטְּמָאָה, אֶחָד נִקְרָא
 מְלִכּוּ"ם וְאֶחָד נִקְרָא פְּעוּ"ר.

זוֹ עֲצָה בְּנִכְסָה, וְזוֹ עֲצָה בְּגִלוּי. פְּעוּ"ר, שֶׁהַתְּגָלָה
 הוּא וְכָל מַעֲשָׂיו בְּגִלוּי. מְלִכּוּ"ם, שֶׁהוּא
 בְּכִסּוּי. הוּא וְכָל מַעֲשָׂיו מְכֻסִּים. מִשְׁנֵי אֱלֹה
 נִפְרָדִים מִיָּנִים רַבִּים לְמִינֵיהֶם וְסוּכְבִּים אֶת הַיָּם
 הַגְּדוֹל וְאֶת כָּל הַצְּדָדִים הַטְּמָאִים הַלָּלוּ, וְכָל אֶחָד
 וְאֶחָד קוֹפֵץ [נ"א נִזְרֵף] לְמְקוֹמוֹ.

כְּמוֹ כֵּן הוּא לְמַטָּה. לוֹט נִפְרַד מֵאַבְרָהָם וְשָׁם
 דִּיּוּרוֹ עִם אַנְשֵׁי סֹדֵם, כְּשֶׁהִתְעוֹרַר עֲלֵיהֶם
 הַדִּין נִזְכָּר בְּאַבְרָהָם, וְשָׁלַח לוֹ מִשָּׁם וְנִפְרַד מֵהֶם.
 בְּנוֹתָיו הִשְׁקוּהוּ יַיִן וְהוֹלִידוּ מִמֶּנּוּ שְׁתֵּי אֲמוֹת.
 אַחַת נִקְרְאת מוֹאֵב וְאַחַת נִקְרְאת עֲמוֹן. אַחַת
 בְּגִלּוּי וְאַחַת בְּכֶסוּי. עֲמוֹן דְּרָגְתוֹ מִלְכוּ"ם, עֲצָה
 בְּכֶסוּי. מוֹאֵב דְּרָגְתוֹ פְּעוּ"ר, הַכֹּל בְּגִלּוּי.

כְּמוֹ זֶה בְּנוֹתָיו. אַחַת אָמְרָה בֶּן עַמִּי, בֶּן יֵשׁ לִי
 מִעַמִּי וְלֹא אָמְרָה מִמִּי הוּא, מִשּׁוּם כֶּךָ הוּא
 הָיָה בְּכֶסוּי. זוֹ אָמְרָה מוֹאֵב, מֵאֵב הוּא זֶה, מֵאַבָּא
 הוֹלִדְתִּיהוּ, דְּרָגְתוֹ פְּעוּ"ר, הַדְּבָר בְּגִלּוּי.

וּבִשְׁנַיִ אֵלֶּה אָחִז דְּוֹד הַמְּלָךְ, לְאַחַר מִכֵּן מִמוֹאֵב
 בָּאָה רוּת וַיֵּצֵא מִמֶּנָּה דְּוֹד הַמְּלָךְ, וּמִעֲמוֹן
 הִתְעַטַּר דְּוֹד הַמְּלָךְ בְּעֵטְרָה הַזֹּאת שֶׁהִיא עֵדוּת
 לְזֵרְעוֹ שֶׁל דְּוֹד, שְׁכָתוּב (מלכים-ב יא) וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת
 הַנֶּזֶר וְאֶת הָעֵדוּת. וְזוֹ הִיְתָה מִמְּלָכוּ"ם דְּרָגְתַּת בְּנֵי
 עֲמוֹן, שְׁכָתוּב (שמואל-ב יב) וַיִּקַּח אֶת עֵטְרַת מְלָכָם.

מִלְכָּם דְּרָגְתַּת בְּנֵי עֲמוֹן הוּא, שְׁכָתוּב וַתְּהִי עַל
 רֹאשׁ דְּוֹד, וּמִשָּׁם הִיְתָה עֵדוּת לְבָנָיו
 לְעוֹלָמִים, וּבָהּ נוֹדַע מִי הוּא מִן בְּנֵי דְּוֹד הַמְּלָךְ
 שְׁרָאוּי לְמֶלֶךְ וְדָאֵי שְׁאוּמְרִים מִן דְּוֹד הוּא

[הגוף]. שְׁאֶפְלוּ שְׁנוּלַד בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, יְכוּל הָיָה לְסַבֵּל בְּעֵטְרָה הַהִיא עַל רֵאשׁוֹ [שֶׁהָרִי הוּא] שֶׁהָיָה מִשְׁקַל כֶּפֶר זֶהָב וְאֶבֶן יִקְרָה הָיְתָה, וּבֶן אָדָם אַחַר לֹא יְכוּל לְסַבֵּל אוֹתָהּ. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב בְּיוֹאֵשׁ, וַיִּתֵּן עֲלָיו אֶת הַנְּזֹר וְאֶת הָעֵדוּת.

וּבְשֵׁתִי דְּרָגוֹת נֶאֱחָזוּ דְּוֹד הַמְּלָךְ, וְהֵם תִּקְרָן מַלְכוּתוֹ לְהִתְחַזֵּק עַל שְׂאֵר הָעַמִּים, שְׂאֵם לֹא נִכְלָל בְּצַד שְׁלָהֶם, לֹא יְכוּל לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כָּל [הַגְּוֹנִים] הַדְּרָגוֹת שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים כְּלוּלִים בְּדוֹד לְהִתְגַּבֵּר וּלְהִתְחַזֵּק עֲלֵיהֶם.

וַיַּעַל לוֹט מְצוּעַר וַיֵּשֶׁב בְּהַר. כְּתוּב (משלי ל) לְעֹלֹקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הֵב הֵב. אֵלוֹ שְׁתֵּי בָנוֹת שֶׁל יֵצֵר הָרַע מְעוֹרְרוֹת אוֹתוֹ [כְּדִי] לְשַׁלֵּט עַל הַגּוֹף. אַחַת הִיא נֶפֶשׁ שֶׁמְתַרְבֶּה תְּמִיד בַּגּוֹף, וְאַחַת הִיא נֶפֶשׁ שֶׁכּוֹסֶפֶת לְתַאֲוֹת רָעוֹת [ד"א שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה] וּבְכָל הַכְּסוּפִים הָרָעִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. זֹהִי הַבְּכִירָה, וְזוֹ [וְאַחֲרַיִךְ] הַצְּעִירָה.

וַיֵּצֵר הָרַע לֹא מִתְחַבֵּר תְּמִיד אֶלָּא בְּשֵׁתִי אֵלָּה כְּדִי לְפַתּוֹת בְּנֵי אָדָם, וּכְדִי שִׂיאֲמִינוּ לוֹ [לְהוֹבִיל] לְהַאֲבִיד אוֹתָם לְמָקוֹם חֲצִי הַמְּנוֹת וַיַּעֲבְדוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) עַד יִפְלַח חֵץ

כְּבָדוֹ. לְלִסְטִים שְׁמֻקְפָּחִים בְּהָרִים, וּמִסְתִּירִים
 עֲצָמָם בְּמָקוֹם מִפְּחִיד בְּהָרִים, וְיֹדְעִים שְׁהָרִי
 בְּנֵי אָדָם שׁוֹמְרִים עֲצָמָם מִלְּלַכְתּ לְמָקוֹמוֹת
 הַלָּלוּ, מָה עוֹשִׂים? בּוֹחֲרִים מֵהֶם אוֹתוֹ שְׁלֹשׁוֹנוֹ
 חֲדָה מִכֻּלָּם, אוֹתוֹ שְׁיֹדַע לְפִתּוֹת בְּנֵי אָדָם,
 וְיוֹצֵא מִבִּינֵיהֶם וְיוֹשֵׁב בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׁכָל בְּנֵי
 הָעוֹלָם עוֹבְרִים שָׁם. כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ אֲלֵיהֶם,
 מִתְחִיל לְהִתְחַבֵּר עִמָּם (וּלְפִתּוֹתָם). (עד כאן סתרי תורה).

וַיִּפֶּע מִשָּׁם אֲבָרָהֶם אֲרָצָה הַנֶּגֶב. כָּל מִסְעוֹתָיו
 הָיוּ לְצַד דְּרוֹם יוֹתֵר מִלְּצַד אַחֵר, מִשׁוֹם
 שְׁהָרִי בְּחֻכְמָה עָשָׂה לְהִדְבֵּק בְּדְרוֹם.

וַיֹּאמֶר אֲבָרָהֶם אֵל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אַחֲתִי הוּא.
 שְׁנִינּוּ, [כִּיּוֹן] לֹא צָרִיךְ אָדָם לְסַמֵּךְ עַל
 הַנֶּסֶם, וְאִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵשׁ נֶס לְבֶן אָדָם,
 אֵינן לוֹ לְסַמֵּךְ תָּמִיד עַל נֶס בְּפַעַם אַחֲרָת, כִּי לֹא
 בְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה מִתְרַחֵשׁ נֶס.

וְאִם יִכְנִיס אָדָם אֶת עֲצָמוֹ לְמָקוֹם שֶׁהַנֶּזֶק מְצוּי
 לְעֵין, הָרִי פִקְעָה כָּל זְכוּתוֹ שֶׁעָשָׂה בְּתַחֲלָה
 וּבְאֵרוֹהָ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בראשית לב) קִטְנֵתִי מִכֻּל
 הַחֲסָדִים וּמִכֻּל הָאֱמֶת וּגו'. וְאֲבָרָהֶם, כִּיּוֹן שֶׁעָלָה
 מִמְּצָרִים וְנִצּוֹל פַּעַם אַחַת, כָּעֵת לָמָּה הַכְּנִיס אֶת
 עֲצָמוֹ בְּצַעַר כְּבִתְחֻלָּה וְאָמַר אַחֲתִי הוּא?

אָפֵא אַבְרָהָם לֹא סָמַךְ עַל עֲצָמוֹ כְּלוּם, שְׂרָאָה
 אֶת הַשְּׂכִינָה תָמִיד בְּמִדְוָרָה שֶׁל שָׂרָה וְלֹא
 זֶה מִשָּׁם, וּמִשּׁוֹם שֶׁהִיְתָה שָׁם, סָמַךְ אַבְרָהָם
 וְאָמַר אַחֲתֵי הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (משלי ז) אָמַר
 לַחֲכָמָה אַחֲתֵי אָתָּה, וְלִכֵּן אָמַר אַחֲתֵי הוּא.

וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ וְגו'. וְכִי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בָּא אֶל רְשָׁעִים? כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (במדבר כב)
 וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בְּלָעַם, (בראשית לא) וַיָּבֵא אֱלֹהִים
 אֶל לָבֵן? אֵלֹא אוֹתוֹ מְמַנֶּה הַשְּׁלִיחַ שֶׁמִּפְקֵד
 עֲלֵיהֶם הֵיךְ מִשּׁוֹם שֶׁכָּלָם, כְּשֶׁעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת,
 נוֹטְלִים הַשֵּׁם הַזֶּה, מִצַּד הַדִּין הֵם בָּאִים. וְעַל זֶה
 וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בְּחִלּוֹם הַלְלִילָה וַיֹּאמֶר
 לוֹ הִנֵּךְ מֵת עַל הָאִשָּׁה אֲשֶׁר לָקַחְתָּ וְגו'.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (משלי יב) שְׁפַת אֱמֶת וְגו'.
 שְׁפַת אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד - זֶה אַבְרָהָם, שֶׁכָּל
 דְּבָרָיו בִּהַתְחָלָה וּבִסוּף הָיוּ בְּאֱמֶת. וְעַד אַרְגִּיעָה
 לְשׁוֹן שָׁקֶר - זֶה אַבְיִמֶלֶךְ. בְּאַבְרָהָם נֹאמַר, וַיֹּאמֶר
 אַבְרָהָם אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אַחֲתֵי הוּא. זֶה בִּהַתְחָלָה
 שֶׁאָמַר מִשּׁוֹם הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיְתָה עִמָּה שֶׁל שָׂרָה
 אַחֲתֵי הִיא, וְאַבְרָהָם עָשָׂה בְּחֲכָמָה. מָה הִטְעַם?
 מִשּׁוֹם שֶׁאַבְרָהָם הוּא מִצַּד הַיְמִין, אָמַר אַחֲתֵי
 הוּא, וְסוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (שיר ה) אַחֲתֵי רַעֲיָתִי יוֹנְתֵי

תַּמְתִּי. וְעַל זֶה אֲבָרְהֵם קָרָא לָהּ תַּמִּיד אַחוֹתִי,
 מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבַק עִמָּה, וְלֹא יִזְוֶזוּ זֶה מִזֶּה לְעוֹלָמִים.
 לְבַסּוּף מָה כְּתוּב? וְגַם אֲמַנָּה אַחֲתִי בֵּת אָבִי
 הוּא אַךְ לֹא בֵּת אִמִּי. וְכִי כֶּף הִיָּה? אֲלֹא
 הַכֹּל מִשּׁוּם הַשְּׂכִינָה אָמַר אַחֲתִי הוּא בֵּהֲתַחֲלָה,
 שְׂכָתוּב אָמַר לְחֻכְמָה אַחֲתִי אֶת. אַחֵר כֶּף וְגַם
 אֲמַנָּה. מָה זֶה וְגַם? לְהוֹסִיף עַל מָה שֶׁאָמַר
 בִּתְחִלָּה. אַחֲתִי בֵּת אָבִי הוּא, הַבֵּת שֶׁל הַחֻכְמָה
 הָעֲלִיּוֹנָה, וְלִכֵּן נִקְרָאת אַחוֹתִי וְנִקְרָאת חֻכְמָה, אַךְ
 לֹא בֵּת אִמִּי, מִהַמָּקוֹם שֶׁל רֵאשִׁית הַכֹּל הַנִּסְתָּר
 הָעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה וַתְּהִי לִי לְאִשָּׁה, בְּאַחֲוָה
 וְחִבִּיבוּת, שְׂכָתוּב (שם ב) וַיִּמְיֶנּוּ תַחֲבִקְנִי, וְהַכֹּל
 סוּד שֶׁל חֻכְמָה.

בא רֵאָה, בֵּהֲתַחֲלָה כְּשִׁירְדוּ לְמִצְרַיִם כֶּף אָמַר
 בְּשִׁבִיל לְהַדְבִּק בְּתוֹךְ הָאֲמוּנָה, וְקָרָא לָהּ
 אַחֲתִי כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ לְתוֹךְ אוֹתָם הַדְּרָגוֹת
 שֶׁבְּחוּץ. אַךְ כָּאֵן אַחֲתִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִזְוֶזוּ מִתּוֹךְ
 הָאֲמוּנָה כְּרֵאוּי. שֶׁהָרִי אָבִימְלֶךְ וְכֹל אוֹתָם יוֹשְׁבֵי
 הָאָרֶץ הָיוּ הוֹלְכִים אַחֵר עֲבוּדָה זָרָה, וְהוּא נִדְבַק
 בְּתוֹךְ הָאֲמוּנָה וּמִשּׁוּם כֶּף נִכְנַס לְשֵׁם וְאָמַר אַחֲתִי.
 מָה הָאֲחוֹת לֹא נִפְרְדַת מִן הָאֵחַ לְעוֹלָמִים – אַךְ
 כָּאֵן. שֶׁהָרִי אִשָּׁה יְכוּלָה לְהַפְרִד, אֲבָל אַחוֹת לֹא

נִפְרְדַת, שְׁהָרִי שְׁנֵי אַחִים לֹא יְכוּלִים לְהִפְרֹד
לְעוֹלָמִים וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וְלִכֵּן אָמַר אַבְרָהָם אַחֲתִי הוּא, שְׁהָרִי כָלִם הָיוּ
לְהוֹטִים בְּתוֹךְ קִשְׁרֵי הַפּוֹכְכִים וּמְזוֹלוֹת
וְעוֹבְדִים אוֹתָם, וְאַבְרָהָם הָיָה דָבֵק בְּתוֹךְ
הָאֲמוּנָה, וְאָמַר אַחֲוֹתִי, שְׁלֹא נִפְרַד לְעוֹלָמִים.
וְסִימָן לְדָבָר – (וַיִּקְרָא כֵּא) וְלֹאֲחֹתוֹ הַבְּתוּלָה, שְׁנֵאמַר
לְכֹהֵן הַמָּקוֹם שְׁאַבְרָהָם שְׂרוּי בּוֹ.

כְּתוּב (דברים י') אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא אֶתוֹ תַעֲבֹד
וּבוֹ תִדְבֹק וּבְשִׁמּוֹ תִשָּׁבַע. הַפְּסוּק הַזֶּה
בְּאֲרוּהוּ. אֲבָל בֵּא רְאָה, לֵה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא לֹא
כְּתוּב, אֲלָא כְּתוּב אֵת ה'. מַה זֶה אֵת? זֶה
הַדְרָגָה הָרְאשׁוֹנָה, הַמָּקוֹם שֶׁל יִרְאֵת הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְלִכֵּן כְּתוּב תִירָא, שְׁשֵׁם אָדָם צָרִיךְ
לִירָא לְפָנָיו רְבוּנוֹ [הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא], מִשּׁוֹם
שֶׁהוּא [בֵּית] דִּין.

וְאֵתוֹ תַעֲבֹד – זֶה הַדְרָגָה הָעֲלִיוֹנָה שְׁעוֹמְדַת עַל
הַדְרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת, וְלֹא נִפְרָדִים
לְעוֹלָמִים. אֵת וְאֵתוֹ זֶה עִם זֶה דְבָקִים וְלֹא
נִפְרָדִים. מַה זֶה וְאֵתוֹ? זֶה מְקוֹם בְּרִית הַקָּדֵשׁ,
אוֹת לְעוֹלָמִים. שְׁהָרִי עֲבוּדָה לֹא שׁוֹרָה בְּאוֹת

וְאִינוּ לְעֶבֶד אֱלֹא לִירָא, אֲבָל הָעֲבוּדָה הִיא
לְמַעֲלָה, וְלִכֵּן וְאֵתוּ תַעֲבֹד.

וְבוּ תִדְבֹק – בְּמָקוֹם שֶׁהוּא דְבִקוּת לְהִדְבֹק שֶׁהוּא
גוֹף שְׂשׂוּרָה בְּאִמְצָע. וּבִשְׂמוֹ תִשְׁבַּע –
הַמָּקוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁל הַדְּרָגוֹת, וְסִימָן לְדָבָר –
(ירמיה ל) וְאֵת דָּוִד מִלְכָּם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. מִשׁוּם
כִּן נִדְבַק אַבְרָהָם בְּאִמּוֹנָה כְּשִׁירָד לְמִצְרַיִם
וְכִשְׁהֶלֶךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. לְאָדָם שְׂרָצָה לְרֹדֵת
לְבוֹר עָמֵק, פָּחַד שֶׁלֹּא יוּכַל לְעֲלוֹת מִתּוֹךְ הַבוֹר,
מָה עֲשֶׂה? קֶשֶׁר קֶשֶׁר אֶחָד שֶׁל חֶבֶל לְמַעֲלָה
מִהַבוֹר. אָמַר, הוֹאִיל וְקִשְׂרֹתַי קֶשֶׁר זֶה, מִכָּאֵן
וְהִלָּא אֶכְנֵס לְשָׁם. כִּן אַבְרָהָם, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה
לְרֹדֵת לְמִצְרַיִם, עַד שֶׁלֹּא יָרַד לְשָׁם קֶשֶׁר בְּתַחֲלָה
אֵת קֶשֶׁר הָאִמּוֹנָה לְהִתְחַזֵּק בּוֹ, וְאַחַר כֵּן יָרַד.

אִף כֵּן גַּם כְּשֶׁנִּכְנַס לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. מִשׁוּם כֵּן
(משלי יב) שִׁפְתַּי אֱמַת תִּכּוֹן לְעַד. וְעַד אֲרַגִּיעָה
לְשׁוֹן שֶׁקֶר – זֶה אֲבִימֶלֶךְ שֶׁאָמַר בְּתָם לְבָבִי
וּבִנְקִיץ כִּפִּי. וְכִשְׁהִחֲזִירוּ לוֹ מֵהַ כְּתוּב? גַּם אֲנֹכִי
יִדְעֹתִי כִּי בְתָם לְבָבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת, וְלֹא כְּתוּב
נִקְיוֹן כִּפִּים.

וְעַתָּה הִשָּׁב אֵשֶׁת הָאִישׁ כִּי נִבְיָא הוּא. רַבִּי
יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (שמואל-א ב) רַגְלֵי

חֲסִידוֹ יִשְׁמַר וְגו'. חֲסִידוֹ כְּתוּב אֶחָד, וְזֶה אַבְרָהָם
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אוֹתוֹ תָּמִיד וְלֹא מִסִּיר
מִמֶּנּוּ אֶת שְׂמִירָתוֹ לְעוֹלָמִים. וּמָה שֶׁאָמַר רַגְלִי –
זוֹ אִשְׁתּוֹ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלַח שְׂכִינְתּוֹ עִמָּה
וְשׁוֹמֵר אוֹתָהּ תָּמִיד.

דְּבַר אַחַר רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר – אֶחָד, זֶה
אַבְרָהָם, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵלֵךְ עִמּוֹ
תָּמִיד כְּדִי שְׁלֹא יוּכְלוּ לְהַזִּיק לוֹ. וּרְשָׁעִים בַּחֲשָׁף
יְדָמוּ – אֵלּוּ אוֹתָם מְלָכִים שֶׁהָרַג הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאוֹתוֹ לִילָה שְׂרָדַף אַחֲרֵיהֶם.

זֶהוּ שֶׁכְּתוּב בַּחֲשָׁף יְדָמוּ, זֶה הַלִּילָה שֶׁנִּקְשַׁר
בַּחֲשָׁף וְהָרַג אוֹתָם, וְאַבְרָהָם רָדַף וְהַלִּילָה
הָרַג אוֹתָם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיַּחְלַק עֲלֵיהֶם לִילָה הוּא
וַעֲבָדָיו וַיִּכֶם. וַיַּחְלַק עֲלֵיהֶם לִילָה – זֶה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שֶׁחֲלַק רַחֲמִים מִן הַדִּין כְּדִי לַעֲשׂוֹת
נִקְמוֹת לְאַבְרָהָם, וּמִשׁוֹם כֵּן וּרְשָׁעִים בַּחֲשָׁף
יְדָמוּ. וַיִּכֶם? הֲיֵה צָרִיךְ לְכַתֵּב וַיִּכּוּם! אֵלּא זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי לֹא בְּכַח יִגְבֵּר אִישׁ, שֶׁהוּא
וְאַלִיעֶזֶר הָיוּ לְבָדָם.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁבְּמָקוֹם שֶׁנִּזְקַם מִצּוֹי
שְׁלֹא יִסְמַךְ בֶּן אָדָם עַל הַנֶּס, וְלֹא הֲיֵה מָקוֹם

שְׁהַנְזִק מְצוּי כְּמוֹ זֶה שְׁאַבְרָהָם הוֹלֵךְ אַחַר חַמְשָׁה
מְלָכִים לְרִדְף אַחֲרֵיהֶם וְלַעְרֹף קָרָב.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁהֵלֵךְ אַבְרָהָם עַל זֶה, לֹא
הֵלֵךְ לַעְרֹף קָרָב וְלֹא סָמַךְ עַל הַנֶּס, אֲלֵא
צָעְרוּ שָׁל לוֹט הוֹצִיא אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ, וְלָקַח מִמוֹן
לְפָדוֹת אוֹתוֹ, וְאִם לֹא – שְׂיִמוֹת יַחַד אֵתוֹ בְּתוֹךְ
שְׁבִיּוֹ. כִּיּוֹן שְׂיִצָּא רָאָה שְׂכִינָה שְׂמֵאִירָה לְפָנָיו
וְכַמָּה צָבָאוֹת סְבִיבָהּ, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה רִדְף
אַחֲרֵיהֶם, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְג אוֹתָם. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וּרְשָׁעִים בַּחֲשׂוֹךְ יִדְמוּ.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר, סוּד הוּא, רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר –
זֶה אַבְרָהָם, וְכִשְׂיִצָּא, הִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ יִצְחָק
וְנִפְלוּ לְפָנָיו, וְאִם לֹא שֶׁהִשְׁתַּתַּף יִצְחָק יַחַד עִם
אַבְרָהָם, לֹא הִשְׁמְדוּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וּרְשָׁעִים בַּחֲשׂוֹךְ
יִדְמוּ. כִּי לֹא בְכַח יִגְבֵּר אִישׁ. אִף עַל גַּב שְׁהַכַּח
נִמְצָא תָמִיד בַּיָּמִין, אִם לֹא הָיָה בְּצַד הַשְּׂמָאל לֹא
הָיוּ נִדְחִים לְפָנָיו.

דָּבָר אַחַר רַגְלֵי חֲסִידוֹ יִשְׁמַר – בְּשָׁעָה שְׁכָן אָדָם
אוֹהֵב אֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּכָל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וְשׁוֹמֵר
דְּרָכָיו, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים קכא) ה' יִשְׁמַר צֵאתְךָ

וּבּוֹאֶךָ מֵעֵתָה וְעַד עוֹלָם

בא ראה כמה חביבותו של אברהם לקב"ה, שבכל מקום שהיה הולך, לא היה חס על שלו כלום, אלא רק כדי להדבק בקב"ה, ומשום כך רגלי חסידו ישמר, וזוהי אשתו, שכתוב ואבימלך לא קרב אליה, וכתוב כי על פן לא נתתיך לנגע אליה.

בפרעה מה כתוב? (בראשית יב) וינגע ה' את פרעה וגו' על דבר שרי. היא אמרה – והקדוש ברוך הוא היה מכה, ומשום כך רגלי חסידו ישמר. ורשעים בחשך ידמו – אלו פרעה ואבימלך, שהקדוש ברוך הוא עשה בהם דינים בלילה. כי לא בכח גבר איש, מי זה איש? זה אברהם, שכתוב ועתה השב אשת האישי וגו'. וד' פקד את שרה כאשר אמר וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (זכריה ג) ויראני את יהושע הכהן הגדול עמיד לפני מלאך ה' והשטן עמיד על ימינו לשטנו. בפסוק זה יש להסתכל בו. ויראני את יהושע הכהן הגדול – זה יהושע בן יהוץדק. עמיד לפני מלאך ה', מי זה מלאך ה'? זהו המקום [שנשמות הצדיקים צוררות] צרור של נשמת הצדיק צוררה בו, וכל אותן נשמות הצדיקים עומדות שם, וזהו מלאך ה'.

וְהַשְׁטָן עֶמֶד עַל יְמִינוֹ לְשִׁטְנוֹ – זֶהוּ יֵצֵר הָרַע
 שֶׁהוּא מְשׁוֹטֵט וְהוֹלֵךְ בְּעוֹלָם לְטַל
 נְשָׁמוֹת וְלְהוֹצִיא רוּחוֹת וְלְהַסְטוֹת אֶת הַבְּרִיּוֹת
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְזֶהוּ בְּשַׁעַה שֶׁהֵטִיל אוֹתוֹ
 נְבוֹכַדְנֶצַּר לְאֵשׁ עִם אוֹתָם נְבִיאֵי הַשָּׁקֶר, וְזֶה הִיָּה
 מִסְטִין לְמַעְלָה כְּדִי שִׁישְׁרְף עַמָּם.

שָׂפָךְ הִיא דֶּרֶכּוֹ – שְׂאִינוֹ מְקַטְרֵג אֶלָּא בְּזִמְן שֶׁל
 סִכְנָה וּבְזִמְן שֶׁהֶצְעַר שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, וַיֵּשׁ
 לוֹ רְשׁוּת לְהַסְטוֹת וּלְעֲשׂוֹת דִּין אֶפְלוֹ בְּלִי דִּין,
 כְּמוֹ שְׂנֵאָמֵר (מִשְׁלֵי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. מַה
 זֶה לְשִׁטְנוֹ? שֶׁהִיָּה אוֹמֵר, אוֹ שְׂכָלָם יִנָּצְלוּ אוֹ
 שְׂכָלָם יִשְׂרְפוּ.

שֶׁהָרִי בְּשַׁעַה שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמַשְׁחִית לְחַבֵּל, לֹא
 נִצּוֹל הַצְּדִיק מִהַרְשָׁעִים. וְלִכֵּן בְּשַׁעַה
 שֶׁהָדִין שְׂרוּי בְּעִיר, צָרִיךְ בֶּן אָדָם לְבָרַח בְּטָרֵם
 שִׁיתַּפֵּס שָׁם, שֶׁהָרִי הַמַּשְׁחִית, כִּיּוֹן שֶׁמִּתְחִיל, כָּךְ
 גַּם עוֹשֶׂה לְצְדִיק כְּמוֹ לְרָשָׁע, וְכֹל שָׂכֵן שֶׁהִיוּ
 שְׁלִשְׁתָּם כְּאַחַד. וְהִיָּה תוֹבֵעַ שִׁישְׁרְפוּ כָּלָם אוֹ
 יִנָּצְלוּ כָּלָם. מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁנַּעֲשֶׂה נֵס, לֹא נַעֲשֶׂה חֲצִי
 נֵס וְחֲצִי דִין, אֶלָּא הַכֹּל כְּאַחַד, אוֹ נֵס אוֹ דִין.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, וְלֹא? וְהָרִי בְּזִמְן שֶׁבָּקַע
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל, הִיָּה

קורע את הים לאלה והם הולכים ביבשה, והמים
היו שבים מצד אחר ומטביעים את אלה ומתים.
ונמצא נס כאן ודין כאן, הכל כאחד.

אמר לו, וזהו שקשה לפניו, שקשה קדוש ברוך
הוא עושה דין ונס כאחד, לא במקום
אחד ולא בבית אחד [שהכל נמצא כאחד]. ואם
נעשה קשה לפניו, שהרי למעלה לא נעשה הכל
אלא בשלמות כאחד, או נס או דין במקום אחד
ולא לחצאין.

לכן לא עושה הקדוש ברוך הוא דין ברשעים
עד שישתלמו בחטאם. זהו שכתוב (בראשית
טו) כי לא שלם עון האמרי עד הנה, וכתוב (ישעיה
כז) בסאסאה בשלחה תריבנה. ועל זה היה מסטין
ליהושע שישורף עמם, עד שאמר לו (זכריה ג) יגער
ה' בך השטן. מי אמר לו? זה מלאך ה' [ונאמר
ויאמר ה' אל השטן].

ואם תאמר, ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בך
וגו'? בא ראה, כף גם למשה בסנה,
שכתוב (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש,
וכתוב וירא ה' כי סר לראות. לפעמים מלאך ה',
ולפעמים מלאך, ולפעמים ה'. ולכן אמר לו
יגער ה' בך השטן ולא אמר הנני גוער בך.

בא ראה, כמו זה ביום שנמצא דין בעולם והקדוש ברוך הוא יושב על כסא הדין, אז נמצא השטן הזה שמסטה למעלה ולמטה, והוא נמצא להשחית את העולם ולטל הנשמות.

רבי שמעון היה יושב ולומד תורה, והיה משתדל בפסוק הזה, (דברים כא) ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו' וערפו שם את העגלה בנחל. והדין הוא בספין לערף אותה. אמר לו רבי אלעזר, למה צריך את זה?

בכה רבי שמעון ואמר, אוי לעולם שנמשך אחר זה, שהרי מאותו היום שאותו הנחש הרע התפתה בו אדם, שולט על האדם ושולט על בני העולם, הוא עומד להסוות את העולם, והעולם לא יכול לצאת מענשו עד שיבא מלך המשיח ויקים הקדוש ברוך הוא את ישני העפר, שכתוב (ישעיה כא) בלע המות לנצח וגו', וכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ. והוא עומד על עולם זה לטל את כל נשמות בני האדם.

ובא וראה, הרי כתוב (דברים כא) כי ימצא חלל וגו'. בא ראה, כל בני העולם נשמתם

יוצאת על ידי מלאך המות. אם תאמר שכן אדם הזה יצאה נשמתו על ידי אותו מלאך המות – לא כן! אלא מי שהורג אותו, הוציא את נשמתו בטורם הגיע זמנו שישלט בו אותו מלאך המות. ולכן ולא ארץ לא יכפר וגו'. ולא ארץ שלנו. ולא די להם שעומד הוא להסטות העולם לחנם ולקטרג תמיד, כל שכן שגוזלים ממנו מה שיש לו לקחת. והקדוש ברוך הוא חס על בניו, ולכן מקריבים את העגלה הזו, כדי לתקן עמו מה שנלקחה אותה נשמה של האדם ממנו, ולא ימצא מקטרג על [ד"א הקרובים בזה] העולם.

וסוד עליון שנינו כאן. שור, פרה, עגל, עגלה – כלם בסוד עליון נמצאים, ולכן בזה מתקנים אותו, וזהו שכתוב (דברים כא) ידינו לא שפכה את הדם הזה וגו'. לא שפכו ולא גרמנו מיתתו. ובזה לא נמצא עליהם מקטרג, ובכל נתן הקדוש ברוך הוא עצה לעולם.

בא ראה, כמו זה בראש השנה ויום הכפורים, שנמצא הדין בעולם, הוא עומד לקטרג, וישראל צריכים להתעורר בשופר ולעורר קול שכלול בא"ש ומי"ם רו"ח ונעשים אחד, ולהשמיע אותו קול מתוך השופר.

וְאוֹתוֹ קוֹל עוֹלָה עַד מְקוֹם שְׂיוֹשֵׁב כְּפֶסֶת הַדִּין
 וּמִכָּה בּוֹ וְעוֹלָה. כִּיּוֹן שְׂמַגִּיעַ הַקּוֹל הַזֶּה
 מִלְמַטָּה, הַקּוֹל שֶׁל יַעֲקֹב נִתְקַן לְמַעְלָה, וְהַקְדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר רַחֲמִים. שְׁהָרִי כְּמוֹ שְׂיִשְׂרָאֵל
 מְעוֹרְרִים לְמַטָּה קוֹל אֶחָד כָּלּוֹל בְּאִ"שׁ וְרו"ח
 מִי"ם שְׂיוֹצָאִים כְּאֶחָד מִתּוֹךְ הַשּׁוֹפָר, כִּף גַּם
 מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה שׁוֹפָר. וְאוֹתוֹ קוֹל שְׂכָלּוֹל בְּאִ"שׁ
 וּמִי"ם רו"ח נִתְקַן, וְיוֹצֵא זֶה מִלְמַטָּה זֶה
 מִלְמַעְלָה, וְנִתְקַן הָעוֹלָם וְנִמְצָאִים הָרַחֲמִים.

וְאוֹתוֹ מְקַטְרֵג מִתְעַרְבֵּב, שְׁחוֹשֵׁב לְשַׁלֵּט בְּדִין
 וּלְקַטְרֵג בְּעוֹלָם, וְרוֹאֵה שְׂמִתְעוֹרְרִים
 רַחֲמִים. אֲזִי מִתְעַרְבֵּב וְתֵשׁ כַּחוֹ וְלֹא יָכוֹל
 לְעֲשׂוֹת דְּבָר, וְהַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא דֵּן אֶת
 הָעוֹלָם בְּרַחֲמִים. שְׂאֵם תֵּאמַר שְׂנַעֲשֵׂה דִין –
 לֹא כִּף! אֲלֵא מִתְחַבְּרִים רַחֲמִים עִם דִּין,
 וְהָעוֹלָם נִדוֹן בְּרַחֲמִים.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (תהלים פא) תִּקְעוּ בַּחֲדָשׁ שׁוֹפָר
 בְּכֶסֶה לְיוֹם חַגְנוֹ, שְׁהִלְבְּנָה מִתְכֶּסֶה,
 שְׁהָרִי אֲזִי שׁוֹלֵט הַנְּחָשׁ הָרַע וְיָכוֹל לְהַזִּיק
 לְעוֹלָם. וְכִשְׂמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, עוֹלָה הִלְבְּנָה
 וּמְעַבְרַת מִשָּׁם, וְהוּא מִתְעַרְבֵּב וְלֹא יָכוֹל
 לְשַׁלֵּט, וְעוֹבֵר שְׂלֵא יִתְקַרֵּב לְשָׁם, וְלִכֵּן בְּרֵאשׁ

השנה צריך לערבב אותו כמי שמתעורר משנתו ולא יודע כלום.

ביום הכפורים צריך לנוח ולעשות לו נחת רוח בשעיר שמקריבים לו, ואז מתהפך לסגור על ישראל, אבל ביום של ראש השנה מתערבב, שלא יודע ולא יכול לעשות כלום. רואה התעוררות של הרחמים עולים מלמטה ורחמים מלמעלה והלבנה עולה ביניהם, אז הוא מתערבב ולא יודע כלום ולא יכול לשלט.

והקדוש ברוך הוא דן את ישראל ברחמים וחס עליהם ומוצא להם זמן כל אותם עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים לקבל את כל אותם השבים לפניו ולכפר להם מחטאיהם ומעלה אותם ליום הכפורים.

ועל זה בכל מצוה הקדוש ברוך הוא את ישראל לעשות מעשה, כדי שלא ישלט עליהם מי שלא צריך ולא ישלט עליהם הדין ויהיו כלם צדיקים בארץ כאהבת האב על הבנים [בני אדם], והכל תלוי במעשה ובדבורים, והרי בארנו הדברים.

וה' פקד את שרה כאשר אמר, שכתוב למועד אשוב אליך כעת חיה ולשרה בן. ושנינו,

פָּקַד אֶת שָׂרָה - פְּקִידָה לְנִקְבָּה, זְכִירָה לְזָכָר.
 וּמִשּׁוּם כֵּן וְהו' פָּקַד אֶת שָׂרָה. כְּאֲשֶׁר אָמַר,
 שְׁכַתּוּב שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיךְ כְּעַת חָיָה וְגו'. מִכָּאֵן
 מִשְׁמַע שְׂאֵמַר וַיֹּאמֶר שׁוֹב אָשׁוּב אֵלַיךְ, וַיֹּאמֶר
 סֶתֶם, שֶׁהוּא הִיָּה וְלֹא שְׁלִיחַ אַחֵר.

וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה וְגו'. כִּיּוֹן שְׂאֵמַר וְהו' פָּקַד אֶת
 שָׂרָה, מֵהוּ וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה? אֵלֹא כֵּן
 שְׁנִינוּ, שְׁפָרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 מֵאוֹתוֹ נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא מֵעֶדֶן הוּא, וְהוּא
 נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, וְהוּא הַמְּזַל שְׁכָל הַבְּרָכוֹת
 הַטּוֹבוֹת וְגַשְׁמֵי בְרָכָה נוֹזְלִים מִמֶּנּוּ וּמִשֵּׁם
 יּוֹצְאִים, שְׁכַתּוּב לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. שֶׁהוּא מְזִיל
 וּמַשְׁקָה מִלְמַעְלָה לְמִטָּה מִשּׁוּם שְׁבָנִים בַּמְּזַל
 הַזֶּה תְּלוּיִים, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְעַל זֶה כְּתוּב וְהו'
 פָּקַד אֶת שָׂרָה, פְּקִידָה בְּלִבָּדָה.

וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה, עֲשִׂיָּה הִיא לְמַעְלָה מִן הַדְּרָגָה
 הַזֹּאת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שְׁבַמְזַל זֶה תְּלוּי, וְעַל זֶה
 כָּאֵן פְּקִידָה וְכֵאֵן עֲשִׂיָּה. וְלָכֵן אָמַר ה' וְהו', וְהַכֹּל
 אַחֵד. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) הִנֵּה
 נִחַלַת ה' בָּנִים שְׁכָר פְּרִי הַבֶּטֶן. הִנֵּה נִחַלַת ה',
 חֵלֶק לְהֶאֱחֹז בֵּה' שְׁלֹא יִתְבַטֵּל מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים.
 שְׁבֵן אָדָם שְׁזוּכָה לְבָנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, זוּכָה בָּהֶם

לְהַכְנִיס לַפְּרָגוֹד לְעוֹלָם הַבָּא, מְשׁוּם שְׁאוֹתוֹ הַבֵּן
 שֶׁהַשְּׂאִיר בֶּן הָאָדָם וְזוֹכֶה בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא
 יִזְכֶּה אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, וְזוֹכֶה לְהַכְנִיס בּוֹ לְנַחֲלַת
 ה'. מֵה זֶה נַחֲלַת ה' ? זוֹ אֶרֶץ הַחַיִּים. וְכֵן קָרָא לָהּ
 אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא אֶרֶץ הַחַיִּים.

דְּוֹד הַמֶּלֶךְ [קָרָא לָהּ] נַחֲלַת ה', שְׁכַתוֹב (שמואל-א
 כו) כִּי גִרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפַּח בְּנַחֲלַת ה'
 לֵאמֹר לֶךְ עֲבַד אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וּמְשׁוּם כֵּן הִנֵּה
 נַחֲלַת ה' בָּנִים. מִי מִזְכֶּה אֶת הָאִישׁ הַזֶּה ? בָּנִים.
 אִם זוֹכֶה בָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה – שְׂכָר פְּרֵי הַבֶּטֶן.
 שְׂכָר וְחֶלֶק טוֹב בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בְּאוֹתוֹ פְּרֵי מַעְיוֹ
 הוּא שְׂזוֹכֶה בֶּן אָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם בָּהֶם.

בֵּא רֵא, הִנֵּה נַחֲלַת ה' בָּנִים, יִרְשֶׁה וְחֶלֶק שֶׁל
 פְּרוֹת שֶׁל מַעֲשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מְלַמְעֵלָה הוּא מַעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהָרִי מְשֵׁם זוֹכֶה בֶּן
 אָדָם לְבָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יד) מִמְּנֵי פְּרִי
 נִמְצָא. מֵה כְּתוּב ? (תהלים קכז) אֲשֶׁרִי הַגִּבֹּר אֲשֶׁר
 מִלֵּא אֶת אֲשַׁפְתּוֹ מֵהֶם לֹא יִבְשׁוּ וְגו'. אֲשֶׁרִי
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַבָּא.

לֵא יִבְשׁוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר, מִי
 הָאוֹיְבֵים בְּשַׁעַר ? אֵלּוֹ בַּעֲלֵי הַדִּינִים.

שְׁכַאֲשֶׁר נִשְׁמָה יוֹצֵאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמָה הֵם
 בְּעֵלֵי הַדִּינִים שְׂמֻזְמָנִים לְפָנֶיהָ עַד שֶׁלֹּא תִכְנַס
 לְמָקוֹם בְּשַׁעַר בָּאוֹתוֹ שֶׁעַר שְׁתַּכְנַס לְשָׁם, מִשׁוּם
 שֶׁהַשָּׂאִיר מִשְׁכּוֹנוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבִגְלָלָם יִזְכֶּה
 בָּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְעַל זֶה לֹא יִבְשׂוּ כִּי יִדְבְּרוּ אֶת
 אוֹיְבִים בְּשַׁעַר.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי, פָּתַח פִּיךָ וּדְבַר
 בַּתּוֹרָה, שֶׁהָרִי הַשְּׂכִינָה נִמְצְאת אֶצְלָךְ, שְׁבַכְלֵ זְמַן
 שְׁבֻדְבְּרֵי תוֹרָה מְדַבְּרִים, בָּאָה הַשְּׂכִינָה
 וּמִתְחַבֶּרֶת, וְכָל שֶׁכֶן בַּדֶּרֶךְ, שֶׁשְׂכִינָה מִקְדִּימָה
 וּבָאָה וְהוֹלֶכֶת לְפָנָי בְּנֵי אָדָם שְׂזוּכִים בְּאַמוֹנַת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (שם) אֲשַׁתָּךְ כְּגֹפֶן פְּרִיָּה
 בְּיִרְכָתִי בֵיתָךְ בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילִי זִיתִים סָבִיב
 לְשַׁלְחָנְךָ. אֲשַׁתָּךְ כְּגֹפֶן פְּרִיָּה – כָּל זְמַן שֶׁהָאִשָּׁה
 בְּיִרְכָתִי הַבֵּית וְלֹא יוֹצֵאת הַחוּצָה, הִיא צְנוּעָה
 וְרֵאוּיָה לְהוֹלִיד בָּנִים כְּשָׂרִים. כְּגֹפֶן – מֵה גֹפֶן לֹא
 נִנְטָעֶת אֲלָא בְּמִינָהּ וְלֹא בְּמִין אֲחֵר, כִּף אִשָּׁה
 כְּשָׂרָה לֹא תַעֲשֶׂה נְטִיעוֹת עִם אִישׁ אֲחֵר; מֵה גֹפֶן
 אֵין בָּהּ הִרְכָּבָה מֵעֵץ אֲחֵר, אִף כִּף אִשָּׁה כְּשָׂרָה
 גַּם כִּף.

רֵאָה מַה שְׁכָרָה: בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילֵי זֵיתִים. מַה זֵיתִים
 אֵין עֲלֵיהֶם נוֹפְלִים כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה וְכֻלָּם
 קְשׁוּרִים [בְּסֶר] תְּמִיד, אַף כִּךָּ בְּנִיךָ כְּשִׁתִּילֵי זֵיתִים
 סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? הִנֵּה כִי כֵן
 יִבְרַךְ גָּבֵר יֵרָא ה'. מַה זֶה הִנֵּה כִי כֵן יִבְרַךְ גָּבֵר?
 הִנֵּה כֵן הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)! אֲלֵא לְרַבּוֹת דְּבַר אַחַר
 שְׁלֵמְדָנוּ זֶה מִמֶּנָּה, שְׁכָל זְמַן שֶׁהַשְּׂכִינָה הִתְּהַ
 צְנוּעָה בְּמִקוּמָה כְּרָאוּי לָהּ כְּבִיכּוֹל – בְּנִיךָ
 כְּשִׁתִּילֵי זֵיתִים, אֵלוּ יִשְׂרָאֵל כְּשִׁשְׁרוּיִים בְּאַרְץ.
 סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ – שְׂאוּכָלִים וְשׁוֹתִים וּמְקַרְיָבִים
 קְרַבְנוֹת וּשְׂמֻחִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וּמִתְּבָרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּגֻלָּם.

אַחַר שִׁיִּצְאָה הַשְּׂכִינָה וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵעַל שִׁלְחָן
 אֲבִיהֶם, וְהֵם בֵּין הָעַמִּים וְצוֹנְחִים כָּל יוֹם,
 וְאֵין מִי שִׁישְׁגִיחַ בָּהֶם פָּרֵט לְקַבֵּ"ה, שְׁכַתּוּב (ויקרא
 כו) וְאַף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אוֹיְבֵיהֶם וְגו'.
 וְרָאִינוּ כִּמָּה קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים מִתּוֹ בַּגְּזֵרוֹת
 תְּקִיפּוֹת, וְכֹל זֶה מְשׁוּם עֲנֹשׁ הַתּוֹרָה שֶׁלֹּא קִיְמוּ
 יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁהָיוּ שְׂרוּיִים בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה.

רֵאָה מַה כְּתוּב, (דברים כח) תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ
 אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מְרֹב
 כָּל. פְּסוּק זֶה הוּא סוּד. תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ

בְּשִׁמְחָה, בְּזִמְן שְׂכֵהֲנִים הָיוּ מְקַרְיָבִים קְרִבְנוֹת
וְעוֹלוֹת, וְזוֹ הִיא בְּשִׁמְחָה. וּבְטוֹב לֵבָב – אֱלוֹ
הַלְוִיִּם. מְרַב כָּל – אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵיוּ אִמְצָעִיִּים
בִּינֵיהֶם וְנִטְלוּ בְּרָכוֹת מִכָּל הַצְּדִדִּים, שְׁכָתוֹב
(ישעיה ט) הַרְבִּיתָ הַגּוֹי לוֹ הַגְּדַלְתָּ הַשְּׂמֵחָה. אֱלוֹ
הַכֹּהֲנִים. שְׂמֵחוּ לְפָנַי כְּשִׂמְחַת בְּקִצִּיר – אֱלוֹ
יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּךְ לָהֶם אֶת
תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה וְנוֹתְנִים מַעֲשֵׂר מִן הַכֹּל. כַּאֲשֶׁר
יִגִּילוּ בְּחֻלְקָם שָׁלָל – אֱלוֹ לְוִיִּם שְׁנוּטְלִים מַעֲשֵׂר
מִתּוֹךְ הַגֵּרָן.

דְּבַר אַחַר הַרְבִּיתָ הַגּוֹי – אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל שְׂאֵמוֹנַת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלֵיהֶם כְּרָאוּי. לוֹ
הַגְּדַלְתָּ הַשְּׂמֵחָה – זוֹהִי דְרָגַת הָרֵאשׁ הָעֲלִיּוֹן
שֶׁל אַבְרָהָם שְׁנֹדֵבֵק בָּהּ, שֶׁהוּא גְּדוֹל, וְחֻדוּהָ
נִמְצְאָת בּוֹ.

שְׂמֵחוּ לְפָנַי – בְּשַׁעַה שְׁעוֹלִים לְהִדְבֵק בָּךְ.
כְּשִׂמְחַת בְּקִצִּיר – זוֹ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
שְׂמֵחַת הַקְּצִיר הִיא שְׁלָה. כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ בְּחֻלְקָם
שָׁלָל – כַּאֲשֶׁר יִגִּילוּ אֱלוֹ שְׂאֵר הַצְּבָאוֹת
וְהַמְּרַכְבוֹת לְמַטָּה בְּזִמְן שְׂמֵחַלְקִים שָׁלָל וְטוֹרְפִים
טָרֵף בְּרֵאשִׁית הַכֹּל.

סדר הלימוד ליום ט חשון [יום 39 בשנה]

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך. מה זה עת לעשות לה' ? אלא הרי פרשונה, אבל עת – זו כנסת ישראל שנקראת עת, כמו שנאמר (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל הקדש. מה זה ואל יבא בכל עת? כמו שנאמר (משלי ז) לשמרך מאשה זרה. וזהו (ויקרא י) ויקריבו לפני ה' אש זרה וגו'. מה הטעם עת? משום שיש לה עת וזמן לכל להתקרב להיות מאירה ולהתחבר כראוי, כמו שנאמר (תהלים טט) ואני תפילתי לך ה' עת רצון.

לעשות לה', כמו שכתוב (שמואל ב ח) ויעש דוד שם. שכל מי שמשתדל בתורה כאלו עשה ותקן את העת הזאת לחבר אותה עם הקדוש ברוך הוא (תפארת). וכל כך למה? משום שהפרו תורתך. שאלו לא הפרו תורתך, לא נמצא פרוד של הקדוש ברוך הוא מישראל לעולמים. אמר רבי יוסי, כמו זה כתוב (ישעיה ס) אני ה' בעתה אחישנה. מהו בעתה? בעת ה'. שתקום מן העפר, אז אחישנה. אמר רבי יוסי, ועם כל זה, יום אחד היא כנסת ישראל בתוך

הַעֲפָר וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, כִּף אָמְרוּ, אֲבָל
 בֵּא רְאֵה הַסּוּד שֶׁלְמִדְנֹו. בְּשַׁעָה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל
 גָּלְתָה מִמְקוֹמָהּ, אִזּוֹ אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כִּבְיָיִכוֹל
 נִפְרְדוּ, שֶׁנִּפְרְדָה ה"א מִן וָא"ו, וּמִשּׁוּם שֶׁנִּפְרְדוּ
 מֵהַ כְּתוּב? (תהלים לט) נִאֲלַמְתִּי דוּמִי"ה, מִשּׁוּם
 שֶׁהִסְתַּלַּק וָא"ו מֵה"א וְקוֹל לֹא נִמְצָא, אִזּוֹ הַדְּבֹר
 נִאֲלָם, וְלִכֵּן הִיא שׁוֹכֶכֶת לְעַפָּר כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם
 הַזֶּה שֶׁל ה"א. וּמִיָּהוּ? הָאֵלֶף הַחֲמִישִׁי. וְאֵף עַל
 גַּב שֶׁהִקְדִּימָה בַּגְּלוּת עַד שֶׁלֹּא נִכְנַס אוֹתוֹ הָאֵלֶף
 הַחֲמִישִׁי, הַסּוּד שֶׁל ה"א. וּכְשִׁיבֵא הָאֵלֶף הַשְּׁשִׁי,
 שֶׁהוּא הַסּוּד שֶׁל וָא"ו, אִזּוֹ וָא"ו יָקִים אֶת ה"א.
 בְּזִמְן שֶׁשׁ פְּעָמִים עֶשֶׂר שְׁשִׁים נֶפֶשׁ, אִזּוֹ שְׁלֵמוֹת
 שֶׁל וָא"ו עֶשֶׂר פְּעָמִים, וָא"ו שֶׁשׁ פְּעָמִים
 עֶשֶׂר, [שְׁוֹא"ו] וָא"ו עוֹלָה [בְּעֶשֶׂר] בִּי, וָא"ו
 יוֹרֵדֶת בֵּה"א.

נִשְׁלָמָת וָא"ו בְּתוֹךְ עֶשֶׂר שֶׁשׁ פְּעָמִים, אִזּוֹ הֵם
 שְׁשִׁים לְהִקְיָמָה מֵהַעֲפָר. וּבְכָל שְׁשִׁים
 וּשְׁשִׁים מֵאוֹתוֹ הָאֵלֶף הַשְּׁשִׁי מִתְחַזְקֵת ה"א,
 וְעוֹלָה בְּדִרְגוֹתֶיהָ לְהִתְחַזֵּק. וּבִשְׁשׁ מֵאוֹת שָׁנִים
 לְאֵלֶף הַשְּׁשִׁי יִפְתָּחוּ שְׁעָרֵי הַחֲכָמָה לְמַעְלָה
 וּמַעְיָנוֹת שֶׁל חֲכָמָה לְמַטָּה, וַיִּתְתַּקֵּן הָעוֹלָם
 לְהַכְנִס לְשִׁבְעֵי. כְּמוֹ בֶן אָדָם שֶׁמִּתְקַן בְּיוֹם שְׁשִׁי

מִכְשָׁמְעָרִיב הַשֶּׁמֶשׁ לְהַכְנִס לְשַׁבָּת, אָף כִּךְ גַּם,
וְסִימָן לְדָבָר - (בראשית ז) בְּשַׁנַּת שֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
לְחַיֵּי נֹחַ וְגו' נִבְקְעוּ כָּל מַעֲיִנוֹת תְּהוֹם רַבָּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, כָּל זֶה זְמַן אָרְךְ יוֹתֵר מִכְּפִי
שֶׁבְּאַרוֹהוּ הַחֲבָרִים שֶׁהוּא יוֹם אֶחָד גְּלוֹת
שֶׁל כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יוֹתֵר, שְׁכַתוֹב (איכה א) נִתְּנִי
שׁוּמָמָה כָּל הַיּוֹם דְּוָה. אָמַר לוֹ, כִּךְ לְמִדַּתִּי מֵאֲבִי
בְּסוּדוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וּבִיָּמִים שֶׁל
שָׁנוֹת הָעוֹלָם וּבִיָּמִים שֶׁל בְּרֵאשִׁית, וְהַכֹּל בְּסוּד
אֶחָד הוּא.

וְאָז תִּרְאֶה הַקִּשְׁתַּת בְּגוֹנִים מְאִירִים כְּמוֹ אִשָּׁה
שֶׁמִּתְקַשֶּׁטת לְבַעֲלָהּ, שְׁכַתוֹב (בראשית ט)
וּרְאִיתִיהָ לְזִכֹּר בְּרִית עוֹלָם, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ וַיִּפֶּה
הוּא. וּרְאִיתִיהָ בְּגוֹנִים מְאִירִים כְּרֵאוּי, וְאָז לְזִכֹּר
בְּרִית עוֹלָם. מַה זֶה בְּרִית עוֹלָם? זוֹ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל,
וַיִּתְחַבֵּר וְא"ו עִם ה"א וַיִּקְיָמָה מִן הָעֶפֶר, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ. זוֹ כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל
שֶׁהִיא בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְהִיתָה לְאוֹת בְּרִית וְגו'.

אָז יִתְעוֹרֵר וְא"ו אֶל ה"א, אָז אוֹתוֹת עֲלִיוֹנִים
יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם, וְעֵתִידִים בְּנֵי רְאוּבֵן לְעוֹרֵר
קָרְבוֹת בְּכָל הָעוֹלָם, וּכְנֻסַת יִשְׂרָאֵל יָקִים אוֹתָהּ

מִן הָעֶפֶר וַיִּזְכֹּר אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּמָּצֵא
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶצְלָהּ בְּתוֹךְ הַגְּלוּת כַּחֲשֻׁבוֹן
וְאִ"ו שֵׁשׁ פְּעָמִים י' [עֶשֶׂר]. עֶשֶׂר פְּעָמִים שֵׁשׁ
שָׁנִים, וְאִז תִּקְוֶה וַיִּפְקֵד הָעוֹלָם לַעֲשׂוֹת נִקְמוֹת.
וּמִי שֶׁהוּא נִמּוּךְ – יִגְבֶּה.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, יָפֵה אִמְרַתְךָ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
בְּתוֹךְ סוּד הָאוֹתִיּוֹת וְאֵין לָנוּ לְעוֹרֵר
חֲשֻׁבוֹן וְקִצִּים אַחֲרֵים, שֶׁהָרִי בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב יִיבֵא
הַזְּקֵן מִצְּאֵנוּ חֲשֻׁבוֹן זֶה, שֶׁכְּתוּב (ויקרא כו) אִז תִּרְצֶה
הָאָרֶץ, וְהוּא הַסוּד שֶׁל וְאִ"ו, שֶׁכְּתוּב (שם) וְזָכַרְתִּי
אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב, וְזֶהוּ וְאִ"ו, הַכֹּל כְּאֶחָד. וְעַל זֶה
אֶזְכֵּר. וְאַחַר כֵּךְ וְהָאָרֶץ אֶזְכֵּר, זוֹ כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל.
תִּרְצֶה, תִּתְרַצֶּה הָאָרֶץ אֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָבִי יוֹם אֶחָד שֶׁאָמְרוּ הַחֲבֵרִים, וְדָאֵי הַכֹּל גָּנוּז
לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַכֹּל נִמָּצֵא בְּסוּד
הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שֶׁהָרִי הַגְּלוּת בְּאוֹתָן
הָאוֹתִיּוֹת גְּלָה אוֹתָן רַבִּי יִיסָא כָּאֵן, וְעַכְשָׁו בְּאוֹתָן
הָאוֹתִיּוֹת הַתְּגַלּוּ וְגְלָה אוֹתָן.

אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה שֶׁאֶפְלוּ כְּשֶׁנִּפְקְדָה שָׁרָה,
מִדְּרָגָה הַזֹּאת לֹא פָקֵד אוֹתָהּ, אֲלֹא בְּסוּד
שֶׁל וְאִ"ו, שֶׁכְּתוּב וְה' פָּקֵד אֶת שָׁרָה וְגו', מִשּׁוּם

שֶׁהַכֹּל הוּא בְּסוּד שֶׁל וָא"ו, וּבִה"א כּוֹלֵל הַכֹּל
 וּבוּ מִתְגַּלֶּה הַכֹּל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל דָּבָר נִסְתָּר הוּא
 מְגֻלָּה כָּל נִסְתָּר וְלֹא בָּא מִיִּשְׁהוּ בְּגִלּוּי וַיִּגְלֶה מֶה
 שֶׁהוּא נִסְתָּר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּמָּה יֵשׁ לָנוּ לְהַמְשִׁיךְ בְּתוֹךְ
 הַגָּלוּת עַד אוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהַכֹּל תִּלְּה לּוֹ
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשִׁיִּשׁוּבוּ בְּתִשְׁבּוּבָה – אִם יִזְכּוּ
 וְאִם לֹא יִזְכּוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּפָסוּק הַזֶּה שְׁכַתוֹב
 אֲנִי ה' בְּעֵתָהּ אֲחִישְׁנָהּ. זָכוּ – אֲחִישְׁנָהּ. לֹא זָכוּ
 – בְּעֵתָהּ.

הֲלָכּוּ. בְּעוֹדֵם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, נִזְכַּרְתִּי
 עֲכָשׁוּ שֶׁבְּמָקוֹם הַזֶּה יִשְׁבְּתִי יוֹם אֶחָד עִם
 אָבִי וְאָמַר לִי, בְּנִי, עֲתִיד אֲתָה כְּשִׁתְּגִיעַ יְמֶיךָ
 לְשָׁשִׁים שָׁנִים לְמִצָּא בְּמָקוֹם הַזֶּה אוֹצֵר שֶׁל
 חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה, וְהָרִי זְכִיתִי לְאוֹתָם הַיָּמִים וְלֹא
 מִצָּאתִי, וְאִינוּ יוֹדְעִים אִם הַדְּבָרִים הַלְלוּ שְׁאֲמַרְנוּ
 אוֹ אוֹתָהּ הַחֲכָמָה שֶׁהוּא אָמַר.

וְאָמַר לִי, כְּשִׁיִּגִיעוּ הַשְּׁלֵהֲבוֹת שֶׁל הָאֵשׁ לְתוֹךְ
 הָאוּר שֶׁל יְדִיךָ, יֵאבֵד מִמֶּךָ. אָמַרְתִּי לוֹ,
 אָבִי, בַּמָּה יִדְעֶתָ? אָמַר לִי, בְּאוֹתָן שְׁתֵּי צַפְרִים
 שֶׁעָבְרוּ עַל רֵאשִׁיךָ יִדְעֶתִי. בֵּין כֶּךָ נִפְרַד רַבִּי

יוסי ונכנס לתוך מערה אחת, ומצא ספר אחד
שהיה נעוץ בתוך נקב של הסלע בקצה
המערה. יצא אתו.

כיון שפתח אותו, ראה שבעים ושנים חקוקי
אותיות שנמסרו לאדם הראשון, ובהם
היה יודע כל החכמה של עליונים קדושים וכל
אותם שאחר הריחים שמתגלגלים אחר הפרכת
תוך אורות עליונים וכל אותם דברים שעתידיים
לבא לעולם עד היום שיקום ענן בצד מערב
ויחשיף את העולם.

קרא לרבי יהודה והתחילו ללמד באותו ספר.
לא הספיקו ללמד שנים או שלשה צדדים
של אותן האותיות עד שהיו מסתכלים באותה
חכמה עליונה. כיון שהגיעו ללמד בסתרי הספר
ודברו זה עם זה, יצא שביב של אש ומשב של
רוח והכה בידיהם ואבד מהם. בכה רבי יוסי
ואמר, אולי חס וחלילה חטא הוא אצלנו, או
שאינן אנו זכאים לדעת אותו.

כשבאו אל רבי שמעון, ספרו לו המעשה הזה.
אמר להם, אולי בקץ המשיח של אותם
אותיות הייתם עסוקים? אמרו לו, את זה לא

יִדְעֵנוּ, שְׁהָרִי הַכֹּל נִשְׁכַּח מֵעַמָּנוּ. אָמַר לָהֶם רַבִּי
 שְׂמֵעוּן, שְׂאִין רְצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֵה
 שְׂיִתְגַּלֶּה כָּל כֶּף לְעוֹלָם, וּכְשִׁיחָה קְרוֹב לִימוֹת
 הַמְּשִׁיחַ, אֲפִלוּ תִּינוּקוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עֲתִידִים
 לִמְצֵא נִסְתָּרוֹת שֶׁל חֲכָמָה וְלִדְעַת בּוֹ קִצִּים
 וְחֲשִׁבוֹנוֹת, וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְגַּלֶּה לְכֹל. זֶהוּ שְׂכַתוֹב
 (צַפְנִיָּה ג) כִּי אִז אֶהְפֵּךְ אֶל עַמִּים וְגוֹ'. מַה זֶה אִז?
 בְּזִמְנֵן שְׂתִקְוֹם כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶפֶר וַיִּקִּים אוֹתָהּ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִז אֶהְפֵּךְ אֶל עַמִּים שְׂפָה
 בְּרוּרָה לְקִרְא כָּלֶם בְּשֵׁם ה' וְלִעֲבֹדוֹ שְׂכֵם אֶחָד.
בֵּא רְאֵה, אֵף עַל גַּב שְׂכַתוֹב בְּאַבְרָהָם, וַיִּסַּע
 אַבְרָם הַלּוֹךְ וְנִסְוֵעַ הַנִּגְבָּה, וְכֹל מִסְעוֹתָיו
 הָיוּ לְדָרוֹם וְנִקְשָׁר בּוֹ, לֹא עָלָה לְמִקְוֹמוֹ כְּרְאוּי עַד
 שְׁנוֹלֵד יִצְחָק. כִּיּוֹן שְׁנוֹלֵד יִצְחָק, הִתְעַלָּה לְמִקְוֹמוֹ
 וְהִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ וְנִקְשָׁרוּ זֶה עִם זֶה.
לָכֵן הוּא קָרָא לוֹ יִצְחָק וְלֹא אַחֵר, כִּדִּי לְשִׁתַּף
 מִיָּם עִם אֵשׁ, שְׂכַתוֹב וַיִּקְרָא אַבְרָהָם אֶת שְׁם
 בְּנוֹ הַנּוֹלֵד לוֹ אֲשֶׁר יִלְדָה לוֹ שְׂרָה יִצְחָק. מִי
 הַנּוֹלֵד לוֹ? אֵשׁ מִמִּים.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

וְה' פָּקַד אֶת שְׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. רַבִּי יוֹחָנָן פִּתַּח
 בְּפִסּוּק זֶה, (שִׁיר ז) רֵאשֵׁן עֲלִיךְ כְּכַרְמֶל וְדִלַּת

רֵאשֵׁךְ כְּאַרְגָּמָן מְלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהֻטִים. עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיטִים לְמַעַלָּה וְשְׁלִיטִים לְטָה.
 כְּשִׁנּוּתָן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעַלָּה לְשָׁרִים שֶׁל
 מַעַלָּה, נוֹטְלִים מַעַלָּה הַמְּלָכִים שֶׁל מִטָּה.

נִתַּן מַעַלָּה לְשָׁרוֹ שֶׁל בְּבַל – נִטַּל מַעַלָּה
 נְבוּכַדְנֶצַּר הַרְשָׁע, שִׁכְתוּב בּוֹ (דניאל ב) אֲתָה
 הוּא רֵאשׁ הַזֶּהָב. וְהָיוּ כָּל הָעוֹלָם מְשַׁעֲבָדִים תַּחַת
 יָדוֹ וּבְנֵוֹ וּבֶן בְּנֵוֹ. זֶהוּ שִׁכְתוּב רֵאשֵׁךְ עֲלֶיךָ
 כְּכַרְמֶל. זֶהוּ נְבוּכַדְנֶצַּר. זֶהוּ שִׁכְתוּב (שם ד) תַּחֲתִיו
 תִּצְלַל חֵית הַשָּׂדֶה. וְדַלַת רֵאשֵׁךְ כְּאַרְגָּמָן – זֶהוּ
 בְּלִשְׁצַר שְׂאֵמֶר (שם ה) יִלְבַּשׁ אֲרָגָמָן. מְלֶךְ אֲסוּר
 בְּרֵהֻטִים – זֶהוּ אוֹיֵל מְרֹדֶךְ שֶׁהָיָה אֲסוּר עַד שִׁמַּת
 אָבִיו נְבוּכַדְנֶצַּר וּמְלֶךְ תַּחֲתִיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָמָּה בָּא טַעַם זֶה בְּשִׁיר
 הַשִּׁירִים? אֵלָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שִׁבְעָה
 דְּבָרִים נִכְרְאוּ קִדְמָה שֶׁנִּכְרְאָה הָעוֹלָם, וְאֵלוּ הֵן וְכוּ',
 כִּסָּא הַכְּבוֹד – שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צג) נִכּוֹן כִּסְאֶךָ מֵאֵז
 מֵעוֹלָם אֲתָה, וְכִתוּב (ירמיה יז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם
 מֵרֵאשׁוֹן. שֶׁהוּא הָיָה רֵאשׁ הַנִּקְדָּם לְכָל, וְנִטַּל
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַטְּהוּרָה מִכִּסָּא
 הַכְּבוֹד לְהֵיוֹת מְאִירָה לְגוֹף. זֶהוּ שִׁכְתוּב רֵאשֵׁךְ
 עֲלֶיךָ כְּכַרְמֶל. זֶהוּ כִּסָּא הַכְּבוֹד שֶׁהוּא רֵאשׁ עַל

הכל. וְדַלַת רֵאשֶׁף כְּאַרְגָּמָן - זוּ הִיא הַנְּשָׁמָה
הַנְּטֻלַת מִמֶּנּוּ. מֶלֶךְ אָסוּר בְּרֵהֻטִים - זֶהוּ הַגּוֹף
שֶׁהוּא אָסוּר בְּקִבְר וְכֻלָּה בְּעֶפֶר וְלֹא נִשְׁאַר מִמֶּנּוּ
אֲלָא כְּמֵלֵא תְרוּד רֶקֶב, וּמִמֶּנּוּ יִבְנֶה כָּל הַגּוֹף.
וְכִשְׁפוּקֵד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַגּוֹף, הוּא אוֹמֵר
לְאַרְץ שְׁתַּפְּלִיט אוֹתוֹ לְחוּץ, שְׁכַתוֹב (ישעיה כו)
וְאַרְץ רַפְּאִים תְּפִיל.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַמֵּתִים שֶׁבְּאַרְץ הַם חַיִּים
תְּחַלֶּה, זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שם) יַחֲיוּ מִתֵּיךְ.
נִבְלַתִי יְקוּמוּן - אֵלּוּ שֶׁבְּחוּצָה לְאַרְץ. הַקִּיצוֹ
וְרִנְנוֹ שְׁכַנֵּי עֶפֶר - אֵלּוּ הַמֵּתִים שֶׁבְּמַדְבָּר. שְׁאָמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, לְמָה מֵת מֹשֶׁה בְּחוּצָה לְאַרְץ?
לְהִרְאוֹת לְכָל בְּאֵי עוֹלָם, כִּשֶׁם שֶׁעֲתִיד הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַחְיֹת לְמֹשֶׁה, כִּף עֲתִיד לְהַחְיֹת
לְדוֹרוֹ, [לְמָה?] שֶׁהֵם קִבְּלוּ הַתּוֹרָה. [שְׁאָמַר רַבִּי
יוֹחָנָן] וְעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר (ירמיה ב) זְכַרְתִּי לָךְ חֹסֵד
נְעוּרֶיךָ אֲהַבֵּת כָּלֹלְתֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרַי בְּמַדְבָּר
בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה.

דָּבָר אַחֵר הַקִּיצוֹ וְרִנְנוֹ שְׁכַנֵּי עֶפֶר - אֵלּוּ הֵם
הָאֲבוֹת. וְהַמֵּתִים בְּחוּצָה לְאַרְץ יִבְנֶה גּוֹפִם
וּמִתְגַּלְגְּלִים תַּחַת הָאָרֶץ עַד אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם
יִקְבְּלוּ נִשְׁמָתָם, וְלֹא בְּחוּצָה לְאַרְץ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב

(יחזקאל לו) לָכֵן הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם [וגו'], הִנֵּה אָנִי פָתַח אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם מִקְבְּרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. מִה פְּתוּב אַחֲרָיו? וְנִתְּתִי רוּחִי בְּכֶם וְחַיִּיתֶם.

רַבִּי פְּנַחֵס אָמַר, הַנְּשָׁמָה נִטְלָה מִכֶּסֶף הַכְּבוֹד שֶׁהוּא הָרֹאשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ז) רֹאשׁךָ עָלֶיךָ כַּכְּרָמֶל. וְדַלַּת רֹאשׁךָ כְּאַרְגָּמָן – זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא דַּלַּת הָרֹאשׁ. מֶלֶךְ אֲסוּר בְּרֵהוּטִים – הוּא הַגּוֹף שֶׁהוּא אֲסוּר בְּקָבְרִים. זֶהוּ הַגּוֹף, וְזֶהוּ שָׂרָה, וְזֶהוּ מֶלֶךְ. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹקֵדָה לְמוֹעֵד אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵינוּ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כְּאֲשֶׁר אָמַר. פּוֹקֵד אֶת הַגּוֹף לְזִמְנֵי הַיְדוּעַ שְׁבוּ יִפְקֹד הַצְּדִיקִים.

אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיפּוֹת לְגוֹף הַצְּדִיקִים לְעֲתִיד לְבֹא כִּיפִי שֶׁל אָדָם הָרֹאשׁוֹן כְּשֶׁנִּכְנַס לְגֵן עֵדֶן, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נח) וְנִחַף ה' תָּמִיד וְגו' וְהָיִיתָ כְּגֵן רִוְהָ. אָמַר רַבִּי לׁוֹי, הַנְּשָׁמָה בְּעוֹדָה בְּמַעֲלָתָהּ, נִזְוֵנִית בְּאוֹר שֶׁל מַעֲלָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ, וּכְשֶׁתִּכְנַס [וּנְשַׁתְּרַשׁ] לְגוֹף לְעֲתִיד לְבֹא – בְּאוֹתוֹ הָאוֹר מִמֶּשׁ תִּכְנַס, וְאִזִּי הַגּוֹף יֵאִיר כְּזֹהַר הָרְקִיעַ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דניאל יב) וְהַמְּשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהַר הָרְקִיעַ. וַיִּשְׁיגוּ בְּנֵי אָדָם דַּעַה שְׁלֹמָה,

שְׁנֵאמַר (ישעיה יא) כִּי מְלֵאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה'.
 מִנֵּין לָנוּ זֶה? מִמָּה שְׁכָתוּב וְנִחַף ה' תָּמִיד
 וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נִפְשָׁךְ. זֶה אֹר שֶׁל מַעְלָה.
 וְעֲצֻמְתֶּיךָ יִחְלִיץ – זֶה פְּקִידַת הַגּוֹף. וְהֵייתָ כִּגֵּן
 רָוָה וְכִמוֹצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכְזְבוּ
 מִימּוֹ – זֶהוּ דַעַת הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ. וְאֲזִי יִדְעוּ
 הַבְּרִיּוֹת שֶׁהַנְּשָׂמָה הַנִּכְנָסֶת בָּהֶם, שֶׁהִיא נִשְׁמַת
 הַחַיִּים, נִשְׁמַת הַתַּעֲנוּגִים, שֶׁהִיא קְבֵלָה הַתַּעֲנוּגִים
 מִלְּמַעְלָה וּמַעֲדָנָת לַגּוֹף, וְהַכֹּל תַּמְהִים בָּהּ
 וְאוֹמְרִים (שיר ז) מַה יִּפִּית וּמַה נַּעֲמֶתָ אֵהְבָה
 בַּתַּעֲנוּגִים. זֶה הִיא הַנְּשָׂמָה לְעֵתִיד לְבָא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה שְׁכַף הוּא, שְׁכָתוּב
 (שם) מִלֶּךְ אֶסּוּר בְּרֵהוּטִים, וְכָתוּב אַחֲרָיו
 מַה יִּפִּית וּמַה נַּעֲמֶתָ. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתוֹ
 זְמַן עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׂמְחָ עוֹלָמוֹ
 וְלְשִׂמְחָ בְּבְרִיּוֹתָיו, שְׁנֵאמַר (תהלים קד) יִשְׂמַח ה'
 בְּמַעֲשָׂיו. וְאֲזִי יִהְיֶה שְׁחוֹק בְּעוֹלָם מַה שְּׂאִין כֵּן
 עִכְשָׁו, שְׁכָתוּב (שם קכו) אֵז יִמְלֵא שְׁחוֹק פִּינוּ וְגו'.
 זֶהוּ שְׁכָתוּב וַתֹּאמֶר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים,
 שְׂאֲזִי עֵתִידִים בְּנֵי אָדָם לוֹמְרֵי שִׂירָה, שֶׁהוּא יַעַת
 שְׁחוֹק. רַבִּי אַבְאָא אָמַר, הַיּוֹם שִׂישְׂמַח הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, לֹא הִיְתָה שְׂמִחָה כְּמוֹתָהּ

מיום שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְהַצְּדִיקִים הַנִּשְׁאָרִים
 בִּירוּשָׁלַיִם לֹא יֵשׁוּבוּ עוֹד לַעֲפָרָם, שְׁכָתוֹב (ישעיה
 ה) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ
 יֵאמָר לוֹ. הַנּוֹתָר בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם דּוֹקָא.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, אִם כֵּן מַעֲטִים הֵם. אֲלֹא כָּל
 אוֹתָם שֶׁנִּשְׁאָרוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה
 דִּינָם בִּירוּשָׁלַיִם וּכְצִיּוֹן לְכָל דְּבָר. מְלַמֵּד שְׁכָל
 אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּכָלל יְרוּשָׁלַיִם הִיא, מִמִּשְׁמַע
 שְׁכָתוֹב (ויקרא ט) וְכִי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. הַכֹּל בְּכָלל.

רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאל לְרַבִּי חֲזַקְיָה.
 אָמַר לוֹ, מֵתִים שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַחְיֹתָם, לָמָּה לֹא נָתַן נִשְׁמָתָם בְּמָקוֹם שֶׁנִּקְבְּרוּ
 שָׁם, וַיִּבְאוּ לְהַחְיֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל? אָמַר לוֹ,
 נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְשֵׁלָא
 תִּהְרַס לְעוֹלָמִים. שְׁאָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה, עֵתִיד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחַדֵּשׁ עוֹלָמוֹ וְלְבָנוֹת
 יְרוּשָׁלַיִם וּלְהוֹרִידָהּ בְּנוּיָהּ מִלְּמַעְלָה [בְּנִיּוֹן] כְּדִי
 שְׁלֹא יִהְרַס, וְנִשְׁבַּע שְׁלֹא תִגָּלֶה עוֹד כְּנִסְתָּ
 יִשְׂרָאֵל, וְנִשְׁבַּע שְׁלֹא יִהְרַס בְּנִיּוֹן יְרוּשָׁלַיִם,
 שֶׁנֶּאמַר (ישעיה סב) לֹא יֵאמָר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וְלֹאֲרַצְךָ
 לֹא יֵאמָר עוֹד שְׁמָמָה.

וּבְכָל מְקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא לֹא לֹא – הִיא שְׁבוּעָה.
 זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ט) וְלֹא יִכָּרַת כָּל בָּשָׂר
 עוֹד מִמִּי הַמְּבוּל וְלֹא יִהְיֶה עוֹד מְבוּל וְגו', וְכָתוּב
 (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מֵעַבְרַי מִי נַח. מִכָּאן שֶׁלֹּא
 לֹא – שְׁבוּעָה. וּמִן לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. וְעַתִּיד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַיֵּם עוֹלָמוֹ קַיֵּם שֶׁלֹּא תִגְלַה
 כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְרַס בְּנֵינן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְפִיכֶךָ
 אֵין מְקַבְּלִים נִשְׁמַתָּם אֶלָּא בְּמִקוֹם קַיֵּם לְעוֹלָמִים,
 כִּדִּי שֶׁתִּהְיֶה הַנִּשְׁמָה קַיֵּמַת בְּגוּף לְעוֹלָמִים. וְזֶה
 הוּא שְׁכָתוּב הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם
 קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, מִכָּאן [מִקְרָא הוּא] הוּא קְדוֹשׁ,
 יְרוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ, הַנּוֹתָר בָּהּ קְדוֹשׁ. הוּא
 קְדוֹשׁ – שְׁכָתוּב (ישעיה ו) קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת, וְכָתוּב
 (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קְדוֹשׁ. יְרוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ – שְׁכָתוּב
 (קהלת ח) וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ. הַנּוֹתָר בָּהּ קְדוֹשׁ –
 שְׁכָתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר
 בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ. מֵה קְדוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן
 קַיֵּם – אֵף הַשָּׂאָר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קַיֵּם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵה זֶה שְׁכָתוּב (זכריה ח) עַד יָשׁוּבוּ
 זְקֵנִים וְזִקְנוֹת בְּרַחֲבוֹת יְרוּשָׁלַם וְאִישׁ
 מִשְׁעֲנָתוֹ בִּידוֹ מֵרַב יָמִים? מֵה טוֹבָה הִיא זו [כִּדִּי]

לְלַכֵּת אִזּוּ שְׁכָתוֹב וְאִישׁ מְשַׁעֲנָתוֹ בִּידּוֹ? אֵלָּא,
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֲתִידִים הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא
 לְהַחְיֹת מֵתִים כְּאֵלִישֶׁע הַנְּבִיא, שְׁכָתוֹב (מלכים-ב ד)
 וְקַח מְשַׁעֲנָתִי בִּידָךְ וְלֶךְ, וְכָתוֹב וְשִׁמְתָּ מְשַׁעֲנָתִי
 עַל פְּנֵי הַנְּעֵר. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: דָּבָר
 שְׁעֲתִידִים לַעֲשׂוֹת הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא אֵתָּה
 רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת עִכְשָׁו לַעֲשׂוֹת? מָה כָּתוֹב? וַיֵּשֶׁם
 אֶת הַמְּשַׁעֲנַת עַל פְּנֵי הַנְּעֵר וַאֲיִן קוֹל וַאֲיִן עוֹנֶה
 וַאֲיִן קָשָׁב.

אָבֵל הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא עָלָה בְּיָדָם הַבְּטָחָה
 זוּ, שְׁכָתוֹב (זכריה ח) וְאִישׁ מְשַׁעֲנָתוֹ בִּידּוֹ,
 כְּדִי לְהַחְיֹת בּוֹ אֶת הַמֵּתִים. [מִי הֵם הַמֵּתִים?]
 אוֹתָם מֵהַגֵּרִים שֶׁנִּתְגַּיְרוּ מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב
 בָּהֶם (ישעיה סה) כִּי הַנְּעֵר בֵּין מֵאָה שָׁנָה יָמוּת
 וְהַחוּטָא בֵּין מֵאָה שָׁנָה יִקָּלֵל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, סוּף
 הַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׁכָתוֹב מְרַב יָמִים.

דָּבָר אַחֵר וְתֹאמַר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים,
 כָּתוֹב (ישעיה סו) שְׂמַחוּ אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ
 כֹּה כָּל אֲהַבְיָה שִׁישׂוּ אֵתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמֵּתָאֲבָלִים
 עֲלֶיהָ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא הִיְתָה שְׂמִיחָה לְפָנֵי
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כְּאוֹתָהּ
 שְׂמִיחָה שְׁעֲתִיד לְשִׂמְחָה עִם הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֹא,

וְכָל אֶחָד מֵרְאֵה בְּאֶצְבַּע וְאוֹמֵר, (שם כה) הִנֵּה
 אֱלֹהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ זֶה ה' קִוִּינוּ לוֹ
 נְגִילָה וְנִשְׁמַחָה בִּישׁוּעָתוֹ, וְכָתוּב (שם יב) זָמְרוּ ה'
 כִּי גֵאוֹת עָשָׂה מוֹדַעַת זֹאת בְּכָל הָאָרֶץ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, לֹא רָאִינוּ מִי שֶׁפָּרַשׁ אֶת הַדָּבָר
 הַזֶּה כְּדוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁאָמַר (תהלים קד) תִּסְתִּיר
 פָּנָיִךְ יְבַהֲלוּן וּגּוֹ'. מִכָּאֵן שָׁאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹשֶׂה רָעָה לְשׁוּם אָדָם, אֲלֵא כְּשֶׁאִינוּ מְשַׁגִּיחַ בּוֹ
 – הוּא כָּלָה מֵאֲלוֹי, שֶׁכָּתוּב תִּסְתִּיר פָּנָיִךְ יְבַהֲלוּן
 תִּסְפֵּה רוּחָם יִגְוְעוּן וּגּוֹ', וְאַחַר כֵּן (שם) תִּשְׁלַח
 רוּחֲךָ יְבָרְאוּן וּגּוֹ', וְאַחַר כֵּן (שם) יְהִי כְבוֹד ה'
 לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו. וְאֲזִי הַשְּׁחוּק בְּעוֹלָם,
 שֶׁכָּתוּב (שם קכו) אֲזִי יִמְלֵא שְׁחוּק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה.
 זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַתֹּאמֶר שָׂרָה צָחַק עָשָׂה לִי אֱלֹהִים,
 לְשִׁמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, בֵּא רְאֵה, עַד שֶׁהִגּוּף עוֹמֵד
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא חָסֵר מִן הַתְּשָׁלוּם. לְאַחַר
 שֶׁהוּא צָדִיק וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמֵת בְּיִשְׁרָאֵל,
 נִקְרָא שָׂרָה בְּתִשְׁלוּמוֹ. הַגִּיעַ לְתַחֲתֵת הַמֵּתִים, הוּא
 שָׂרָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ שֶׁאַחַר הוּא שֶׁהִחְיָה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְאַחַר שֶׁהוּא חַי וְשִׁמְחָה עִם
 הַשְּׂכִינָה וּמַעֲבִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַיְגוּן מִן

הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (ישעיה כה) בַּלַּע הַמּוֹת לְנִצּוּחַ וּמְחָה
 ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגו', אַזִּי נִקְרָא
 יִצְחָק בְּשִׁבִיל הַצְּחוּק וְהַשְׂמֵחָה שְׂיִהְיֶה לְצַדִּיקִים
 לְעֵתִיד לְבָא.

רַבִּי יְהוּדָה בָּא לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל כֶּפֶר חָנָן. שָׁלְחוּ
 לוֹ מִנְחָה כָּל בְּנֵי הָעִיר. נִכְנַס לְפָנָיו רַבִּי
 אָבָא, אָמַר לוֹ, מְתֵי הוֹלֵךְ מַר? אָמַר לוֹ, אֶפְרַע מֵהַ
 שְׁנַתְנוּ לִי בְּנֵי הָעִיר וְאַלֶּךְ. אָמַר לוֹ, אַל יַחֲשֵׁשׁ מַר
 לְמִנְחָה הַזֹּאת. לְתוֹרָה הֵם עָשׂוּ אֶת זֶה, וְלֹא
 יִקְבְּלוּ מִמֶּךָ כְּלוּם. אָמַר לוֹ, וְלֹא יִקְבְּלוּ דְבָרֵי
 תּוֹרָה? אָמַר כֵּן. בָּאוּ כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמַר לוֹ רַבִּי
 יְהוּדָה, כָּלֵם רָאשֵׁי יְשִׁיבוֹת. אָמַר לוֹ, וְאִם יֵשׁ מִי
 שֶׁלֹּא נָאָה לוֹ לְשֹׁבֵת כָּאֵן – שְׂיִקוּם וְיֵלֵךְ.

קָם רַבִּי אָבָא וְהִבְדִּיל מֵהֶם עֲשָׂרָה שְׂיִקְבְּלוּ
 מִמֶּנּוּ. אָמַר לָהֶם, שָׁבוּ עִם הָאִישׁ הַגָּדוֹל
 הַזֶּה, וְאֲנִי וְהֵם נִקְבְּלוּ לְמַחֵר וְנִשְׁבַּע עִמּוֹ. הִלְכוּ.
 וְאוֹתָם עֲשָׂרָה שְׂיִשְׁבוּ עִמּוֹ יִשְׁבוּ [אוֹתָם עֲשָׂרָה]
 וְלֹא אָמַר כְּלוּם. אָמְרוּ לוֹ, אִם רְצוֹנוֹ שֶׁל מַר,
 נִקְבְּלוּ פָּנֵי שְׂכִינָה. אָמַר לָהֶם, וְהָרִי רַבִּי אָבָא אֵינוֹ
 כָּאֵן. שָׁלְחוּ לוֹ וּבָא.

פְּתַח וְאָמַר, וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כְּאִשְׁרָא אָמַר, מִהַ
 הַשְּׁנוּי שְׂהִיָּה כָּאֵן? הִיָּה לוֹ לּוֹמַר, וְה' זָכַר

אֶת שְׂרָה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר (בראשית ל) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל, שְׁאִין פְּקִידָה אֲלָא עַל מַה שֶּׁהָיָה בַּתְּחִלָּה. אֲלָא בַּהֲתַחֲלָה הָיָה, שְׁכַתּוּב שׁוּב אָשׁוּב אֶלֶיךָ כְּעַת חַיָּה, וְעַל אוֹתוֹ עֲנִין נֶאֱמַר שֶׁפָּקַד עֲכָשׁוּ, מִשְׁמַע שְׁכַתּוּב כְּאֲשֶׁר אָמַר. שֶׁאֲלֵמְלָא לֹא נֶאֱמַר כְּאֲשֶׁר אָמַר, שְׁיֵאמַר זְכִירָה. אָבֵל פָּקַד - אוֹתוֹ דָּבַר שֶׁאָמַר לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֶלֶיךָ.

אַחַר כִּן אָמַר כִּן, צְדִיק זֶה שְׁזוּכָה לְעֵלוֹת לְאוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, דְּמוּתוֹ נִחְקָקַת בְּכֶסֶף כְּבוֹדוֹ, וְכֵן לְכָל צְדִיק וְצְדִיק דְּמוּתוֹ לְמַעְלָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה לְמַטָּה לְהַבְטִיחַ לְאוֹתָהּ נְשָׂמָה קְדוּשָׁה.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר רַבֵּי יוֹחָנָן, מַה זֶה שְׁכַתּוּב (חבוקק א)
שֶׁמֶשׁ יָרַח עָמַד זְבֻלָּה? שְׁזוּהָרִים גּוֹף וּנְשָׂמָה שְׁעוֹמְדִים בְּגֵרָן הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁלְמַעְלָה כְּדְמוּת שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּאֶרֶץ, וְאוֹתָהּ דְּמוּת נְזוּנִית הַנָּאֵת הַנְּשָׂמָה, וְאוֹתָהּ הָעֲתִידָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּעֶצֶם הַזֶּה שֶׁנִּשְׁאַרָה בְּאֶרֶץ, וְהָאֲדָמָה תַּעֲבֹר מִמֶּנָּה וְטוֹפְלַת אֶת הַזְּהֵמָה הַחוּצָה, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא קְדוּשָׁה.

וְכִשְׁעוֹמְדַת אוֹתָהּ הַדְּמוּת הַהִיא שֶׁלְמַעְלָה, כְּאֵה בְּכָל חֵדֶשׁ לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב (ישעיה טו) וְהָיָה

מְדֵי חֲדָשׁ בְּחֻדְשׁוֹ. וְהוּא מְבַשֵּׁר לוֹ וְאוֹמֵר, לְמוֹעֵד
 אֲשׁוּב אֵלֶיךָ. לְאוֹתוֹ זְמַן שְׁעֵתִיד לְהַחֲיוֹת מֵתִים
 עַד שֶׁתִּפְקַד לְאוֹתוֹ זְמַן כְּמוֹ שֶׁהִתְבַּשְּׂרָה. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר. וְאוֹתוֹ יוֹם
 שִׁשְׁמַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשָׂיו, זֶהוּ שְׁכָתוּב
 (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְא, יֹאמֵר לָנוּ מַר עַל הַפְּרָשָׁה
 שְׁאַחַר כָּךְ. אָמַר, יִפֶּה לָכֶם לִפְתֹּחַ פְּרָשָׁה
 זוֹ. פֶּתַח וְאָמַר, וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
 וַהֲאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם וְגו', וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת
 בְּנֶךְ אֶת יְחִידֶךָ אֲשֶׁר אָהַבְתָּ וְגו'. כָּאֵן יֵשׁ
 לְהִתְבוּנָן, הָאֵמֵן הִזֵּה שְׁמוּצִיא כֶּסֶף מִמְּקוֹר
 הָאָרֶץ, מָה עוֹשֶׂה?

בְּתַחֲלָה מְכַנִּיס אוֹתוֹ לְאֵשׁ דּוֹלֶקֶת עַד שְׁמוּצִיא
 מִמֶּנּוּ אֶת כָּל הַזֶּהֱמָה שֶׁל הָאָרֶץ, וְהָרִי
 נִשְׂאָר כֶּסֶף, אֲבָל לֹא כֶּסֶף שְׁלָם. אַחֲרֵי כָּךְ מָה
 עוֹשֶׂה? מְכַנִּיס אוֹתוֹ בְּאֵשׁ כְּבִתְחִלָּה וּמוּצִיא
 מִמֶּנּוּ סִיגִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כה) הֲגוּ סִיגִים
 מִכֶּסֶף וְגו', וְאֵז הוּא כֶּסֶף שְׁלָם לְלֹא עֲרֻבוּבֵיהָ.

כָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַנִּיס אֶת הַגּוֹף הַזֶּה תַּחַת
 הָאָרֶץ, עַד שֶׁכָּלוּ נִרְקַב וַיִּצְאָה מִמֶּנּוּ כָּל

הַזְהֵמָה הָרְעָה, וְנִשְׁאַר אוֹתוֹ תַרְוֵד רֶקֶב וְנִבְנָה
מִמֶּנּוּ הַגּוֹף, וְעַד עַכְשָׁו הוּא גּוֹף לֹא שָׁלֵם.

אַחַר אוֹתוֹ יוֹם הַגְּדוֹל, שְׁכָתוֹב (זכריה יד) וְהָיָה יוֹם
אֶחָד הוּא יוֹדֵעַ לֵה' לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה,
מִסְתָּרִים כָּלֵם בְּעֶפֶר כְּמוֹ בַתְּחִלָּה מִלְפָּנַי פָּחַד
וְהַחֲזִיק שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה
ב) וּבָאוּ בַמַּעְרוֹת צָרִים וּבַמַּחֲלוֹת עֶפֶר מִפְּנֵי פָחַד
ה' וּמִהֲדַר גְּאוֹנוֹ וְגו'. וַיֵּצֵא נִשְׁמָתָם וּמִתְעַבְּלִים
אוֹתוֹ תַרְוֵד רֶקֶב, וְנִשְׁאַר גּוֹף שֶׁנִּבְנָה שָׁם [הָאוֹר]
שֶׁלוֹ כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וּכְזוֹהַר הָרְקִיעַ, שְׁכָתוֹב (דניאל יב)
וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר הָרְקִיעַ וְגו', וְאֵז כֶּסֶף
שָׁלֵם, גּוֹף שָׁלֵם בְּלִי עֲרֻבוּבֵיהָ אַחֲרָת.

שְׁאֵמַר רַבִּי יַעֲקֹב, גּוֹף שְׁמַאִיר יִזְרַק הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִלְמַעְלָה, שְׁכָתוֹב (ישעיה כו)
כִּי טַל אֹרוֹת טַלְף, וְכָתוֹב (שם כב) הִנֵּה ה'
מִטְּלַטְלֵף וְגו'. וְאֵז יִקְרָאוּ קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים,
שְׁכָתוֹב (שם ד) קְדוּשׁ יֵאמָר לוֹ. וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא תַחֲתֵית
הַמַּתִּים שֶׁל הַסּוּף, וְזֶהוּ [כֶּסֶף שָׁלֵם גּוֹף שָׁלֵם]
[נְסִיּוֹן] אַחֲרוֹן, וְלֹא יִטְעֲמוּ עוֹד טַעַם הַמּוֹת,
שְׁכָתוֹב בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה' כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְגו' כִּי בָרַךְ אֲבָרְכֶךָ וְגו'. וּבְאוֹתוֹ זְמַן מִתְפַּלְלִים
הַצְּדִיקִים שֶׁלֹא יִתְנַסּוּ בְּזֶה יוֹתֵר.

מַה כְּתוּב? וַיֵּשֶׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה
אֵיל וְגו'. אֵלּוּ שְׂאֵר רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּקְרְאוּ
 אֵילִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) אֵילֵי נְבוֹת
 יִשְׂרָאֵל, וּמִתְרַגְּמִים: גְּדוּלֵי נְבוֹת. אַחַר נֶאֱחָז
 בְּסִבְךָ וְגו', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְכָל קַרְנֵי רְשָׁעִים אֲגַדֵּעַ.
 וַיִּלְךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל וְגו', שֶׁהֵם מְזַמְנִים
 לְהִתְנַסּוֹת בְּכָל נִסְיוֹן רַע, וַיִּשְׁאָרוּ הַצְּדִיקִים
 לְעוֹלָם הַבָּא כְּמוֹ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים לְיַחַד
 אֶת שְׁמוֹ, וְלִכֵּן כְּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה'
 אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וְגו'.

אָמַר לוֹ [אָמַר לָהֶם] רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאן וְהִלָּא
פְּתַחוּ הַפֶּתַח. נִכְנַס יוֹם אַחֵר, וְנִכְנְסוּ לְפָנָיו
כָּל בְּנֵי הָעִיר. אָמְרוּ לוֹ, יֹאמֵר לָנוּ מִרְדְּבָרֵי תוֹרָה
בְּפִרְשָׁה שֶׁקָּרִינוּ בָּהּ בַּיּוֹם שֶׁבַת, וְה' פִּקֵּד אֶת
שָׂרָה. קָם בֵּין הָעַמּוּדִים, פָּתַח וְאָמַר, וְה' פִּקֵּד אֶת
שָׂרָה וְגו'. שְׁלֹשָׁה מִפְּתַחוֹת בֵּידוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מְסָרָם לֹא בֵּיד מְלֶאֶךְ וְלֹא בֵּיד
שָׂרָף: מִפְּתַח שֶׁל חַיָּה, וְשֶׁל גְּשָׁמִים, וְשֶׁל תַּחֲתֵית
הַמַּתִּים. בָּא אֵלֵיהֶם וְנָטַל הַשָּׁנִים – שֶׁל גְּשָׁמִים
וְשֶׁל תַּחֲתֵית הַמַּתִּים.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא נִמְסַר בֵּיד אֵלֵיהֶם אֶלָּא
אַחַת. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּשֶׁבִקֵּשׁ אֵלֵיהֶם

לְהַחְיֹת בֶּן הַצְּרָפִית, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 לֹא נָאָה לָךְ לְקַחַת בְּיָדְךָ שְׁנֵי מִפְתָּחוֹת, אֶלֶּא תֵן
 לִי מִפְתָּח הַגְּשָׁמִים, וּתְחִיָּה הַמֵּת. וְהִינוּ שְׁפָתוֹב
 (מלכים-א יח) לָךְ הִרְאָה אֶל אַחָאָב וְגו' וְאַתְנָה מָטָר.
 לֹא אָמַר וְתֵן מָטָר, אֶלֶּא וְאַתְנָה.

וְהִירִי אֱלִישֶׁע הָיָו לוֹ? בֶּן. לְקִיָּם פִּי שְׁנַיִם בְּרוּחוֹ
 שֶׁל אֱלִיהֵו. אֶלֶּא שְׁלֹשֶׁתָם לֹא מְסָרָם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַד שְׁלִיחַ. שְׁאָמַר רַבִּי סִימוֹן,
 בֵּא רְאָה כַחוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּפַעַם אַחַת
 מְחִיָּה מֵתִים וּמוֹרִיד שָׁאוֹל וַיַּעַל, מְזַרִיחַ מְאוּרוֹת
 וּמוֹרִיד גְּשָׁמִים, מְצַמִּיחַ חֲצִיר, מְדַשֵּׁן יְבוּלִים,
 פּוֹקֵד עֲקָרוֹת, נוֹתֵן פְּרֻנְסוֹת, עוֹזֵר דְּלִים, סוֹמֵךְ
 נוֹפְלִים, זוֹקֵף כְּפוּפִים, מְעַבִּיר מְלָכִים וּמְקִיָּם
 מְלָכִים, וְהַכֹּל בְּזִמְנָן אֶחָד וּבְרִגְעָא אֶחָד וּבְכַת אַחַת
 מֵה שְׁאִינן שְׁלִיחַ לְעוֹלָם יְכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ.

שְׁנַיִנוּ בְּבְרִיתָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל מַה שְׁעוֹשֶׂה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
 אֶלֶּא בְּדַבּוּר. שְׁכִינֹן שְׁאָמַר מִמְּקוֹם קְדָשְׁתוֹ יְהֵא
 כֶּךָ - מִיָּד נַעֲשֶׂה. בֵּא רְאָה כַח גְּבוּרְתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁפָתוֹב (תהלים לג) בְּדַבַּר ה' שְׁמַיִם נַעֲשׂוּ.
 שְׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן [יְהוּדָה], מַה זֶה שְׁפָתוֹב (שמות יב)
 וְעַבְרַתִּי בְּאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי וְלֹא מִלְּאָךְ וְגו'?

אם כָּף, כְּבוֹד גָּדוֹל הוּא לְמִצְרַיִם, שְׁלֵא דוּמָה מִי
 שֶׁתַּפֵּס מִלֶּךְ לְמִי שֶׁתַּפֵּס הַדְּיוּט. וְעוֹד, אֵין
 לָךְ אִמָּה מְזֻהָמֶת בְּכָל טְמֵאָה כְּמוֹ הַמִּצְרַיִם,
 שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (יחזקאל כג) אֲשֶׁר בָּשַׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם
 וּגְוֹ, שֶׁהֵם חֲשׂוּדִים עַל מִשְׁכַּב זְכוּר, וְהֵם בָּאִים
 מִחֵם שֶׁעָשָׂה מֶה שֶׁעָשָׂה לְאָבִיו, וְקָלַל אוֹתוֹ
 וּלְכַנְעַן בְּנוֹ.

וכי לֹא הָיָה לְקַבֵּ"ה מִלְאָךְ אוֹ שְׁלִיחַ לְשַׁגֵּר
 לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּמִצְרַיִם כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בְּאֲשׁוּר
 שֶׁהָיָה בְּנוֹ שֶׁל שָׁם, שֶׁכָּתוּב (בראשית י) וּבְנֵי שָׁם
 עִילָם וְאֲשׁוּר. וְשֵׁם הָיָה כֹהֵן גָּדוֹל וְנִתְבָּרַךְ,
 שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) בְּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי שָׁם, וְהָיָה לְשֵׁם
 הַגְּדֹלָה וְהַבְּרָכָה עַל אָחִיו, וְכָתוּב בָּם (ישעיה לז)
 וַיֵּצֵא מִלְאָךְ ה' וַיִּכֶה בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר, וְעַל יְדֵי
 שְׁלִיחַ נַעֲשָׂה. כָּל שֶׁכֵּן הַמִּצְרַיִם שֶׁהֵם מְזֻהָמִים
 יוֹתֵר מִכָּל אִמָּה, וְאָמַר אֲנִי וְלֹא מִלְאָךְ?

אָלֵא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן לְמַדְּנוּ כַח גְּבוּרָתוֹ
 שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמַעֲלָתוֹ שֶׁהוּא
 גְּבוּהָ מֵעַל הַכֹּל. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִמָּה זֶה
 שֶׁל מִצְרַיִם מְזֻהָמֶת וּמִטְנֵפֶת, וְאֵין רָאוּי לְשַׁגֵּר
 מִלְאָךְ וְלֹא שָׂרָף, דְּבַר קְדוּשׁ בֵּין רְשָׁעִים אַרוּרִים
 מִטְנֵפִים, אִלָּא אֲנִי עוֹשֶׂה מֶה שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲשׂוֹת

מְלֶאֱךָ וְלֹא שָׂרָף וְלֹא שְׁלִיחַ. שְׂאֲנִי אוֹמֵר מִמְּקוֹם
קִדְשָׁתִי יֵהָא כֶּף – וּמִיַּד נַעֲשֶׂה, מַה שְׂאִין הַמְּלֶאֱךָ
יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

אָבִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּקוֹם קִדְשָׁתוֹ אוֹמֵר
יֵהָא כֶּף – וּמִיַּד נַעֲשֶׂה מַה שְׁהוּא רוֹצֶה
לַעֲשׂוֹת. וְלִפְיֶכֶף לֹא נַעֲשִׂית נִקְמָה זֹו עַל יְדֵי
מְלֶאֱךָ וְשְׁלִיחַ, בְּשִׁבִיל קְלוֹן הַמְּצָרִים, וְלְהִרְאוֹת
גְּדֻלָּתוֹ שֶׁל מְקוֹם שְׁלֹא רָצָה שְׂיִכְנָסוּ בִּינֵיהֶם דְּבַר
קְדוּשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה נֹאמֵר אֲנִי וְלֹא מְלֶאֱךָ. אֲנִי
יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ, וְלֹא מְלֶאֱךָ.

כִּיּוֹצֵא בּוֹ אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שְׁכַתּוֹב (יונה
ב) וַיֹּאמֶר ה' לְדָג? וְכִמָּה צְדִיקִים
וְחַסִּידִים מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹא דְבַר עֲמָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּבֹא לְדַבֵּר עִם הַדָּג דְּבַר שְׂאִינוֹ מִכִּיר
וַיִּוֹדַע?! אֶלָּא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּיּוֹן שְׁעַלְתָּה
תְּפַלְתּוֹ שֶׁל יוֹנָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמְּקוֹם
קִדְשָׁתוֹ אָמַר בְּשִׁבִיל שְׂיִקִּיא הַדָּג אֶת יוֹנָה אֶל
הַיַּבְּשָׁה. לְמַ"ד לְדָג כְּמוֹ בְּשִׁבִיל. כְּלוֹמֵר, וַיֹּאמֶר
ה' בְּשִׁבִיל הַדָּג שְׂיִקִּיא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבְּשָׁה.
מִמְּקוֹם קִדְשָׁתוֹ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵהָא כֶּף
– וּמִיַּד נַעֲשֶׂה, מַה שְׂאִין שְׁלִיחַ יְכוּל לַעֲשׂוֹתוֹ.

שְׁנֵינּוּ בְּבְרִיתָא, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִפְּתַח שְׁל
 חֵיה בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא,
 וּבְעוֹד שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת עַל הַמִּשְׁבֵּר, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְעִין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹלֵד. אִם רָאִי הוּא לְצֵאת
 לְעוֹלָם – [יּוֹצֵא, ו]פּוֹתַח דְּלִתּוֹת בְּטָנָה וְיּוֹצֵא.
 וְאִם לָאוּ – סוֹגֵר דְּלִתּוֹתֶיהָ וּמֵתוּ שְׁנֵינֵיהֶם. אִם כֶּךָ,
 לֹא יֵצֵא רָשָׁע לְעוֹלָם? אֲלֵא כֶּךָ שְׁנֵינּוּ, עַל שְׁלֹשׁ
 עֲבֻרוֹת נָשִׁים מֵתוֹת וְכוּ', [אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהָרִי]
 וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְמָה אֵשָׂה מִפְּלֵת פְּרִי בְּטָנָה?
 אֲלֵא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה
 אוֹתוֹ הַעֵבֶר שְׂאִינוּ רָאִי לְצֵאת לְעוֹלָם,
 וּמִקְדִּים לְהִמִּיתוֹ בְּמַעֵי אִמּוֹ, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית ו)
 הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ בְּיָמֵי הָהֵם. הַנְּפִלִים כְּתוּב
 בְּלֹא יו"ד רֵאשׁוֹנָה, וְלְמָה? בְּשִׁבִיל שְׂאֵחָרֵי כֵן
 בָּאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶל בָּנוֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם
 בְּזִנּוֹת וַיִּרְבוּ מִמְּזֻרִים בְּעוֹלָם.

הַפּוֹה הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר מַעוֹלָם – שְׂאִין גְּבוּר וּפְרִיץ
 וְעָרִיץ כְּמוֹ הַמְּזֹר. אֲנָשֵׁי הַשֵּׁם – שֶׁהִכַּל
 יִכִּירוּ לְקִרְוֹת הַשֵּׁם הַיְדוּעַ מְזֹר. שְׁכִינּוֹן שְׂרוּאִים
 מַעֲשָׂיו שֶׁהוּא פְּרִיץ וְעָרִיץ וְגְבוּר, הִכַּל יִקְרְאוּהוּ
 אוֹתוֹ שֵׁם. וּמָה שְׂאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְעִין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹלֵד – אֵין לָהּ רָשָׁע בְּעוֹלָם

מאותם הרשעים היוצאים לעולם שאין הקדוש ברוך הוא מעיין בו ורואה אם אותו הגוף יניח בן צדיק וכשר, או שיציל לאדם מישראל ממיתה משנה, או שיעשה טובה אחת, ובשביל כך הקדוש ברוך הוא מוציא לעולם.

בימי רבי יוסי היו אותם פריצים שהיו שודדים בקהרים עם פריצי אמות העולם, וכשמוצאים בן אדם ותופסים אותו להרגו, היו אומרים לו: מה שמך? אם היה יהודי – היו הולכים עמו ומוציאים אותו מן הקהרים, ואם היה איש אחר – הורגים אותו. [והרי] והיה אומר רבי יוסי, ראויים אלו בכל זה להכנס לעולם הבא.

סדר הלימוד ליום י חשון [יום 40 בשנה]

שנו רבותינו, שלשה דברים הללו אינם באים לעולם אלא בקולות: קול חיה, שכתוב (בראשית ג) בעצב תלדי בנים, וכתוב (שם ל) וישמע אליה אלהים. קול גשמים, שכתוב (תהלים כט) קול ה' על המים, וכתוב (מלכים א- יח) כי קול המון הגשם. קול תחית המתים, שכתוב (ישעיה מ) קול קורא במדבר. מה צריך כאן קול במדבר?

אָפֵא, אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, אֱלוֹ אוֹתָם קוֹלוֹת לְעוֹרַר
 יַמִּי מַדְבָּר. וּמִכַּאֲן שֶׁהוּא הַדִּין לְכָל
 הָעוֹלָם. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָרִי שְׁנִינוּ, כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם
 לְקָבֵר, נִכְנַס בְּקוֹלוֹת. כְּשֶׁיִּקְוֵמוּ בַתְּחִיַּת הַמֵּתִים
 אֵינּוּ דִין שֶׁיִּקְוֵמוּ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת? אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב,
 עֲתִידָה בַת קוֹל לְהִיּוֹת מִתְּפוּצָצָת בְּבִתֵּי קְבֵרוֹת
 וְאוֹמְרָת: (ישעיה כו) הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שְׁכֵנֵי עֶפְרָיִם.
 וְעֲתִידִים לְחַיּוֹת בְּטַל שֶׁל אֹרֶז גָּדוֹל שֶׁל מַעְלָה,
 שְׁכֵתוֹב (שם) כִּי טַל אֹרוֹת טַלָּה וְאַרְץ רְפָאִים
 תִּפְּלוּ. אֲמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן. (עד כאן מדרש הנעלם).

וּתְרָא שָׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצֵרִית אֲשֶׁר יִלְדָה
 לְאַבְרָהָם מִצַּחֲקָה. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִיּוֹם
 שֶׁנּוֹלַד יִצְחָק וְהָיָה יִשְׁמַעֵאל בְּבֵית אַבְרָהָם, לֹא
 הִתְעַלָּה יִשְׁמַעֵאל בְּשֵׁם. בְּמָקוֹם שֶׁזָּהָב שׁוֹרָה, לֹא
 נִזְכָּר פְּסֻלַת לְפָנָיו, וְלִכֵּן אֶת בֶּן הַגֵּר הַמְצֵרִית,
 אִישׁ שֶׁלֹּא רָאוּי לְהִזְכֹּר לְפָנָיו יִצְחָק.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּתְרָא שָׂרָה, בְּעֵינַי שֶׁל קָלוּן
 רָאֲתָה אוֹתוֹ שָׂרָה, שֶׁלֹּא רָאֲתָה אוֹתוֹ בְּעֵינַי
 שֶׁהוּא בֶּן אַבְרָהָם, אֲלֹא שֶׁהוּא בֶּן הַגֵּר הַמְצֵרִית,
 וּמִשּׁוֹם כֵּךְ וּתְרָא שָׂרָה. שְׂרָאֲתָה שָׂרָה אוֹתוֹ בְּעֵינַי
 זֶה וְלֹא אַבְרָהָם, שֶׁאֵלּוּ בְּאַבְרָהָם לֹא כָּתוּב אֶת בֶּן
 הַגֵּר, אֲלֹא אֶת בְּנוֹ.

בא ראה אחר כך מה כתוב, וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו. ולא כתוב על אודות בן הגר המצרית. משום כך ותרא שרה את בן הגר המצרית, ולא ראתה שהוא בן אברהם.

רבי שמעון אמר, הפסוק הזה תשבחת לשרה הוא. משום שראתה אותו מצחק לכוכבים ומזלות, אמרה ודאי שפן זה אינו בנו של אברהם לעשות את מעשי אברהם, אלא בן הגר המצרית הוא, חזר לחלק של אמו. לכן ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק.

וכי עלה על דעתך שקנאה לה שרה או לבן שרה? אם כך, לא היה מודה הקדוש ברוך הוא עמה, שכתוב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקלה. אלא משום שראתה אותו עם כוכבים ומזלות ואמו מלמדת אותו מנהגי עבודה זרה, לכן אמרה שרה כי לא יירש בן האמה הזאת. אני יודעת שלא יירש לעולמים את חלק האמונה, ולא יהיה לו עם בני חלק לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. ולכן הודה עמה הקדוש ברוך הוא.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוא רְצָה לְהַפְרִיד לְבָדוֹ אֶת
הַזֶּרַע הַקְדוּשׁ כְּרֵאוּי, שְׁמִשּׁוּם כֶּף
בְּרָא אֶת הָעוֹלָם, שְׁהָרִי יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּרִצּוֹן
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, וְלִכֵּן
יֵצֵא אַבְרָהָם לְעוֹלָם וְהָעוֹלָם הָיָה מִתְקַיֵּם בְּגִלְלוֹ,
וְאַבְרָהָם וַיִּצְחָק [לֹא] עֲמָדוֹ וְלֹא הִתְיַשְׁבוּ
בְּמִקּוֹמָם עַד שֶׁיֵּצֵא יַעֲקֹב לְעוֹלָם.

כִּיּוֹן שֶׁיֵּצֵא יַעֲקֹב לְעוֹלָם, הִתְקַיְּמוּ אַבְרָהָם וַיִּצְחָק
וְעָמַד כָּל הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם יֵצֵא הָעַם הַקְדוּשׁ
לְעוֹלָם וְהִתְקַיֵּם הַכֹּל בְּגוֹן קְדוּשׁ כְּרֵאוּי. וְלִכֵּן
אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלַיךָ
שָׂרָה שְׁמַע שְׁמַע בְּקִלָּה כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לָךְ זֶרַע, וְלֹא
בִישְׁמַעְאֵל. מַה כָּתוּב אַחַר כֶּךָ? וַתִּלְךְ וַתִּתַּע
בְּמַדְבַּר בְּאֵר שָׁבַע.

השלמה מההשמטות (סימן יט)

וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בְּבִקְרָה וְגוֹמֵר (בראשית כא). רַבִּי
בְּרוּקָא אָמַר, מַה זֶה שָׁם עַל שְׁכֻמָּה?
אֵלָּא שְׁהַזְהִירָה עַל עַל הָאֲמוּנָה וְלַעֲמֵד בְּמַה
שְׁהִיתָה בַּתְחִלָּה. כָּתוּב כָּאֵן שָׁם עַל שְׁכֻמָּה,
וְכָתוּב שָׁם (שמות טו) שָׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט. מַה
לְהִלֵּן עַל הַשְּׁכִינָה, אֵף כָּאֵן עַל הַשְּׁכִינָה. מַה
עֲשִׂתָּה? כִּיּוֹן שֶׁרָאֲתָה עֲצָמָה יוֹצֵאת מִרְשׁוֹתוֹ שֶׁל

אֲבָרְהָם, חֲזָרָה לְקִלְקוּלָהּ, שְׁכָתוּב (בראשית כא)
 וַתִּלְךְ וַתִּתַּע. מַה זֶה וַתִּתַּע? שְׁתַּעַתְעָה אַחַר
 עֲבוּדָה זָרָה וְגִלּוּלֵי בֵית אָבִיהָ. כָּתוּב כָּאן וַתִּתַּע,
 וְכָתוּב שָׁם (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעַתְעִים:
 (ע"כ מההשמטות).

כָּתוּב כָּאן וַתִּתַּע, וְכָתוּב שָׁם (ירמיה י) הֶבֶל הֵמָּה
 מַעֲשֵׂה תַעַתְעִים. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּגִלּוֹל אֲבָרְהָם לֹא עֲזַב אוֹתָהּ וְאֵת בְּנָהּ.

בֵּא רְאֵה, בַּהֲתַחֲלָה כְּשֶׁהֲלָכָה מִלְפָּנַי שָׂרָה מַה
 כָּתוּב? כִּי שָׁמַע ה' אֶל עֲנִיָּךְ. וְכָאן שְׁטַעַתְתָּה
 אַחַר כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, אֵף עַל גֵּב שְׁכָתוּב וַתִּשָּׂא
 אֶת קִלְעָה וַתִּבְךְ, מַה כָּתוּב? כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל
 קוֹל הַנְּעוּר, וְלֹא כָתוּב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹלְךָ.

בְּאִשְׁרָה הוּא שָׁם, הֲרִי פִרְשׁוּהָ שְׁלֹא בָר עֲנֵשׁ הוּא
 יֵאָצֵל בֵּית הַדִּין שְׁלִמְעֵלָה, שֶׁהֲרִי בֵּית דִּין
 שֶׁל מִטָּה מַעֲנִישִׁים מִשְׁלֵשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה וּמַעֲלָה,
 וּבֵית שֶׁל שֶׁל מַעֲלָה מַעֲשָׂרִים שָׁנָה וּמַעֲלָה, וְאֵף
 עַל גֵּב שֶׁהִיָּה רָשָׁע, אֵינוֹ בֶּן עֲנֵשׁ. וְהֲרִי פִרְשׁוּהָ,
 וְזֵהוּ שְׁכָתוּב בְּאִשְׁרָה הוּא שָׁם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן, מִי שְׁמַסְתַּלֵּק מִהַעוֹלָם
 בְּטָרָם הִגִּיעוּ יָמָיו לְעֲשָׂרִים שָׁנָה, מֵאִיזָה

מְקוֹם נֶעְנֵשׁ, מְשׁוֹם שְׁהָרִי מְשַׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה שָׁנִים
 וּמִטָּה אֵינוֹ בֵּר עֲנָשִׁים אֶלָּא בַּחֲטָאֵי אָבִיו, אָבֵל
 מְשַׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה וּמַעְלָה מֵהוּ? אָמַר לוֹ, הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו שְׁיִמּוֹת זַכָּאֵי [וְלֹא יְמֹת חֵיב],
 וְנוֹתֵן לוֹ שְׂכָר טוֹב בְּעוֹלָם הַהוּא, וְלֹא יְמֹת חֵיב
 שְׁיַעֲנֵשׁ בָּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּבְאַרְוָה.

אָמַר לוֹ, אִם אֵינוֹ חֵיב וְלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו לְעֲשָׂרִים
 שָׁנָה, כִּיּוֹן שְׁהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם בְּמָה הוּא
 עֲנָשׁוֹ? אָמַר לוֹ, בְּזָה מִתְקִים, (משלי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה
 בְּלֹא מִשְׁפָּט. שְׂכָשְׁעֵנֵשׁ יוֹרֵד לְעוֹלָם, הוּא [הַדִּין]
 פּוֹגֵעַ בְּלִי כּוֹנֵה לְמַעְלָה וְלִמְטָה בָּאוֹתוֹ מִשְׁחִית,
 וַיַּעֲנֵשׁ כְּשֶׁלֹּא מִשְׁגִּיחִים עָלָיו מִלְּמַעְלָה.

וַעֲלִיּוֹ כְּתוּב (שם ה) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ אֶת הָרָשָׁע.
 אֶת – לְרַבּוֹת מִי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ יָמָיו לְהַעֲנֵשׁ.
 עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ [אֶת הָרָשָׁע], וְלֹא בֵּית הַדִּין
 שְׁלַמְעֵלָה. וּבַחֲבָלֵי חֲטָאוֹ יִתְמָךְ, וְלֹא בֵּית דִּין
 שְׁלַמְטָה. לְכֵן כְּתוּב כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל
 הַנֶּעֱרַר בְּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת
 בְּרִיתִי יַעֲקֹב. מָלֵא בּוֹא"ו לְמָה? אֶלָּא
 בְּשָׁנֵי צָדְדִים הוּא [הֵם]. סוּד שֶׁל חֲכָמָה אֶחָד.

שְׁהוּא הַסּוּד שֶׁל דְּרָגָה שֶׁל חֲכָמָה, הַמָּקוֹם שֶׁשׁוּרָה בּוֹ יַעֲקֹב. אָבֵל פָּסוּק זֶה נֹאמֵר עַל הַגְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שֶׁכְּשֵׁהֶם בְּתוֹךְ הַגְּלוּת, אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיִּפְקְדוּ [בוֹ יַעֲקֹב], הֵם יִפְקְדוּ בְּסוּד שֶׁל וָא"ו, וְהוּא בְּאֶלֶף הַשָּׁשִׁי.

וּפְקִידָה בְּסוּד שֶׁל וָא"ו שֶׁשָּׂה רְגָעִים וַחֲצִי זְמַן. וּבְזְמַן שֶׁל שָׁשִׁים שָׁנִים לְבְרִיחַ הַדִּלְת בְּאֶלֶף הַשָּׁשִׁי, יָקִים אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם פְּקִידָה לְבַת יַעֲקֹב. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן עַד שֶׁיְהִיָּה לָהּ זְכִירָה - שֶׁשׁ שָׁנִים וַחֲצִי. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁשׁ שָׁנִים אַחֲרוֹת, וְהֵם שְׁבַעִים [וְשִׁלְשׁ] וּשְׁתַּיִם וַחֲצִי.

בְּשָׁשִׁים וְשֶׁשׁ יִתְגַּלֶּה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּאֶרֶץ הַגְּלִיל, וְכוּכָב אֶחָד בְּצַד מְזָרַח יִבְלַע שְׁבַעָה כּוּכָבִים מְצַד צְפוֹן, וְשִׁלְהֶבֶת אֵשׁ שְׁחוּרָה תִּהְיֶה תְלוּיָה בְּרָקִיעַ שָׁשִׁים יוֹם, וְקָרְבוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּעוֹלָם לְצַד צְפוֹן, וּשְׁנֵי מְלָכִים יִפְלוּ בְּאוֹתָם קָרְבוֹת.

וַיִּזְדַּוְּגוּ כָּל הָעַמִּים עַל בַּת יַעֲקֹב לְדַחוֹת אוֹתָהּ [אוֹתָם] מִהָעוֹלָם. וְעַל אוֹתוֹ הַזְּמַן כְּתוּב, [וְהִיָּתָה] (ירמיה ל) וְעַת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב

וּמִמֶּנָּה יִוָּשַׁע, וְאִזּוֹ יִסְתַּיְמוּ הַנְּפָשׁוֹת מִהַגּוֹף
 וְרוֹצִים לְהִתְחַדֵּשׁ, וְסִימָן לְדַבֵּר - [כָּל הַנְּפֹשׁ
 לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרִימָה שְׁבַעִים, וְכַתוּב]
 (בראשית מו) כָּל הַנְּפֹשׁ הַבָּאָה לִיעֲקֹב מִצְרִימָה וְגו',
 כָּל נֶפֶשׁ שְׂשִׁים וְשֵׁשׁ.

בְּשִׁבְעִים וְשָׁלֹשׁ כָּל מַלְכֵי הָעוֹלָם יִתְכַנְּסוּ לְתוֹךְ
 הָעִיר הַגְּדוֹלָה שֶׁל רוֹמִי, וְהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא יַעֲוֹרֵר עֲלֵיהֶם אֵשׁ וּבְרָד וְאֲבָנֵי אֱלֹהֵי
 וַיֵּאבְדוּ מִהָעוֹלָם, פָּרַט לְאוֹתָם מַלְכִים שְׁלֹא יִגְיעוּ
 לָשֵׁם וַיִּחְזְרוּ לְעוֹרֵר קְרֻבוֹת אַחֲרֵיהֶם. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן
 מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ יִתְעוֹרֵר בְּכָל הָעוֹלָם, וַיִּתְכַנְּסוּ עִמּוֹ
 כְּמָה עַמִּים וְכְמָה חֲזִילוֹת מִכָּל סוֹפֵי הָעוֹלָם, וְכָל
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְכַנְּסוּ בְּכָל אוֹתָם מְקוֹמוֹת.

עַד שִׁישְׁלְמוּ אוֹתָן שָׁנִים לְמֵאָה. אִזּוֹ וְאִו
 תִּתְחַבֵּר עִם ה' א, וְאִזּוֹ (ישעיה טו) וְהִבִּיאוּ אֶת
 כָּל אַחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְּחָה לָהּ וְגו'. וּבְנֵי
 יִשְׂמַעֵאל [יִשְׂרָאֵל] עֲתִידִים בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהִתְעוֹרֵר
 [עֲלֵיהֶם] עִם כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם לְבֹא עַל יְרוּשָׁלַיִם,
 שְׁכַתוּב (זכריה יד) וְאֶסְפְּתִי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל
 יְרוּשָׁלַיִם לְמִלְחָמָה וְגו'. וְכַתוּב (תהלים ב) יִתְיַצְּבוּ
 מַלְכֵי אֶרֶץ וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יַחַד עַל ה' וְעַל מְשִׁיחוֹ.
 וְכַתוּב יוֹשֵׁב בְּשָׁמַיִם יִשְׁחַק ה' יִלְעַג לָמוֹ.

אַחַר כֶּף וְאִ"ו קִטְנָה תִּתְעוֹרַר לְהִתְחַבֵּר וּלְחַדֵּשׁ
נִשְׁמוֹת שְׁהִיּוּ יִשְׁנוֹת כְּדֵי לְחַדֵּשׁ אֶת
הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (שם קד) יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.
וְכָתוּב יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם, לְהִתְחַבֵּר כְּרָאוּי.
יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו, לְהוֹרִיד אוֹתָם לְעוֹלָם, וְשִׁכְלָם
יְהִי בְרִיּוֹת חֲדָשׁוֹת לְחַבֵּר אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת יַחַד.

אֲשֵׁרֵיהֶם כָּל אוֹתָם שִׁישְׂאָרוּ בְּסוּף הָאֶלֶף
הַשְּׂשִׁי לְהַכְנִס לְשֶׁבֶת, שְׁהָרִי אֲזֵי הוּא
יוֹם אֶחָד לְקַב"ה לְבַדּוֹ, לְהַזְדַּוֵּג כְּרָאוּי וּלְלַקֵּט
נִשְׁמוֹת חֲדָשׁוֹת שִׁיְהִיּוּ בְּעוֹלָם עִם אוֹתָם שֶׁנִּשְׂאָרוּ
בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁפָּתוּב (ישעיה ד) וְהָיָה הַנִּשְׂאָר בְּצִיּוֹן
וְהִנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם קְדוֹשׁ יֹאמֵר לוֹ כָּל הַכְּתוּב
לְחַיִּים בִּירוּשָׁלַם.

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֵלֶּה נִסָּה אֶת
אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הַגִּנִּי.
רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וַאֲמַר, (תהלים מד) אֲתָה הוּא מְלִכֵי
וְגו'. זוֹהִי הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת יַחַד זֶה עִם זֶה.

צִיָּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, כָּל אוֹתָם הַשְּׁלִיחִים
שְׁעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם, שֶׁכֻּלָּם יְהִיּוּ
בְּצַד הַרְחָמִים וְלֹא יְהִיּוּ מִצַּד הַדִּין, מִשׁוּם שִׁישׁ
בְּעֵלֵי שְׁלִיחִים מִצַּד הַרְחָמִים וּמִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה.

אוֹתָם שְׁלִיחִים שְׂבָאִים מֵצַד הַרְחָמִים לֹא עוֹשִׂים
שְׁלִיחוֹת שֶׁל דִּין בְּעוֹלָם כָּלֵל.

וְאִם תֹּאמַר, הִנֵּה הַמְּלֶאךָ שֶׁהִתְגַּלָּה לְבַלְעָם, הֲרֵי
שְׁנִינוּ שְׁלִיחַ שֶׁל רַחֲמִים וְהִתְהַפֵּף לְדִין –
לֵעוֹלָם לֹא מִשְׁתַּנֵּה. אֲלֹא שְׁלִיחַ הַרְחָמִים
הָיָה לְהִגֵּן עַל יִשְׂרָאֵל וְלִהְיוֹת עֲלֵיהֶם סִנְגוֹר,
וּכְנַגְדוֹ הוּא הַדִּין. כִּן דְּרָכָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כְּשֶׁמִּיטִיב לָזֶה, אוֹתוֹ הַחֶסֶד הוּא דִין לָזֶה.
כִּן הַשְּׁלִיחַ הַזֶּה הָיָה שֶׁל רַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל,
וּלְבַלְעָם הִתְהַפֵּף לְדִין, מִשּׁוּם כִּן צִוָּה יְשׁוּעוֹת
יַעֲקֹב. אָמַר דָּוִד, צִוָּה עַל הָעוֹלָם, כִּאֲשֶׁר יִשְׁלַחוּ
שְׁלוּחִים שִׁיְהִיו מֵצַד הַרְחָמִים.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, צִוָּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב, שֶׁהֵם בְּתוֹךְ
הַגְּלוּת, וְתִמְצָא לָהֶם גְּאֻלָּה בְּתוֹךְ גְּלוּתָם.
בֹּא רְאֵה, הַמְּשַׁבַּח שֶׁל הָאָבוֹת הָיָה יַעֲקֹב,
וְאֶלְמָלֵא יִצְחָק לֹא בֹא יַעֲקֹב לְעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כִּן,
צִוָּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב – זֶה יִצְחָק. שְׁפִינֹן שֶׁנִּצְלַח
יִצְחָק, הֵיוּ יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב.

וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הִנֵּה
שְׁנִינוּ וַיְהִי בִימֵי, נֹאמַר עַל צַעַר. וַיְהִי – אָף
עַל גֵּב שֶׁלֹּא כָתוּב בִּימֵי, דְּפוּס שֶׁל צַעַר יֵשׁ בּוֹ.

וְיִהְיֶה אַחַר הַדְּבָרִים, אַחַר הַדְּרָגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. וּמָהוּ הַדְּבָרִים? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ד) לֹא אִישׁ דְּבָרִים אָנֹכִי.

וּמִי הִיָּה אַחַר הַדְּרָגָה הַזֹּאת? וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אַבְרָהָם. שָׁבָא יֵצֵר הָרַע לְקַטְרֵג לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אַבְרָהָם? אֶת יִצְחָק הִיָּה צָרִיךְ (לְכַתּוּב), שֶׁהָרִי יִצְחָק הִיָּה בֶן שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעֵי, וְהָרִי אָבִיו לֹא הִיָּה בַר עֲנֹשׁ שְׁלוֹ, שֶׁאֵלְמֵלֵא אָמַר יִצְחָק אֵינִי רוֹצֵה – לֹא הִיָּה נֶעְנֵשׁ אָבִיו עָלָיו. מָה הַטַּעַם וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא כְּתוּב נֹסֶה אֶת יִצְחָק?

אָלֵא אֶת אַבְרָהָם, וְדָאֵי שֶׁרָצָה לְהַכְלִיל עִם דִּין, שֶׁהָרִי אַבְרָהָם לֹא הִיָּה בּוֹ דִּין כָּלֵל מִקָּדָם לְכַן, וְכֵאֵן נִכְלְלוּ מִי"ם עִם א"ש, וְאַבְרָהָם לֹא הִיָּה שָׁלֵם עַד עַכְשָׁו, שֶׁהַתַּעֲטָר לַעֲשׂוֹת דִּין וְלְהַתְקִינוֹ בְּמִקּוּמוֹ.

וְכֵן יָמְיוֹ לֹא הִיָּה שָׁלֵם עַד עַכְשָׁו שֶׁנִּכְלַל מִי"ם עִם א"ש וְא"ש עִם מִי"ם, וּמִשּׁוֹם כֵּן וְהָאֱלֹהִים נֹסֶה אֶת אַבְרָהָם וְלֹא אֶת יִצְחָק, שֶׁהַזְמִין אַבְרָהָם לְהַכְלִיל עִם דִּין. וְכִשְׁעָשָׂה אֶת זֶה, נִכְנַס א"ש עִם מִי"ם וְנִשְׁלַם זֶה עִם זֶה. וְזֶה

עוֹשֶׂה הַדִּין לְהַכְלִיל זֶה עִם זֶה. וְאִזּוּ יִצְרֵר הָרַע בְּאֵל
 לְקַטְרֵג עַל אַבְרָהָם שֶׁלֹּא הִשְׁתַּלֵּם כְּרֹאֲוֵי עַד
 שִׁיעֲשֶׂה דִין בְּיִצְחָק. שִׁיִּצְרֵר הָרַע הוּא אַחַר
 הַדְּבָרִים וְהוּא בֹא לְקַטְרֵג.

וְכֵן וְרָאָה סוּד הַדְּבָר. אִף עַל גַּב שְׂאֵמְרָנוּ
 שִׁכְתוּב אַבְרָהָם וְלֹא יִצְחָק, גַּם יִצְחָק נִכְלָל
 בַּפְּסוּק הַזֶּה סוּד הַכְּתוּב וְהָאֱלֹהִים נָסָה אֶת
 אַבְרָהָם. לֹא כְּתוּב נָסָה לְאַבְרָהָם, אֲלֹא אֶת
 אַבְרָהָם, אֶת דּוֹקָא, וְזֶה יִצְחָק. שֶׁהָרִי בְּאוֹתָהּ שְׂעָה
 בְּגִבּוֹר"ה הַתַּחְתּוֹנָה שׁוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁנֶּעְקֵד וְהַזְדַּמֵּן
 בְּדִין עַל יְדֵי אַבְרָהָם כְּרֹאֲוֵי, אִזּוּ הַתַּעֲטָר בְּמִקּוּמוֹ
 יַחַד עִם אַבְרָהָם וְנִכְלְלוּ א"ש עִם מִי"ם וְעָלוּ
 לְמַעְלָה, וְאִזּוּ נִמְצְאָה מַחְלֶקֶת כְּרֹאֲוֵי, מִיָּם עִם א"ש.

מִי [עֲשֶׂה] רָאָה אֶב רַחֲמָן שֶׁנֶּעֱשֶׂה אַכְזָר? אֲלֹא
 כְּדִי שֶׁתִּמְצָא מַחְלֶקֶת מִיָּם עִם א"ש
 וְלִהְתַּעֲטָר בְּמִקּוּמָם (כְּרֹאֲוֵי), עַד שֶׁבֹא יַעֲקֹב וְהַכֵּל
 הַתַּתְּקֵן כְּרֹאֲוֵי, וְנֶעֱשׂוּ שְׁלֹשָׁה אָבוֹת שְׁלָמִים
 וְנִתְקַנּוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וַיֹּאמֶר קַח נָא אֶת בְּנֵךְ. וְכִי אֵיךְ יִכּוֹל אַבְרָהָם
 שֶׁהוּא זָקֵן? אִם תֹּאמַר מִשּׁוּם שִׁיִּצְחָק
 לֹא יִצָּא מִרְשׁוֹתוֹ כָּלֵל – יָפָה, אֲבָל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר

(במדבר כ) קח את אהרן ואת אלעזר בנו, אלא כדי להמשיכם בדברים ולהנהיגם לרצון הקדוש ברוך הוא, אף כאן קח בדברים. את בנה את יחידך אשר אהבת, הרי פרשוה. ולך לך אל ארץ המדינה, כמו שנאמר (שיר ד) אלך לי אל הר המור, לתקן במקום שראוי.

ביום השלישי ויש"א אברה"ם א"ת עיניו וירא את המקום מרחק. ביום השלישי, הרי פרשוה. אלא כיון שאמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים, מה הטעם ביום השלישי וירא את המקום מרחק? אלא משום שכתוב כי ביצחק יקרא לך זרע, וזהו יעקב שיצא ממנו, וזהו ביום השלישי. וירא את המקום מרחק, כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי.

וירא את המקום – זהו יעקב, שכתוב (בראשית כח) ויקח מאבני המקום. הסתכל אברהם ביום השלישי, שהוא הדרגה השלישית, וראה את יעקב שעתיד לצאת ממנו. מרחוק, כמו שאמרנו מרחוק ולא לזמן קרוב.

אמר לו רבי אלעזר, מה שבח של אברהם כשהסתכל וראה שעתיד לצאת ממנו

יַעֲקֹב, שְׁהֲרִי כְּשֶׁהֲלַךְ לַעֲקֹד אֶת יַצְחָק אֵינוֹ שֹׁבֵחַ
כָּל כֵּן שְׁלוֹ?

אָמַר לוֹ, וּדְאִי [וְהֲרִי] שְׂרָאָה אֶת יַעֲקֹב, שְׁהֲרִי
מִקְדָּם לְכֵן יָדַע אַבְרָהָם אֶת הַחֲכָמָה,
וְהִסְתַּכַּל עֲכָשׁוּ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִיא דְרָגָה
שְׁלִישִׁית לַעֲשׂוֹת שְׁלֵמוֹת, וְאָז רָאָה אֶת יַעֲקֹב,
שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם. אָבֵל עֲכָשׁוּ עָמַד לוֹ
הַדְּבָר מֵרְחוֹק, מִשׁוֹם שֶׁהֲלַךְ לַעֲקֹד אֶת יַצְחָק וְלֹא
רָצָה לְהִרְהֹר אַחֲרֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מֵרְחוֹק רָאָה אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֲסִפְקָלְרִיָּה שְׁלֹא
מְאִירָה בְּלִבְדָּה, וְלִכֵּן רָאָה אוֹתוֹ וְלֹא
הִתְגַּלָּה הַכֹּל. שְׂאֵלוֹ הִיָּתָה מְצוּיָה הָאֲסִפְקָלְרִיָּה
הַמְּאִירָה עַל הָאֲסִפְקָלְרִיָּה שְׂאִינָה מְאִירָה,
הַתְּקִיִּים עָלֶיהָ אַבְרָהָם כָּרְאוּ, אָבֵל מֵרְחוֹק בְּלִבְדוֹ
הָיָה. מֵרְחוֹק.

מָה הַטַּעַם הִסְתַּלְקָה מֵהַדְּבָר הַזֶּה הָאֲסִפְקָלְרִיָּה
הַמְּאִירָה? מִשׁוֹם שֶׁזוֹ הִיָּתָה דְרָגָתוֹ שֶׁל
יַעֲקֹב, וּמִשׁוֹם שֶׁעֲדִין לֹא נוֹלַד יַעֲקֹב, לֹא נִמְצָא
כָּאֵן עַל הַדְּרָגָה הַזֹּאת. וְעוֹד, כְּדִי שְׁיִלַּךְ וַיִּקְבַּל שְׂכָר.
וַיֵּרָא אֶת הַמָּקוֹם מֵרְחוֹק – זֶה יַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר
מֵרְחוֹק, שֶׁלֹּא זָכָה בּוֹ. [רְאִיָּה בְּעֵינָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה,

אֶלָּא מִרְחוּק, מִתּוֹךְ הַדְּרָגָה הַזֹּה, שְׁהָרִי כְּשָׂבֵא
 יַעֲקֹב, אֲבָרְהָם הָיָה מֵת וְהִסְתַּלַּק מֵהָעוֹלָם. וַיֵּרָא
 אֶת הַמָּקוֹם מִרְחוּק, אָבֵל לֹא בְּרֵאִיָּה אַחֲרָת].

וַיִּבְאֹו אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לוֹ הָאֱלֹהִים וְגו'.

רְמוֹז [רָאָה] כָּאֵן, שְׂאָף עַל גֵּב שְׂבֵאוֹ
 לְאוֹתָהּ רֵאִיָּה וְרָאָה אֶת יַעֲקֹב, אָמַר אֲבָרְהָם, וַדַּאי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדֵעַ בְּגוֹן אַחַר שְׂרֵאוֹי, מִיָּד
 וַיִּבֶן שָׁם אֲבָרְהָם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְגו'. מֵה כְּתוּב
 לְמַעַלָּה? וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אֲבָרְהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר
 אָבִי. הָרִי פְּרִשׁוּהָ. אָבֵל מָה הִטְעַם לֹא הִשִּׁיב לוֹ
 [דְּבָר] מִיָּד? אֶלָּא מִשׁוּם שְׁהָרִי הִסְתַּלַּק מִרְחוּמִים
 שֶׁל אָב עַל בֶּן, וְלִכֵּן כְּתוּב הַנְּנִי בְנִי, הַנְּנִי
 שֶׁהִסְתַּלְּקוּ הֶרְחוּמִים וְהִתְהַפֵּךְ לְדִין.

וַיֹּאמֶר אֲבָרְהָם, וְלֹא כְּתוּב וַיֹּאמֶר אָבִיו, שְׁהָרִי
 לֹא עֵמֵד עָלָיו כְּאָב, אֶלָּא בְּעַל מַחְלָקַת
 הָיָה עִמּוֹ. אֱלֹהִים יִרְאֶה לוֹ הַשָּׂהָ. הָיָה צָרִיךְ (לְכַתֵּב)
 יִרְאֶה לָנוּ, מֵה זֶה יִרְאֶה לוֹ? אֶלָּא אָמַר לוֹ אֱלֹהִים
 יִרְאֶה לוֹ לְעַצְמוֹ כְּשֶׁהוּא יִצְטָרֵךְ, אָבֵל עֲכָשׁוּ בְנִי,
 וְלֹא כִּבֵּשׁ. מִיָּד וַיִּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו.

רְבִי שְׁמַעוֹן פָּתַח וַאֲמַר, (ישעיה לג) הֵן אֶרְאֶלֶם
 צָעֲקוּ חֲצָה מִלְּאֲכֵי שְׁלוֹם מֵר יִבְכְּיוּן. הֵן

אַרְאֵלִים – אֱלוֹ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים, צָעֲקוּ בְּאוֹתָהּ
שָׁעָה וְרָצוּ לַעֲמֹד עַל אוֹתוֹ הַדְּבָר, שְׁכַתּוֹב (בראשית
טו) וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ הַחוּצָה, לָכֵן צָעֲקוּ חֲצָה.

מְלֹאכֵי שְׁלוֹם – אֱלוֹ אוֹתָם מְלֹאכִים אַחֲרֵים
שֶׁהֵיוּ עֲתִידִים לְלַכֵּת לְפָנַי יַעֲקֹב,
וּבְשָׁבִיל יַעֲקֹב הִבְטִיחַ לָהֶם שְׁלֵמוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, שְׁכַתּוֹב (שם לב) וַיַּעֲקֹב הֵלֵךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ
מְלֹאכֵי אֱלֹהִים. וְאֱלוֹ נִקְרְאוּ מְלֹאכֵי שְׁלוֹם, כָּל־
בָּכוּ כְּשָׂרְאוּ אֶת אַבְרָהָם שֶׁעוֹקֵד אֶת יִצְחָק,
וְהוֹדְעֵזְעוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחַתּוֹנִים וְכָל־עַל יִצְחָק.

וַיִּקְרָא אֱלֹו מְלֹאךְ ה' וְגו'. מִפְּסִיק טַעַם בֵּינֵיהֶם,
שְׂאִין אַבְרָהָם הָאֲחֵרוֹן כְּרֵאשׁוֹן. הָאֲחֵרוֹן
שָׁלֵם, הָרֵאשׁוֹן לֹא שָׁלֵם. כְּמוֹ זֶה שְׁמוֹאֵל שְׁמוֹאֵל
– הָאֲחֵרוֹן שָׁלֵם, הָרֵאשׁוֹן לֹא שָׁלֵם. הָאֲחֵרוֹן
נָבִיא, הָרֵאשׁוֹן לֹא נָבִיא. אָבֵל בְּמִשָּׁה מִשָּׁה אֵין
הַפֶּסֶק טַעַם, מִשׁוֹם שְׁמִיּוֹם שְׁנוֹלֵד לֹא זִזָּה מִמֶּנּוּ
שְׁכִינָה. אַבְרָהָם אַבְרָהָם. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, כְּדִי
לְעוֹרְרוֹ לְרוּחַ אַחֲרֵת, בְּמַעֲשֵׂה אַחֵר, בְּלֵב אַחֵר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, נִבְחַר יִצְחָק וְהִתְעַלָּה בְּרָצוֹן
לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוא כְּרִיחַ קִטְרֵת
הַבְּשָׂמִים שְׁמִקְרִיבִים הַכֹּהֲנִים לְפָנָיו פְּעָמִים בַּיּוֹם

וְנִשְׁלַם הַקָּרְבָּן. שְׁהָרִי צִעְרוּ שֶׁל אַבְרָהָם הָיָה
בְּשַׁעַה שֶׁנֶּאֱמַר לוֹ אֵל תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל הַנֶּעֱר וְאֵל
תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה, חָשַׁב שֶׁקָּרְבָּנוֹ לֹא נִשְׁלַם וּלְחַנָּם
עָשָׂה וְסִדֵּר הַכֹּל וּבָנָה מְזֻבַּח. מִיָּד:

וישא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא וַהֲנִה אֵיל אַחֵר
וְגו'. הָרִי שְׁנִינֹו, הוּא הָאֵיל שֶׁנִּבְרָא בֵּין
הַשְּׁמָשׁוֹת הָיָה, וּבֵן שְׁנַתֹּו הָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר
ז) כִּבְשׁ אֶחָד בֶּן שְׁנַתֹּו, וְכֶךָ צָרִיךְ. [וְאַתָּה אִמְרַתְּ
בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. וְעוֹד, וְהָרִי יִצְחָק לֹא הָיָה בְּעוֹלָם,
אֲלֹא נִפְקֵד וְכו'] [וְהָרִי יִצְחָק לֹא הָיָה בְּעוֹלָם]
וְאַתָּה אוֹמֵר שֶׁנִּבְרָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת? אֲלֹא נִפְקֵד
כַּח שְׁיִזְמַן אוֹתוֹ הָאֵיל בְּשַׁעַה שֶׁהִצְטַרַךְ אוֹתוֹ
אַבְרָהָם. כְּמוֹ שֶׁכֹּל אוֹתָם הַדְּבָרִים שֶׁהָיוּ בֵּין
הַשְּׁמָשׁוֹת, הַתְּמִנָּה כַּח שְׁיִזְדַּמְּן אוֹתוֹ דָּבָר [לְזַמֵּן
הַהוּא] בְּשַׁעַה שֶׁצָּרִיךְ אוֹתוֹ. כֶּךָ גַּם הָאֵיל הַזֶּה
שֶׁהִקְרַב תַּחַת יִצְחָק.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה סג) בְּכֹל צָרָתְךָ לֹא צָר וּמִלְאָךְ
פָּנָיו הוֹשִׁיעֶם וְגו'. בֹּא רְאֵה, בְּכֹל צָרָתְךָ
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁמְזַדְּמָנוֹת לָהֶם צָרוֹת, כְּתוּב לֹא
בְּאֵל"ף וְקוֹרְאִים בּוֹא"ו, מְשׁוּם שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא עִמָּם בְּצָרָה. לֹא בְּאֵל"ף מְקוּם יוֹתֵר עֲלִיּוֹן,
אֵף עַל גַּב שְׂאִין בְּאוֹתוֹ מְקוּם רְגֵז וְצָרָה, לְשֵׁם

למעלה מגיעה צרתם של ישראל. לא באל"ף,
 כמו שנאמר (תהלים ק) הוא עשנו ולא אנחנו. כתוב
 באל"ף וקוראים בוא"ו.

ומלאך פניו הושיעם, והרי הוא עמם באותה
 צרה, ואתה אומר הושיעם? אלא לא
 כתוב מושיעם, אלא הושיעם מקדם לכן, שהוא
 עתיד באותה צרה לסבל עמם. בא ראה, בכל זמן
 שישראל בגלות - שכינה עמם בגלות, והרי
 פרשה שכתוב (דברים ל) ושב ה' אלהיך את
 שבותך ורחמך וגו'.

דבר אחר ומלאך פניו הושיעם - זו שכינה,
 שהיא עמם בגלות, ואתה אומר שהוא
 הושיעם? אלא כך זה בודאי, שאלה הם
 משכנותיו של הקדוש ברוך הוא בגלות. ומשום
 ששכינה עמם, הקדוש ברוך הוא זוכר אותם
 להיטיב להם ולהוציאם מהגלות, שכתוב (שמות ו)
 ואזכר את בריתי, בהתחלה. ואחר כך, ועתה הנה
 צעקת בני ישראל באה אלי.

וגם ראיתי - לרבות ראיה אחרת שהיא
 הראשונה של הכל. וכתוב (שם ב) ויזכר
 אלהים אל בריתו, זו שכינה. את אברהם?

לְאַבְרָהָם הָיָה צְרִיף לְכַתֵּב. אֲלֵא אֶת אַבְרָהָם זֶה הַחֲבֵרוֹת וְהַזְנוּג שְׁלָה עִם הָאָבוֹת. אֶת אַבְרָהָם – זֶהוּ מֵעֲרַבִית דְּרוּמִית. אֶת יִצְחָק – זֶהוּ צְפוֹנִית מֵעֲרַבִית. וְאֶת יַעֲקֹב – זֶהוּ זְנוּג אֶחָד, כָּלֵל אֶחָד, זְנוּג שְׁלָם כְּרָאוּי.

כְּמוֹ זֶה אֵת הַשָּׁמַיִם – זֶהוּ כָּלֵל שֶׁל מִדַּת לִילָה בַּיּוֹם. וְאֵת הָאָרֶץ – זֶה מִדַּת יוֹם בְּלִילָה כְּאֶחָד. אִף כָּאֵן בְּכֹלֵם אֶת, וּבִיעֲקֹב וְאֶת, שְׂיֵהִיָּה הַכֹּל זְנוּג אֶחָד שְׁלֵא נִפְרָדִים זָכַר וּנְקֵבָה לְעוֹלָמִים. וְעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז בְּכֹל הָעוֹלָם וְלְהַשְׁמִיעַ קוֹל שְׂיֵאמֵר (ישעיה סג) וַיֹּאמֶר אֲךָ עַמֵּי הַמָּה בָּנִים לֹא יִשְׁקְרוּ וַיְהִי לָהֶם לְמוֹשִׁיעַ. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשֵׁת חַיֵּי שָׂרָה (דְּהַקְטָא' ע"א – דָּף קלד' ע"א)

וַיְהִי־וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים. רַבִּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, (יונה א) וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֶהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזְעֵפּוֹ. כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל מָה הַטַּעַם הָרַעִישׁ הַיָּם עַל יוֹנָה וְלֹא הָרַעִישָׁה הָאָרֶץ עָלָיו, כִּיּוֹן שֶׁהִיא הוֹלֵךְ כְּדִי שְׁלֵא תִשָּׂרָה עָלָיו הַשְּׂכִינָה? לָמָּה הַיָּם [הָעֲלִיּוֹן] הָיָה אוֹחֲזוֹ בּוֹ כְּשֶׁהִיא הוֹלֵךְ?

אָפֵּא וְדַאי הָיָה הַדְּבָר בְּמִקְמוֹ. יָם שְׁנִינוּ, הָיִם
 דּוּמָה לָרְקִיעַ, וְהָרְקִיעַ לְכֶסֶּא הַכְּבוֹד,
 וּמִשּׁוֹם כֶּף הָיִם אָחַז בּוֹ וְנָטַל אוֹתוֹ [מִשּׁוֹם שֶׁהָיָה
 בּוֹרַח] בְּרַח מִלְּפָנֵי הָיִם [נ"א וּמִלְּפָנֵי הָיִם בּוֹ
 שְׂרֵתָה יִרְאֶה בְּמִקְוֹמוֹ], זָרַק הָיִם בּוֹ יָד בְּמִקְוֹמוֹ
 [נ"א תִּשְׁרֶה הַיָּד בְּמִקְוֶמָה].

וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֶהוּ אֶל הָיִם. לְמַדְנּוּ, כְּשֶׁהָיָה
 נוֹטְלִים אוֹתוֹ וּמִטְבְּעִים אֶת יִרְכִיו בָּיָם –
 הָיִם הָיָה שׁוֹכֵךְ. מְרִימִים אוֹתוֹ – וְהָיִם רוֹעֵשׁ. כָּל
 מֵה שְׁמִטְבְּעִים אוֹתוֹ – כֶּף הָיָה הָיִם שׁוֹכֵךְ. עַד
 שֶׁהוּא אָמַר שְׂאוּנִי וְהִטִּילְנִי אֶל הָיִם. מִיָּד וַיִּשְׂאוּ
 אֶת יוֹנָה וַיִּטְלֶהוּ אֶל הָיִם.

כִּיּוֹן שְׁנִזְרַק בָּיָם, פְּרָחָה מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ וְעָלְתָה עַד
 כֶּסֶּא הַמְּלָךְ וְנִדְוָנָה לְפָנָיו, וְחִזְרָה לוֹ
 נִשְׁמָתוֹ, וְנִכְנַס בְּפִי הַדָּג הַהוּא וּמֵת הַדָּג. לְאַחַר
 מִכֵּן הִתְקַיֵּם אוֹתוֹ הַדָּג, וּפְרָשׁוּהָ.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַה שְׁאָדָם עוֹלָה עַל מִטָּתוֹ בְּכָל
 לַיְלָה וְלַיְלָה, נִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ וְנִדְוָנִית
 לְפָנֵי בֵּית הַדִּין שֶׁל הַמְּלָךְ. אִם זָכָאֵי לְהִתְקַיֵּם –
 חוֹזֵרֵת לְעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַדִּין הוּא בְּשְׁנֵי גִוְנִים, שְׁהָרִי אֵין דְּנִים אֶת
 הָאִישׁ עַל הָרְעוֹת שֶׁהוּא עֲתִיד וּמִזְמָן

לַעֲשׂוֹת, שְׁכָתוּב (בראשית כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים וְגו' בְּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. וְלֹא תֹאמַר שְׁדָנִים אוֹתוֹ עַל הַטּוֹבוֹת שֶׁעָשָׂה לְחֹד, אֲלֵא לְהִיטִיב לוֹ עַל אוֹתָם טוֹבוֹת שֶׁל עֶכְשָׁו, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְדָנִים אוֹתוֹ עַל זְכוּיֹת שֶׁעָתִיד לַעֲשׂוֹת, וּבְשִׁבִילָם הוּא נִצּוֹל, אִף עַל גַּב שֶׁהוּא כָּעֵת רָשָׁע. מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְכָל דְּרָכָו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה – לְהִיטִיב לְכָל, וְלֹא דָן אֶת הָאָדָם עַל הָרְעוֹת שֶׁהוּא עָתִיד לַעֲשׂוֹת, וּמִשּׁוּם כֶּךָ גְּדוּן הָאָדָם לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

בא רֵאֵה, כִּיּוֹן שֶׁהִטִּילוּ אֶת יוֹנָה לַיָּם מֵהַ כְּתוּב? וַיַּעֲמֵד הַיָּם מִזַּעֲפוֹ. הַיָּם הֶעֱלִיּוֹן. מֵהַ זֶה וַיַּעֲמֵד? שֶׁעָמַד בְּקִיּוּמוֹ כְּרֵאוּי. הוּא בַּעֲמִידָה כְּשֶׁהֲרִגְזוּ שׁוֹכְךְ. בְּשַׁעַה שֶׁהִדִּין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, אוֹתוֹ בֵּית הַדִּין הוּא כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְעַבְּרַת וּמִקְשָׁה לְלֶדֶת, וּכְשֶׁמוֹלִידָה, שׁוֹכְךְ הֲרִגְזוּ. כֶּךָ גַּם כְּשֶׁהִדִּין שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, לֹא שׁוֹכְךְ וְלֹא נָח עַד שֶׁנַּעֲשָׂה הַדִּין בְּרָשָׁעִים, וְאִזּוֹ הוּא הַמְּנוּחָה שְׁלוֹ, לַעֲמַד בְּמָקוֹם שָׁלֵם וְלַעֲמַד בְּקִיּוּמוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי יא) וּבִאֲבַד רָשָׁעִים רָנָה. וְזֶה בְּאַרְנוֹ.

באבד רָשָׁעִים רָנָה. וְהָרִי כְּתוּב (יחזקאל יח) הִחַפֵּץ אַחַפֵּץ מוֹת רָשָׁע? וְהָרִי אֵין נַחַת לִפְנֵי

הקדוש ברוך הוא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים? אֵלָּא
כַּאֲן קָדָם שְׁנִשְׁלָמָה הַסָּאָה – וְכַאֲן אַחַר שְׁנִשְׁלָמָה
הַסָּאָה [יֵשׁ לוֹ נַחַת].

תוספתא

וַיְהִי־וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה. גּוֹף הַמְּשֻׁנָּה, אָנוּ קְרוּבִים הֵינּוּ,
שְׁמַעְנוּ קוֹל מִתְּהַפֵּךְ מִמַּעַלָּה לְמַטָּה
מִתְּפֹשֵׁט בְּעוֹלָם, קוֹל מִשִּׁבְרֵי הָרִים וּמִשִּׁבְרֵי סְלָעִים
חֲזָקִים, רוּחוֹת חֲזָקוֹת עוֹלוֹת. אֲזַנֵּינוּ פְּתוּחוֹת.
הָיָה אוֹמֵר בְּמִסְעָיו, אֲקִיץ בְּקוֹץ הַיִּשְׁנִים
הַדּוֹמָמִים. שְׁנָה בְּחוֹרֵיהֶם (בְּעֵינֵיהֶם),
עוֹמְדִים עַל עֲמֻדָם. הַמֶּלֶךְ שְׁמַדְבָּר, [וְלֹא עָבְרוּ,
נִמְצְאוּ] שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים, שְׁלִטוֹן שֶׁל חֵילוֹת רַבִּים
עוֹמֵד עַל עֲמֻדוֹ.

בְּרָם לֹא מְרַגְּשִׁים וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהַסֵּפֶר פְּתוּחַ
וּבִשְׁם נִכְתָּבִים, וְדוֹמָה עוֹמֵד וְנוֹטֵל
בְּחֻשְׁבוֹן, וְשׁוֹכְנֵי עֶפְרָת שָׁבִים לְחוּץ, וְקָרֵב טוֹב
לְהַמְנוֹת בָּהֶם, אֵינָם חוֹשְׁקִים בְּגִלְגּוֹל וְהַפּוּךְ.
נוֹפְלִים וְלֹא עוֹמְדִים, נִמְחִים הַחֲתִיבִים מִסְפָּרוֹ
שֶׁל דוֹמָה, מִי יִבְקֹשׁ אוֹתָם וּמִי יֵשֵׁב
בְּחֻשְׁבוֹנוֹתֵיהֶם. אוֹי לָהֶם! אוֹי לְחֵייהֶם! אוֹי
לְרַגְשׁוֹת שְׁלָהֶם [לְנַפְשׁוֹתָם]! בְּשִׁבְלָם נֶאֱמַר
(תהלים טט) יִמְחוּ מִסְפָּר חַיִּים וְגו'.

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה. מֵה שׁוֹנֶה כָּאֵן שְׁכַתוּבָה מִיַּתְתָּה
 בַּתּוֹרָה מִכָּל נְשׂוֹת הָעוֹלָם שְׁלֹא כְּתוּבָה כֶּף
 מִיַּתְתָּן בַּתּוֹרָה? אָמַר רַבִּי חַיֵּיא, וְלֹא?! וְהִנֵּה
 כְּתוּב (בראשית לה) וַתִּמַּת רָחֵל וַתִּקְבֹּר בְּדֶרֶךְ
 אֶפְרַתָּה, וְכְתוּב (במדבר כ) וַתִּמַּת שָׁם מֵרִים וְגו',
 וְכְתוּב (בראשית לה) וַתִּמַּת דְּבוֹרָה מִיַּנְקֵת רַבְקָה,
 וְכְתוּב (בראשית לח) וַתִּמַּת בֵּת שׁוּעַ אִשְׁתַּי יְהוּדָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּכֻלָּם לֹא כְּתוּב כְּמוֹ שְׁכַתוּב
 בְּשָׂרָה, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה
 שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים שְׁנַי חַיֵּי שָׂרָה.
 שְׁהָרִי בְּכֻלָּם לֹא נִמְנָו יָמִים וְשָׁנִים כְּמוֹ לְשָׂרָה,
 וּבְכֻלָּם לֹא כְּתוּב פְּרִשָּׁה אַחַת לְבִדָּה כְּמוֹ לְשָׂרָה.
 אֲלֵא סוּד הוּא, מִשּׁוּם אוֹתָה הַדְּרָגָה שְׁכָל
 הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל אָדָם תְּלוּיִים בָּהּ [שְׁזוֹ הִיא
 ה"א הָאֲחֵרוֹנָה].

פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכֹל הִיא מֶלֶךְ
 לְשֹׁדָה נַעֲבָד. וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכֹל הִיא וְדַאי,
 שְׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצְאוֹת הַרוּחֹת וְהַנְּשָׁמוֹת וְתוֹעֵלֶת
 לְעוֹלָם. מֶלֶךְ לְשֹׁדָה נַעֲבָד, מִי הַמֶּלֶךְ? זֶה הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. לְשֹׁדָה נַעֲבָד, כִּשְׁהוּא נִתְקַן כְּרָאוּי.
 וּמֶלֶךְ זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּתְחַבֵּר לְשֹׁדָה כִּשְׁהוּא
 נַעֲבָד. מִי הַשֹּׁדָה? זֶה הַשֹּׁדָה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה',

שְׁכָתוּב (בראשית כז) כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'.
שְׁכָשָׁהוּא [נַעֲשֶׂה] נַעֲבֹד וְנִתְקַן בְּכָל מֵה שְׁצָרִיךְ
לוֹ כְּרָאוּי, אֲזִי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן מִתְחַבֵּר עִמוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, מֶלֶךְ לְשְׂדֵה נַעֲבֹד – כִּמֵּה גּוֹנִים
סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים כָּאֵן. מֶלֶךְ – זֶה הַשְּׂכִינָה
שְׂאִין שׁוֹרָה בְּבֵית לְהִתְקַן בָּהּ אֶלָּא בְּזִמְן שְׁנַשְׂא
אָדָם וּמַזְדַּיֵּג עִם אֲשֶׁתּוֹ לְהוֹלִיד וְלַעֲשׂוֹת פְּרוֹת,
וְהִיא מוֹצִיאָה נְשָׁמוֹת לְהַשְׁרוֹת בָּהּ, וּמִשׁוּם כֵּךְ
לְשְׂדֵה נַעֲבֹד וְלֹא לְאַחַר.

דְּבַר אַחַר, מֶלֶךְ – זֶה אֲשֶׁה יִרְאֵת ה', כִּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(משלי לא) אֲשֶׁה יִרְאֵת ה' הִיא תִתְהַלֵּל. לְשְׂדֵה
נַעֲבֹד – זֶה אֲשֶׁה זָרָה, כִּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שם ט) לְשִׁמְרֶךָ
מֵאֲשֶׁה זָרָה. מִשׁוּם שֵׁישׁ שְׂדֵה וְיֵישׁ שְׂדֵה. יֵישׁ שְׂדֵה
שְׁכָל הַבְּרָכוֹת וְהַקְּדוּשׁוֹת בּוֹ שׁוֹרוֹת, כִּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה', וְיֵישׁ שְׂדֵה שְׁכָל חֲרָבָן
וְטַמְאָה וְכִלְיוֹן וְהַרְגָּ וְקַרְבוֹת שְׁרוּיִים בּוֹ, וְהַמֶּלֶךְ
הַזֶּה לְפַעֲמִים שֶׁהוּא נַעֲבֹד לְשְׂדֵה הַזֶּה, שְׁכָתוּב (שם
ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רַגְזָה אֶרֶץ וְגו' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ
וְגו' וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֻרָתָהּ. וְהַמֶּלֶךְ הַזֶּה מִתְכַּפֵּסָה
אוֹרוֹ וְנִחְשֵׁף עַד שְׁנִטְהָר וּמִתְחַבֵּר לְמַעְלָה.

וּמִשׁוּם כֵּךְ הַשְּׁעִיר שֶׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ, מִשׁוּם
שְׁנִפְרֵד הַשְּׂדֵה הַהוּא מִן הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ

ולא שורות בשדה הזו ברכות מן המלך הזה.
 וכשהוא נעבד לשדה הזו, אז כתוב (דברים כב) כי
 בשדה מצאה וגו'. כי בשדה, כמו שנתבאר.

בא ראה, באה חנה לעולם ונדבקה בנחש הזה,
 והטיל בה זהמה, וגרמה מות לעולם
 ולבעלה. באה שרה וירדה ועלתה ולא נדבקה
 בו, כמו שנאמר (בראשית יג) ויעל אברם ממצרים
 הוא ואשתו וכל אשר לו. בא נח לעולם, מה
 כתוב? (שם ט) וישת מן היין וישכר ויתגל וגו'.

ומשום שאברהם ושרה לא נדבקו בו, משום כך
 זכתה לחיים עליונים לה ולבעלה
 ולבניה אחריה. זהו שכתוב (ישעיה נא) הביטו אל
 צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם. ועל פן ויהיו
 חיי שרה, שזכתה בהם בכלם. ולא כתוב בכל
 הנשים ויהיו חיי חנה, וכן בכלם. היא נדבקה
 בחיים, ועל פן שלה היו החיים.

סדר הלימוד ליום יא חשון [יום 41 בשנה]

תוספתא

אשרי מי שמקטין את עצמו בעולם. כמה
 הוא גדול ועליון בעולם ההוא. וכך
 פתח ראש הישיבה: מי שהוא קטן - הוא

גָּדוֹל. מִי שֶׁהוּא גָּדוֹל – הוּא קָטָן. שְׁכָתוּב וַיְהִי
 חַיֵּי שָׂרָה וְגו'. מֵאָה שֶׁהוּא חֶשְׁבוֹן גָּדוֹל, כְּתוּב
 בּו שָׁנָה. קָטָן הַשָּׁנִים אֶחָד הַקָּטִין אוֹתוֹ. שְׁבַע
 שֶׁהוּא חֶשְׁבוֹן קָטָן, הַגָּדִיל אוֹתוֹ וְרִבָּה אוֹתוֹ,
 שְׁכָתוּב שָׁנִים.

בא רֵאָה שְׂאִינוּ מְגִדֵּל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלָא לְמִי
 שְׁמִקְטִין, וְלֹא מִקְטִין אֵלָא לְמִתְגַּדֵּל. אֲשֶׁרִי
 הוּא מִי שְׁמִקְטִין אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּה הוּא
 גָּדוֹל בְּעֻלּוֹי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם. עַד כָּאֵן. מִי שְׁפָסַק
 יְפָסַק. מִי שְׁקָצַר יִתְקָצַר. מִי שְׁקָצַר יִתְאַרְךָ. רְצוֹנוֹ
 לוֹמֵר, מִי שְׁפּוֹסַק בְּדַבְרֵי תוֹרָה עַל דְּבָרִים בְּטָלִים
 – יְפָסְקוּ חַיָּיו מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְדִינוֹ קִיָּם בְּעוֹלָם
 הַהוּא. מִי שְׁמִקְצַר בְּאֵמֶן וְלֹא מְאַרִיךְ תוֹךְ מְנוּחָה
 – יִתְקָצַר מֵהַחַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. מִי שְׂאוּמֵר
 אֶחָד, צָרִיךְ לְחַטֵּף הָאֵלֶּף וּלְקַצֵּר אֶת הַקְּרִיאָה
 שְׁלָה, וְלֹא יִתְעַכֵּב בְּאוֹת הַזוֹ כָּלֵל, וּמִי שִׁיעֲשֶׂה אֶת
 זֶה יִתְאַרְכוּ יָמָיו. [אֵלּוֹ הַחֲדוּשִׁים שֶׁהִגִּידוּ לְרַבִּי
 שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאֵי בִישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה]. [ע"כ הַתּוֹסֵפֹת]

וַיְהִי חַיֵּי שָׂרָה. אוֹתָם הַחַיִּים כֻּלָּם לְמַעְלָה. מֵאָה
 שָׁנָה לְמַעְלָה, וְעֶשְׂרִים שָׁנָה לְמַעְלָה, וְשִׁבְעַת
 שָׁנִים לְמַעְלָה, כֻּלָּם הָיוּ כְּרֵאוּי.

אָמַר רבי שמעון, בא ראה את סוד הדבר, מה שונה בכלם שאמר שנה שנה, ובאותם שבע אמר שנים, שפתוב מאה שנה ועשרים שנה, ואחר כך שבע שנים? אלא הכל אחד. מאה שנה – הכלל של הכל [נ"א הכל כאחד בסוד של מאה ברכות בכל יום. וכן עשרים שנה, שנכלל העליון, הנסתר של כל הנסתרים. ומשום כך פתוב שנה, הסוד של היחוד]. הקדוש ברוך הוא שנכלל ממקום עליון, הנסתר של כל הנסתרים במאה, בסוד של מאה ברכות של כל יום, וכן עשרים שנה. ומשום כך פתוב שנה, סוד היחוד, שלא נפרדים המחשבה והיובל לעולמים.

שבע השנים הללו התפרדו ויצאו מכלל הנסתר שלמעלה. ואף על גב שהכל יחוד אחד, אבל נפרדים בדין ורחמים בכמה צדדים ודרכים מה שלא היה כך למעלה. ומשום כך פתוב שנה, סוד היחוד שלא נפרד לעולמים. שבע השנים הללו נפרדים בדין ורחמים בכמה צדדים ודרכים מה שאין כן למעלה. ומשום כך בשבע השנים הללו פתוב בהם שנים ולא שנה. וכלם נקראים חיים. ויהיו חיי שרה, שהיו מממש, שנבראו והתקיימו למעלה.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, הִנֵּה פְּרֻשׁוּהָ, שְׁהֲרִי כְּאֶשֶׁר נֶעְקַד
יְצַחֵק, הוא הָיָה בֶּן שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַע שָׁנִים,
 וְכִיּוֹן שֶׁנֶּעְקַד, מִתְּהַ שְׁרָה, שְׁכַתּוֹב וַיָּבֵא אֲבָרְהָם
 לְסִפּוֹד לְשָׁרָה וְלִבְכַתְּהָ. מֵאֵינן בָּא? מִהַר הַמְרִיָּה
 בָּא, מִלְּעֵקֶד אֶת יְצַחֵק. וְאוֹתָם שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַע
 שָׁנִים מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד יְצַחֵק וְעַד הַשְּׁעָה שֶׁנֶּעְקַד, הֵם
 הָיוּ חַיֵּי שְׁרָה. וְדַאי כְּחֻשְׁבוֹן וַיְהִי"ו בְּגִימַטְרִיא
 שְׁלֹשִׁים וּשְׁבַע שָׁנִים הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, מִשְׁנוֹלַד
 יְצַחֵק וְעַד שֶׁנֶּעְקַד.

רַבִּי יוֹסִי פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים צח) מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לְהַ'
 שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה הוֹשִׁיעָה לוֹ
 יְמִינוֹ וְזִרְוֹעַ קִדְשׁוֹ. הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוֹהוֹ הַחֲבָרִים
 שֶׁהִפְרוֹת אָמְרוּ אוֹתוֹ, כְּכַתּוּב (שמואל א-1 ו) וַיִּשְׁרְנָה
 הַפְּרוֹת בְּדַרְךָ, שֶׁהָיוּ אוֹמְרוֹת שִׁירָה חֲדָשָׁה. וְאִיזוֹ
 שִׁירָה הֵן אָמְרוּ? מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לְהַ' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי
 נִפְלְאוֹת עָשָׂה.

כְּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכַּל, שְׁכָל מֵה שֶׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּעוֹלָם, כְּלָם אוֹמְרִים שִׁירָה וְתִשְׁבְּחוֹת
 לְפָנָיו, בֵּין לְמַעְלָה בֵּין לְמַטָּה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁהֵם
 מֵעַצְמָם [ד"א הָיוּ] אוֹמְרִים אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת – כִּי
 זֶה וְדַאי! שֶׁזֶהוּ סוּד עֲלִיוֹן. אֲבָל אֵלוֹ, הָאֲרוֹן הָיָה
 עַל גִּבְּן. וְכִיּוֹן שֶׁהָאֲרוֹן נִשְׁקַל עֲלֵיהֶם וְשִׁמוּהוּ

לְמַעַלָּה, הֵן שָׂרוּ [נ"א לא שְׁכַבּוּ] שִׁירָה, שְׁהָרִי
כִּיּוֹן שֶׁנִּנְטַל מֵהֵן הָאָרוֹן, הָיוּ גּוֹעוֹת כְּדֶרֶךְ שְׂאֵר
הַפְּרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם וְלֹא אָמְרוּ שִׁירָה. וְדַאי
שְׁהָאָרוֹן שְׁעַל גִּבְּן עָשָׂה אוֹתָן לְזַמֵּר.

מְזֻמּוֹר. הָרִי בְּאֶרְנוּ, וְנִתְבָּאֵר, וּבְכָל כְּתוּב מְזֻמּוֹר
לְדוֹד אוֹ לְדוֹד מְזֻמּוֹר, וְכֹאֵן לֹא אָמַר
דּוֹד כָּלֵל. אֲלֵא מְזֻמּוֹר, שְׁעֵתִידָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ לְזַמֵּר
אוֹתוֹ בְּזִמְן שְׁיִקִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל
מִן הָעֶפֶר, וְאִז שִׁירוּ לֵה' שִׁיר חֲדָשׁ. אִז הוּא חֲדָשׁ.
שְׁהָרִי שִׁירָה כְּזוֹ לֹא נֶאֱמָרָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

תּוֹסֵפֶתָא

רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה הֵלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי
חִיָּיא. אָמַר לוֹ, יֹאמֵר מַר אִם שָׁמַע אֶת
הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת, אֵיךְ אָמְרוּ בְּעֵלֵי הַבְּרִיתָא שְׁפָרְשׁוּהָ
בְּעֵינֵי הַנְּשֻׁמָּה. אָמַר, אֲשֶׁרִי חֵלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים
בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַף הַתּוֹרָה הִיא בְּלִבָּם כְּמַעֲיֵן גְּדוֹל
שֶׁל מַיִם, שְׂאֵף עַל גִּבּ שְׁסוֹתָמִים אוֹתוֹ – מֵרַב
הַמַּיִם פּוֹתְחִים מַעֲיֵנוֹת שְׁנוֹבְעִים לְכָל עֶבֶר.

בֵּא תִּשְׁמַע, רַבִּי יוֹסִי, אֶהוּב אֶתָּה. אֲנִי אָמַר
לָךְ בְּפִרְשָׁה הַזֹּאת, לְעוֹלָם אֵין גּוֹף הָאָדָם
נִכְנָס בְּחֻשְׁבוֹן הַצְּדִיקִים עַל יַד דּוּמָה, עַד

שְׁתַּרְאָה הַנְּשָׂמָה פְּנִיקָס סִימָן שְׁנוֹתָנִים לָהּ
הַכְּרוּבִים בְּגַן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנִי שָׁמַעְתִּי שֶׁהִנֵּה הַנְּשָׂמָה, אַחַר
שֶׁנִּכְנְסָתָ לְשָׁם, הִיא הוֹלֶכֶת לְעֵלוֹת
לְמִקוּמָה לְמַעְלָה, וְלֹא לָרֶדֶת לְמַטָּה. אֲבָל קִדְּם
שֶׁתַּעֲלֶה וְתִכְנַס, נַעֲשִׂית אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס הַגּוֹף עַל יַד
דוֹמָה, וּמֵרָאָה לוֹ שְׂרָאוּי הוּא לְקַבֵּל שְׂכָר אַרְבַּע
מֵאוֹת עוֹלָמוֹת.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, הִנֵּה רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שֶׁהָרִי
דוֹמָה יוֹדֵעַ קִדְּם, מִשּׁוּם שֶׁמִּכְרִיזִים עָלֶיהָ
בְּגַן עֵדֶן. אֲבָל אֲנִי כֹךָ שָׁמַעְתִּי – שֶׁבְּזִמְן שְׁנוֹתָנִים
לָהּ פְּנִיקָס, חוֹזֶרֶת עַל הַגּוֹף לְהַכְנִיסוֹ בַּפֶּתַח שֶׁל
הַצְּדִיקִים עַל יַדֵּי דוֹמָה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִךְ אִם אַתָּה
לוֹ שָׁמַעְנִי נִתְתִּי כֶּסֶף הַשְּׂדֵה קַח מִמֶּנִּי. מַה זֶה
כֶּסֶף הַשְּׂדֵה? זֶה הַכֶּסֶף שֶׁל אַרְבַּע מֵאוֹת
הָעוֹלָמוֹת שְׁנוֹתָנִים לוֹ לִירְשָׁה.

בְּיֶשְׁרָב יוֹסֵף הָיָה שׁוֹמֵעַ הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת מֵרַאשֵׁי
הַיְשִׁיבָה, הָיָה אוֹמֵר: מִי שֶׁהוּא עֹפֵר,
מַה הוּא [רִיק] זֹכָה לָזֶה? מִי יִזְכֶּה וּמִי יִקוּם? זֶהוּ
שֶׁכָּתוּב (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בֵּא רְאֵה מַה שֶׁכָּתוּב, וַיִּשְׁמַע
אֲבָרְהָם אֶל עֶפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אֲבָרְהָם לְעֶפְרוֹן

אֶת הַכֶּסֶף. זֶהוּ הַכֶּסֶף הַגָּדוֹל שֶׁהֵם עוֹלְמוֹת
 וְכִסּוּפִים. אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁקֵל כֶּסֶף – אַרְבַּע מֵאוֹת
 עוֹלְמוֹת וְהֵנְאוֹת וְכִסּוּפִים. עֵבֶר לְסַחַר – רַב נְחֻמָּן
 אָמַר, שִׁיעֵבֶר כָּל שְׁעָרֵי שָׁמַיִם וִירוּשָׁלַיִם שֶׁל
 מַעֲלָה, וְאֵין מוֹחָה בְיָדוֹ.

בא רָאָה מָה פְּתוּב, וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת
 שָׂרָה אִשְׁתּוֹ. וְנִמְנָה עִם שָׂאֵר הַצְּדִיקִים
 בְּחִבּוּרָתָם מִפְּתֵק שֶׁל הַמְּמָנָה עַל יְדֵי דוּמָה. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, כִּף לְמַדְנֹו, כָּל אוֹתָם שְׁפִתוּבִים בְּיָדֵי
 דוּמָה וּמְמָנִים עַל יָדוֹ, יִקּוּמוּ לְזִמְן שְׁעֵתִיד
 לְהַחֲיוֹת שׁוֹכְנֵי עֶפְרָיִם. אוֹי לְרַשָּׁעִים שְׁאִינָם כְּתוּבִים
 עַל יָדוֹ בְּפִתְקָא, שִׁיאֲבָדוּ בְּגִיּהֵנָם לְעוֹלָמִים, וְעַל זֶה
 נֶאֱמַר (דְּנִיאל יב) וּבִעֵת הַהִיא יִמְלֹט עִמָּךְ כָּל הַנְּמָצָא
 כְּתוּב בְּסִפְרָא. עַד כֵּן תּוֹסַפְתָּא

זוהר:

אמר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּתוּב (קֹהֶלֶת א) אֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת
 הַשָּׁמֶשׁ, וְכֵן שִׁירָה זֶה הִיא חֲדָשׁ, וְהִיא
 תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, שֶׁהִרִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ הִיא, וּמִי הִיא?
 זֶה הַלְּבָנָה. וְאִזּוּ יֵשׁ חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. מָה
 הַטַּעַם? מִשּׁוֹם כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה. וּמִי הֵם
 הַנְּפִלְאוֹת? זֶה שְׁפִתוּב הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוֹ וְזָרוּעַ
 קָדְשׁוֹ. הוֹשִׁיעָה לוֹ, אֶת מִי? אֶת אוֹתָהּ הַדְּרָגָה

שְׁאַמְרָה אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּה, מִשּׁוֹם שֶׁבָּהֶם נִסְמְכָה
 בְּיָמִין וּבְשִׂמְאֵל. הוֹשִׁיעָה לּוֹ יְמִינוּ, וְדַאי לְאוֹתָהּ
 הַדְרָגָה שֶׁל הַמְזֻמֹּר הַזֶּה. מָתִי? בְּזִמְן שִׁיקוּמוֹ
 מִתִּי עוֹלָם וַיִּתְעוֹרְרוּ מִן הָעֶפֶר, וְאִזּוּ יִהְיֶה חֲדָשׁ
 מֵה שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּזִמְן שִׁיעֲשֶׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נְקֻמוֹת בְּעוֹלָם בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל, אֲזַ תֵּאמַר
 הַשִּׁירָה [הַזֹּה], שֶׁהִרִי אַחַר כֶּף יִתְעוֹרְרוּ מִן הָעֶפֶר
 הַמֵּתִים שֶׁל הָעוֹלָם וַיִּתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם בְּקִיּוֹם שָׁלֵם,
 שֶׁלֹּא יִהְיֶה [כְּבִתְחִלָּה שֶׁהַמּוֹת שׁוֹלֵט בְּעוֹלָם,
 מִשּׁוֹם שֶׁהִנְחָשׁ] [נ"א כָּרַת וּמִיתָה בְּעוֹלָם, וַיַּעֲבֹר
 הַנְּחָשׁ מִהָעוֹלָם שֶׁהוּא גֶרֶם] גֶּרֶם מוֹת בְּעוֹלָם
 לְכֹל, וְנִטְמָא הָעוֹלָם וְנִחְשְׁכוּ פָנָיו.

בא רֵאָה, כְּתוּב (בראשית ג) וַאֲיָכָה אָשִׁית בֵּינָךְ וּבֵין
 הָאֲשָׁה. מֵה זֶה וַאֲיָכָה? כְּכִתּוּב (איוב ט) חֲלָפוּ
 עִם אָנִיּוֹת אָבָה. שֶׁהִנֵּה כִּמָּה אָנִיּוֹת וּסְפִינּוֹת
 מִשׁוֹטְטוֹת בְּתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, וַיֵּשׁ אָנִיּוֹת וּסְפִינּוֹת
 נִפְרָדוֹת זֶה מִזֶּה. וְאוֹתֵן הָאָנִיּוֹת שֶׁהִנְחָשׁ הַזֶּה שֵׁט
 בְּתוֹכָן, נִקְרְאוֹת אָנִיּוֹת אָבָה.

בֵּינָךְ וּבֵין הָאֲשָׁה – זֶה אֲשֶׁה יִרְאֵת ה'. וּבֵין זֶרְעֶךָ
 – אֵלּוּ שְׂאֵר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים

ומזלות. ובין זרעה - אלו ישראל. הוא ישופך ראש - זה הקדוש ברוך הוא שעתיד לבער אותו מן העולם, שכתוב (ישעיה כד) בלע המות לנצח, וכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

ראש - זה לעתיד לבא כשיתעוררו המתים, שהרי אז העולם יהיה רא"ש, שיתקיים ברא"ש, שהוא העולם העליון. ואתה תשופנו עקב - זה בעולם הזה, כעת שהוא עקב ואינו בקיום, ואותו הנחש נושך את העולם ומחשיך פני הבריות.

בא ראה, הימים של אדם נבראו ועמדו באותם הדרגות העליונות, כיון שהסתימו להתקיים באותן הדרגות, שכתוב (תהלים ז) ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו'. מכאן והלאה אין דרגה להתקיים, ומשום כך ורהב"ם עמל ואון, והם כלא היו.

אבל אותם הימים של הצדיקים היו והתקיימו, כמו שנאמר ויהיו חיי שרה, וכן ואלה ימי שני חיי אברהם. ואם תאמר, כך גם כתוב בישמעאל, שכתוב (בראשית כה) שני חיי ישמעאל? אלא שחזר בתשובה, ועל כן קרא בימיו ויהיו.

וַתָּמַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע. רַבִּי אֲבָא אָמַר, כְּמוֹ
 זֶה לֹא הָיוּ בְּכָל נְשׂוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי
 נֹאמַר חֲשֹׁבוֹן יָמֶיהָ וּשְׁנוֹתֶיהָ וְקִיּוּמָהּ בְּעוֹלָם
 וְאוֹתוֹ הַמָּקוֹם שָׁבוּ הִיא נִקְבְּרָה. אֲלֵא לְהִרְאוֹת
 שֶׁלֹּא הִיָּתָה כְּמוֹ שָׂרָה בְּכָל נְשׂוֹת הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמַר הִנֵּה מְרִים, שְׁכַתוֹב (במדבר כ) וַתָּמַת
 שָׁם מְרִים וַתִּקָּבֵר שָׁם – זֶה בָּא לְהִרְאוֹת אֶת
 סְרַחוּנָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי הַמִּים לֹא הִלְכוּ
 בְּיִשְׂרָאֵל אֲלֵא בְּזִכּוֹת מְרִים. אֲבָל לֹא נֹאמַר
 בְּמִיתָתָהּ כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר בְּשָׂרָה.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (קהלת י) אֲשֶׁרֶיךָ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶךָ בֶּן
 חוּרִים וְשֶׁרֶיךָ בָּעֵת יֹאכְלוּ. הַפְּסוּק הַזֶּה
 בְּאֵרוֹהוּ הַחֲבָרִים, אֲבָל יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ,
 שֶׁאֲשֶׁרֶיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם
 תּוֹרָה לְדַעַת כָּל הַדְּרָכִים הַנִּסְתָּרוֹת וּלְגִלוֹת לָהֶם
 סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, וְהָרִי זֶה נִתְבָּאֵר.

אֲשֶׁרֶיךָ אֶרֶץ – זוֹ אֶרֶץ הַחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁהַמֶּלֶךְ
 שָׁלָה מְזִמִּין לָהּ כָּל הַבְּרָכוֹת
 שֶׁהַתְּבָרָכָה מֵהָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים, הַסּוּד שֶׁל וָא"ו,
 שֶׁהוּא עוֹמֵד לְהָרִיק עָלֶיהָ בְּרָכוֹת תָּמִיד, וְהוּא בֶּן
 חוּרִים, בֶּן הַיּוֹבֵל שֶׁמוּצִיא אֶת הָעֶבְדִּים לְחֵירוֹת,

בֶּן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שְׁמוּצִיא תְּמִיד אֶת כָּל הַחַיִּים
 וְכָל הָאוֹר וְכָל שֶׁמֶן מִשְׁחָה, וְהַכֹּל מִשְׁפִּיעַ הַבֶּן
 הַבְּכוֹר הַזֶּה לְאֶרֶץ הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ד) בְּנֵי
 בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִשּׁוֹם כֶּן אֲשַׁרִּיךְ אֶרֶץ.

וְכֵּן שֶׁנֶּאֱמַר אֵי לָךְ אֶרֶץ שְׁמֶלְכָךְ נָעַר, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאֵרוֹהָ, שֶׁהָאֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּאת וְהָעוֹלָם
 הָעֲלִיּוֹן לֹא יוֹנְקִים אֶלָּא מִתּוֹךְ שְׁלֵטוֹן [שֶׁל מַעְלָה]
 שֶׁל הָעֲרָלָה, וְהַכֹּל מֵאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּקְרָא נָעַר,
 כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ – אוֹי לְאֶרֶץ שֶׁצָּרִיכָה לֵינֵק כָּךְ.

בא רֵאָה, הַנָּעַר הַזֶּה אֵין לוֹ מַעְצָמוֹ כְּלוּם, רַק
 כְּשֶׁנוֹטֵל בְּרֻכּוֹת לְעֵתִים יְדוּעִים, וְכָל
 הַפְּעָמִים שֶׁנִּמְנָעוּ מִמֶּנּוּ, וְנִפְגְּמָה הַלְּבָנָה וְנִחַשְׁכָּת,
 וְהַבְּרֻכּוֹת נִמְנָעוֹת מִמֶּנּוּ. אוֹי לְעוֹלָם שֶׁצָּרִיךְ לֵינֵק
 בְּשִׁעָה הַזֹּאת. וְעוֹד, בְּכַמָּה דִּינִים נִדוֹן הָעוֹלָם הַזֶּה
 טָרָם יוֹנֵק מִמֶּנּוּ, שֶׁהַכֹּל מִתְקַיֵּם בְּדִין וְנִעֲשֶׂה,
 וְנִתְבָּאֵר [כָּךְ].

בא רֵאָה, וְתָמַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע – סוּד הוּא,
 מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא הִיְתָה מִיְתָתָהּ עַל יְדֵי אוֹתוֹ
 הַנִּחַשׁ עַקְלָתוֹן, וְלֹא שֶׁלֵּט בָּהּ כְּמוֹ שֶׁאֵר בְּנֵי
 הָעוֹלָם שֶׁשׁוֹלֵט בָּהֶם, וְעַל יְדוֹ מִתּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם
 מִיּוֹם שֶׁגָּרַם לָהֶם אָדָם, פָּרַט לְמִשְׁ"ה וְאַהֲרָ"ן

וּמְרִי"ם, שְׁכָתוּב בָּהֶם עַל פִּי ה'. וּמְשׁוּם כְּבוֹד
הַשְּׂכִינָה לֹא כָתוּב בְּמַרְיָם עַל פִּי ה'.

אָבֵל בְּשָׂרָה כָּתוּב בְּקִרְיַת אַרְבַּע. הַסּוּד שֶׁל קִרְיַת
אַרְבַּע בְּסוּד עֲלִיּוֹן, וְלֹא עַל יְדֵי אַחֵר.
בְּקִרְיַת אַרְבַּע, וְלֹא בְּנַחֲשׁ. בְּקִרְיַת אַרְבַּע, הִיא
חֶבְרוֹן. שֶׁהִתְחַבֵּר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עִם הָאָבוֹת, וְעַל כֵּן
לֹא הִיְתָה מִיתָתָהּ בְּיַד אַחֵר אֶלָּא בְּקִרְיַת אַרְבַּע.

בֵּא רָאָה, כֹּאֲשֶׁר הֵימִים שֶׁל אָדָם הִתְקַיְמוּ
בְּדַרְגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת, מִתְקִיִּים הָאָדָם בְּעוֹלָם.
כִּיּוֹן שֶׁלֹּא מִתְקִיִּים בְּדַרְגּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, יוֹצְאִים
וְיוֹרְדִים לְמַטָּה, עַד שֶׁקָּרְבִים לְדַרְגָּה הַזֹּאת שֶׁבָּהּ
שׁוֹרָה הַמּוֹת. וְאִזּוּ נוֹטְלֵת רְשׁוֹת לְהוֹצִיא הַנְּשָׂמָה,
וְטָסָה הָעוֹלָם בְּפַעַם אַחַת וְנוֹטְלֵת הַנְּשָׂמָה,
וּמְטַמֵּא אֶת הַגּוֹף וְנִשְׂאָר טָמֵא. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים
שֶׁלֹּא נִטְמְאוּ וְלֹא נִשְׂאָרָה בָּהֶם טָמְאָה.

וּבֵא רָאָה, בְּאֲמֻצָּע הָרְקִיעַ נִקְשָׁר דֶּרֶךְ אַחַד
מִבְּהֵיק, וְהוּא נִחַשׁ הָרְקִיעַ, שֶׁכָּל הַכּוֹכָבִים
הַדְּקִיִּים כְּלָם קְשׁוּרִים בּוֹ וְעוֹמְדִים בּוֹ תְּלֵי תְּלִים,
וְהֵם מְמַנִּים [בְּצַד] עַל מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁבִּסְתֵּר.
כְּדָגְמַת זֶה כְּמָה קְבוּצוֹת מְלֶאכִי דִין יוֹצְאוֹת
לְעוֹלָם מִזֶּה הַנְּחָשׁ הָעֲלִיּוֹן הַקְּדָמוֹן

שְׁהַתְּפֹתָהּ בּוֹ אָדָם, וְכֻלָּם מִמְּנִים בְּסִתְרֵי מַעֲשֵׂי
הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם כֵּן, בָּא אָדָם לְהִטָּהֵר – מִסִּיעִים
אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה, וְהִסְיוּעַ שֶׁל רַבּוֹ מִקִּיף אוֹתוֹ
וּנְשָׂמָר וּנְקָרָא קְדוּשָׁא.

בא הָאָדָם לְהִטָּמֵא – כַּמָּה חֲבִילוֹת שֶׁל אִוְרוֹת
מְזַדְּמָנִים לוֹ, וְכֻלָּם [סוּבְבִים] שׁוֹרִים בּוֹ
וּמִסוּבְבִים אוֹתוֹ וּמִטְמָאִים אוֹתוֹ, וּנְקָרָא טְמֵא.
וְכֻלָּם הוֹלְכִים וּמְכַרְיִזִים לְפָנָיו טְמֵא טְמֵא, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יג) וְטֵמֵא טְמֵא יִקְרָא. וְכֻלָּם קְשׁוּרִים
בְּאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הַקְּדָמוֹנִי וְנִסְתָּרִים בְּכַמָּה מַעֲשֵׂים
שֶׁל הָעוֹלָם.

רבי יִצְחָק וְרַבֵּי יוֹסֵי הָיוּ הוֹלְכִים מִטְּבֵרְיָא לְלוּד.
אָמַר רַבֵּי יִצְחָק, תִּמְהַנֵּי עַל אוֹתוֹ בְּלַעַם
הַרְשָׁע, שֶׁכָּל מַעֲשֵׂי אוֹתוֹ הַרְשָׁע הָיוּ מִצַּד
הַטְּמָאָה, וְכֵאֵן לְמַדְּנֵנוּ סוּד אֶחָד – שֶׁכָּל מִינֵי
נְחָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם, כָּלָם קְשׁוּרִים וְיוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ
הַנְּחָשׁ הַקְּדָמוֹנִי, שֶׁהוּא רוּחַ טְמָאָה מְזַהֶמֶת.
וּמִשׁוּם כֵּן כָּל הַכְּשָׁפִים שֶׁל הָעוֹלָם נִקְרָאִים בְּשֵׁם
הַזֶּה נְחָשִׁים [וְעֶקְרָבִים], וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִן הַצַּד
הַזֶּה. וּמִי שֶׁנִּמְשָׁךְ לָזֶה, הֵנָּה הוּא נְטָמֵא.

ולא עוֹד, אֲלֵא שְׁרוּצָה לְהִטָּמֵא כְּדִי לְמַשֵּׁךְ עָלָיו
אוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל רוּחַ טְמָאָה. שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ,

כְּמוֹ שְׁמַעוֹרֵר הָאָדָם - כֶּף גַּם מוֹשֵׁף עָלָיו
 מְלַמֵּעָלָה. אִם הוּא מְעוֹרֵר בְּצַד הַקְּדוּשָׁה - מוֹשֵׁף
 עָלָיו קְדוּשָׁה מְלַמֵּעָלָה וּמְתַקְדֵּשׁ. וְאִם הוּא מְעוֹרֵר
 בְּצַד הַטְּמְאָה - כֶּף מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ הַטְּמְאָה
 וְנִטְמָא. שֶׁהָרִי נֹאמֵר עַל מֵה שְׁשָׁנִינוּ, בָּא אָדָם
 לְהַטְמָא - מִטְמְאִים אוֹתוֹ.

מוֹשֵׁם כֶּף אוֹתוֹ בְּלַעַם הָרָשָׁע, כְּדִי לְמַשֵּׁךְ עָלָיו
 רוּחַ טְמְאָה מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָעֲלִיּוֹן, הִיָּה
 נִטְמָא בְּכָל לַיְלָה עִם אֲתוֹנוֹ, וְהִיָּה עוֹשֶׂה עִמָּה
 מַעֲשֵׂי אִישׁוֹת כְּדִי לְהַטְמָא וְלְמַשֵּׁךְ עָלָיו רוּחַ
 טְמְאָה, וְאִז עֲשֶׂה כְּשָׁפִיו וּמַעֲשָׂיו.

וְרֵאשִׁית מַעֲשָׂיו הִיָּה נוֹטֵל נְחָשׁ מֵאוֹתָם
 נְחָשִׁים, וְקוֹשֵׁר אוֹתוֹ לְפָנָיו, וְקוֹרֵעַ
 אֶת רֵאשׁוֹ, וּמוֹצִיא אֶת לְשׁוֹנוֹ, וְנוֹטֵל עֲשָׂבִים
 יְדוּעִים וְשׁוֹרֵף הַכֹּל, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ קְטֹרֶת אַחַת.
 אַחֵר כֶּף נוֹטֵל אֶת רֵאשׁ אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ וְקוֹרֵעַ אוֹתוֹ
 לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ קְטֹרֶת אַחֶרֶת.

וְעוֹשֶׂה עֲגוּל אֶחָד, וְהִיָּה אוֹמֵר דְּבוּרִים וְעוֹשֶׂה
 מַעֲשֵׂים אַחֲרֵים, עַד שֶׁמִּשֵּׁךְ עָלָיו רוּחוֹת
 טְמְאוֹת וּמוֹדִיעוֹת לוֹ מֵה שְׁצָרִיף, וְעוֹשֶׂה בָהֶם
 מַעֲשֵׂים כְּפִי מֵה שֶׁהֵם יוֹדְעִים מִצַּד אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ

שֶׁל הָרְקִיעַ. מִשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּמַעֲשָׂיו וּבְכַשְׁפָּיו, עַד
שֶׁמֶשֶׁךְ עָלָיו רוּחַ מְאוֹתוֹ הַנִּחַשׁ הַקְּדָמוֹנִי.

וּמִכָּאן הִיָּה יוֹדֵעַ יְדִיעוֹת וּכְשָׁפִים וּקְסָמִים.
וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב, וְלֹא הֵלֵךְ כַּפְעַם
בַּפְעַם לְקִרְאֵת נְחָשִׁים. נְחָשִׁים וְדָאִי. וְהָעֶקֶר
וְהַשֶּׁרֶשׁ בְּטַמְאָה הוּא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר, וְאַחַר כֵּן
רֵאשִׁית הַכֹּל אֵינוֹ אֶלָּא בְּנִחָשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה כָּל מִינֵי כְשָׁפִים וּקְסָמִים לֹא
נִמְצְאִים אֶלָּא בְּנָשִׁים? אָמַר לוֹ, כֵּן לְמַדְנֹו,
מִשָּׁבַב נִחַשׁ עַל חוּהָ, הַטִּיל בָּהּ זֶה־מָא. הַטִּיל בָּהּ
וְלֹא בִּבְעָלָהּ. אָמַר, כֵּן זֶה וְדָאִי! בָּא רַבִּי יוֹסִי
וְנִשֶּׁק לְרַבִּי יִצְחָק. אָמַר, כִּמָּה פְעָמִים שָׁאַלְתִּי עַל
הַדְּבָר הַזֶּה וְלֹא זָכִיתִי בוֹ, אֶלָּא כְּעַתָּה.

אָמַר לוֹ, כָּל הַמַּעֲשִׂים הַלְלוּ וְכֹל מֵה שֶׁיִּדַע
בְּלִעָם, מֵאִיזָה מְקוֹם לָמַד אוֹתָם? אָמַר
לוֹ, מֵאֲבִיו. אֲבָל בְּאוֹתָם הִרְרִי קָדָם, שֶׁהִיא אֶרֶץ
קָדָם, לָמַד כָּל הַכְשָׁפִים וְכֹל מִינֵי קְסָמִים,
מִשׁוּם שֶׁבְּאוֹתָם הִהָרִים הֵם הַמְּלֹאכִים עֲזָ"א
וְעֲזָ"ל שֶׁהִפִּיל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִן
הַשָּׁמַיִם, וְהֵם קְשׁוּרִים בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרִזָּל,
וּמוֹדִיעִים כְּשָׁפִים לְבְנֵי אָדָם. וּמִשָּׁם הִיָּה יוֹדֵעַ

בְּלַעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִן אֲרָם יִנְחַנִּי בְּלֶק מֶלֶךְ
מוֹאָב מִהַרְרֵי קָדֶם.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב וְלֹא הֵלֶךְ כְּפַעַם כְּפַעַם
לְקִרְאֵת נְחָשִׁים וַיִּשֶׁת אֶל הַמְדַבֵּר פָּנָיו?
אָמַר לוֹ, הֵצַד הַתַּחְתּוֹן שָׁבָא מְרוּחַ הַטְּמָאָה
שְׁלֹמְעֵלָה הִיא רוּחַ טְמָאָה שְׁשׂוּלֶטֶת בַּמְדַבֵּר,
כְּשֶׁעָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֹל כְּדִי לְהַטְמֵא עִמּוֹ,
שֶׁהוּא תַּחְתּוֹן. וּבְכָל עֲשֵׂה אֶת כְּשָׁפָיו, כְּדִי שְׂיֻכַּל
לְעַקֵּר אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא יִכַּל.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שֶׁאֱמַרְתָּ בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׁכַּאֲשֶׁר
הִנְחַשׁ בָּא עַל חֲוָה הַטִּיל בָּהּ זֶהמָא – זֶה
יָפָה. אָבֵל הָרִי שְׁנִינוּ, שְׁכַּאֲשֶׁר עָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל
הַר סִינַי, פְּסָקָה מֵהֶם הַזֶּהמָא. וּכְשִׁישְׂרָאֵל קִבְּלוּ
תוֹרָה, פְּסָקָה מֵהֶם הַזֶּהמָא. אָבֵל שָׁאֵר הָעַמִּים
עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה שְׂלֵא קִבְּלוּ הַתּוֹרָה, לֹא פְּסָקָה
מֵהֶם הַזֶּהמָא.

אָמַר לוֹ, יָפָה אֱמַרְתָּ! אָבֵל בֹּא רֵאָה, הַתּוֹרָה לֹא
נִתְּנָה אֶלָּא לְזִכְרִים, שְׁכַּתוּב (דְּבָרִים ד) וְזֹאת
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁהָרִי
נָשִׁים פְּטוּרוֹת מִמִּצְוֹת הַתּוֹרָה.

וַעֲוָד, שְׁכַּלְמֵם חָזְרוּ לְזִהְמָתָן כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה אַחַר
שְׁחָטָאוּ, וַיִּמְהָאֲשָׁה קָשָׁה לְהַפְרִיד אֶת

הַזֶּהֱמָא יוֹתֵר מֵהַגָּבֵר, וּמִשׁוּם כֶּף נִמְצְאוּ נָשִׁים
 בְּכִשְׁפִּים וּבְזֶהֱמָא הַזּו יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בַּגְּבָרִים.
 שְׁהָרֵי הַנָּשִׁים בָּאוֹת מִצַּד הַשְּׂמָאל וְדְבוּקוֹת בְּדִין
 הַקָּשָׁה, וְהֵצֵד הַזֶּה נִדְבֵק בָּהֶם יוֹתֵר מִבְּגְבָרִים,
 כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאֵר, מִשׁוּם שְׂבָאוֹת מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה,
 וְהַכֹּל נִדְבֵק וְהוֹלֵךְ אַחֵר מֵינוּ.

בא רֵאָה שְׂכַף הוּא כְּמוֹ שְׂאֲמַרְתִּי – שְׂבִלְעָם הָיָה
 נִטְמָא בְּרֵאשׁוֹנָה כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ שֶׁל
 טְמָאָה. כְּמוֹ זֶה הָאִשָּׁה בִּימֵי טְמֵאתָה יֵשׁ לְאָדָם
 לְהַשְׁמֵר מִמֶּנָּה, מִשׁוּם שְׁנִדְבֵקֶת בְּרוּחַ שֶׁל
 טְמָאָה, וּבָאוֹתוֹ הַזְּמַן אִם הִיא תַעֲשֶׂה כְּשָׂפִים –
 יִצְלִיחוּ בִידָהּ יוֹתֵר מִבְּזִמְנֵי אַחֵר, שְׁהָרֵי רוּחַ
 טְמָאָה שׁוֹרֵה עִמָּה, וְעַל כֵּן לְכֹל מֵה שְׂמִתְקַרְבֶּת
 – נִטְמָא, כֹּל שְׂכַן מִי שְׂקָרֵב אֵלֶיהָ. אֲשֶׁרִיָּהֶם
 יִשְׂרָאֵל שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה וְאָמַר
 לָהֶם (ויקרא יח) וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאתָה לֹא תִקְרַב
 לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ אֲנִי ה'.

אמר לו, מִי שְׂמִסְתַּכֵּל בְּצַפְצוּפֵי הָעוֹפוֹת לְמָה
 נִקְרָא נַחֲשׁ? אָמַר לו, שְׁהֵנָּה מֵאוֹתוֹ הֵצֵד
 בָּאָה, שְׂרוּחַ טְמָאָה שׁוֹרֵה עַל הָעוֹף הֵהוּא וּמוֹדִיעַ
 דְּבָרִים בְּעוֹלָם. וְכֹל רוּחַ טְמָאָה דְּבוּקִים בְּנַחֲשׁ
 וּבָאוֹת לְעוֹלָם, וְאֵין מִי שְׁיִנְצֵל מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם,

שְׁהָרִי הוּא נִמְצָא עִם הַכֹּל עַד הַזְּמַן שֶׁעָתִיד
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁכַתּוֹב (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצּוֹחַ וּמָחָה
ה' אֱלֹהִים דְּמַעָּה מֵעַל כָּל פָּנִים וְגו'. וְכַתּוֹב (זכריה
א) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֲבָרְהָם יָדַע בְּאוֹתָהּ הַמַּעֲרָה
סִימָן, וְלִבּוֹ וּרְצוֹנוֹ הָיוּ שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁמִּקְדָּם
לְכֵן נִכְנַס לְשָׁם וְרָאָה אֶת אָדָם וְחָהָה טְמוּנִים שָׁם.
וּמִנֵּין הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהֵם הָיוּ? אֵלָּא רָאָה דְמוּתוֹ
וְהִסְתַּכֵּל, וְנִפְתַּח לוֹ פֶּתַח אֶחָד שֶׁל גֵּן עֵדֶן שָׁם,
וְאוֹתָהּ דְמוּת שֶׁל אָדָם הִיְתָה עוֹמֶדֶת אֶצְלוֹ.

וּבֵא וְרָאָה, כָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בְּדְמוּתוֹ שֶׁל
אָדָם, אֵינּוּ נִצּוֹל מִמִּיתָה לְעוֹלָמִים,
מִשּׁוּם שֶׁהֵינָה בְּשַׁעַת שֶׁאָדָם מִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם,
הוּא רוֹאֶה אֶת אָדָם, וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן מֵת. אֲבָל
אֲבָרְהָם הִסְתַּכֵּל בּוֹ וְרָאָה דְמוּתוֹ וְהִתְקַיֵּם,
וְרָאָה הָאוֹר שֶׁמְאִיר בְּמַעֲרָה, וְגַר אֶחָד דּוֹלֵק.
אִז הִתְאַוָּה אֲבָרְהָם לְמְדוּרוֹ בְּמָקוֹם הַהוּא, וְלִבּוֹ
וּרְצוֹנוֹ הָיוּ תָמִיד בְּמַעֲרָה.

בֵּא רָאָה, כָּעֵת אֲבָרְהָם עָשָׂה בְּחֻכְמָה בְּזְמַן
שֶׁבִקֵּשׁ קָבֵר לְשָׂרָה, שְׁהָרִי כְּשֶׁבִקֵּשׁ, לֹא

בְּקֶשׁ אֶת הַמְּעָרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְלֹא אָמַר שְׂרוּצָה
 לְהַפְרֵד מֵהֶם, אֲלֵא אָמַר, תָּנוּ לִי אֲחֻזַּת קֶבֶר
 עִמָּכֶם וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְּפָנַי. וְאִם תֹּאמַר שְׂעִפְרוֹן
 לֹא הָיָה שָׁם – הוּא הָיָה שָׁם, שְׁכַתוֹב וְעִפְרוֹן
 יֵשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת. וְאֶבְרָהִם לֹא אָמַר לוֹ בְּאוֹתָהּ
 שְׁעָה כָּלוּם.

אָלֵא מָה שְׂאֵמַר לָהֶם אָמַר, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב וַיִּדְבֵּר
 אֶל בְּנֵי חַת וְגו'. וְכִי עוֹלָה בְּדַעְתָּךְ
 שְׂאֶבְרָהִם רָצָה לְהַקְבֵּר בִּינֵיהֶם בֵּין הַטְּמְאִים, אוֹ
 שְׂתִשׁוּקְתוֹ הִיְתָה עִמָּהֶם? אֲלֵא עָשָׂה בְּחֻכְמָה.

וְלַמְדֵּנוּ כָּאֵן דְּרַךְ אֶרֶץ בְּמָה שְׂעָשָׂה אֶבְרָהִם,
 שְׁהָרִי מִשּׁוֹם שְׂתִשׁוּקְתוֹ וְרָצוֹנוֹ הָיוּ
 בְּמְעָרָה הַהִיא – אָף עַל גַּב שְׁהָיָה שָׁם, לֹא רָצָה
 לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ מִיַּד אוֹתוֹ הַרְצוֹן שְׁהָיָה לוֹ בְּמְעָרָה,
 וּבִקֵּשׁ בְּתַחֲלָה מֵהַ שְׂלֵא צָרִיךְ לְאוֹתָם אַחֲרֵים
 וְלֹא לְעִפְרוֹן.

כִּיּוֹן שְׂאֵמְרוּ לוֹ לְפָנַי עִפְרוֹן, שְׂמַעְנוּ אֲדֹנָי נְשִׂיא
 אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכְנוּ וְגו' – מָה כְּתוּב?
 וְעִפְרוֹן יֵשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי חַת. כְּתוּב יֵשֵׁב. מִרְאשִׁית
 הַדְּבָרִים שְׂאֵמַר אֶבְרָהִם שָׁם הָיָה. אָז אָמַר,
 שְׂמַעוּנִי וּפְגַעוּ לִי בְּעִפְרוֹן בֶּן צַחַר, וַיִּתֵּן לִי אֶת

מַעֲרַת הַמְּכַפְּלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגו'. וְאִם תֹּאמַר בְּשִׁבִיל
 כְּבוֹדִי, יוֹתֵר מִכֶּם אֲנִי עוֹשֶׂה, שְׁלֵא רְצִיתִי בְכֶם.
 בְּתוֹכְכֶם - כְּדֵי לְהַקְבֵּר בֵּינֵיכֶם, שְׁרָצִיתִי בְכֶם,
 כְּדֵי שְׁלֵא אֶפְרָד מִכֶּם.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּשַׁעֲה שֶׁנִּכְנַס אֲבָרְהָם לַמַּעֲרָה,
 אֵיךְ נִכְנַס? מִשּׁוּם שֶׁהָיָה רֵץ אַחַר אוֹתוֹ
 הָעֶגְלָה, שֶׁפָּתוּב וְאֵל הַבְּקָר רֵץ אֲבָרְהָם וְגו', וְאוֹתוֹ
 בֶּן בְּקָר בָּרַח עַד אוֹתָהּ הַמַּעֲרָה, וְנִכְנַס אַחֲרָיו,
 וְרָאָה מָה שֶׁרָאָה.

עוֹד, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַתְּפִלָּל כָּל יוֹם וְיוֹם, וְהָיָה
 יוֹצֵא עַד אוֹתָהּ הַשְּׂדֵה שֶׁהִיָּתָה מַעֲלָה
 רִיחוֹת עֲלִיוֹנִים, וְרָאָה הָאוֹר שִׁיוֹצֵא מִתּוֹךְ
 הַמַּעֲרָה וְהַתְּפִלָּל שָׁם, וְשֵׁם דְּבַר עֲמוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כֵּן רָצָה אוֹתָהּ, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ
 הִיָּתָה תָּמִיד בְּאוֹתוֹ הַמְּקוֹם.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֵּן, לָמָּה לֹא רָצָה אוֹתָהּ עַד
 עַכְשָׁיו? כְּדֵי שְׁלֵא יִבְחִינּוּ בּוֹ, הוֹאִיל וְלֹא
 צָרִיךְ אוֹתָהּ. כְּעַת שֶׁהַצָּטָרֵךְ אוֹתָהּ, אָמַר, הִנֵּה
 הַשַּׁעֲה לְבַקֵּשׁ אוֹתָהּ.

בֵּא רָאָה, אִם עֲפָרוֹן הָיָה רוֹאֶה בַּמַּעֲרָה מָה
 שֶׁרָאָה בָּהּ אֲבָרְהָם, לֹא הָיָה מוֹכֵר אוֹתָהּ

לְעוֹלָמִים, אֲלֵא וּדְאֵי לֹא רָאָה בָּהּ וְלֹא כְלוּם,
 שְׁהָרִי אֵין הַדְּבָר נִגְלָה אֲלֵא לְבַעְלִיו, וּמִשׁוּם כֶּךָ
 לְאַבְרָהָם הַתְּגַלְתָּהּ וְלֹא לְעִפְרוֹן. לְאַבְרָהָם
 הַתְּגַלְתָּהּ – שְׁלוֹ הֵיְתָהּ. לְעִפְרוֹן לֹא הֵיְתָה מִתְּגַלְתָּהּ
 – שְׁלֹא הָיָה לוֹ בָּהּ חֶלֶק. וּמִשׁוּם כֶּךָ לֹא הַתְּגַלְתָּהּ
 לְעִפְרוֹן כְּלוּם, וְלֹא הָיָה רוֹאֵה אֲלֵא חֲשֻכָה, וְעַל
 כֵּן מָכַר אוֹתָהּ.

וּמֵה שְׁלֹא בִקֵּשׁ אַבְרָהָם בְּרֵאשׁוֹנָה שְׂיִמְכֹר לוֹ
 מָכַר, שְׁהָרִי אַבְרָהָם לֹא אָמַר אֲלֵא – וַיִּתֵּן
 לִי אֶת מְעֵרַת הַמְּכַפְלָה אֲשֶׁר לוֹ וְגו', בְּכֶסֶף מָלֵא
 יִתְּנֶנָּה לִי וְגו'. וְהוּא אָמַר, הַשְּׂדֵה נִתְּתִי לָךְ
 וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נִתְּתִיָּה וְגו'. מִשׁוּם שֶׁהַכֹּל
 הָיָה מְאוּס עַל עִפְרוֹן, שְׁלֹא יָדַע מֵה הִיא.

וּבֵא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּכְנַס אַבְרָהָם בְּתַחֲלָה לַמְעָרָה,
 רָאָה שָׁם אוֹר, וְנִזְרַק לְפָנָיו עֶפֶר, וְהַתְּגַלּוֹ
 לוֹ שְׁנֵי קְבָרִים. בֵּינֵתִים עָלָה אָדָם בְּדַמּוֹתוֹ, וּרְאֵה
 אֶת אַבְרָהָם וְחִיָּה, וּבּוֹ [הָיָה] יָדַע אַבְרָהָם שְׁשָׁם
 [הָיָה] הוּא עֵתִיד לְהִקְבֹּר.

אָמַר לוֹ אַבְרָהָם: בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, הֲאִם טִירָה
 שְׂאִינָה מְקַרְהָ יֵשׁ כָּאֵן? אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, הֵטְמִין אוֹתִי כָּאֵן, וּמֵאוֹתוֹ הַזְּמַן עַד

עֲכָשׁוּ נְטַמְנְתִּי כְּמוֹ דָג בַּחֲפִירָה עַד שְׂאֵתָה בְּאֵת
 לְעוֹלָם. עֲכָשׁוּ מִכָּאן וְאֵילָף הִנֵּה קִיּוֹם לִי וְלְעוֹלָם
 יֵשׁ בְּשִׁבְלֵךְ.

רֵאָה מֵה כְּתוּב - וַיִּקָּם הַשָּׂדֶה וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר
 בּוֹ. מִמָּשׁ קִיָּמָה הִיָּתָה לָהּ מֵה שְׁלֹא
 הִיָּתָה לָהּ עַד עֵתָה. רַבִּי אַבְא אָמַר, וַיִּקָּם הַשָּׂדֶה
 - וַדַּאי קִיָּמָה מִמָּשׁ, שֶׁקָּם וְהִתְעַלָּה לְפָנַי
 אַבְרָהָם, מִשּׁוּם שֶׁעַד עֲכָשׁוּ לֹא נִרְאָה שֵׁם כָּלוּם,
 וְעֲכָשׁוּ, מֵה שֶׁהָיָה טְמוּן - קָם וְהִתְעַלָּה, וְאִזּוֹ קָם
 הַכֹּל כְּמִשְׁפָּטוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעָה שֶׁנִּכְנַס אַבְרָהָם
 לַמְּעָרָה וְהִכְנִיס לְשֵׁם אֶת שָׂרָה, קָמוּ
 אָדָם וַחֲוָה, וְלֹא קָבְלוּ לְהַקְבֵּר שָׁם. אָמְרוּ: וּמָה
 אָנוּ בְּבוֹשָׁה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ
 הָעוֹלָם מִשּׁוּם אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁגִּרְמָנוּ, וְכַעַת
 תִּתּוּסֵף לָנוּ בּוֹשָׁה אַחֲרַת - מִפְּנֵי הַמַּעֲשִׂים
 טוֹבִים שֶׁבְּכֶם?

אָמַר אַבְרָהָם: הֲרִינִי מִזְמָן לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עֲבוּרָךְ שְׁלֹא תִתְבַּיֵּשׁ לְפָנָיו
 לְעוֹלָמִים. מִיָּד - וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר אַבְרָהָם אֶת
 שָׂרָה אִשְׁתּוֹ. מֵה זֶה וְאַחֲרֵי כֵן? אַחַר שֶׁקָּבַל
 עָלָיו אַבְרָהָם אֶת הַדְּבָר הַזֶּה.

אָדָם נִכְנַס לְמִקְוָמוֹ – חָוָה לֹא נִכְנְסָה, עַד שֶׁקָּרַב
 אֲבָרָהֶם וְהִכְנִיס אוֹתָהּ אֶצֶל אָדָם וְקָבַל
 אוֹתָהּ בְּשִׁבְלֹו. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וְאַחֲרֵי כֵן קָבַר
 אֲבָרָהֶם אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, וְלֹא כָּתוּב לְשָׂרָה, אֲלֵא
 אֶת שָׂרָה, לְרִבּוֹת חָוָה. וְאִזּוֹ הִתְיַשְׁבּוּ בְּמִקְוָמָם
 כְּרֵאוּי. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת
 הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, וְשִׁנִּינוּ בְּאֲבָרָהֶם.

תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ – זֶה אָדָם וְחָוָה. לֹא
 כָּתוּב אֵלֶּה הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אֲלֵא
 תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם הָאָרֶץ, וְלֹא תוֹלְדוֹת בֵּין אָדָם.
 וְהֵם הִתְקַיְמוּ בְּשִׁבְלֵי אֲבָרָהֶם. וּמִנֵּין לָנוּ
 שֶׁהִתְקַיְמוּ בְּשִׁבְלֵי אֲבָרָהֶם? שֶׁפְּתוּב וַיִּקַּם הַשָּׂדֶה
 וְהַמְעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לְאֲבָרָהֶם. וְעַד שֶׁבָּא אֲבָרָהֶם לֹא
 הִתְקַיְמוּ אָדָם וְחָוָה בְּמִקְוָמָם בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאל אֶת רַבִּי שְׁמֵעוֹן אָבִיו. אָמַר,
 הַמְעָרָה הַזֹּאת אֵינָה כְּפּוֹלָה, שֶׁהָרִי כָּתוּב
 מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה, וְאַחַר כֵּן הַכָּתוּב קָרָא לָהּ מְעַרַת
 שִׂדֵּה הַמְּכַפְּלָה. מְכַפְּלָה הוּא קָרָא לְשִׂדֵּה.

אָמַר לוֹ, כֵּן קוֹרָא לָהּ – מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעַרַת הַמְּכַפְּלָה, אֲבָל
 וְדַאִי, חֲיִידָה, הַמְעָרָה הִיא מְכַפְּלָה, וְלֹא הַשָּׂדֶה

נִקְרָא מִכְפְּלָה. אֲלָא הַשְּׂדָה וְהַמְעָרָה נִקְרָאִים עַל שֵׁם מִכְפְּלָה, שְׂדָה הַמִּכְפְּלָה וְדַאי, וְלֹא הַמְעָרָה, שְׁהַרִי הַמְעָרָה הִיא בַשְּׂדָה, וְאוֹתוֹ הַשְּׂדָה עוֹמֵד בְּדָבָר אַחֵר.

בא רָאָה, תַּחַת יְרוּשָׁלַיִם נִכְפְּלָה כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִיא עוֹמֵדֵת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. כְּמוֹ כֵּן יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה - יְרוּשָׁלַיִם מַטָּה. אַחֲזוּזָה לְמַעְלָה וְאַחֲזוּזָה לְמַטָּה. יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה אַחֲזוּזָה בְּשָׁנֵי צְדָדִים - לְמַעְלָה וּלְמַטָּה [יְרוּשָׁלַיִם לְמַטָּה אַחֲזוּזָה בְּשָׁנֵי צְדָדִים - לְמַעְלָה וּלְמַטָּה], וּמִשּׁוֹם כֵּךְ הִיא כְּפוּלָה.

ויעל כֵּן הַשְּׂדָה הַזֹּאת מֵאוֹתָהּ מִכְפְּלָה הִיא שָׁבוּ הִיא שׁוּרָה. כְּמוֹ כֵּן כְּתוּב כְּרִיחַ הַשְּׂדָה אֲשֶׁר בְּרָכוּ ה', לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ שְׂדָה הַמִּכְפְּלָה וְדַאי, וְלֹא שְׂדָה כְּפוּלָה.

עוד סוּד הַדָּבָר - שְׂדָה הַמִּכְפְּלָה וְדַאי. מִי הַמִּכְפְּלָה? [ה'] שְׁבִישָׁם הַקְּדוּשׁ שֶׁהִיא מִכְפְּלָה. הַכֹּל עוֹמֵד יַחַד, וּבִשְׁבִילָהּ אָמַר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר ה' מִכְפְּלָה, שְׁלֹא הִיְתָה בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ אוֹת אַחֲרֵת מִכְפְּלָה פָּרֵט לָזֶה.

ואף עַל גַּב שְׁמַעְרַת הַמִּכְפְּלָה הִיְתָה וְדַאי, שֶׁהִיא מְעָרָה בְּתוֹךְ מְעָרָה, אֲבָל עַל שֵׁם אַחֵר

נְקִרְאת מְעֵרַת הַמְּכַפְּלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְאַבְרָהָם
 יָדַע, וְכִשְׁאָמַר לְבְנֵי חַת, כִּסֶּה אֶת הַדָּבָר, וְאָמַר
 וַיִּתֵּן לִי אֶת מְעֵרַת הַמְּכַפְּלָה, עַל שֵׁם שֶׁהִיא מְעֵרָה
 כְּפוּלָה, וְהַתּוֹרָה לֹא קָרְאָה לָהּ אֶלָּא מְעֵרַת שִׂדָּה
 הַמְּכַפְּלָה כְּרֵאוּי.

וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אֶת הַכֹּל שֶׁיִּמָּצֵא
 הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה,
 וְלִהְדַּבֵּיק זֶה עִם זֶה שֶׁיְהִי כְבוֹדוֹ לְמַעְלָה
 וְלַמָּטָה. אֲשֶׁרִי חֶלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁהַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם
 הַבָּא.

וְאַבְרָהָם זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וְהוּא בְּרוּךְ אֶת אַבְרָהָם
 בְּכָל. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים סח)
 אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכַּן חֲצֵרֶיךָ. הַפְּסוּק הַזֶּה
 נִתְבָּאָר, אָבֵל אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שֶׁדָּרְכִיו כְּשֵׁרוֹת לִפְנֵי
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא הִתְרַצָּה בּוֹ לְקָרְבוֹ אֵלָיו.
בֵּא רְאֵה, אַבְרָהָם הִתְקַרַּב אֵלָיו, וְתִשׁוּקְתוֹ הִיָּתֵה
 כָּל יוֹם בְּזֵה. וְלֹא הִתְקַרַּב אַבְרָהָם בְּיוֹם אֶחָד
 אוֹ בְּפַעַם אַחַת, אֶלָּא מֵעַשְׂוֹ קָרְבוֹהוּ בְּכָל יָמָיו
 מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, עַד שֶׁהִתְעַלָּה בְּדְרָגָתוֹ.
 כִּשְׁהָיָה זָקֵן וְנִכְנַס לְדְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת כְּרֵאוּי,
 שֶׁכְּתוּב וְאַבְרָהָם זָקֵן, וְאָז בָּא בַּיָּמִים,

בְּאוֹתָם יָמִים עֲלִיוֹנִים, בְּאוֹתָם יָמִים יְדוּעִים בְּסוּד
הָאֲמוּנָה. וְהוּא בִּרְךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל. שְׁמֹשׁ
יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְכָל טוֹב.

אַשְׁרֵיהֶם בְּעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָרִי בְּשַׁעָה אַחַת
בְּיוֹם אֶחָד [בְּפַעַם אַחַת] בְּרָגַע אֶחָד
קָרְבִים לְקַב"ה, מֵה שֶׁלֹּא הָיָה כִּף אֶפְלוֹ לְצַדִּיקִים
גְּמוּרִים שֶׁהִתְקַרְבוּ לְקַב"ה בְּכַמָּה שָׁנִים. אַבְרָהָם
לֹא נִכְנַס בְּאוֹתָם הַיָּמִים הָעֲלִיוֹנִים עַד שֶׁהָיָה זָקֵן,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וְכֵן דָּוִד, שֶׁכָּתוּב (מַלְכִים-א א') וְהִמְלִיךְ
דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים. אֲבָל בַּעַל הַתְּשׁוּבָה מִיַּד נִכְנַס
וְנִדְבַק בְּקַב"ה.

סדר הלימוד ליום יב חשון [יום 42 בשנה]

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, שָׁנִינוּ, הַמָּקוֹם שֶׁבַעֲלֵי הַתְּשׁוּבָה
עוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַהוּא, אֵין לְצַדִּיקִים
גְּמוּרִים רְשׁוֹת לַעֲמֹד בּוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם קְרוֹבִים
לְמֶלֶךְ יוֹתֵר מִכָּלֶם, וְהֵם מוֹשָׁכִים עֲלֵיהֶם בְּרָצוֹן
הַלֵּב יוֹתֵר וּבְכַח רַב לְהִתְקַרֵּב לְמֶלֶךְ.

בֵּא רְאֵה, כַּמָּה מְקוֹמוֹת מִתְקַנְנִים לְקַב"ה בְּעוֹלָם
הַהוּא, וּבְכָלֶם בֵּית מוֹשָׁבִים לְצַדִּיקִים, כָּל
אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דְרָגָתוֹ כְּרֹאֵי לוֹ.

כְּתוּב (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחָר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן חֲצָרֶיךָ,
 שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַרֵב אוֹתָם אֵלָיו,
 שְׁעוֹלִים אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת מִמָּטָה לְמַעְלָה וּלְהֶאֱחֹז
 בַּנְּחֻלָּתָם שֶׁנִּתְקַנְּהָ לָהֶן. יִשְׁכֵּן חֲצָרֶיךָ – אֵלוֹ
 הַמְּקוֹמוֹת וְהַדְּרָגוֹת שְׁבַחוּץ, וּמִי הֵם? כְּמוֹ
 שְׁנֵאמַר (זכריה א) וְנִתְתִי לָךְ מֵהַלְכִים בֵּין הָעַמֻּדִים
 הָאֵלֶּה. וְזוּהֵי דְרָגָה בֵּין קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים.

וּמִי שֶׁזָּכָאִים לְדְרָגָה הַזֹּאת הֵם שְׁלִיחִים שֶׁל רְבוּן
 הָעוֹלָם, כְּמוֹ אוֹתָם הַמְּלֻאָכִים, וְתָמִיד
 עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת בְּרִצּוֹן רְבוּנָם, מְשׁוּם שֶׁאֵלוֹ
 [הַתְּקַדְּשׁוּ] תָּמִיד בְּקִדְשָׁהּ וְלֹא נִטְמָאוּ. כְּמוֹ כֵּן מִי
 שֶׁנִּטְמָא בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו רוּחַ
 טְמָאָה, וְכִשְׁשׁוֹצָאֵת מִמֶּנּוּ נִשְׁמָתוֹ, מִטְמָאִים אוֹתוֹ,
 וּמְדוּרוֹ בֵּין אוֹתָם הַטְּמָאִים, וְאֵלוֹ הֵם הַמְּזִיקִים
 שֶׁל הָעוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁמִּשִּׁיךְ אָדָם אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה – כֶּף הוּא מְדוּרוֹ וְנִמְשָׁךְ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם
 [וְאוֹתָן רוּחוֹת הַטְּמָאוֹת מִטְמָאוֹת אוֹתוֹ וּמְכַנְּסוֹת
 אוֹתוֹ לְגִיהֶנָם].

בֵּא רָאָה, מִי שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ וְשׁוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם
 הַזֶּה שֶׁלֹּא יִטְמָא, מְדוּרוֹ בְּעוֹלָם הַהוּא בֵּין
 אוֹתָם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים וְעוֹשִׂים תָּמִיד שְׁלִיחוֹת,

וְאֵלוֹ עוֹמְדִים בְּחֶצֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כז) אֵת
חֶצֶר הַמִּשְׁכָּן.

וַיֵּשׁ אַחֲרֵים שָׁהִם בְּפָנִים יוֹתֵר שְׂאִינָם בְּחֶצֶר,
אֲלֵא בְּבֵית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים סה) נִשְׁבְּעָה
בְּטוֹב בֵּיתֶךָ. אָמַר דָּוִד, נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתֶךָ. כִּיֹּן
שֶׁאֱמַר יִשְׁכֵּן חֶצְרֶיךָ, לָמָּה כָּתוּב נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב
בֵּיתֶךָ? יִשְׁבַּע בְּטוֹב בֵּיתֶךָ הֲיָה צָרִיךְ לַהֲיוֹת, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב יִשְׁכֵּן! אֲלֵא הֲרִי שְׁנִינוּ, אֵין יִשְׁכָּה בְּעֶזְרָה
אֲלֵא לְמַלְכֵי דָוִד לְבָדָם.

וַיֵּשׁ מְקוֹם לַחֲסִידִים עֲלִיוֹנִים שֶׁנִּכְנָסִים לְפָנִים,
וּמִי הֵם? כְּכָתוּב (במדבר ג) וְהַחֲנִים לְפָנֵי
הַמִּשְׁכָּן קִדְמָה לְפָנֵי אֶהֱל מוֹעֵד מְזֻרְחָה מִשָּׁה
וְאֶהֱרָן וּבְנָיו וְגו'. וְכַמָּה מְדוּרִים עַל מְדוּרִים
וְאוֹרוֹת עַל אוֹרוֹת נִפְרָדִים בְּעוֹלָם הַהוּא, וְכָל
אֶחָד מִתְּבִישׁ מְאוֹר חֲבֵרוֹ. כְּמוֹ שֶׁהַמַּעֲשִׂים
נִפְרָדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֵּן גַּם מְקוֹמוֹת וְאוֹרוֹת
נִפְרָדִים בְּעוֹלָם הַהוּא.

וְכֵּן וּרְאָה, הֲרִי נֶאֱמַר שֶׁאֶפְלוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
כְּשֶׁאָדָם יִשֵּׁן עַל מִטָּתוֹ וְהִנְשָׁמוֹת צְרִיכוֹת
לְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם וַיִּצְאוּ מִתּוֹךְ הַגּוּף, אֵין כָּל נִשְׁמָה
וְנִשְׁמָה עוֹלָה וּמְשׁוֹטְטֵת לְרְאוֹת בְּכָבוֹד סִבְר פָּנֵי

עֲתִיק הַיָּמִים, אֲלֵא כִּמוֹ שְׁנַמְשָׁף תְּמִיד וּכְפִי
הַמַּעֲשִׂים, כִּךְ נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה.

אם נִטְמָא – הוּא יִשָּׁן וְהַנְּשָׁמָה יוֹצֵאת, וְכָל אוֹתָן
רוּחוֹת טְמֵאוֹת לוֹקְחוֹת אוֹתָהּ, וְנִדְבָקֶת בָּהֶן
בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁמְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם,
וְהֵם מוֹדִיעוֹת לָהּ דְּבָרִים שֶׁקְרוּבִים לְבֵא לְעוֹלָם.
וּלְפַעֲמִים שֶׁמוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים כּוֹזְבִים וְצוֹחֲקִים
עָלֶיהָ, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ.

ואם זוֹכָה אָדָם, כִּשֶׁהוּא יִשָּׁן וְנִשְׁמָתוֹ עוֹלָה,
הוֹלֶכֶת וְשֹׁטָה וּבוֹקֵעֶת בֵּין הַרוּחוֹת
הַטְּמֵאוֹת הַלְלוּ, וְכֻלָּם מְכַרִּיזִים וְאוֹמְרִים: פָּנּוּ
מִקּוֹם, פָּנּוּ. זֶה אֵינוֹ מְצַדְנֵנוּ! וְהִיא עוֹלָה בֵּין אוֹתָם
הַקְּדוּשִׁים, וּמוֹדִיעִים לָהּ דְּבַר אֶחָד אִמָּת.

וכשיורדת, כָּל אוֹתָם מַחֲנוֹת שֶׁל עֲרֻבֻב
רוּצִים לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיהָ לְדַעַת
אוֹתוֹ הַדְּבַר, וְהֵם מוֹדִיעִים לָהּ דְּבָרִים אַחֲרִים.
וְהַדְּבוּר הַהוּא שְׁנוֹטְטֶלֶת בְּתוֹךְ אוֹתָם קְדוּשִׁים בֵּין
אוֹתָם הָאֲחֵרִים הוּא כְּתוּבָאָה בְּתוֹךְ הַתְּכֵן. וְזֶה
[מִי] הוּא זוֹכָה יוֹתֵר בְּעוֹד שֶׁהוּא עוֹמֵד וְהַנְּשָׁמָה
עוֹמֶדֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה.

כמו כֵּן כְּשִׁיוֹצְאוֹת הַנְּשָׁמוֹת מֵהַגּוֹף מֵהָעוֹלָם
הַזֶּה, רוּצוֹת לְעֵלוֹת, וְכֻמָּה שׁוֹמְרֵי הַפֶּתַח

ומחנות מזיקים נמצאים. אם הם מצדדס – כלם אוחזים בהם באותן הנפשות, ומוסרים אותם ביד דומה להכניסם לגיהנם.

ואחר כן עולות ואוחזים בהם, והם נוטלים אותם, ומכריזים בהם: אלו הם שעברו על מצוות רבונם. וכן משוטטות בכל העולם. ואחר כך מחזירים אותם לגיהנם, וכן עד שנים עשר חדשים. אחר שנים עשר חדשים הם שוככים באותו מקום שראוי להם. אותם הנשמות שזכו עולות למעלה, כמו שנתבאר, וזכות במקומותיהם.

בא ראה, אשרי הצדיקים שנגנזו להם כמה טובות לעולם ההוא, ואין מקום פנימי בכל אותם כאותם שיודעים את סוד רבונם ויודעים לדבק בהם בכל יום. על אלו כתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

מה זה למחכה לו? כמו שנאמר (איוב לב) חכה את איוב בדברים. ואלו הם שדוחקים לדבר של חכמה ומדיקים אותה ומחכים לדעת את ברור הדבר, והם מכרים לרבונם. אלו הם שרבונם משתבח בהם בכל יום. אלו הם

שְׁנַכְנְסִים בֵּין עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וְאֵלוֹ נַכְנְסִים בְּכֹל
הַשְּׁעָרִים שְׁלֹמַעְלָה, וְאֵין מִי שְׂיִמְחָה בְיָדָם. אֲשֶׁרִי
חִלְקָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בא רֵאָה, אֲבָרְהָם נַכְנֵס לְדַעַת וּלְהַדְבֵק בְּרַבּוֹנוֹ
כְּרֵאוֹי לְאַחַר שְׁהִקְדִים אֶת מַעֲשָׂיו
שְׁפָרָא שׁוֹנָה, וְזָכָה לְאוֹתָם הַיָּמִים הָעֲלִיוֹנִים,
וְהַתְּבָרֵךְ מִהַמָּקוֹם שְׁכָל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם,
שְׁכַתּוֹב וְהוּ' בְּרֵךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכֹל. מַה זֶה בְּכֹל?
הַמָּקוֹם שֶׁל הַנְּהַר שְׂאִין פּוֹסְקִים מִיָּמִיו לְעוֹלָמִים.

אמר רַבִּי חֲיִיא, בֵּא רֵאָה שְׁאֲבָרְהָם לֹא רָצָה
לְהַתְּעַרֵב עִם נְשׁוֹת הָעוֹלָם וּלְהַדְבֵק בְּשָׂאֵר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, מִשׁוּם שְׁנִשְׁוֹת
שָׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת הֵם מְטַמְּאוֹת
אֶת הַגְּבֻרִים שְׁלֵהֶם וּלְאוֹתָם שְׁנִדְבָקִים בָּהֶם.
מִשׁוּם שְׁכַשְׂאֲבָרְהָם יָדַע אֶת הַחֲכָמָה, יָדַע הָעֵקֶר
וְהַשְּׂרֵשׁ, וּמֵאִיזָה מָקוֹם יוֹצְאוֹת וּמִשׁוֹטְטוֹת
רוּחוֹת טְמֵאוֹת בְּעוֹלָם, וְעַל כֵּן הִשְׁבִּיעַ אֶת עַבְדּוֹ
שֶׁלֹא יִקַּח אִשָּׁה לְבָנוֹ מִשָּׂאֵר הָעַמִּים.

מדרש הנעלם

וַיְהִי־וַ. רַבּוֹתֵינוּ פְתָחוּ בַפְּסוּק הַזֶּה (שִׁיר ז) לְכָה
דוּדֵי נֵצַא הַשְּׂדָה נְלִינָה בַכְּפָרִים. שְׁנוֹ

רבותינו, היוצא לדרך יתפלל שלש תפלות:
 תפלה שהיא חובה של יום, ותפלת הדרך על
 הדרך שהוא עושה, ותפלה שיחזור לביתו
 לשלום. ויאמר את השלשה האלו, אפלו באחד
 יכול לעשותו, ששנינו, כל שאלותיו של אדם
 יכול לכלל אותן בשומע תפלה.

אמר רבי יהודה, כל מעשיו של אדם כתובים
 בספר, הן טוב והן רע, ועל כלם עתיד
 לתת את הדין. ששנינו, אמר רב יהודה אמר רב,
 מה שכתוב (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך - אותם
 הדברים שעשה הגלם, שאינו משגיח בעולם
 הבא, כלם ראו עיניך שעינת בהם. ועל ספרך
 כלם יכתבו - לתן עליהם דין וחשבון לעולם
 הבא. הלכך יקדים אדם תפלתו תמיד ויועיל לו.

אמר רבי יצחק, אין אדם עושה עברות אלא מי
 שהוא גלם ולא אדם, והינו אותו שלא
 מסתפל בנשמה הקדושה, אלא כל מעשיו
 כבהמה הזו שאין משגחת ואין יודעת. אמר רבי
 בו, וכי גלם נקרא דוד שאמר את הפסוק הזה?

אמר לו רבי יצחק, אדם הראשון אמרו, גלמי
 ראו עיניך. קדם שזרקה בי נשמה, ראו

עֵינַיִךָ לַעֲשׂוֹת בְּדַמוֹתַי בְּנֵי אָדָם שִׁדְמוּ לִי. וְעַל
סַפְרֶךָ כָּלֵם יִכְתְּבוּ, מִי הֵם? יָמִים יִצְרוּ, בַּצּוֹרֶה
הַזֶּה שְׁלִי. וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, שְׁלֹא נִשְׁאַר אֶחָד מֵהֶם.

**אָמַר רַבִּי בּוּ, לָמָּה? אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, כָּלֵם
שִׁדְמוּ לוֹ אוֹ בְּרָמֵז שְׁלוֹ, לֹא מֵתוּ בְּמִיתַת
נַפְשָׁם, וְכָלֵם לָקוּ בְּאוֹתוֹ עֲנִין מִמֶּשׁ.**

**בֵּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, דְּמוֹתוֹ שֶׁל אָדָם
הִרְאִישׁוֹן וַיִּפְּיוּ הִזָּה כְּזֹהֵר הֶרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן
שֶׁעַל גְּבֵי שְׂאֵר הֶרְקִיעִים, וּכְאוֹתוֹ הָאֹר שֶׁגִּנְז
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. וְכֹל
אוֹתָם שֶׁהִיוּ רְמוּזִים בּוֹ מְדַמּוֹתוֹ שֶׁל אָדָם
הִרְאִישׁוֹן, בּוֹ הֵם לָקוּ וּמֵתוּ.**

**שִׁפְךָ דְּרַכּוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – נוֹתֵן עֶשֶׂר
לְאָדָם, לָמָּה? לְזוֹן אֶת הָעֲנִיִּים וְלַעֲשׂוֹת
מִצְוֹתָיו. אֵינּוּ עוֹשֶׂה אֶת זֶה וּמִתְגַּאֵה [וְאִם נִתְגַּלָּה
בּוֹ] בְּעֶשֶׂר הַהוּא – בּוֹ יִלְקֶה, שְׁכַתּוֹב (קַהֲלַת ה) עֶשֶׂר
שָׁמֹר לְבַעֲלָיו לְרַעְתּוֹ. נוֹתֵן לוֹ בְּנִים, לָמָּה? לְלַמֵּד
אוֹתָם דֶּרֶךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו,
כְּמוֹ שְׁאִמּוֹר בְּאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית יח) כִּי יִדְעָתִיו לְמַעַן
אֲשֶׁר יִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת כָּל בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ
דֶּרֶךְ ה' לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְגו'. הוּא לֹא עוֹשֶׂה אֶת זֶה**

וּמִתְגַּאֵה בָּהֶם – בָּהֶם הוּא לּוֹקֵה, שְׁכַתּוֹב (איוב יח)
 לֹא נִין לוֹ וְלֹא נִכְד בְּעֵמוּ וְגו'. וְכֵן כְּמוֹ זֶה,
 כְּשֵׁנוֹתֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיְּפֵי טוֹב עֲלִיּוֹן שֶׁל
 אָדָם הֲרֵאשׁוֹן לָהֶם, לָמָּה? כְּדֵי לְשַׁמֵּר מְצוּוֹתָיו
 וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ. לֹא עָשׂוּ כֶּךָ אֶלֶּא הִתְגַּאוּ בּוֹ – בּוֹ
 לּוֹקִים, בִּיְפֵי הַזֶּה.

אָמַר רַב יְהוּדָה, כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 אָדָם הֲרֵאשׁוֹן, הִיָּה גֶלֶם טָרָם שְׁזָרַק בּוֹ
 נְשָׁמָה, וְקָרָא לְאוֹתוֹ הַמְּלֶאֶךְ הַמְּמַנֶּה עַל צוּרוֹת
 בְּנֵי אָדָם, וְאָמַר לוֹ: עֵינַי וְצַר בְּדַמּוֹת הַזֹּאת שֶׁשָּׂה
 בְּנֵי אָדָם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (בראשית ה) וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתָיו
 כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, כְּלוֹמַר שֵׁתָא שֵׁשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאוֹתוֹ עֶפֶר מִמֶּשׁ שֶׁנִּבְרָא אָדָם
 הֲרֵאשׁוֹן, לָקַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרָא
 אֶת שֵׁשֶׁת אֵלֶּה, וְקָרָא לוֹ שֵׁת שֵׁשׁ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
 וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ, מֵאוֹתָהּ הָעֵסָה שֶׁנִּבְרָא
 הַגֶּלֶם שָׁלוֹ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר גְּלָמִי רָאוּ עֵינַיךָ, וְעֵינַתָּ
 בּוֹ לַעֲשׂוֹת [בוֹ] שְׂדוּמִים לוֹ. וְעַל סִפְרָךְ כָּלֶם
 יִכְתְּבוּ, מִי הֵם? כָּלֶם שְׁלֹא שְׁמָרוּ מֵה שֶׁנִּתֵּן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָהֶם וְנִטְרְדוּ מִן הָעוֹלָם [וְנִדְוּוּ
 בְּאוֹתוֹ הַדִּין].

שְׁנַיִנוּ שָׁם, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מְצָאנוּ
 שְׁשָׁלֵשׁ מְשֻׁמְרוֹת הוּא הַלֵּילָה, וְלִכְל אֶחָד
 וְאֶחָד יֵשׁ עֲנִיִן לְקַבֵּ"ה בְּאָדָם, כְּשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמָתוֹ
 מִמֶּנּוּ וְנִשְׁאַר אוֹתוֹ גַּלְם יֵשֵׁן עַל מִטָּתוֹ, וְנִשְׁמָתוֹ
 עוֹלָה בְּכָל לַיְלָה לְפָנַי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, אִם הִיא צְדִיקָה – שְׂמֵחִים עִמָּה, וְאִם
 לֹא – דוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר
 רַב, מָה שְׂכָתוֹב (שיר ה) הַשְּׁבַעֲתֵי אֶתְכֶם בְּנוֹת
 יְרוּשָׁלַם אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוּדֵי מָה תִּגִּידוּ לוֹ
 שְׁחוּלַת אֶהְבָּה אֲנִי.

אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַשְּׁבַעֲתֵי
 אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם – הַנְּשֻׁמָּה אוֹמֶרֶת
 לְאוֹתָם הַנְּשֻׁמוֹת הַזּוֹכוֹת לְהַכְּנִס לִירוּשָׁלַיִם שֶׁל
 מַעֲלָה, וְהֵם הַנִּקְרְאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם עַל שְׁזוֹכוֹת
 לְכַנְּס שָׁם, וְלִפְיֶכֶךְ הַנְּשֻׁמָּה אוֹמֶרֶת לָהֶם הַשְּׁבַעֲתֵי
 אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם, אִם תִּמְצְאוּ אֶת דּוּדֵי – זֶה
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַב אָמַר, זֶה זִיו הָאֶסְפִּקְלָרְיָה
 שֶׁל מַעֲלָה. מָה תִּגִּידוּ לוֹ שְׁחוּלַת אֶהְבָּה אֲנִי,
 לְהַנּוֹת מִהַזִּיו שְׁלוֹ וְלְהַסְתּוֹפֵף בְּצִלוֹ.

רַב הוֹנָא אָמַר, שְׁחוּלַת אֶהְבָּה אֲנִי – אוֹתָהּ
 הַתְּשׁוּקָה וְהַכְּסוּף שְׂכַסְפֵּתִי בְּעוֹלָם עַל הַכֹּל,
 לְפִיכֶךְ אֲנִי חוֹלָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, זֶה אֶהְבָּה

שְׂאוּהֶבֶת הַנְּשָׂמָה לַגּוֹף. שְׂפִיּוֹן שְׂנַשְׁלָם קִצּוֹ שֶׁל
גּוֹף, אוֹתָם הַיָּמִים שְׂנַגְזְרוּ עָלָיו, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר
וַיְהִי חַיִּי שָׂרָה, מַה כְּתוּב? וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי
מֵתוֹ וַגּוֹ'.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מַה כְּתוּב בַּפְּסוּק קָדָם
זֶה? שְׂכַתוּב וַתָּמַת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע הַיָּא
חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ כְּנָעַן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָאָדָם וְהַכְּנִיס בּוֹ אַרְבַּעָה דְּבָרִים
הַנְּחַלְקִים בַּגּוֹף. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַמְּחַבְּרִים
בַּגּוֹף. רַבִּי יִצְחָק אָמַר הַנְּחַלְקִים בַּגּוֹף, שֶׁהֵם
חוֹלְקִים לְהַתְּפָרֵשׁ כָּל אֶחָד לִיסוּדוֹ כְּשִׁיּוּצָא
הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר,
הַמְּחַבְּרִים בַּגּוֹף בְּחַיָּיו, מִשְׁמַע מִהַפְּסוּק שְׂכַתוּב
וַתָּמַת שָׂרָה – זֶה הַגּוֹף. בְּקִרְיַת אַרְבַּע – אֵלוֹ
אַרְבַּעָה הִיסוּדוֹת. הֵיא חֶבְרוֹן – שֶׁהִיוּ מְחַבְּרִים
בַּגּוּפוֹ בְּחַיָּיו. בְּאֶרֶץ כְּנָעַן – בְּעוֹלָם הַזֶּה הַבוּחַר
אָדָם בְּזִמְן מוֹעֵט.

וַיָּבֵא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכַתָּהּ. הִינּוּ
[שְׂכַתוּב] שְׂשֻׁנִינוּ, כָּל שְׂבַעַת הַיָּמִים
נִפְּשׁוּ שֶׁל אָדָם פּוֹקֵדַת לְגוּפוֹ וּמִתְאַבְּלַת עָלָיו. זֶהוּ

שְׁכַתוּב (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלְיוֹ יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלְיוֹ תֵּאָבֵל. כְּמוֹ זֶה, וַיָּבֵא אַבְרָהָם לְסֹפֵד לְשָׂרָה וּלְבַכְתָּהּ. וַיָּבֵא אַבְרָהָם – זוֹ הִיא הַנְּשֻׁמָּה. לְסֹפֵד לְשָׂרָה – זֶה הַגּוֹף.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַת שֶׁהַנְּשֻׁמָּה זוֹכָה וְעוֹלָה לְמָקוֹם מַעְלָתָהּ, הַגּוֹף שׁוֹכֵב בְּשָׁלוֹם וַיְנוּחַ עַל מִשְׁכָּבוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה נד) יָבוֹא שָׁלוֹם יְנוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם הַלַּיְלָה נִכְחוּ. מַה זֶה הַלַּיְלָה נִכְחוּ?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנְּשֻׁמָּה הַלַּיְלָה נִכְחוּ לְמָקוֹם הָעֵדָן הַגְּנוּז לָהּ. מַה מִּשְׁמִיעַ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִזֶּה נִשְׁמַע נִכְחָה כְּתוּב בִּה"א. וּבְשַׁעַת שֶׁאֵינָה זוֹכָה, וְהִיא רְאוּיָה לְקַבֵּל עֲנֻשָׁה, הוֹלֶכֶת מְשׁוּמָּת וּמִבְּקָרָת בְּכָל יוֹם אֶת הַגּוֹף וְאֶת הַקֶּבֶר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲצָם הַקּוֹלִית [יִרְדָּן] הַקָּשָׁה הַזֶּה, כְּשֶׁהוֹלֵךְ בְּסַרְיַחוֹת לְכָאן וּלְכָאן, הוֹלֵךְ וּמִבְּקָר אֶת מְקוֹמוֹ שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשִׁים. כִּף הַנְּשֻׁמָּה הִיא שְׂרְאוּיָה לְקַבֵּל עֲנֻשׁ, הוֹלֶכֶת בַּחוּץ בְּעוֹלָם, וּפּוֹקֶדֶת אֶת מְקוֹמָהּ שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשִׁים בְּבֵתֵי הַקֶּבְרוֹת וּבְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא רְאֵה שְׁכַתוּב וַיָּקָם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ וְגו'. אָמַר רַבִּי אַבָּא, וְהָרִי

שְׁנֵינוּ שְׂכָאֲשֶׁר הִנְשָׁמָה הִיא בְּשִׁלְמוֹת עֲלִיוֹנָה,
 נוֹסֶפֶת לָהּ ה"א, וְנִקְרָאת אַבְרָהָם בְּשִׁלְמוֹת
 עֲלִיוֹנָה, וְכֵאן אַתָּה אוֹמֵר כְּאֲשֶׁר אֵינוֹ צָדִיק כָּל
 כֶּף, שְׂכָתוֹב וַיִּקָּם אַבְרָהָם. עָשִׂיתָ שְׁמִי שְׂיוֹשֵׁב
 בְּכֶסֶס יוֹרֵד לְתוֹךְ קֶטֶן תַּחְתּוֹן?

אָלֵא כֶּף גְּזַרְתִּי – וַיִּקָּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ.
 שְׂאָמַר רַבִּי בּוֹ אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, כְּשֶׁהִנְשָׁמָה
 רְאוּיָה לְעֵלוֹת לְמָקוֹם עֲדֻנָּה, קֹדֶם מְגִנָּה עַל הַגּוֹף
 הַקָּדוֹשׁ שְׂיוֹצֵאת מִשָּׁם, וְאַחַר כֶּף עוֹלָה לְמָקוֹם
 מֵעֲלָתָהּ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיִּקָּם אַבְרָהָם מֵעַל פְּנֵי מֵתוֹ,
 זֶה הַגּוֹף.

וַיִּדְבֵּר אֶל בְּנֵי חַת – אֵלוֹ שְׂאָר גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים
 שֶׁהֵם [ד"א בְּנֵי] חַתְחַתִּים וְנִהְלָמִים
 בְּעוֹלָם לְמַעַן יֵרְאֵת קוֹנָם, חַתִּים עַל שֶׁהֵם שׁוֹכְנֵי
 עֶפְרָי. וְלָמָּה צְרִיכָה אוֹתָם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכֹּל
 כְּתוּבִים בְּמִנְיָן, וְעַל [שְׁהִיָּה, ד"א זֶה הָיָה אוֹתוֹ]
 הַגּוֹף בְּמִנְיָן עִמָּהֶם. וּמָה אָמַר לָהֶם בְּדֶרֶךְ פִּיּוֹס
 וּבְדֶרֶךְ כְּבוֹד?

גַּר וְתוֹשֵׁב אָנֹכִי עִמָּכֶם וְגו'! שְׁהַגּוֹף הַזֶּה יִהְיֶה
 בְּמִנְיָן אֶחָד עִמָּכֶם בְּחִבּוּר הַזֶּה. אָמַר רַבִּי,
 רְאֵה מָה כְּתוּב, וַיַּעֲנוּ בְּנֵי חַת אֶת אַבְרָהָם וְגו'.

כְּמוֹ כֵּן בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד, בְּדֶרֶךְ פִּיּוּס. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
שְׁמַעְנוּ אֲדָנֵי נְשִׂיא אֱלֹהִים אֲתָהּ בְּתוֹכֵנוּ.

מַה זֶה נְשִׂיא אֱלֹהִים אֲתָהּ? אָמַר רַבִּי פְּנִיחָס, קִדְּם
שְׂיִצָּא הַצְּדִיק מִן הָעוֹלָם, בֵּת קוֹל יוֹצֵאת
בְּכָל יוֹם עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן: הִכִּינוּ
מְקוֹם לִפְלוּנֵי שְׂיָבֵא לְכָאן. וְעַל כֵּן הֵם אוֹמְרִים,
מֵאת אֱלֹהִים מְלַמְעֵלָה אֲתָהּ נְשִׂיא בְּכָל יוֹם
בְּתוֹכֵנוּ. בְּמִבְחָר קְבָרֵינוּ, בְּמִבְחָר הַצְּדִיקִים,
בְּחִבּוּרַת הַצְּדִיקִים הַמְּבַחְרִים מִנֶּה אוֹתוֹ,
הַכְּנִיסָהוּ בְּחֻשְׁבוֹן עֲמָנוּ, וְאִישׁ מִמֶּנּוּ לֹא יִמְנַע אֶת
הַמִּנְיָן, כִּי כָלֵנוּ שְׂמַחִים בּוֹ וּמְקַדִּימִים לוֹ שְׁלוֹם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּזִּי, בֵּא רְאָה, כִּיּוֹן שְׁהַנְשָׂמָה
פּוֹגַעַת בָּהֶם וְתִדּוֹן, לְאַחַר כֵּף פּוֹגַעַת
לְאוֹתוֹ הַמְּלֶאךָ הַמְּמַנֶּה עֲלֵיהֶם. שְׁשֻׁנֵינוּ, מְלֶאךָ
הַמְּמַנֶּה עַל בְּתֵי הַקְּבָרוֹת וְדוּמָה שָׁמוּ, וְהוּא
מְכַרִּיז בֵּינֵיהֶם בְּכָל יוֹם עַל הַצְּדִיקִים הָעֵתִידִים
לְכַנֵּס בֵּינֵיהֶם, וּמִיד פּוֹגַעַת בּוֹ כְּדִי לְשַׁכֵּן הַגּוֹף
בְּהַשְׁקָט וּבְבִטְחָה וּבְמִנוּחָה וּבְהִנָּאָה [עֲלִיוֹנָה].
זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיְדַבֵּר אֶל עֶפְרוֹן.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, זֶה הַמְּלֶאךָ הַנִּקְרָא דוּמָה. וְלָמָּה
נִתְכַנְּה שָׁמוּ עֶפְרוֹן? עַל שֶׁהוּא מְמַנֶּה עַל

שׁוֹכְנֵי עֶפְרָי, וְהַפְּקֵדוֹ בְּיָדוֹ כָּל פְּנִיקְסֵי הַצְּדִיקִים
וְחִבּוּרוֹת הַחֲסִידִים הַשׁוֹכְנִים בְּעֶפְרָי, וְהוּא עֲתִיד
לְהוֹצִיאָם בְּחֻשְׁבוֹן.

וְלַמְּדֵנוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְעֲתִיד לָבֹא כְּשִׁיפְקֹד
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים,
יִקְרָא לְמַלְאָךְ הַמְּמַנֶּה עַל הַקְּבֵרוֹת, וְדוֹמָה שְׁמוֹ,
וַיִּתְּבַע מִמֶּנּוּ מַנִּין כָּל הַמֵּתִים הַצְּדִיקִים
וְהַחֲסִידִים וְאוֹתָם גְּרִי הַצֶּדֶק וְשִׁנְהֵרְגוּ עַל שְׁמוֹ,
וְהוּא מוֹצִיאָם בְּחֻשְׁבוֹן כְּמוֹ שֶׁנִּטְלָם בְּחֻשְׁבוֹן.
זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם וְגו'
אִישׁ לֹא נֶעְדָּר.

וְלַמְּדֵנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרַבִּי יַעֲקֹב, נִפְשׁוֹת
הַרְשָׁעִים נְתוּנוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל מַלְאָךְ זֶה
שֶׁשְׁמוֹ דוֹמָה לְהַכְנִיסָם בְּגִיהֵנָם וְלָדוֹן שָׁם. וְכִיוֹן
שֶׁנִּמְסְרוֹת בְּיָדוֹ, שׁוֹב אֵינָן חוֹזְרוֹת, עַד שֶׁיִּכְנָסוּ
לְגִיהֵנָם. וְזֶה יֵרָאֵת דָּוִד שֶׁנִּתְיָרָא כְּשֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ
עוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צד) לוֹלִי ה' עֲזָרְתָה לִי כִּמְעַט
שְׁכָנָה דוֹמָה נִפְשֵׁי. אָמַר רַבִּי יִיסָא, הַנְּשָׂמָה
פּוֹגַעַת לוֹ לְהַכְנִיס אוֹתוֹ גּוֹף עִם שְׂאֵר גּוֹפּוֹת
הַצְּדִיקִים בְּחֻשְׁבוֹנָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיְדַבֵּר אֶל
עֶפְרָי וְגו'.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, הַמְּלַאךְ קוֹדֵם וְאוֹמֵר לוֹ: רְאֵה
מָה כָּתוּב לְמַעַלָּה – וְעַפְרוֹן יֵשֵׁב בְּתוֹךְ בְּנֵי
חַת. שְׁחַתּוּ לְשַׁכַּן בְּעַפְרָה, וְהוּא מְקַדֵּים וְאוֹמֵר לוֹ
לְהַכְנִיס אוֹתוֹ הַגּוֹף בְּחֻשְׁבוֹן הַצְּדִיקִים. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב וַיַּעַן עַפְרוֹן הַחַתִּי אֶת אַבְרָהָם בְּאָזְנֵי בְנֵי
חַת לְכֹל בָּאֵי שַׁעַר עִירוֹ לְאמֹר. מָה זֶה לְכֹל בָּאֵי
שַׁעַר עִירוֹ? רַב נַחְמָן אָמַר, אוֹתָם שְׁנַכְנְסוּ בְּכַתֵּב
חֻשְׁבוֹן פְּנֻקְסוֹ. שְׂאֵמֵר רַב נַחְמָן, וְכָךְ נִגְזַר [עַל]
חֻשְׁבוֹן, עַל יַד דּוֹמָה נַכְנְסִים לְבֵתֵי הַקְּבָרוֹת,
וּבְחֻשְׁבוֹן הַפֶּתֶק עֲתִיד לְהוֹצִיא אוֹתָם, וְהוּא
מִמֶּנָּה עַל שׁוֹכְנֵי הָעַפְרָה.

מָה זֶה הַשְּׂדֵה נִתְּתִי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ? אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, אוֹצֵר שֶׁל שְׁלוֹה וּמְנוּחָה רַבָּה.
אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם בַּר מְנַיִמִי, אֵין לָךְ כָּל צְדִיק
וְצְדִיק מֵאוֹתָם הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה שְׂאֵין לוֹ מֵאֲתִים
עוֹלָמוֹת וְכִסּוּפִים בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(שִׁיר ח) וּמֵאֲתִים לְנֹטְרִים אֶת פְּרִיּוֹ. וּמֵאֲתִים עַל
שְׁמוֹסְרִים עֲצָמָם בְּכֹל יוֹם כְּאֵלוֹ נִהְרְגוּ עַל קִדְשַׁת
שְׁמוֹ, וְנִצְחוּ כְּמוֹ הַפְּסוּק הַזֶּה. [וְכָךְ אָמְרוּ בַּפְּסוּק
הַזֶּה] שְׁכָתֵב וְאֵהֲבֵת אֶת ה' וְגו'.

וְלִמְדָנוּ, כָּל הַמְּכוּן אֶת לְבוֹ בַּפְּסוּק הַזֶּה כְּדֵי
לְמַסֵּר נַפְשׁוֹ עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ, מַעַלָּה

עָלִיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ נִהְרַג בְּכָל יוֹם עָלָיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם. אָמַר רַב נַחֲמָן, כָּל הַמוֹסֵר נִפְשׁוֹ בְּפֶסוּק זֶה, נוֹחַל אַרְבַּע מֵאוֹת עוֹלָמוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר רַב יוֹסֵף, וְהָרִי שְׁנִינוּ מֵאֲתִים? אָמַר רַב נַחֲמָן, מֵאֲתִים עַל הַתּוֹרָה – וּמֵאֲתֵם עַל שְׁמֹסֵר עֲצָמוֹ בְּכָל יוֹם עַל קִדְשַׁת שְׁמוֹ.

וְאִבְרָהָם זָקֵן בָּא בְיָמִים וְגו'. מִשְׁנָה: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, עַל כָּל פָּנִים כֶּף הוּא, שֶׁהַמְּשָׁנָה הַזֶּה יִפֶּה, שְׁנַעֲשִׂית הַנְּשָׁמָה, הַהוּא שְׁכָתוּב בּוֹ (יחזקאל א) וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאַרְץ אֶצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו, כְּמוֹ שְׁאֵמֹר בְּאוֹתָהּ הַבְּרִיתָא הִרְאֵשׁוּנָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבָּא, יֹאמַר לָנוּ מֵרַמְבַּם מֵאוֹתָהּ הַמְּשָׁנָה. אָמַר לוֹ, כֶּף הַתְּפָרֵשׁ בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הִרְחַמִּים בְּפָרְשָׁה שְׁלוֹ, אָבָל כָּאֵן יֵשׁ לָנוּ לוֹמַר. פֶּתַח וְאָמַר, (שיר ו) אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּה וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהַיּוֹם הַזֶּה שְׁאֵנוּ קוֹרְאִים כָּאֵן בְּשִׁיר הַשִּׁירִים לְשׁוֹן נִקְבָּה, וְשֵׁם בַּתּוֹרָה לְשׁוֹן זָכָר?

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאֵן בַּתּוֹרָה נִקְרָא בְּלִשׁוֹן זָכָר אֶצֶל הַגּוֹף, מִפְּנֵי שֶׁהַגּוֹף אֶצֶל הַנְּשָׁמָה

כְּאִשָּׁה אֲצֵל הַזְכָּר, וְהַנְּשֻׁמָּה כָּלֶפֶי מַעֲלָה כְּנִקְבָּה
בְּפָנָי הַזְכָּר, וְכָל אֶחָד יוֹרֵשׁ מַעֲלָתוֹ.

שְׁנֵינּוּ שָׁם, בְּאַרְבַּע פְּעָמִים [בְּשָׁנָה] בְּשַׁעַה בְּכָל
יוֹם הָעֵדָן מְנִיף עַל הַגֶּן, וְיוֹצֵא מֵאוֹתָם
הַטְּפוֹת נָהָר גָּדוֹל הַמִּתְחַלֵּק לְאַרְבָּעָה רְאִשִּׁים,
וְשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים טְפוֹת מְנִיף בְּכָל יוֹם, וּמִשָּׁם
שְׁבַעִים אֵילָנֵי הַגֶּן. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ
עֲצֵי ה'. רַבִּי תַנְחוּם אָמַר, מִכָּאן (שם) מִשְׁקָה הָרִים
מֵעֲלִיּוֹתָיו. אֵיזוֹ הִיא עֲלֵיָהּ? זֶהוּ עֵדָן. וְעֵדָן בְּאִיזָה
מְקוֹם הוּא? רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְמַעֲלָה מֵעֲרֻבוֹת
הוּא. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּעֲרֻבוֹת הוּא, שְׁהָרֵי שְׁנֵינּוּ,
שָׁם גְּנֹזֵי חַיִּים טוֹבִים בְּרֻכָּה וְשְׁלוֹם וְנִשְׁמָתָן שֶׁל
צְדִיקִים, וְהַגְּנוּז הָעֲלִיּוֹן. הוּא עֵדָן לְמִטָּה מְכוּן
כְּנִגְדּוֹ גֵן בְּאַרְץ וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ שְׁפַע בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים נְבִיאִים עָמְדוּ
לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, וְכָל אֶחָד נָטַל בְּחֻלְקוֹ
תְּמֻצִית טְפָה אַחַת מֵאוֹתָם טְפוֹת שֶׁל עֵדָן, שֶׁהֵם
שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים טְפוֹת. וּמָה אִם כָּל נְבִיא שֶׁנָּטַל
טְפָה אַחַת מֵהֵן הִיָּתָה מַעֲלָתוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל כָּל
הַשָּׂאָר - אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה מְקַבֵּל מִשְׁמוֹנָה
וְאַרְבָּעִים לֹא כָּל שָׁכֵן. מִכָּאן אֵתָה לָמַד כְּמָה
הִיָּתָה חֻכְמָתוֹ.

רבי בא אָמַר רב פֿהנא, וכי מאין הָיָה לָהֶם לנביאים מאותן הטפות? אלא כִּף שְׁנִינוּ, בכל טפה וטפה היוצאת מעדן, רוח חכמה יוצאת עמו, ועל כֵּן נגזר במשנה: יש מים שמגדלים חכמים, ויש מים שמגדלים טפשים. ואותם המים שמגדלים חכמים, אותם המים היו מטפות של עדן.

שְׂאֵמַר רבי יוסי, המים שבהם טפות יושבים [נ"א יתרים] מכל אותם ארבעת הנהרות הראשונים, הוא שכתוב (בראשית ב) שם האחד פישון. מה זה שם האחד פישון? המיחד מכלם פישון, והוא הנופל בארץ מצרים, ולפיכך היתה חכמת [לישראל] מצרים יותר מכל העולם.

וּמִשְׁנַגְזְרָה הגזרה שאבדה חכמת מצרים, נטל הקדוש ברוך הוא אותם הטפות וזרק אותם באותו הגן, באותו הנהר של גן עדן, שכתוב (שם) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. וזה היה מוליד ארבעה אחרים, והאחד המיחד הנולד ממנו פישון היה. משנטלו אלו הטפות שלא יצאו מהגן, אבדה החכמה ממצרים.

וּמֵאוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהִיְתָה יוֹצֵאת מֵעֵדֶן, תִּמְצוּ
 [יִמְצוּ] כָּל נְבִיא וְנְבִיא, וְהִינּוּ שְׁכַתוֹב
 מִתְהַלֵּךְ בְּגֵן לְרוּחַ הַיּוֹם. וְגִנּוּזָה זֶה בְּגֵן עֵדֶן לְעֵתִיד
 לָבֵא, וְזֶה הוּא הַנֶּהָר שֶׁרָאָה יְחִזְקֵאל בְּנִבּוּאוֹתוֹ,
 וְעַל כֵּן אָמַר הַכְּתוּב (ישעיה יא) כִּי מִלְּאָה הָאָרֶץ
 דָּעָה אֶת ה' וְגו'. שְׁאוֹתָם מִיָּם תִּמְיֵד מְגִדְלִים
 הַיְדִיעָה בְּעוֹלָם.

שְׁנֵי רְבוּתֵינוּ, כָּל נִשְׁמָתָן שֶׁל צְדִיקִים לְמַעְלָה,
 בְּעֵדֶן הֵן. וְמֵה מֵמָה שִׁיּוֹרֵד מֵעֵדֶן יִשְׁגָּא
 הַחֲכָמָה בְּעוֹלָם – לְעוֹמְדִים בּוֹ וְנִהְנִים מֵהִנְאוֹתָיו
 וְכִסּוּפֵיו עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּיּוֹן שֶׁהִנְשַׁמָּה זוֹכָה לַכֶּסֶם
 בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, מִיכָא"ל
 הַשָּׂר הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ עִמָּה וּמְקַדִּים לָהּ שְׁלוֹם.
 מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת תִּמְהִים בָּהּ וְשׂוֹאֲלִים עָלֶיהָ (שיר ג)
 מִי זֹאת עֲלָה מִן הַמַּדְבָּר. מִי זֹאת עֲלָה בֵּין
 הָעֲלִיוֹנָה מֵהַגּוֹף הַחֲרֹב שְׂדוּמָה לְהַבֵּל, שְׁכַתוֹב
 (תהלים קמד) אָדָם לְהַבֵּל דָּמָה. הוּא מְשִׁיב וְאוֹמֵר, (שיר
 ו) אַחַת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי. אַחַת הִיא – מְיַחֶדֶת הִיא.
 אַחַת הִיא לְאִמָּה – לְאִמָּה זֶה הִיא כֶּסֶם הַכְּבוֹד
 שֶׁהִיא אִם לְנִשְׁמָה וְיוֹלְדֶת לָהּ, שֶׁנִּגְזְרָה מִמֶּנָּה.

רְאוּהָ בְנוֹת וַיֵּאֲשֶׁרוּהָ – אֵלּוּ שְׂאֵר הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵן
 בְּמַעֲלַתָּן לְמַעֲלָה, וְהֵם הַנִּקְרָאוֹת בְּנוֹת
 יְרוּשָׁלַיִם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִנֵּה חֲזַרְנוּ עַל מַה
 שְׂאֵמְרָנוּ – אֵלּוּ נִקְרָאוֹת בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, וְהֶאֱחָרוֹת
 נִקְרָאוֹת בְּנוֹת לוֹט. רְאוּהָ בְנוֹת וַיֵּאֲשֶׁרוּהָ – שְׂאֵר
 הַנְּשָׁמוֹת מְשֻׁבָּחוֹת לָהּ וְאוֹמְרוֹת שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ.
 מְלָכוֹת וּפִילֻגְשִׁים – מְלָכוֹת אֵלּוּ הָאֲבוֹת שֶׁהֵם
 מְלָכוֹת, וּפִילֻגְשִׁים הֵם גְּרֵי הַצֶּדֶק. כָּלֶם מְשֻׁבָּחוֹת
 וּמְקַלְסוֹת אוֹתָהּ עַד שֶׁנִּכְנְסָת לְמַעֲלָה, וְאִזִּי
 הַנְּשָׁמָה בְּמַעֲלַתָּהּ וּמִתְקִימָת אַרְיִכוֹת יָמִים. זֶהוּ
 שְׁכָתוֹב וְאִבְרָהִם זָקֵן בָּא בְּיָמָיו. נִכְנַס בְּאַרְיִכוֹת
 יָמָיו לְעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי אֲבָא הִזְקֵן קָם עַל רַגְלָיו וְאָמַר, מְנוּחָה
 וְשְׁלוֹם עֲצָמוֹת יִהְיוּ לָךְ, רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 שֶׁהַחֲזֵרְתָּ עֲטָרָה לְיִשְׁנָה. שְׁשֻׁנֵינוּ בְּבְרִיתָא
 הִרְאֵנוּהָ, שְׁפִינֵן שֶׁהַנְּשָׁמָה הִיא בְּשִׁלְמוֹתָהּ
 בְּמָקוֹם עֲלִיּוֹן [לְזִמְן אַחֵר נִכְנָסִים], לֹא שָׁבָה
 לְגוֹף, אֶלָּא נִבְרָאוֹת מִמְּנָה נְשָׁמוֹת אַחֲרוֹת
 שִׁיּוּצָאוֹת מִמְּנָה, וְהִיא נִשְׁאַרְת בְּקִיּוֹם, עַד שֶׁבָּא
 רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי וְדַרְשׁ, וּמָה אִם בְּעוֹלָם הַזֶּה
 שֶׁהוּא הֶבֶל, וְהַגּוֹף שֶׁהוּא טְפָה סְרוּחָה, נִכְנָסָת בּוֹ
 אוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה – לְעֵתִיד לְבֹא שִׁיִּצְרְפוּ כָּלֶם וַיְהִיָּה

הגוף מְבַחֵר בְּקִיּוּם וְתִשְׁלוּם יוֹתֵר, אֵינּוּ דִין
 לְהַכְנִיס אוֹתָהּ הַנְּשִׁמָּה בּוּ בְּכָל הַתְּשֻׁלוּמִים
 וְהַעֲלוּיִים שָׁבָה?

אָמַר רַבִּי אֲחָא, אוֹתָהּ הַנְּשִׁמָּה [בוּ בְּכָל
 הַתְּשֻׁלוּמִים וְהַעֲלוּיִים שָׁבָה] מִמָּשׁ,
 וְאוֹתוֹ הַגּוּף מִמָּשׁ עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַעֲמִיד בְּקִיּוּמָן לְעֲתִיד לְבֹא, אֲבָל שְׁנֵיהֶם יֵהִיוּ
 שְׁלֵמִים בְּתִשְׁלוּם הַדַּעַת לְהַשִּׁיג מֵה שְׁלֵא הַשִּׁיגוֹ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְאֲבָרְהָם זְקֵן בָּא בְיָמִים וְגו'. רַבִּי בּוּ אָמַר רַבִּי
 יוֹחָנָן, [בְּאוֹתָם הַיָּמִים] בְּאוֹתוֹ עוֹלָם
 שֶׁהוּא יָמִים, וְלֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא לֵילָה. אָמַר
 רַבִּי יַעֲקֹב, בְּאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שֶׁהֵם יָמִים, בְּאוֹתָם
 הַהֵנָּאוֹת וְהַפְּסוּפִים שֶׁהוּא נוֹחַל. וְה' בְּרוּךְ אֵת
 אֲבָרְהָם בְּכָל. בְּאוֹתָהּ הַמְּשֻׁרָה [נ"א הַמַּעֲשֵׂר]
 שֶׁנֶּתַן לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁמוֹ, שֶׁהִיא אוֹת
 הַ"א, שָׁבָה נִבְרָא הָעוֹלָם.

וְלַמְדֵּנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִטְּטְרוּ"ן שֶׁר הַפְּנִים,
 שֶׁהוּא נֶעַר עֶבֶד מְרַבּוֹ הָאָדוֹן הַמוֹשֵׁל
 עָלָיו, מִמְּנָה עַל הַנְּשִׁמָּה בְּכָל יוֹם לְהַסְפִּיק לָהּ
 מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁנִּצְטָוָה, וְהוּא עֲתִיד לְקַחַת חֹשְׁבוֹן

פְּתַק בְּבִתֵּי הַקְּבָרוֹת מְדוּמָה, וּלְהִרְאוֹת אוֹתוֹ לַפְּנֵי רְבוֹ, וְהוּא עֲתִיד לַעֲשׂוֹת שְׂאוֹר אוֹתוֹ הָעֶצֶם תַּחַת הָאָרֶץ, לְתַקֵּן אֶת הַגּוֹפּוֹת וּלְקַיְמָם בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל גּוֹף בְּלֵי הַנְּשָׁמָה, [בְּזִמְן] שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁלַח אוֹתָהּ לְמְקוֹמָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מָה כְּתוּב? וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֲבָדוֹ זִקֵּן בֵּיתוֹ הַמּוֹשֵׁל וְגו'. מֵהוּ אֶל עֲבָדוֹ? אִם בְּחֻכְמָה הַזֹּאת נִסְתַּכַּל, מֵהוּ זֶה אֶל עֲבָדוֹ? אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי, לֹא נִסְתַּכַּל אֲלָא בְּמָה שֶׁאָמַר עֲבָדוֹ, עֲבָדוֹ שֶׁל מְקוֹם, [זִקֵּן בֵּיתוֹ] הַקְּרוֹב לְעַבּוּדָתוֹ, וּמִי הוּא? זֶה מַטְטְרוֹ"ן, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ. שֶׁהוּא עֲתִיד לִיְפּוֹת אֶת הַגּוֹף בְּבִתֵּי הַקְּבָרוֹת.

זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֲבָדוֹ, זֶה מַטְטְרוֹ"ן עֲבָדוֹ שֶׁל מְקוֹם. זִקֵּן בֵּיתוֹ, שֶׁהוּא תַּחֲלַת בְּרִיּוֹתָיו שֶׁל מְקוֹם. הַמּוֹשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ, שֶׁנִּתֵּן לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְמַשְׁלָה עַל כָּל צְבָאוֹתָיו.

וְלַמְדָּנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַב, כָּל צְבָאוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ עֲבָד נוֹטְלִים אוֹר וְנִהְיִים מְזִיו הַנְּשָׁמָה. שְׁלַמְדָּנוּ, אוֹר

הַנְּשָׁמָה לְעוֹלָם הַבָּא גְדוֹל מְאֹד הַכֶּסֶּא. וְהָרִי
 מִהַכֶּסֶּא נִטְלָה הַנְּשָׁמָה? אֵלֶּא זֶה לְפִי הָרְאוּי לּוֹ,
 וְזֶה לְפִי הָרְאוּי לּוֹ. רַב נַחֲמָן אָמַר, גְּדוֹל מְאֹד
 הַכֶּסֶּא מִמֶּשׁ, שְׁכָתוֹב (יַחֲזַקְאֵל א) דְּמוֹת כְּמִרְאֵה אָדָם
 עָלָיו מִלְמַעְלָה. מַה זֶה עָלָיו? עַל זֶהְרֹו.

וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ, כָּל צְבָאוֹתָיו
 וְהַמְּרַכְּבָה שָׁלוֹ נִזְוָנִים מֵאוֹתוֹ הַזֶּהָר.
 זֶהוּ שֶׁהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לוֹ, [שְׁכָתוֹב] שִׁים נָא יְדָךְ,
 כְּלוּמַר סִיעֲתָךְ. תַּחַת יְרֵכִי – זֶהוּ אוֹר הַנְּשַׁפֵּעַ מִן
 הַנְּשָׁמָה עֲלֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַבִּי שְׁלוֹם, כֶּךָ קִבְּלָנוּ, בְּשַׁעָה
 שְׁזֶה הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל מְקוֹם, הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מִנִּיעַ כָּל צְבָאוֹתָיו שֶׁל מַעְלָה בְּאוֹת
 אַחַת מִשְׁמוֹ. אָמַר רַב הוֹנָא, כֶּךָ יְרֵכִי בְּגִימְטְרִיא
 ר"ם. כְּלוּמַר, הַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת שִׁים נָא יְדָךְ,
 סִיעֲתָךְ, תַּחַת מַעְלָתוֹ שֶׁל רֶם וְנִשְׂא הַמוֹשֵׁל עַל
 הַכֹּל. וְלֵאחֶר שְׁצוּגָה סִיעַת הָעֲלִיוֹנִים תַּחַת יְדוֹ, אָנִי
 מִשְׁבִּיעֶךָ שְׁבוּעָה גְדוֹלָה בּוֹ.

סדר הלימוד ליום יג חשון [יום 43 בשנה]

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ
 – הוֹאִיל וְאָמַר בֵּה' שֶׁהוּא הַכֹּל, לְמָה

נֶאֱמַר אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁהוּא
 אָדוֹן עַל הַכֹּל. בְּבֵת אַחַת וּבְרַגַע אָחַד הוּא מְנַיֵעַ
 לְכָל, וְכֹלֵם כְּאִין נִגְדוּ. רַבִּי יִצְחָק אֹמֵר עַל
 שְׁתֵּי אֹתִיּוֹת מְשֻׁמוֹ, לְהוֹרוֹת שְׁהוּא הַכֹּל וְאִין
 אַחַר בְּלָתוֹ.

וְאִשְׁבִּיעֶנָּה בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ.
 אָמַר רַב הוֹנָא, וְאִם הֵייתִי עִמָּהֶם
 שֶׁל בְּעָלֵי הַבְּרִיתָא כְּשֶׁגָּלוּ הַסּוּד הַזֶּה, לֹא נִפְרַד
 הֵייתִי מֵהֶם כֶּן, שֶׁהָרִי אָנִי רוֹאֶה עִמָּקִים רַבִּים
 בְּפִיָּהֶם שֶׁגָּלוּ וְלֹא רְאוּיִים לְכָל אָדָם. בֹּא רְאֵה,
 שְׁבוּעַת הַבְּרִית הַזֹּאת נִשְׁבַּעַת הַנְּשֻׁמָּה, שְׁכַתּוֹב
 אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאֵן מְשֻׁמַּע, שְׁהוּאִיל וְאַתָּה
 הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹת זֶה, לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי.
 כְּלוּמַר שֶׁלֹּא תִקַּח גּוֹף לְבָנִי [לְבַנְיָנִי] לְהַכְנִיס בְּגוֹף
 אַחֵר, בְּגוֹף זֶה, בְּגוֹף שְׁאִינוּ רְאוּיִי לוֹ, אֶלֶּא בְּהֵהוּא
 מִמֶּשׁ שְׁהוּא שְׁלִי, בְּהֵהוּא מִמֶּשׁ שְׁיִצְאֵתִי מִמֶּנּוּ.
 זֶהוּ שְׁכַתּוֹב כִּי אִם אֶל אֶרְצִי וְאֶל מוֹלַדְתִּי תֵלֵךְ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהוּ וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה לְבָנִי לְיִצְחָק?
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁנִּצְטַעַר עִמִּי
 בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא הָיָה לוֹ הַנָּאֶה וְכִסּוּף בּוֹ מִפְּנֵי

יִרְאֵת קוֹנוֹ, אוֹתוֹ הַגּוֹף מִמֶּשׁ תִּקַּח לְצַחַק עֲמוֹ
 בְּשִׂמְחַת הַצְּדִיקִים הַזֶּה, לְצַחַק עֲמוֹ בְּשִׂמְחַת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְצַחַק עֲמוֹ שֶׁעֲכָשׁוּ עֵת שְׁחוּק
 בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים קכו) אֲזַי יִמְלֵא שְׁחוּק
 פִּינוֹ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר יִצְחָק, בֵּא תִשְׁמַע, אֵינִי
 מְלַאֲךְ אֶחָד עוֹשֶׂה אֶלָּא שְׁלִיחוֹת אַחַת,
 וְלֹא שְׁתֵּי שְׁלִיחוֹת בְּבֵת אַחַת. וְלִמְדֵנוּ, אָמַר
 רַבִּי אַבָּא, מְלַאֲךְ אֶחָד, אֲשֶׁר קָסַת הַסּוֹפֵר
 בְּמִתְנָיו, עֲתִיד לְהִרְשִׁים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל
 מִצְחוֹ, וְלֵאחֵר כֵּן הַשֵּׁר הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ לְתַקֵּן כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד וּלְהַעֲמִידוֹ לְקַבֵּל נִשְׁמָתוֹ. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב הוּא יִשְׁלַח מְלַאֲכוֹ לְפָנָיִךְ וּלְקַחְתָּ אִשָּׁה.
 מָה זֶה לְפָנָיִךְ? לְפָנָי שְׁלִיחוֹתֶיךָ.

רַבִּי [אַלְעָזָר] אֵלִיעֶזֶר הֵלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבֵּן יוֹחָנָן
 בֶּן זַכָּאי רַבּוֹ, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הָיָה רֵאשׁ חֹדֶשׁ.
 כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלָיו, אָמַר לוֹ, הַבָּאָר שְׂמִנְקָה מְכֹל
 טְנִפְתָּ, וּמְמַלְאִים אוֹתוֹ וְנוֹבַע מִשְׁלוֹ יוֹתֵר, מָה
 רוֹצֵה כָּאֵן? אָמַר לוֹ, חֵיב אָדָם לְהַקְבִּיל פָּנָי רַבּוֹ.
 אָמַר לוֹ, לֹא כֹךָ אִמְרָתִי, אֶלָּא אֲנִי רוֹאֶה בְּפָנָיִךְ
 שְׂדָבֵר חֹדֶשׁ יֵשׁ אֶצְלֶךָ מֵאוֹתָם הָעֵמְקִים שְׂאֵתָה
 עֲתִיד לִשְׁאֵל.

אָמַר לוֹ, רְאִיתִי אֶת הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן הַזֶּה שְׁמִסְעוֹתָיו עֲשָׂרָה, וְנוֹסַע בְּעֲשָׂרָה, וּבִסְוֹד שֶׁל עֲשָׂרָה מְנַהֵיג אֶת הַכֹּל, וּבְאוֹתִיּוֹת שֶׁל עֲשָׂרָה עוֹשֶׂה אֶת מַעֲשָׂיו. וְלִמְדָנוּ, עֲשָׂרָה פְתָקִים, עֲשָׂרָה מְפַתְחוֹת שֶׁל בֵּית חוֹלִים בְּיָדוֹ, וְעֲשָׂרָה פְתָקִים נוֹטֵל בְּגֵן עֵדֶן לְהִתְקִין אֶרֶץ עַל גּוֹפּוֹת הַצְּדִיקִים.

אָמַר לוֹ, אֱלִיעֶזֶר בְּנֵי, הֵייתָ רוֹאֶה יוֹתֵר מִמֶּלֶךְ אֶת קְדוּשַׁת שֶׁל הָעוֹלָם, בְּעֲשָׂרָה נְבִרָא, בְּעֲשָׂרָה מְנַהֵג. בְּעֲשָׂרָה הַכֹּסֵא הַקְּדוֹשׁ. בְּעֲשָׂרָה הַתּוֹרָה, הוּא בְּעֲשָׂרָה מְסֻעוֹתָיו. בְּעֲשָׂרָה עוֹלָמוֹת. עֲלִיוֹנִים [בְּעֲשָׂרָה]. וְאַחַד עֲלִיוֹן עַל הַכֹּל בְּרוּךְ הוּא.

וְאָמַר לָךְ דְּבַר, דַּעְתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַמְּשָׁנָה הַיְתָה בְּזוֹהַר. מַה כָּתוּב? וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גְמָלִים מִגְמָלֵי אֲדָנָיו וַיִּלְךְ. אָמַר לוֹ, רַבִּי, זְכִיתִי לְפָסוּק הַזֶּה, אָבֵל וְכֹל טוֹב אֲדָנָיו בְּיָדוֹ מֵהוּ? אָמַר לוֹ, הוּא שְׁמוֹ שֶׁל רַבּוֹ שֶׁהֵלֵךְ אֵלָיו לְהַכְנִיסוֹ וְלִהְנַהֵיג [וְלִהְגֵן] אוֹתוֹ. אָמַר, זֶהוּ וְדָאִי, כִּי שְׁמֵי בְקָרְבוֹ.

שְׁנַיִנְנוּ, אָמַר רַבִּי אַבְהוֹ, בְּאֵרָא, מִי שְׂיִוְדַע אֶת שְׁמוֹ עַל בְּרִיו, יוֹדַע שֶׁהוּא וְשְׁמוֹ אַחַד, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁמוֹ אַחַד, שְׁכָתוּב (זכריה יד) ה' אַחַד וְגו'. [כָּלָם] כְּלוֹמַר, הַשֵּׁם וְהוּא אַחַד.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, יֵשׁ לְהִסְתַּכַּל בְּפַרְשָׁהּ הַזֹּאת: וַיִּכְרַךְ הַגַּמְלִים מִחוּץ לְעִיר אֶל בְּאֵר הַמַּיִם. אָמַר רַבִּי אֲבָא, מִחוּץ לְעִיר – זֶהוּ בֵּית הַקְּבָרוֹת. אֶל בְּאֵר הַמַּיִם – שְׁלַמְדָּנוּ, הַנִּקְדָּמִים בְּבֵתֵי הַקְּבָרוֹת – אוֹתָם שֶׁנִּשְׂאוּ וְנִתְּנוּ בַתּוֹרָה. שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, כְּשֶׁנִּכְנַס אָדָם לְקֶבֶר, מֵה שֶׁשָּׂאָלוּ אוֹתוֹ בַּתְּחִלָּה – אִם קָבַע עֵתִים לַתּוֹרָה, שְׁכַתוֹב (ישעיה לג) וְהָיָה אַמוּנַת עֵתָךְ וְגו'. וְכַשֵּׁיִצָּא, אֵינוֹ דִּין [לְקִיָּמָם] לְהַקִּימָם בַּתְּחִלָּה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, לַעֲת עָרַב – זֶהוּ יוֹם שְׁשִׁי, שֶׁהוּא עָרַב הַשַּׁבָּת, שָׂאז הַזְּמַן לְהַעֲמִיד אֶת הַמַּתִּיָּם. מֵה מְשַׁמְעָ? שֶׁשְׁנִינוּ. שֵׁשֶׁת אֲלֵפֵי שָׁנִים הוּא הָעוֹלָם, וְהוּא אֶלֶף הַשְּׁשִׁי שֶׁהוּא סִיּוּם הַכֹּל. וְהֵינּוּ לַעֲת עָרַב, זְמַן סִיּוּם הַכֹּל. לַעֲת יִצְאֵת הַשְּׂאֲבֵת – אֵלוֹ הֵם תְּלַמֵּי־דִי חֲכָמִים הַשְּׂאֲבִים מִימֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה, שֶׁהוּא עֵת לְיִצְאֵת וּלְהַתְּנַעַר מִן הָעֶפֶר.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, עוֹד יֵשׁ לְדַעַת, שֶׁשְׁנִינוּ, אוֹתָם הַמַּתְעַסְקִים לְדַעַת אֶת בּוֹרְאֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְנִשְׁמַתָּם בַּתְּשׁלוּמָה לְעוֹלָם הַבָּא, זְכוּ לְיִצְאֵת מִשְׁבּוּעוֹת הַנִּשְׁמָה, הוֹלֵךְ לְדַעַת מִי הוּא גּוֹפָה מִמֶּשׁ וּמֵה הוּא. הֵינָה אֲנֹכִי נֹצֵב עַל עֵינֵי הַמַּיִם, אֶף

על גב שתלמיד חכם הוא, הולך אחר התשלוּם,
שכתוב והיה העלמה היצאת לשאב ואמרת
אליה השקיני נא מעט מים מכדך – אמר לי רמז
ידיעתו ממה שהשגת.

ואמרה אלי גם אתה שתה – אף אתה עבד
[כמוך] כמוני, ולא נתחלף לי [על]
ידיעתך בידיעתו של מקום ברוך הוא, וצריך
אתה להשיג, שאתה נברא כמוני.

וגם לגמליך אשאב – כלומר, ידיעת השגתי
שלא השיגו סיעתך, וידעתי כי מעלה יש
לי עליך והיאך נברא אתה מזיו הנתון אצלך. אם
הוא אומר סימן זה יהי מסור בידי על כל דברים
אלו, ואדע שהיא האשה, הוא הגוף מאותה
הנשמה, השבועה שהשביעני.

ויהי הוא טרם כלה לדבר וגו'. רבי יצחק אמר
רבי יהודה, בעוד שכל הענינים הוא רוצה
לנסות על הגוף, מה כתוב? והנה רבקה יצאת,
זהו הגוף קדוש שנתעסק בדברי תורה וכתת גופו
להשיג ולדעת את קונו. אשר ילדה לבתואל –
אמר רב יהודה, בתו של אל. בן מלכה – בן
מלכה של עולם. אשת נחור אחי אברהם –

חֲבֵרַת הַשְּׂכָל, גּוּף שְׁנֵדְבָק בְּשָׂכָל, וְהִיא אַח
הַנְּשָׂמָה. וְכֵדָה עַל שְׂכָמָה – מִשָּׂא הַחֲכָמָה עָלֶיהָ.
וַיִּרְיץ הָעֶבֶד לְקִרְאָתָהּ – זֶה מִטְטְרוּ"ן. וַיֹּאמֶר
הַגְּמִיאֲנִי מֵעֵט מִים מִכַּדָּךְ – אָמַר לִי רָמֵז
חֲכָמָה בִּידִיעַת בּוֹרְאָךְ מִמָּה שְׁעֵסֶקֶת בְּעוֹלָם
שְׂיִצְאָתָהּ מִמֶּנּוּ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּמוֹ שְׁפִרְשָׁנוּ, אַחַר
כָּל זֶה מָה כְּתוּב? וְאִשֵּׁם הַנְּזֻם עַל אִפְּהָ וְהַצְּמִידִים
עַל יְדֵיהָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, אוֹתָם הָעֲצָמוֹת שְׁנִפְזָרוּ לְכָאן
וּלְכָאן, הוּא צוֹמֵד אוֹתָם וְשׂוֹקֵלָם זֶה עַל
זֶה, כָּמוֹ שְׁנֵאָמַר (ישעיה נח) וְעֲצָמֹתַיִךְ יַחְלִיץ. אָמַר
רַבִּי אַבָּא, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אוֹתוֹ הַגּוּף עוֹמֵד בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁם נִכְנָס בּוֹ נִשְׁמָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מִי מוֹלִיךְ הַגּוּף לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל? אָמַר רַבִּי זִירָא, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עוֹשֶׂה מַחְלוֹת תַּחַת הָאֶרֶץ, וְהֵם מִתְגַּלְגְּלִים
וְהוֹלְכִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שם כו) וְאֶרֶץ
רַפָּאִים תִּפִּיל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, גְּבַרְיָא"ל מוֹלִיךְ אוֹתָם לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, מִנֵּין לָנוּ? שְׂכָתוּב (בראשית כד)
הַתְּלִכִי עִם הָאִישׁ הַזֶּה, וְכָתוּב שָׁם (דניאל ט) וְהָאִישׁ

גְּבִרְיָאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵהוּ שְׁפָתוֹב וּלְרַבְקָה
 אַח וְשָׁמוּ לְבָן? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין יֵצֵר הָרַע
 בְּטֵל מִן הָעוֹלָם. אַף עַל פִּי שְׁכָלוּ לֹא נִמְצָא –
 קִצְתוּ נִמְצָא.

בא ראה, בתחלה כשהיה מטל בעולם הזה,
 נקרא לוט. לעולם הבא [יבדל] יבטל מן
 העולם, אבל [לעתיד לבא] לא כלו, ונקרא לבן,
 לא מנוול כבראשונה, אלא כמי שרוחץ מנווולו.
 למה צריך לבן? אמר רבי שמעון, לעשות פריה
 ורביה צריך. שאמר רבי שמעון, אם אין יצר הרע
 נמצא, פריה ורביה אינו מצוי.

בא תשמע, כיון שהגוף נבנה ועומד בקיומו,
 מה כתוב? וישלחו את רבקה אחתם וגו'.
 מה זה ואת מנקתה? זה כח התנועה. רבי יצחק
 אמר, זה כח הגוף.

רבי אבהו פתח בפסוק הזה, (שיר ד) אתי מלבנון
 כלה אתי מלבנון תבאי וגו'. אמר רבי
 אבהו, כיון שהגוף נבנה על קיומו ומביאין אותו
 לקבל נשמתו לארץ ישראל, הנשמה ממתנת
 אליו ויוצאת לקראתו, כמו שנאמר ויצא יצחק
 לשוח בשדה. זהו שכתוב אתי מלבנון כלה, זו

היא הנשמה. תשורי מראש אמנה, הינו שכתוב
וישא עיניו וירא.

אמר רבי יהודה, אם הנשמה היא, יפה אברהם
כפי שאמרנו. אבל מה זה יצחק? אמר רבי
אבהו, הנה החברים אמרו שעכשו נקרא יצחק
על שם השמחה הרבה שבעולם.

אמר רבי אבהו, בתחלה נקראת הנשמה
אברהם והגוף שרה. עכשו נקראת
הנשמה יצחק והגוף רבקה. שנינו במשנה, אמר
רבי שמעון, ארבעים יום קדם קיום הגוף ממתנת
הנשמה לגוף בארץ ישראל. באיזה מקום?
במקום המקדש.

אמר רבי אבהו, בא ראה, ויקח את רבקה ותהי
לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו.
אוהב את אותו הגוף ומתנחם עמו, והוא ית
לשחק והחדוה בעולם.

אמר רבי יהודה, הרי כל הפרשה הזו התבררה
לנו, אבל לא יכלנו לדעת מהו. ויסף
אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. ולשקול הדעת
כל הפרשה הזו לסתר.

כשבא רב דימי, אמר, הפרשה הזו שמעתי ולא
נזכרתי. אמרו שעליונים תקיפים לא

זְמַנְוֵהָ לְגִלּוֹת, וְאָנוּ מַה נֹּאמֵר? קָם רַבִּי יְהוּדָה
וְאָמַר, מִי־שִׁיבַת חֲבֵרֵינוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה גְלוּיָהּ.

קָמוּ וְהִלְכוּ הוּא וְרַבִּי יִיסָא וְרַבִּי חֲזִיָּא. מָצְאוּ אֶת
רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָיָה מְגִלָּה אֶת
סוּדוֹת הַתְּפִלִּין. נִכְנְסוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, בְּמָה
מִתְעַסֵּק מַר? אָמַר לָהֶם, אֶת טַעַם הַתְּפִלִּין
אֶמְרָתִי, שֶׁהָרִי אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שְׁמַנִּיחַ תְּפִלִּין וַיּוֹדַע
אֶת הַטַּעַם שְׁלֵהֶן.

אָמְרוּ, אִם נוֹחַ לְפָנֵי מַר, יֹאמֵר לָנוּ הַדָּבָר.
אָמְרוּ, שְׁמַעְנוּ מֵאֲבִיךָ, שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאַהֲבָה רַבָּה שֶׁהִיְתָה לוֹ עִם יִשְׂרָאֵל אָמַר
לָהֶם לַעֲשׂוֹת לוֹ בֵּית מִשְׁכָּן כְּמוֹ הַמְּרַכְבָּה
הָעֲלִיוֹנָה שְׁלַמְעֵלָה, וַיָּבִיא אֶת דִּיּוּרוֹ עִמָּהֶם. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (שְׁמוֹת כ"ה) וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם.
וְשְׁמַעְנוּ מֵאֲבִיךָ, שְׁכָאן סְתוּם הַטַּעַם שֶׁל הַתְּפִלִּין
בְּפֶסוּק הַזֶּה.

אָמַר לוֹ, בֵּא רְאֵה, כְּמוֹ הָעֲלִיוֹן נַעֲשֶׂה הַמְּקַדָּשׁ
בְּמִרְכָּבוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת, וְאַחַר כֵּן הַשָּׂרָה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת דִּיּוּרוֹ עִמָּהֶם כְּעַנְיֵן הַזֶּה.
וְכִמוֹ כֵּן הַתְּעוּרָרוּ הַחֲבֵרִים בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה בְּטַעַם
הַתְּפִלִּין, שֶׁהִיְתָה אוֹתוֹ הָאִישׁ דְּגָמָא שֶׁל הַמְּרַכְבּוֹת

הַעֲלִינֹת, מְרַכְבָּה תַּחְתּוֹנָה מְרַכְבָּה עֲלִינָה,
לְהֵבִיא אֶת מַלְכוּתוֹ וַיִּשְׁרֶה דִּיּוּרוֹ עָלָיו.

וַיִּשְׁנִינוּ, יֵשׁ בּוֹ סוּדוֹת עֲלִינִים וְדַגְמָתָם, וַיֵּשׁ בּוֹ
שְׁלֹשׁ מְרַכְבוֹת, דַּגְמַת הַעֲלִינִים
הַקְּדוּשִׁים סוּדוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת
הַקְּדוּשִׁים, שְׁלֹשָׁה עוֹלָמוֹת, מְרַכְבוֹת שְׁלֹשׁ
אוֹתִיּוֹת, אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת שׁוֹלֵט עַל אַרְבַּע. וְעַל כֵּן
סוּד הַשִּׁי"ן שֶׁל שְׁלֹשָׁה כְּתָרִים, וְשִׁי"ן שֶׁל אַרְבָּעָה
כְּתָרִים, שְׁלֹשָׁה מְלָכִים שׁוֹלְטִים בַּגּוֹף, תְּפִלִּין
עָלָיו, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה. אֵלּוֹ תְּפִלִּין שֶׁל
רֹאשׁ. הַתְּפִלִּין שֶׁל זְרוּעַ אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת.

הַיָּב רֹכֵב, דַּגְמָא שֶׁל הַמְרַכְבָּה הַתַּחְתּוֹנָה,
וְהַתַּחְתּוֹן רֹכֵב. עוֹד שְׁנִינוּ, זֶה הֶרְכַּב
שֶׁל הַזְרוּעַ לְמַטָּה. וְהַיָּב רֹכֵב, דַּגְמָא שֶׁהוּא
לְמַטָּה, וְנִמְסְרוּ בִידוֹ לְהַכְנִיס אוֹתָם כָּל חִילוֹת
הַשָּׁמַיִם. כִּךָ הַיָּב רֹכֵב לְמַטָּה, וְנִמְסְרוּ בִידוֹ כָּל
אֵיבְרֵי הַגּוֹף.

וּמַעְלָיו אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת עַל הַמַּח, שֶׁהוּא הָרֹאשׁ.
אָבֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלִיט עָלָיו,ן,
הַמְלִיךְ מֵהַכֹּל. [וְרוּחַ] וְסוּד הַחֲכָמָה הַזֶּה הוּא כְּמוֹ
שֶׁהַמְקַדֵּשׁ, שֶׁכָּתוּב וַעֲשֵׂה כְּרוֹב אֶחָד מִקְצֵה מְזֵה

וּכְרוּב אֶחָד מְקַצֵּה. וְעַלֵּיהֶם דִּיּוּר הַמֶּלֶךְ בְּאַרְבַּע
אוֹתוֹת שְׁתֵּי מְרַכְבוֹת.

וּכְמוֹ זֶה הֵלֵב וְהַמַּח, הֵלֵב מְכָאן וְהַמַּח מְכָאן,
וְעַלֵּיהֶם מְדוּרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּאַרְבַּע [אַרְבַּע] פְּרָשִׁיּוֹת. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְכָאן
וְהֵלְאָה סוּדוֹת הַכְּתָרִים, הָאוֹתוֹת וְהַפְּרָשִׁיּוֹת
בְּגוּפָם וּבְרִצּוּעוֹתֵיהֶם. הֵלְכָה לְמֹשֶׁה מְסִינֵי וְהֶרְמַז
שְׁלֵהֶם הַתְּגָלָה, וְהֵטַעַם שֶׁל הַכֹּל בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה
מִדּוֹת [הֶרְחָמִים].

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲלֵמְלָא לֹא בָאתִי אֶלָּא עֲבוּר
הַסּוּד הַזֶּה – דִּי לִי. אָמְרוּ לוֹ, אֲשָׁרִי חֶלְקֶךָ
בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַל רַז אֵינּוּ אָנוּס לָךְ. אָמְרוּ לוֹ,
בְּאֵנוּ לְפָנֶי מַר לְדַעַת אֶת סוּד הַפְּסוּק הַזֶּה, וַיִּסְף
אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קְטוּרָה.

אָמַר, פְּרוּשׁ שֶׁל הַפְּסוּק הַזֶּה כְּמוֹ שֶׁגָּלוּ
חֲבֵרֵינוּ בְּעַלֵּי הַמְּשָׁנָה, שְׁכַאֲשֶׁר
הַנְּשָׁמָה תָּבוֹא בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף הַקְּדוֹשׁ שְׁלָהּ, הִנֵּה
הַדְּבָרִים הָיוּ עַל הֶרְשָׁעִים שֶׁיִּקְוֶמוּ וַיִּכְשִׁירוּ אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם, וַיִּתֵּן לָהֶם מְזִיו כְּבוֹדוֹ שֶׁיִּדְעוּ וַיִּשׁוּבוּ
וַיִּזְכּוּ זְכוֹת שְׁלָמָה.

וּכְשֶׁרָאָה אֶת זֶה שְׁלָמָה, הָיָה [תְּמָה הַרְבֵּה]
הַרְבֵּה וְאָמַר, (קהלת ח) וּבִכֵּן רָאִיתִי

רְשָׁעִים קְבָרִים וְבָאוּ וּמִמָּקוֹם קְדוֹשׁ יִהְיֶה לָכֵן,
שְׂיָבֹאוּ וַיַּחֲיוּ מִמָּקוֹם קְדוֹשׁ.

וַיִּשְׁנִינוּ. אָמַר רַבִּי אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כְּתוּב
(ירמיה ג) הִיָּה־פֶּן כּוֹשֵׁי עוּרוּ וְנֹמַר
חֲבַרְבְּרֵתִיו. כֶּן הִרְשָׁעִים שֶׁלֹּא זָכוּ לָשׁוּב בְּעוֹלָם
הַזֶּה וּלְהִקָּטֵר מֵעַשִׂים טוֹבִים, לְעוֹלָם לֹא יִקָּטִירוּ
בְּעוֹלָם הַבָּא. רְאֵה מָה כְּתוּב, וַיִּסֶּף אֲבָרְהָם וַיִּקַּח
אִשָּׁה, וַיִּשְׂרׁוּצָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם נִשְׁמָה לְגוֹפֶם
וּלְקָרְבָם בְּתִשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
עָשׂוּ בְּחַרְן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא רְאֵה מָה כְּתוּב, וַתִּלְד לוֹ
אֵת זְמַרְן וְאֵת יִקְשָׁן. הִרְבֵּה מֵעַשִׂים רָעִים
עַד שֶׁנִּגְרָשִׁים מִן הָעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב וַיִּשְׁלַחֵם מֵעַל
יִצְחָק בְּנוֹ. וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי
אֲדַמַּת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ וְגו'. וְעַל הָאַחֲרִים נֶאֱמַר
וְהַמִּשְׁכָּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהַר הָרִקִיעַ וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה מִשְׁמַע עַל הַפְּרָשָׁה,
וּמִשְׁמַע שְׁאוֹתוֹ זְמַן [נִקְרָא] [אֲבָד] שֵׁם
[הַנִּשְׁמָה] אֲבָרְהָם, וּבְמִקוֹמוֹ נִקְרָאת יִצְחָק, כְּפִי
שֶׁאֲמַרְנוּ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אֲבָרְהָם
וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר

לְחֵי רֵאִי. עִם יְדִיעַת הַחַי שֶׁהוּא חַי הָעוֹלָמִים,
לְדַעַת וּלְהַשִּׁיג מַה שֶּׁלֹּא הַשִּׁיג בְּעוֹלָם הַזֶּה. זֶהוּ
שִׁכְתוּב (ישעיה יא) כִּי מִלְּאֵה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה'. (עד

כאן מדרש הנעלם)

זוהר:

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח וְאָמַר, (קהלת יב) וַיֵּשֶׁב הָעֶפְרָיִם
הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר נִתְּנָה. בֵּא רֵאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת הָאָדָם, נָטַל עֶפְרוֹ מִמְּקוֹם הַמְּקַדָּשׁ, וּבָנָה אֶת
גּוֹפוֹ מֵאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם, שִׁכְלָם נִתְּנוּ
לוֹ כַח. אַחַר כֵּן הִרִיק עָלָיו רוּחַ חַיִּים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגו'.
אַחַר כֵּן קָם וַיֵּדַע שֶׁהוּא מִמַּעֲלָה וּמִטָּה, וְאֵז נִדְבַק
וַיֵּדַע אֶת הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה.

כְּמוֹ זֶה כָּל אָדָם שֶׁבְּעוֹלָם הוּא כָּלוּל מִמַּעֲלָה
וּמִטָּה, וְכָל אוֹתָם שְׂוִדְעִים לְהִתְקַדָּשׁ
בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּרֵאוּי, כְּשֶׁמוֹלִידִים בֵּן, מוֹשָׁכִים
עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה מִהַמְּקוֹם שֶׁכָּל הַקְּדוֹשִׁים יוֹצְאִים
מִמֶּנּוּ, וְאֵלוֹ נִקְרְאוּם בָּנִים לְקַב"ה. מִשּׁוּם שֶׁהַגּוֹף
נִעֲשֶׂה בְּקְדוֹשָׁה כְּרֵאוּי, כֵּן גַּם נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ
מִמְּקוֹם עֲלִיוֹן קְדוֹשׁ כְּרֵאוּי, וְהָרִי זֶה נִתְּבָאָר.

בא ראה, בפשעה שעתידי אדם לתת חשבון מעשיו טרם יצא מן העולם, אותו היום הוא יום החשבון שגוף ונשמה נותנים חשבון. אחר כך הנשמה נפרדת ממנו, והגוף שב לארץ, והכל שב למקומו שנלקח משם, והרי פרשה. עד הזמן שהקדוש ברוך הוא עתיד להחיות מתים, הכל גנוז לפניו.

ואותו גוף ממש ואותה נשמה ממש עתיד הקדוש ברוך הוא להשיב לעולם כמו מקדם ולחדש את פני העולם. זהו שכתוב (ישעיה כו) יחיו מתיך נבלתי יקומו. ואותה הנשמה ממש גנוזה לפני הקדוש ברוך הוא, ושבה למקומה כפי דרכה, כמו שנאמר והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. ובזמן שהקדוש ברוך הוא עתיד להחיות מתים, עתיד הוא להריק טל מראשו עליהם, ובאותו הטל כלם יקומו מהעפר.

זהו שכתוב (שם) כי טל אורות טלך. מה זה טל אורות? אורות ממש מאותם האורות של מעלה שבהם עתיד להריק חיים לעולם, משום שעץ החיים יריק חיים שלא פוסקים לעולמים. שהרי עכשו פוסקים משום שהנחש

הָרַע הַזֶּה שׁוֹלֵט וְהַלְבְּנָה מִתְכַּפֶּסֶה. וּמִשׁוּם כֶּף
כְּבִיכּוֹל פּוֹסְקִים מִימּוֹ, וְהַחַיִּים לֹא שׁוֹלְטִים
בְּעוֹלָם כְּרֹאֵי.

וּבִאֲוֹתוֹ זְמַן אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא הַנְּחַשׁ הָרַע,
יִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
יַעֲבִיר אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ
הַטְּמָאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ. וְאַחַר שֶׁהוּא יַעֲבֹר מִן
הָעוֹלָם, הַלְבְּנָה לֹא תִתְכַּפֶּסֶה. וְהַנְּחַשׁ שֶׁשׁוֹפֵעַ
וְיוֹצֵא, לֹא יִפְסְקוּ מֵעֵינָיו. וְאִז כְּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה
אוֹר הַלְבְּנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה
שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, אִם תֵּאמַר שְׁכָל הַגּוֹפּוֹת
שֶׁל הָעוֹלָם יִקּוּמוּ וְיִתְעוֹרְרוּ מִן הָעֶפֶר
– אוֹתָם הַגּוֹפּוֹת שֶׁנִּטְעוּ בְּנִשְׁמָה אַחַת מֶה
יִהְיֶה מֵהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתָם הַגּוֹפּוֹת
שֶׁלֹּא זָכוּ וְלֹא הִצְלִיחוּ, הֲרִי הֵם כְּלֵא הָיוּ. כְּמוֹ
שֶׁהָיוּ עֵץ יָבֵשׁ בְּעוֹלָם הַהוּא, כֶּף גַּם בְּאוֹתוֹ
הַזְּמַן. וְהַגּוֹף הָאֲחֵרוֹן שֶׁנִּטְעַע וְהִצְלִיחַ וְנִטַּל
שְׂרָשׁוֹ כְּרֹאֵי יִקּוּם.

וְעָלְיוֹ כְּתוּב (ירמיה יז) וְהָיָה כְּעֵץ שֶׁתוֹלַע עַל מַיִם
וְגו' וְהָיָה עָלָהּ רַעַנָּן וְגו'. שֶׁעָשָׂה פִּירוֹת

וְנִטַּע שְׂרָשִׁים וְהִצְלִיחַ כְּרָאוּי. וְעַל אוֹתוֹ גּוֹף
 ראשון שְׁלֵא עָשָׂה פְּרוֹת וְלֹא נִטַּע שְׂרָשִׁים [וְלֹא
 זָכָה וְלֹא הִצְלִיחַ], כְּתוּב (שם) וְהָיָה כְּעָרְעָר בְּעַרְבָּה
 וְלֹא יִרְאֶה כִּי יָבוֹא טוֹב וְגוֹ'. כִּי יָבוֹא טוֹב – זו
 תַּחֲתֵית הַמֵּתִים.

וַיֵּאָיֶר אוֹתוֹ הָאֹר שְׁעֵתִיד לְהָאִיר לְצַדִּיקִים
 שְׁהָיָה גְנוּז לְפָנָיו מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,
 שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב.
 וְאִז עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת הַמֵּתִים,
 וְכָתוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יְרָאִי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
 וְגוֹ'. וְאִז יִתְגַּבֵּר הַטוֹב בְּעוֹלָם, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא רַע
 יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְאִז אוֹתָם
 הַגּוֹפִים הֵרָאשׁוּנִים יִהְיוּ כְּלֵא הֵיוּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַרְיֵק
 עַל אוֹתָם הַגּוֹפִים רוּחוֹת אַחֲרוֹת, וְאִם
 זוֹכִים בָּהֶם – יִקוּמוּ בְּעוֹלָם כְּרָאוּי, וְאִם לֹא – יִהְיוּ
 אֶפְרַת תַּחַת רַגְלֵי הַצַּדִּיקִים, שְׁכָתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים
 מִיַּשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ וְגוֹ', וְהַכֹּל יוֹקֵם וַיְוַעַד
 לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם כְּלָם בְּמַנְיָן, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם וְגוֹ'.

בֵּא רֵאָה, הֵרִי נֶאֱמַר, כָּל אוֹתָם הַמֵּתִים שֶׁבְּאֶרֶץ
 יִשְׂרָאֵל יִקוּמוּ בְּרָאשׁוֹנָה, מִשׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ

בְּרוּךְ הוּא יִתְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם וַיְקִים אוֹתָם. עֲלֵיהֶם
 כָּתוּב יַחֲיוּ מִתִּיבָה. אֵלֹהֵם שְׁבֹאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל. נִבְלַתִּי
 יִקוּמוּן - אֵלֹהֵם שְׁבֹתוֹךָ אֲרָצוֹת אַחֲרוֹת, שְׁלֹא
 כְּתוּבָה בָּהֶם תְּחַיֶּה, אֶלֶּא קִימָה. שְׁהֲרֵי רוּחַ
 הַחַיִּים לֹא תִשָּׁרֵה אֶלֶּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה,
 וּמִשׁוּם כֶּךָ כְּתוּב בָּהֶם יַחֲיוּ מִתִּיבָה, וְאוֹתָם שְׁבַחוּן
 יִבְרָא הַגּוֹף שְׁלֵהֶם, וַיִּקוּמוּ גוֹף בְּלֵי רוּחַ. אַחַר כֶּךָ
 יִתְגַּלְּגְלוּ תַּחַת הָעֶפֶר עַד שִׁיגִיעוּ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל,
 וְשֵׁם יִקְבְּלוּ נִשְׁמָה, וְלֹא בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, כְּדִי
 שִׁיתְקִימוּ בְּעוֹלָם כְּרֵאוּי.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יִיסָא הָיוּ יוֹשְׁבִים לִלְהָ אֶחָד
 וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא
 רֵא, בְּשַׁעֲהָ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַחְיֹת
 אֶת הַמֵּתִים, כָּל אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת שִׁיתְעוֹרְרוּ לְפָנָיו,
 כְּלָם עוֹמְדוֹת דְּמִיּוֹת דְּמִיּוֹת לְפָנָיו, בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת
 מִמֶּשׁ שֶׁהָיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וַיּוֹרִיד אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וַיִּקְרָא לָהֶם בְּשֵׁמוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם)
 לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְכֹל נִשְׁמָה תִּכְנַס לְמִקּוּמָה,
 וַיִּקוּמוּ בְּקִיּוּם בְּעוֹלָם כְּרֵאוּי, וְאִזּוּ יִהְיֶה הָעוֹלָם
 שָׁלֵם. וְעַל אוֹתוֹ הַזְּמַן כְּתוּב (שם כה) וְחִרְפַת עֲמוֹ
 יִסִּיר וְגו'. מַה זֶה וְחִרְפַת עֲמוֹ יִסִּיר? זֶה יִצַּר הָרַע
 שֶׁמִּחְשֵׁיךָ אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת וְשׁוֹלֵט בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֲרִי רְאִינוּ, כָּל זְמַן שְׂאָדָם עוֹמֵד
 בְּרוּחַ הַזֶּזוּ - אֵינוֹ טָמֵא. יִצְאָה נִשְׁמָתוֹ
 מִמֶּנּוּ - הוּא טָמֵא. אָמַר לוֹ, וְדַאי שְׂזָה כֶּךָ, וְכֶךָ
 נֶאֱמַר, שְׁהֲרִי אוֹתוֹ יִצֹר הָרַע, כְּשֶׁנוּטֵל אֶת הָרוּחַ
 שֶׁל הָאָדָם, הוּא מְטַמֵּא אוֹתוֹ, וְנִשְׂאָר גּוֹף טָמֵא.
 וְשְׂאָר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת,
 כְּשֶׁהֵם בְּחִייהֶם הֵם טָמְאִים, שְׁהֲרִי יֵשׁ לָהֶם
 נִשְׁמוֹת מֵצַד הַטְּמָאָה, וְכִשְׁמַתְרוּקְנַת מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ
 טְמָאָה, נִשְׂאָר הַגּוֹף בְּלִי טְמָאָה כָּלֵל.

מִשּׁוּם כֶּךָ מִי שֶׁנִּדְבַק בְּאִשָּׁה שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים
 עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, הוּא
 נִטְמָא, וְאוֹתוֹ בֶּן שְׁיִילֵד לוֹ יִקְבַּל עָלָיו רוּחַ שֶׁל
 טְמָאָה. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי מֵצַד אָבִיו הוּא בָּא
 מִיִּשְׂרָאֵל, לָמָּה יִקְבַּל עָלָיו רוּחַ טְמָאָה?

בֵּא רְאֵה, שְׁהֲרִי בְּרֵאשׁוֹנָה נִטְמָא אָבִיו בְּשַׁעָה
 שֶׁנִּדְבַק עִם אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהִיא טְמָאָה, וְכִיּוֹן
 שֶׁהָאָב נִטְמָא בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהִיא טְמָאָה, כָּל שֶׁכֵּן
 שְׂאוֹתוֹ הֵבֵן שֶׁנוּלֵד מִמֶּנָּה יִקְבַּל עָלָיו רוּחַ טְמָאָה.
 וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁעֵבֵר עַל הַתּוֹרָה, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת
 לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר, כִּי ה' קִנָּא שְׁמוֹ,
 מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקַנָּא עַל בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בַּא רְאָה, שְׁהָרִי נֹאמַר שְׁפִיזֵן
שְׂיַדַע אַבְרָהָם אַבְיָנוּ חֲכָמָה, רְצָה לְהַפְרִיד
מִכָּל שְׂאָר הָעַמִּים וְלֹא לְהַדְבִּק בָּהֶם, וּמִשּׁוּם כֶּף
כְּתוּב: וְאַשְׁבִּיעַךָ בַּה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְאֱלֹהֵי הָאָרֶץ
אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לְבָנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְגו'.
מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי וְדָאִי. [מָה] סוּד הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר
 (מִלְאכֵי ב) וּבַעַל בַּת אֵל נִכְר. אֲשֶׁר אָנֹכִי יוֹשֵׁב
 בְּקִרְבּוֹ, אָנֹכִי בְּמִדְיָק. כְּתוּב כֶּאֱנִי אֲשֶׁר אָנֹכִי,
 וְכְתוּב שֵׁם (יִשְׁעִיָּה מִד) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אָרֶץ. וְכֹל זֶה
 כְּדִי לֹא לְהַטְמֵא עִמָּהֶם.

בַּא רְאָה, מִי שְׁמַכְנִיס אֶת הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה הַזֹּו
בְּאִשָּׁה הַהִיא שֶׁל שְׂאָר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, גּוֹרֵם לְטֵמֵא מְקוֹם אַחֵר,
וְעַל זֶה כְּתוּב (מִשְׁלֵי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזֵה אָרֶץ וְגו'.
וְאִף עַל גַּב שְׁהַשְׁבִּיעַ אוֹתוֹ בְּבְרִית הַזֹּו, לֹא בְטַח
בוֹ אַבְרָהָם, עַד שֶׁהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ לְפָנֵי הַקְּדוּשָׁה
בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר, ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם וְגו', הוּא
יִשְׁלַח מְלָאכָו. וְדָאִי זֶה מְלָאךְ הַבְּרִית כְּדִי
שְׁיִשְׁמַר הַבְּרִית הַזֹּו וְלֹא יִטְמֵא בֵּין אוֹתָם הָעַמִּים.
רַק אֶת בְּנֵי לֹא תִשָּׁב שְׁמָה. מָה הַטְעַם? מִשּׁוּם
שְׂיַדַע אַבְרָהָם שֶׁהִנֵּה בְּכָלֵם לֹא הָיָה מִי
שֶׁהִכִּיר אֶת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, רַק הוּא לְבַדּוֹ, וְלֹא

רְצָה שְׂיִהְיֶה מְדוּרוֹ שֶׁל יִצְחָק בֵּינֵיהֶם, אֲלֵא
 שְׂיִהְיֶה מְדוּרוֹ עִמוֹ, וְיִצְחָק יִלְמַד מִמֶּנּוּ תָּמִיד אֶת
 דְּרָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא יִסְטֶה יְמִינָה
 וּשְׂמֵאלָהּ, וְעַל כֵּן לֹא רְצָה אַבְרָהָם שֶׁמְדוּרוֹ שֶׁל
 יִצְחָק יִהְיֶה שֵׁם.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, וּדְאֵי שְׂזִכּוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם הִיְתָה
 לְפָנָי הָעֶבֶד הַהוּא, שֶׁהַיּוֹם הַהוּא יִצָּא,
 וּבָאוּתוֹ הַיּוֹם הַגִּיעַ לְעֵין הַמַּיִם, שֶׁכָּתוּב וְאָבֹא
 הַיּוֹם אֶל הָעֵין. וְהִנֵּה פְּרֻשׁוּהָ.

רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קיט) גַּל עֵינַי
 וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מַתּוֹרֶתְךָ. כַּמָּה טַפְּשִׁים
 הָאֲנָשִׁים שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מְסַתְּכָלִים לְהַשְׁתַּדֵּל
 בַּתּוֹרָה, מְשׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה כָּל הַחַיִּים וְכָל הַחַרּוֹת
 וְכָל הַטּוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. [הַחַרּוֹת
 הַהֵיא שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְשֶׁל הַבָּא הֵיא] [נ"א
 הַחַרּוֹת הַהֵיא שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא הֵיא הַחַיִּים בְּעוֹלָם
 הַזֶּה] הַחַיִּים הֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁיִּזְכּוּ לְיָמִים
 שְׁלֵמִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) אֶת
 מִסְפַּר יְמֵיךָ אֲמַלֵּא. וְלְיָמִים אַרְכִּים בְּעוֹלָם הַבָּא,
 מְשׁוּם שֶׁהֵם חַיִּים שְׁלֵמִים, הֵם חַיִּים שֶׁל שְׂמֻחָה,
 חַיִּים בְּלִי עֲצָבוֹת, חַיִּים שֶׁהֵם חַיִּים. חַרּוֹת בְּעוֹלָם

הזוה, חרות של הכל. שְׁכַל מִי שֶׁמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, אין יכולים לשלט עליו כל העמים של העולם. **וְאִם** תאמר, אותם בני השמד? גזרה היא מלמעלה, כמו רבי עקיבא וחבריו, וכך עלתה במחשבה. חרות של מלאך המות שלא יכול לשלט עליו, וכך זה ודאי. שאם אדם היה נדבק בעץ החיים, שהיא התורה, לא היה גורם מות לו ולכל העולם.

וּמִשׁוּם כך, כשנתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, מה כתוב בה? חרות על הלחות, והרי פרשוה. ואלמלא הם לא חטאו ועזבו את עץ החיים, לא היו גורמים מות לעולם כבתחלה. והקדוש ברוך הוא אמר, (תהלים פב) אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם. חבלתם את עצמכם - אכן כאדם תמותון וגו'. ועל כן, כל מי שמשתדל בתורה, אין יכול לשלט עליו הנחש הרע ההוא שהחשיך את העולם.

אָמַר רבי ייסא, אם כך, למה משה מת? שאם כך, כיון שלא חטא - לא ימות! [ולמה ימות?] אמר לו, ודאי מת, אבל לא שלט בו אמרנו, אלא לא מת על ידו ולא נטמא בו, ולא מת ודאי. אלא נדבק בשכינה והלך לחיי עולם.

וְזֶה נִקְרָא חֵי, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁכָּתוּב (שמואל-ב כג)
 וּבִנְיָהוּ בֶן יְהוֹיָדָע בֶּן אִישׁ חַי וְגוֹ'. וְעַל כֵּן,
 כָּל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֲרוּת מִן הַכֹּל
 בְּעוֹלָם הַזֶּה מִשְׁעֶבֶד שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי
 עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. חֲרוּת בְּעוֹלָם הַבָּא,
 מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִתְבַּעוּ מִמֶּנּוּ דֵּין בְּעוֹלָם הַהוּא כָּלֵל.

בא רֵאָה כִּמָּה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים יֵשׁ בַּתּוֹרָה,
 מִשּׁוּם כֶּךָ כָּתוּב (משלי ג) יִקְרָה הֵיא
 מִפְּנִינִים. כִּמָּה גִּנְזִים טְמוּנִים יֵשׁ בָּהּ. וְעַל כֵּן,
 כְּשֶׁהִסְתַּכַּל דוֹד בְּרוּחַ שֶׁל הַחֲכָמָה וַיֵּדַע כִּמָּה
 נִפְלְאוֹת יוֹצְאִים מִן הַתּוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת
 מִתּוֹרָתְךָ. בא רֵאָה, וַיְהִי הוּא טָרַם כְּלָה
 לְדַבֵּר וְהִנֵּה רִבְקָה יִצְאָת. יִצְאָת? בָּאָה הֲיֵה צְרִיף
 לְהִיּוֹת! מַה זֶה יִצְאָת? שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא
 אוֹתָהּ מִכָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעִיר, שֶׁכָּלֶם רָשָׁעִים, וְהִיא
 יוֹצְאָת מֵהַכָּלֵל שֶׁלָּהֶם. וַתֵּרֵד הָעֵינָה כָּתוּב בֵּה"א,
 סוּד הוּא שֶׁפָּגְשָׁה שָׁם אֶת בְּאֵר מְרִים, וּמִשּׁוּם כֶּךָ
 כָּתוּב הָעֵינָה בֵּה"א, וְעָלוּ לָהּ הַמַּיִם.

דְּבַר אַחַר וְהִנֵּה רִבְקָה יִצְאָת, כִּכְתוּב יִצְאָת
 לְשֹׂאב מַיִם. לָמָּה יוֹצְאָת וְלֹא הוֹלְכוֹת

ולא באות? אלא משום שטמונות היו כל היום, ובאותה שעה יוצאות לשאב מים. וסימן לקח בידו.

בא ראה, כשהגיע העבד לחרן ומצא את רבקה לעת ערב, היה זמן תפלת המנחה. באותה שעה שהגיע יצחק להתפלל תפלת מנחה, באותה שעה הגיע העבד אל רבקה. ובשעה ההיא שהגיע יצחק לתפלת מנחה כבתחלה, הגיעה רבקה אליו, שהכל ימצא במקומו שצריך כראוי, והכל הגיע בסוד החכמה, ועל כן בא העבד לבאר המים, סוד הכתוב (שיר ד) מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. ובארנוהו, והכל הוא סוד.

סדר הלימוד ליום יד חשון (יום 44 בשנה)

רבי שמעון בא לטבריה והיה עמו רבי אבא. אמר רבי שמעון לרבי אבא, גלך, שהרי אנו ראינו שאיש אחד יגיע כעת אלינו ודברים חדשים בפיו, והם דברי תורה. אמר רבי אבא, הנה ידעתי שבכל מקום שמר הולך, הקדוש ברוך הוא שולח לו מלאכים טסים בכנפים להשתעשע בו.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, הָרִים רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶת עֵינָיו,
 וְרָאָה אִישׁ שֶׁהָיָה רֶץ וְהוֹלֵךְ. יָשְׁבוּ רַבִּי
 שְׁמַעוֹן וְרַבִּי אָבָא. כְּשֶׁהֲגִיעַ אֲלֵיהֶם, אָמַר לוֹ רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ, אָנִי יְהוּדִי, וּבָאתִי
 מִקְּפוּטְקִיָּא, וְאָנִי הִלְכְתִי לְסִתְרוֹ [לְאַהֲלִי] שֶׁל בַּר
 יוֹחָאִי, שֶׁנִּמְנָנוּ הַחֲבָרִים בְּדִבְרֵי יְדוּעִים וּשְׁלַחוּנִי
 אֵלָיו. אָמַר לוֹ, אָמַר בְּנִי. אָמַר לוֹ, אַתָּה בַּר
 יוֹחָאִי? אָמַר לוֹ, אָנִי בַר יוֹחָאִי.

אָמַר לוֹ, הָרִי אֲמַרְנוּ שֶׁלֹּא יִפְסִיק אָדָם בְּתַפְלָתוֹ
 בֵּינוֹ לְבֵין הַכֶּתֶל, כְּכַתּוּב (ישעיה לח) וַיִּסַּב
 חֲזַקִּיהוּ פָּנָיו אֶל הַקִּיר וְגו'. וּמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל, אָסוּר
 לָעֵבֶר אַרְבַּע אַמּוֹת סָמוּךְ לוֹ, וּבָאָרוֹ לְאַרְבַּע
 הָאַמּוֹת הִלְלוּ לְכָל צַד, פָּרַט לְפָנָיו. וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא
 יִתְפַּלֵּל אָדָם מֵאַחֲרֵי רַבּוֹ וְכוּ', וְנִמְנָנוּ בְּכָל
 הַדְּבָרִים הֵלְלוּ.

פָּתַח וְאָמַר, (תהלים לט) שְׁמַעָה תִּפְלְתִי ה' וְשׁוּעָתִי
 הֵאזִינָה אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תַּחֲרָשׁ. מָה הַטַּעַם
 שְׁמַעָה וְלֹא שָׁמַע? בְּמָקוֹם אֶחָד כָּתוּב שָׁמַע ה'
 וְחֲנַנִי וְגו', וּבְמָקוֹם אֲחֵר שְׁמַעָה. אֲלֵא בְּכָל מָקוֹם
 לְפַעְמִים שָׁמַע לְזָכַר, וְלְפַעְמִים שְׁמַעָה לְנִקְבָּה.
 שְׁמַעָה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יז) שְׁמַעָה ה' צַדִּק וְגו'.

שְׁמַע – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ל) שְׁמַע ה' וְחַנּוּנִי, (משלי א)
שְׁמַע בְּנִי, (דברים כז) הִסְכַּת וְשְׁמַע.

וְכֵאן שְׁמַעָה תְּפִלְתִּי ה', מִשּׁוֹם שְׁזָה [שְׁהִיא]
הַדְּרָגָה שְׁמַקְבֵּלֶת כָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁל
הָעוֹלָם. וְהָרִי שְׁנִינּוּ שְׁעוֹשֶׂה מֵהֶם עֲטָרָה וְשֵׁם
אוֹתָהּ בְּרֵאשׁ שֶׁל צְדִיק חַי הָעוֹלָמִים, שְׁכָתוֹב (משלי
י) בְּרִכּוֹת לְרֵאשׁ צְדִיק, וְעַל כֵּן שְׁמַעָה תְּפִלְתִּי ה'.

שְׁמַעָה תְּפִלְתִּי ה' – זו תְּפִלָּה שְׁבִלְחָשׁ. וְשׁוֹעֲתִי
הָאֲזִינָה – זו תְּפִלָּה שְׁאָדָם מֵרִים קוֹלוֹ
בְּצָרְתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ב) וַתַּעַל שׁוֹעֲתָם אֶל
הָאֱלֹהִים. וּמָה זֶה שׁוֹעֲתָם? אֵלֶּא שְׁבַתְּפִלְתּוֹ מֵרִים
קוֹלוֹ וְזוֹקֵף עֵינָיו לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב)
וְשׁוֹעַ אֶל הָהָר. וְהַתְּפִלָּה הַזֹּאת מִשְׁבַּרְת שְׁעָרִים
וְדוֹפְקַת [ס"א וְדוֹחֶקֶת] אוֹתָם לְהַכְנִיס אֶת
תְּפִלְתּוֹ. אֶל דְּמַעְתִּי אֶל תְּחַרֵּשׁ – זֹאת נִכְנָסֶת לְפָנָי
הַמֶּלֶךְ וְאֵין שַׁעַר שְׁעוֹמֵד לְפָנָיָהּ, וְלָעוֹלָם לֹא חָזְרוּ
דְּמַעוֹת רִיקִים.

עוֹד, הִנֵּה כְּתוּב כָּאן שֶׁלֶּשׁ דְּרָגוֹת: תְּפִלָּה,
שׁוֹעָה, דְּמַעָה. כְּנֶגֶד אֵלוֹ שֶׁלֶּשׁ אַחֲרִים: כִּי
גַר אָנֹכִי עַמְּךָ, אַחַר כֶּף תּוֹשָׁב, אַחַר כֶּף כָּל כָּל
אַבוֹתַי, עֶקֶר הָעוֹלָם.

בא ראה, תפלה של אדם מעמד, משום ששתי תפלות הן – אחת מישב ואחת מעמד, והן אחת פנגד שתי דרגות – תפלה של יד ותפלה של ראש. כלפי יום ולילה, והכל אחד. אף כאן תפלה מישב כלפי תפלה של יד, לתקן אותה כמו [כמי] שמתקן את הכלה ומקשט אותה להכניסה לחפה, כך גם מקשטים אותה בסוד המרכבה ומחנותיה, יוצר משרתים ואשר משרתיו והאופנים וחיות הקדש וכו'.

ועל זה תפלה מישב. פיון שנכנסת למלך העליון והוא בא לקבל אותה, אז אנו עומדים לפני המלך העליון, שהרי אז [הדרגה] הזכר מתחבר עם הנקבה, ומשום כך לא יפסיק בין גאלה לתפלה [וגאלה ותפלה הן שתי דרגות, הסוד של צדיק וצדק, יוסף ורחל].

ומשום שאדם עומד לפני המלך העליון, נוטל ארבע אמות לתפלתו, והקימוה שבשעור [ד"א בשעור] הסרט חבל של יוצר כל. וכל מה שבא בצד הזכר, צריך לאדם לעמד בקיומו ומזדקף [ס"א ויזדקף]. כמו כן כשהוא כורע, כורע בכרוף. וכשהוא זוקף, זוקף בשם, כדי להראות את שבח הזכר על הנקבה.

וְבֵא וּרְאָה, שְׁהָרִי אִמְרָנוּ אֵל יִתְפַּלֵּל אָדָם אַחֲרָי רְבוּ, וְנִתְבָּאָר, כְּכָתוּב (דברים י) אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִירָא. אֶת - לְכַלֵּל שְׁצָרֶיךָ לִירָא מֵרְבוּ כְמוֹרָא הַשְּׂכִינָה, וְיִרְאֵת תְּלַמִּיד הוּא רְבוּ. מִשּׁוּם כֶּף בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה לֹא יֵשִׁים אוֹתוֹ הַמוֹרָא לְפָנָיו [ד"א לַתְּפִלָּה], אֶלָּא אֶת מוֹרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ וְלֹא מוֹרָא אַחֵר.

וְבֵא וּרְאָה, אֶת תְּפִלַּת מְנַחָה תִקֵּן יִצְחָק, וְדָא כְמוֹ שֶׁתִּקֵּן אַבְרָהָם תְּפִלַּת הַבֶּקֶר כְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שְׁנֹדֵבֵק בָּהּ. וְכֵן [כֶּף] יִצְחָק תִּקֵּן תְּפִלַּת מְנַחָה כְּנֶגֶד אוֹתָהּ דְרָגָה שְׁנֹדֵבֵק בָּהּ. וְעַל כֵּן תְּפִלַּת מְנַחָה מְכַאֲשֵׁר נוֹטָה הַשֶּׁמֶשׁ לְרֹדֶת בְּדַרְגָּתוֹ לְצַד מַעְרָב.

שְׁהָרִי בְּטָרָם נָטָה הַשֶּׁמֶשׁ לְצַד מַעְרָב, נִקְרָא יוֹם מִן הַבֶּקֶר עַד הַזְּמַן הַהוּא, שְׁכָתוּב (תהלים כב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאִם תֵּאמַר עַד חֲשֻׁכָה - בֵּא רְאָה, שְׁכָתוּב (ירמיהו ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צְלָלֵי עָרֵב. כִּי פָנָה הַיּוֹם - כְּנֶגֶד תְּפִלַּת הַבֶּקֶר, שְׁכָתוּב חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם, שְׁהָרִי אִזּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ הִיא לְצַד מְזֻרָח. כִּיּוֹן שֶׁנָּטָה הַשֶּׁמֶשׁ וַיִּרְדּוּ לְצַד מַעְרָב, הָרִי אִזּוֹ הוּא זְמַן תְּפִלַּת הַמְּנַחָה, וְכִכְּבַר פָּנָה הַיּוֹם וּבָאוּ צְלָלֵי עָרֵב וְהִתְעוֹרַר הַדִּין הַקָּשָׁה בְּעוֹלָם.

וּפְנֵה הַיּוֹם שֶׁהִיא הַדְרָגָה שֶׁל חֹסֶד, וְנָטוּ צְלָלֵי עָרֵב שֶׁהֵם הַדְרָגָה שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה, וְאִז נִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנִשְׂרַף הַהֵיכָל. וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ שְׂיֵהִיָּה אָדָם זֹהִיר בַּתְּפִלַּת הַמְּנַחָה, שֶׁהוּא הַזְמַן שְׂשְׂרוּי הַדִּין הַקָּשָׁה בְּעוֹלָם. יַעֲקֹב תִּקַּן תְּפִלַּת עֲרֵבִית, שֶׁהָרִי הוּא תִקַּן אוֹתָהּ וְזָן אוֹתָהּ בְּכָל מָה שְׂצָרִיק, וְדָאֵי שְׂוֹא"ו תִּקַּן אֶת ה"א, וְה"א גְּזוּנִית מוֹא"ו, שְׂאִין לָהּ אוֹר מִשָּׁל עֲצָמָה כָּלָל.

וּמִשׁוּם כֵּךְ תְּפִלַּת עֲרֵבִית רְשׁוּת, שֶׁהָרִי נִכְלָלָת בַּתְּפִלַּת הַיּוֹם כְּדִי שְׂתִהְיֶה מְאִירָה, וְכַעַת לֹא זֶה הַזְמַן. וּבְאֲרָנוּ אוֹתָהּ, שֶׁהָרִי לֹא הַתְּגָלָה אוֹר הַיּוֹם שְׂיֵאִיר לָהּ, וְהִיא שׁוֹלֶטֶת בַּחֲשֶׁכָה עַד זְמַן חֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׂתַּעֲשֵׂע עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן הָעֵדֶן, וְאִז הַזְמַן שֶׁהָאָדָם יִשְׂתַּעֲשֵׂע [וְלִלְמַד] בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שְׂנַתְּבָאֵר.

בֵּא רֵאָה, דְּוֹד בָּא וְאָמַר שְׂלִשֶׁת זְמַנֵּי הַתְּפִלוֹת הִלְלוּ, שְׂכְּתוּב (תהלים נה) עָרֵב וּבִקֵּר וְצִהְרִים, הִנֵּה שְׂלִשָּׁה. וְהוּא לֹא הַתְּפִלָּל אֲלֵא שְׂנַיִם מֵהֶם, שְׂכְּתוּב אֲשִׁיחָה וְאַהֲמָה, וְלֹא יוֹתֵר. זֶה לַתְּפִלַּת הַבִּקֵּר – וְזֶה לַתְּפִלַּת הַמְּנַחָה. מִשׁוּם כֵּךְ דִּיק אֲשִׁיחָה וְאַהֲמָה. בַּבִּקֵּר, שֶׁהִיא שְׂעַת הַחֹסֶד,

מספיק לו בַּחֶסֶד בְּאִשְׁיָהּ. וּבְמִנְחָה, שֶׁהִיא שְׁעַת הַדִּין הַקָּשָׁה, צָרִיךְ הַמְּיָה, וּמִשׁוּם כֵּךְ וְאַהֲמָה. אַחַר כֵּךְ כְּשֶׁנֶּחְלַק הַלַּיְלָה, הִיָּה קָם לְשִׁירוֹת וּתְשַׁבְּחוֹת כְּרָאוּי, שְׁכָתוּב (תהלים סב) וּבַלַּיְלָה שִׁירָה עַמִּי, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהִלְכוּ: הֵלֶךְ אוֹתוֹ הָאִישׁ עִמּוֹ עַד טְבֵרְיָה. בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֹּא רְאֵה, תְּפִלוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין תְּקַנּוּם הַחֲכָמִים שֶׁל אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, מִשׁוּם שְׁנִמְצְאוֹת שְׁתִּים, שְׁכָתוּב (במדבר כח) אֵת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֶּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים, וְהֵם נִקְרָבִים בְּשֵׁנֵי הַזְּמַנִּים הַלְלוּ שֶׁל הַיּוֹם, שֶׁהֵם זְמַנֵּי הַתְּפִלָּה.

אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ, הָרִי בַתְּחִלָּה הָאָבוֹת תְּקַנּוּ אֵת הַתְּפִלוֹת הַלְלוּ, וּמָה שֶׁתְּקַנּוּ אַבְרָהָם וַיִּצְחָק הוּא הָעֶקֶר. וּמָה שֶׁתְּקַן יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַמְּשַׁבַּח שֶׁל הָאָבוֹת, לָמָּה הִיא רְשׁוּת וְלֹא עֶקֶר כְּמוֹ אֵלוֹ?

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי נִתְבָּאֵר, אֲבָל בֹּא רְאֵה, שְׁנֵי הַזְּמַנִּים הַלְלוּ שֶׁל שְׁתֵּי הַתְּפִלוֹת אֵינָם אֶלָּא לְחֵבֵר אֵת יַעֲקֹב לְגוֹרְלוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהִתְחַבְּרוּ זֶה עִם זֶה, אֵינָנו צְרִיכִים יוֹתֵר. שְׁכִיּוֹן שְׁנִתְּנָה הָאִשָּׁה

בין שתי הזרועות ומתחברת בגוף, לא צריך יותר, ועל כן אנו צריכים לעורר שתי הזרועות בגלל שנתנה ביניהם. כיון שהיא ביניהם, הגוף והאשה, אז דבריהם בלחש שלא להזכיר.

ומשום כך, יעקב משמש במרום שנינו. מה זה במרום? כמו שנאמר (תהלים צב) ואתה מרום לעולם ה'. והכל הוא סוד ליודעי הדין. באו רבי אבא והיהודי ההוא ונשקו את ידו. אמר רבי אבא, עד היום הזה לא למדתי בדבר הזה, רק עכשו. אשרי חלקי שזכיתי לשמע אותו.

ויבאה יצחק האהלה שרה אמו. אמר רבי יוסי, הפסוק הזה קשה. האהלה? היתה צריך להיות לאהל שרה אמו! מה זה האהלה? שחזרה לשם השכינה. משום שכל זמן ששרה היתה קימת בעולם, לא זזה ממנה השכינה, ונר היתה דולק מערב שבת לערב שבת והיה מאיר את כל אותם ימות השבוע. אחר שמתה, כבה אותו הנר. כיון שבאה רבקה, חזרה השכינה והדליקה את הנר. שרה אמו – שדמתה לשרה בכל מעשיה.

רבי יהודה אמר, כמו שדמותו של יצחק היתה כדמותו של אברהם, וכל מי שראה את

יִצְחָק אָמַר זֶה וְדָאֵי אֲבָרְהָם שְׁהוּלִיד אֶת יִצְחָק –
כִּן גַּם דְּמוּתָהּ שֶׁל רַבְקָה מִמֶּשׁ הֵיטָה כְּדְמוּתָהּ
שֶׁל שָׂרָה, וּמִשׁוּם כִּן שָׂרָה אָמוּ וְדָאֵי.

**אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּכָל כִּן זֶה, אֲבָל בֵּא רְאָה, זֶהוּ
סוּד. שְׂאָף עַל גַּב שְׂשָׂרָה מֵתָה, דְּמוּתָהּ לֹא
זָזָה מִן הַבַּיִת, וְלֹא נִרְאָתָה שָׁם מִיּוֹם שְׁמִתָּה עַד
שְׁבָאָה רַבְקָה. כִּיּוֹן שְׁנַכְנַסָּה רַבְקָה, נִרְאָתָה
דְּמוּתָהּ שֶׁל שָׂרָה, שְׁכַתּוּב וַיְבָאָהּ יִצְחָק הָאֵהָלָהּ
וְגו'. מִיַּד שָׂרָה אָמוּ נִרְאָתָה שָׁם. וְלֹא הָיָה רוּאָה,
רַק יִצְחָק לְבִדּוֹ כְּשֶׁנַּכְנַס לְשָׁם, וְעַל כֵּן וַיִּנָּחַם
יִצְחָק אַחֲרֵי אָמוּ. [ס"א מָה זֶה אַחֲרֵי אָמוּ? אַחֲרֵי
שְׂאָמוּ נִרְאָתָה וְהַזְדַּמְנָה בַּבַּיִת, וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב
אַחֲרֵי מִיתַת אָמוּ, אֶלֶּא אַחֲרֵי אָמוּ.]**

**רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מָה שׁוֹנָה שְׁכַתּוּב בְּיִצְחָק,
וַיִּקַּח אֶת רַבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּאֱהָבָהּ?
כִּיּוֹן שְׂאָמַר וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה, לֹא יִדְעַנּוּ שֶׁהוּא אָהֵב
אוֹתָהּ? שְׁהָרִי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם אוֹהֲבִים אֶת
נְשׁוֹתֵיהֶם. מָה שׁוֹנָה בְּיִצְחָק שְׁכַתּוּב בּוֹ וַיֵּאֱהָבָהּ?**

**אָמַר וְדָאֵי הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הָאֵהָבָה שֶׁל הַזְּכָר
לְאִשָּׁה אֵינָה אֶלֶּא בְּשִׂמְלָה, שְׁכַתּוּב (שִׁיר א)
שְׂמָאלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי. וְחֻשְׁךָ וְלִלְלָהּ הֵם יַחַד,**

וְהַשְׂמַאל מְעוֹרָר תְּמִיד אֶהְבֶּה לְנִקְבָּה וְאוֹחֵז בָּהּ.
 וְעַל כֵּן, אֵף עַל גַּב שְׂאֲבָרָהּם [ס"א הִיָּה] אוֹהֵב
 אֶת שָׂרָה, לֹא כְּתוֹב בּוֹ וַיֵּאֱהָבָהּ, אֲלֵא בִּיצְחָק.
 וְאִם תֹּאמַר וַיֵּאֱהֵב יַעֲקֹב אֶת רָחֵל - הֵצֵד שֶׁל
 יַצְחָק שֶׁהָיָה בּוֹ עָשָׂה לוֹ.

בא רָאָה, כְּשֶׂאֲבָרָהּם רָאָה אֶת שָׂרָה [ס"א אֶת
 רְבֵקָה], הָיָה מְחַבֵּק אוֹתָהּ וְלֹא יוֹתֵר. אֲבָל
 יַצְחָק שֶׁהוּא בַּעֲלָהּ, אָחִז בָּהּ וְשֵׁם אֶת זְרוּעוֹ תַּחַת
 רֵאשָׁהּ, שֶׁכְּתוֹב שְׂמַאלוֹ תַּחַת לְרֵאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ
 תַּחֲבִקְנִי. אַחֵר כֵּךְ בָּא יַעֲקֹב וְשִׁמְשׁ מִטָּתוֹ, וְהוֹלִיד
 שְׁנַיִם עָשׂוֹר שְׁבָטִים, כָּלֶם כְּרָאוּי.

ובא וְרָאָה, כָּל הָאֲבוֹת הִלְכוּ בְּסוּד אֶחָד, וְכָלֶם
 שִׁמְשׁוּ בְּאַרְבַּע נָשִׁים כָּל אֶחָד מֵהֶם.
 אֲבָרָהּם בְּאַרְבַּע - שָׂרָה וְהֶגֶר וְשֵׁתִי פִּילִגְשִׁים,
 שֶׁכְּתוֹב וְלִבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם.
 פִּילִגְשִׁים - שְׁתֵּים. הִנֵּה אַרְבַּע.

יצחק בְּסוּד שֶׁל אַרְבַּע שֶׁל הֵצֵד שֶׁל רְבֵקָה,
 שֶׁכְּתוֹב וַיִּקַּח אֶת רְבֵקָה - אֶחָד. וְתָהִי לוֹ
 לְאִשָּׁה - שְׁתֵּים. וַיֵּאֱהָבָהּ - שְׁלֹשׁ. וַיִּנָּחֵם יַצְחָק
 אַחֲרֵי אִמּוֹ - הִנֵּה אַרְבַּע. כִּנְגֵד זֶה הָיָה לְיַעֲקֹב
 אַרְבַּע נָשִׁים. וְהִכֵּל בְּסוּד אֶחָד.

רבי חייא אמר, אברהם ויצחק שמשו כל אחד עם אשה אחת בסוד של קדש. אברהם עם שרה, יצחק עם רבקה. דכנגד שניהם היו ארבע נשים ליצחק בשני חלקים. רבי שמעון אמר, עלו הדברים למקומם, שהרי הכל נעשה בסוד קדוש, והכל בסוד אחד.

ויסוף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. קטורה זו היא הגר. שהרי שנינו, אחר שנפרדה הגר מאברהם וטעתה אחר גלילי אביה, אחר כך נקשרה למעשים כשרים, ומשום כך השתנה שמה ונקראה קטורה במעשים כשרים, ושלח אברהם ולקח אותה לאשה. מכאן ששנוי שם מכפר על חטאים, ועל כן השתנה שמה.

ויסוף אברהם. מה זה ויסוף? אם תאמר שהוא הוסיף על שרה – לא כך! אלא בימי שרה הזדווג עמה פעם אחת, ואחר כך גרש אותה על עסקי ישמעאל, ואחר כך ויסוף, כמו מקדם פעם אחרת על מה שנשא אותה בראשונה. ולפי ששנתה מעשיה, כך גם שנה שמה.

בא ראה, שאמר רבי אלעזר, ויבאה יצחק האהלה שרה אמו – שהתגלתה דמות

שָׂרָה, וַיִּצְחַק הַתַּנְחִים אַחֲרֵי שֶׁהִתְגַּלְתָּה אִמּוֹ וְאֵת
 דְּמוּתָהּ הָיָה רוֹאֶה כָּל יוֹם. וְאַבְרָהָם, אֵף עַל גַּב
 שְׁנָשָׂא, לֹא נִכְנַס לְאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְלֹא הִכְנִיס אֶת
 אוֹתָהּ הָאִשָּׁה לְשֵׁם כְּדֵי שֶׁשִּׁפְחָה לֹא תִירַשׁ
 גְּבֻרָתָהּ. וּבִאֵהֶל שָׂרָה לֹא נִרְאָתָה אִשָּׁה אַחֲרֵת,
 אֲלֵא רַבָּקָה.

וְאֵף עַל גַּב שֶׁאַבְרָהָם הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁדְּמוּתָהּ שֶׁל
 שָׂרָה נִגְלְתָה שָׁם, הַשָּׂאִיר לְיִצְחָק אוֹתוֹ
 הָאֵהֶל, לְרֵאוֹת אֶת הַדְּמוּת שֶׁל אִמּוֹ בְּכָל יוֹם.
 יִצְחָק וְלֹא אַבְרָהָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיִּתֵּן אַבְרָהָם
 אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ דְּוָקָא,
 זוֹ אוֹתָהּ הַדְּמוּת שֶׁל שָׂרָה בְּאוֹתוֹ הַמְּשֻׁכָּן.

דְּבַר אַחַר וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק,
 סוּד הָאֲמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁיִּדְבֵּק יִצְחָק
 בְּדַרְגַּת חֻלְקוֹ כְּרֵאוּי. בֵּא רְאֵה, כָּאֵן נִכְלְלוּ [מִים
 עִם אֵשׁ] אֵשׁ עִם מַיִם. וְדַאי אֵשׁ נוֹשֵׂא מַיִם.
 מִשְׁמַע וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק, זֶה
 הַמַּיִם שֶׁנִּכְלְלִים בְּאֵשׁ. וּבְרֵאוּנָה נִכְלְלוּ יַחַד אֵשׁ
 וּמַיִם. מִתִּי? בְּשַׁעָה שֶׁעֶקֶד אֶת יִצְחָק לַעֲשׂוֹת בּוֹ
 דִּין, אֲזוֹ נִכְלְלָה הָאֵשׁ בְּמַיִם. וְכֵאֵן נִכְלְלוּ מַיִם
 בְּאֵשׁ, שֶׁהֶכֵּל יִהְיֶה בְּסוּד הָאֲמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה.

וּלְבָנֵי הַפִּילֵגָשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנוּת. מַה זֶה מִתְּנוּת? אֵלּוּ הַצְּדָדִים הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁהֵם שְׁמוֹת שֶׁל צְדָדֵי רוּחַ הַטְּמֵאָה כְּדֵי לְהַשְׁלִים אֶת הַדְּרָגוֹת, וְהַתְּעֵלָה יִצְחָק עַל הַכֹּל בְּאִמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה כְּרָאוּי.

בְּנֵי הַפִּילֵגָשִׁים – אֵלּוּ הָיוּ בְּנֵי קְטוֹרָה. פִּילֵגָשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה, וּפִילֵגָשׁ כְּעַתָּה. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, פִּילֵגָשִׁים מִמֶּשׁ. וַיִּשְׁלַח מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ – שְׁלַח לְשִׁלַּט אֶצֶל יִצְחָק. בְּעוֹדְנוּ חַי – בְּעוֹד שְׁאַבְרָהָם הָיָה חַי וְקַיִם בְּעוֹלָם, שְׁלַח יִתְגַּרְרוּ בּוֹ אַחֵר כֶּךָ, וּכְדֵי שֶׁיִּצְחָק יִתְקַן בְּצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה הָעֲלִיוֹן שֶׁיִּתְגַּבֵּר עַל כָּלֶם וְכָלֶם יִכְנַעוּ לְפָנָיו. קִדְמָה אֶל אֶרֶץ קָדֶם – מִשּׁוּם שֶׁשָׂם הֵם צְדָדֵי הַכְּשָׁפִים הַטְּמָאִים.

בְּאֵרָא, כְּתוּב (מַלְכִים-א ה') וַתִּרְבַּח חֲכָמַת שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קָדֶם. אֵלּוּ הֵם שֶׁהָיוּ מִבְּנֵי [הֵם] בְּנֵי פִילֵגָשִׁים שֶׁל אַבְרָהָם. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁהָרִי בְּאוֹתָם הָרִי קָדֶם הֵם מְלַמְּדִים כְּשָׁפִים לְבְנֵי אָדָם, וּמֵאוֹתָהּ אֶרֶץ קָדֶם יֵצְאוּ לְבָן וּבְעוֹר וּבְלַעַם, וְכָלֶם מְכַשְׁפִּים, וְהָרִי בְּאַרְוֵהוּ.

רַבִּי חֲזִיקְיָה פִּתַּח וְאָמַר, (ישעיה מב) מִי נָתַן לְמִשְׁשָׁה יַעֲקֹב וַיִּשְׂרָאֵל לְבַזְזִים הֲלֹא ה' וְגו'. בְּאֵרָא

רָאָה, מִזְמַן שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הַבְּרָכוֹת לֹא שׁוֹרוֹת בְּעוֹלָם וְנִמְנָעוֹת, כְּכַיִּכּוֹל נִמְנָעוֹת מִמְעָלָה וּמִטָּה, וְכָל אוֹתָן שָׁאֵר הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת מִתְגַּבְּרוֹת וְהוֹלְכוֹת וְשׁוֹלְטוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהֵם גָּרְמוּ בַּחֲטָאֵיהֶם.

הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין מִתִּישְׁבִּים דְּבַרְיוֹ, שְׁכָתוֹב מִי נָתַן לְמִשְׁפָּה יַעֲקֹב. כִּיּוֹן שְׁאָמַר מִי נָתַן לְמִשְׁפָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל, מַה זֶה חֲטָאנוּ לוֹ? הֲיֵיהָ צָרִיךְ לִהְיוֹת חֲטָאוּ לוֹ! וְאִם אָמַר חֲטָאנוּ לוֹ, מַהוּ וְלֹא אָבוּ? וְלֹא אָבִינוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת!

אָלָּא בְּשַׁעַה שֶׁנִּחְרַב הַמִּקְדָּשׁ וְנִשְׂרַף הַהֵיכָל וְהָעַם הִגְלָה, רְצַתָּה הַשְׁכִּינָה לְהַעֲקֹר מִמְּקוֹמָהּ וְלָלַכְתָּ עִמָּהֶם בַּגְּלוּת. אָמְרָה: אֵלֶיךָ בְּרַאשׁוֹנָה לְרֹאוֹת אֶת בֵּיתִי וְהֵיכְלִי, וְאֶפְקֹד אֶת מְקוֹמוֹת הַכְּהֻנִּים וְהַלְוִיִּם שֶׁהָיוּ עוֹבְדִים בְּבֵיתִי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּאוֹתָהּ שַׁעַה הִסְתַּכְּלָה כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה וְרֵאתָה אֶת בַּעֲלָהּ מִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה. יֵרְדָה לְמִטָּה, נִכְנְסָה לְבֵית וְהִסְתַּכְּלָה בְּכָל אוֹתָם הַמְּקוֹמוֹת, וְנִשְׁמַע קוֹל לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְנִשְׁמַע קוֹל לְמִטָּה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תִמְרוֹרִים רַחֵל (יִרְמִיָּה לֵא) מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ וְגו', וּבְאֵרוֹהָ.

בִּיּוֹן שְׁנַכְנִסָּה לַגְּלוּת, הַסְּתַכְלָה עַל הָעַם, וְרֵאֲתָה
 שְׁדוּחִקִּים אוֹתָם וְרוּמָסִים אוֹתָם בַּגְּלוּת בֵּין
 רַגְלֵי שְׂאֵר הָעַמִּים. אֲזִי אֶמְרָה: (ישעיה מב) מִי נָתַן
 לְמַשְׁפָּה יַעֲקֹב וְגו'. וְהֵם אוֹמְרִים: הֲלֹא ה' זֶה
 חָטְאָנוּ לוֹ. וְהִיא אוֹמְרָת: וְלֹא אָבוּ בְדַרְכֵּי הַלּוּף
 וְלֹא שָׁמְעוּ בְּתוֹרָתוֹ.

וּבְשַׁעֲדָה שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפַקֵּד אֶת
 עַמּוֹ, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל תָּשׁוּב מִן הַגְּלוּת
 בְּרֵאשׁוֹנָה. [אוֹמֵר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא]: תִּלְכִּי
 לְבַיִת כְּדֵי שְׁבִית הַמְּקֻדָּשׁ יִבְנֶה בְּהַתְחִלָּה. וַיֹּאמֶר
 לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: קוּמִי מִן הָעֶפֶר. הִיא שָׁבָה
 וְאוֹמְרָת: לְאִיזָה מְקוֹם אֵלֶיךָ? בֵּיתִי חָרַב, וְהֵיכְלִי
 נִשְׂרַף בָּאֵשׁ.

עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִבְנֶה אֶת הַמְּקֻדָּשׁ
 בְּרֵאשׁוֹנָה וַיִּתְקִין אֶת הַהֵיכָל וַיִּבְנֶה אֶת קִרְיַת
 יְרוּשָׁלַיִם, וְאַחַר כֵּן יָקִים אוֹתָהּ מִן הָעֶפֶר. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב (תהלים קמז) בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' וְגו'. בּוֹנֵה
 יְרוּשָׁלַיִם בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָסוּ.
 וַיֹּאמֶר לָהּ: (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעֶפֶר קוּמִי שְׁבִי
 יְרוּשָׁלַם וְגו'. וַיִּכְנָס אֶת גְּלִיּוֹת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ
 שְׁכָתוּב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה' – בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּן
 – נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנָסוּ. וְאֲזִי הָרוּפָא לְשְׁבוּרֵי לֵב

וּמַחְבֵּשׁ לְעֲצָבוֹתֵם, זֶה תַחֲזִית הַמַּתִּים, וְכָתוּב
(יחזקאל לו) וְאֵת רוּחִי אָתֵן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר בְּחֻקֵי תִלְכוּ וְגו'. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁתַּת תּוֹלְדוֹת יִצְחָק

(דף קלד' ע"ב - דף קמו' ע"ב)

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק וְגו'. פָּתַח רַבֵּי חִיָּיא וְאָמַר,
(תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל
תְּהִלָּתוֹ. בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְעָלָה בְּרָצוֹן לִפְנֵינוּ לְבָרָא אֵת הָעוֹלָם, הִיָּה
מְסַתְּכַל בַּתּוֹרָה וּבּוֹרָא אוֹתוֹ, וּבְכָל מַעֲשֵׂה
וּמַעֲשֵׂה שֶׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, הִיָּה
מְסַתְּכַל בַּתּוֹרָה וּבּוֹרָא אוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (משלי ח)
וְאֵהִיָּה אֲצִלוֹ אָמוֹן וְאֵהִיָּה שְׁעִשׂוּעִים יוֹם יוֹם. אֵל
תִּקְרִי אָמוֹן אֵלָא אָמֵן.

כְּשֶׁרָצָה לְבָרָא אָדָם, אָמְרָה הַתּוֹרָה לִפְנֵינוּ: אִם
הָאָדָם יִבְרָא וְאַחַר כֵּן יִחַטָּא וְאֵתָה
תִּדּוֹן אוֹתוֹ, לָמָּה יִהְיוּ מַעֲשֵׂי יָדָיךָ לְחַנּוּם, שְׁהִרִי
לֹא יוּכַל לְסַבֵּל אֵת דִּינְךָ? אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא: הִנֵּה תִקְנַתִּי תְּשׁוּבָה טָרָם שֶׁבְּרָאתִי
אֵת הָעוֹלָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם
בְּשַׁעָה שְׁעִשָׂה אוֹתוֹ וּבְרָא אֵת הָאָדָם, אָמַר לוֹ:

עולם, עולם, אתה וחקותיך לא יתקיימו אלא על התורה.

ומשום כך בראתי בך את האדם, כדי שיתעסק בה, ואם לא – הריני מחזירך לתהו ובהו, והכל בשביל האדם קיים. זהו שכתוב (ישעיה מה) אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי. והתורה עומדת ומכריזה לפני בני אדם כדי שיתעסקו וישתדלו בה, ואין מי שירכין אָזְנוֹ.

בא ראה, כל מי שמשתדל בתורה, מקיים העולם ומקיים כל מעשה ומעשה על תקונו כראוי, ואין לך כל איבר ואיבר באדם שאין כנגדו בריה בעולם. שהרי כמו שאדם נחלק לאיברים, וכלם עומדים דרגות על דרגות מתקנים אלו על אלו וכלם גוף אחד – כך גם העולם, כל אותם בריות כלם איברים איברים ועומדים אלו על אלו, וכאשר כלם מתקנים – הנה גוף [אחד] ממש.

והכל כמו שהתורה. שהרי כל התורה איברים ופרקים ועומדים אלו על אלו, וכשכלם נתקנים – נעשים גוף אחד. כיון שדוד הסתכל במעשה הזה, פתח ואמר, (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינך.

בַּתּוֹרָה כָּל הַסּוּדוֹת עֲלִיוֹנִים חֲתוּמִים שְׁלֹא
 יְכוּלִים לְהַשִּׁיג. בַּתּוֹרָה כָּל אוֹתָם
 דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים שֶׁהִתְגַּלּוּ וְלֹא הִתְגַּלּוּ. בַּתּוֹרָה הֵם
 כָּל הַדְּבָרִים שֶׁלְמַעַלָּה וְלִמְטָה. כָּל הַדְּבָרִים שֶׁל
 הָעוֹלָם הַזֶּה וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבֶּא הֵם
 בַּתּוֹרָה, וְאֵין מִי שֶׁמְשַׁגֵּיחַ וּמְכִיר אוֹתָם. וּמְשׁוּם
 כֵּן כָּתוּב (תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ
 כָּל תְּהִלָּתוֹ.

בֵּא רְאֵה, בָּא שְׁלֵמָה וּבִקְשׁ לַעֲמֹד עַל דְּבָרֵי
 הַתּוֹרָה וְעַל דְּקְדוּקֵי הַתּוֹרָה וְלֹא יִכַּל. אָמַר,
 אָמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי. דוֹד אָמַר,
 (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ.

בֵּא רְאֵה, כָּתוּב בְּשְׁלֵמָה (מלכים-א ה) וַיִּדְבֵּר שְׁלֵשֶׁת
 אֲלָפִים מִשָּׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאֲלָף. וְהָרִי
 בְּאֵרוֹהוּ שֶׁחֲמִשָּׁה וְאֲלָף טְעָמִים הָיוּ בְּכָל מִשָּׁל
 וּמִשָּׁל שֶׁהָיָה אוֹמֵר. וּמָה שְׁלֵמָה, שֶׁהוּא בְּשֵׁר וְדָם,
 כֵּן הָיוּ בְּדְבָרָיו – דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שֶׁבְּכָל דְּבַר וְדְבַר
 יֵשׁ בוֹ כְּמָה מְשָׁלִים, כְּמָה שִׁירִים, כְּמָה תְּשֻׁבָחוֹת,
 כְּמָה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, כְּמָה חֲכָמוֹת, וְעַל כֵּן כָּתוּב
 מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה'.

בא רֵאָה מַה כָּתוּב לְמַעַלָּה, וְאַלֶּה תְּלֻדַת יִשְׁמַעֲעָל. שֶׁהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂאִים. אַחַר כֵּן אָמַר וְאַלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק. הַתְּעַלָּה עַל דַּעְתָּךְ שְׁכָתוּב בּוֹ בִּישְׁמַעֲעָל שֶׁהוֹלִיד שְׁנַיִם עָשָׂר נְשִׂאִים וְיִצְחָק הוֹלִיד שְׁנַיִ בָּנִים, שְׂזָה הַתְּעַלָּה וְזֶה לֹא הַתְּעַלָּה? עַל כֵּן כָּתוּב מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה'. זֶה יִצְחָק. וְיִצְחָק הוֹצִיא אֶת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הָיָה לְבִדּוֹ יוֹתֵר מִכָּלֶם, שֶׁהוֹלִיד שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, הַקִּיּוּם שֶׁל מַעַלָּה וּמַטָּה. אָבֵל יִצְחָק לְמַעַלָּה בְּקִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה, [וְיִשְׁמַעֲעָל] וְעָשׂוּ לְמַטָּה, וְעַל כֵּן כָּתוּב מִי יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ. זֶה יַעֲקֹב. כְּשֶׁנִּדְבַק הַשֵּׁמֶשׁ בַּלְּבָנָה, כִּמְהָ פּוֹכְכִים מְאִירִים מֵהֶם.

וְאַלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שׁוֹנָה שְׁעֵד כָּאֵן לֹא כָתוּב בֶּן אַבְרָהָם וְכַעַת אָמַר? אֵלֶּא אָף עַל גַּב שְׁכָתוּב וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ, כְּעַת שְׁמַת אַבְרָהָם, דְּמוֹתוֹ הִתְּהָ בּוֹ, וְנִשְׁאַרָה בְּיִצְחָק. שְׁכָל מִי שֶׁרָאָה אֶת יִצְחָק, הָיָה אוֹמֵר זֶה וְדַאי אַבְרָהָם, וְהָיָה מַעֲיֵד וְאוֹמֵר, אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק.

רַבִּי יִצְחָק קָם לִילָה אֶחָד לְעֶסֶק בְּתוֹרָה, וְרַבִּי יְהוּדָה קָם בְּקִיסְרִיָּה בְּשַׁעָה הַהִיא. אָמַר

רבי יהודה, אָקום וְאַלף לְרַבִּי יִצְחָק, וְאַעֲסֵק
 בַּתּוֹרָה וְנִתְחַבֵּר יַחַד. הֵלֶךְ עִמּוֹ חִזְקִיָּה בְּנוֹ,
 שְׁהִיָּה יָלֵד. כְּשֶׁקָּרַב לְשַׁעַר, שָׁמַע אֶת רַבִּי יִצְחָק
 שְׁהִיָּה אוֹמֵר, וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ
 אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחֵי
 רְאִי. הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין רֵאשׁוֹ סוּפוֹ, וְאֵין סוּפוֹ
 רֵאשׁוֹ. מֵה שׁוֹנֵה שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַצָּרֶךְ
 לְבָרֶךְ אֶת יִצְחָק מִשׁוּם שְׁאַבְרָהָם לֹא בָרַךְ אוֹתוֹ?
 מֵה הַטְּעָם? מִשׁוּם שְׁלֹא יִתְבָּרֵךְ עִשׂוֹ, וְעַל כֵּן
 עָלוּ אוֹתָן בְּרָכוֹת לְקַבֵּ"ה, וּבְאַרוּהוּ. וַיֵּשֶׁב יִצְחָק
 עִם בְּאֵר לַחֵי רְאִי, מֵה זֶה לַחֵי רְאִי? אֶלֶּא
 שְׁהִתְחַבֵּר עִם הַשְּׂכִינָה, הַבְּאֵר שֶׁל מְלֶאךְ הַבְּרִית
 נִרְאָה עָלֶיָּה כְּתִרְגוּמוֹ, וּמִשׁוּם כֶּךָ בְּרָכוּ.

בִּינְתַיִם דְּפַק רַבִּי יְהוּדָה בְּשַׁעַר וְנִכְנַס,
 וְהִתְחַבְּרוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּעֵת זְווג
 הַשְּׂכִינָה עִמָּנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַבְּאֵר לַחֵי רְאִי
 הַזֶּה שְׁאַמְרַת - יָפָה, אֲבָל בְּדָבָר נִשְׁמָע. פִּתַּח
 וְאָמַר, (שִׁיר ד') מַעֲזִין גַּנִּים בְּאֵר מִיָּם חַיִּים וְנִזְלִים מִן
 לְבַנוֹן. הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאֵר, אֲבָל הֵנָּה פִּרְשׁוּהוּ,
 מַעֲזִין גַּנִּים - זֶה אַבְרָהָם. בְּאֵר מִיָּם חַיִּים - זֶה
 יִצְחָק. וְנִזְלִים מִן לְבַנוֹן - זֶה יַעֲקֹב. בְּאֵר מִיָּם
 חַיִּים זֶה יִצְחָק, הֵינְנו שְׂכֵתוֹב וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר

לחי ראי. ומה הבאר? זו השכינה. לחי – זה חי העולמים, צדיק חי העולמים, ואין להפריד אותם. חי הוא בשני עולמות. חי למעלה, שהוא העולם העליון. חי כלפי העולם התחתון. והעולם התחתון בשבילו קים ומאיר.

בא ראה, הלבנה לא מאירה אלא כשרואה את השמש, וכיון שרואה אותו – מאירה. ועל כן באר לחי ראי הזו ודאי, ואז מאירה ועומדת במים חיים. לחי ראי, כדי להתמלא ולהיות מאירה מהחי הזה.

בא ראה, כתוב (שמואל-ב כז) ובניהו בן יהוידע בן איש חי, שהיה צדיק והאיר לדורו, כמו החי שלמעלה מאיר לעולם, ובכל זמן הבאר הזו לחי מסתכלת ורואה כדי להאיר, כמו שאמרנו. וישב יצחק עם באר לחי ראי, הינו שכתוב בקחתו את רבקה, וישב עמה והתאחד עמה, חשך בלילה, שכתוב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי. ובא וראה, יצחק היה בקרית ארבע אחרי שמת אברהם. מה זה וישב יצחק עם באר לחי ראי? שהזדוג עמה, ואחז באותה הבאר לעורר האהבה, כמו שאמרנו.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (קהלת א) **וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֹרַח הוּא שֵׁם.**
וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ – זה הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁמְאִיר לְלִבְנָה.
שֶׁכְּאֲשֶׁר נִרְאָה עִמָּה, אֵז מְאִירָה, וּמְאִיר וְזֹרַח מִמְּקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁעוֹמֵד עָלָיו, מִשֵּׁם זֹרַח תָּמִיד.
וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ – לְהִזְדַּוֵּג עִם הַלִּבְנָה. הוֹלֵךְ אֶל דְּרוֹם – שֶׁהוּא הַיָּמִין, וְשֵׁם בּוֹ אֶת כַּחוֹ. וּמִשׁוֹם שֶׁכַּחוֹ בּוֹ, כָּל כַּח הַגּוֹף הוּא בְיָמִין וּבּוֹ הוּא תְלוּי. אַחַר כֵּן סוֹבֵב אֶל צְפוֹן. מְאִיר לְצַד זֶה וּמְאִיר לְצַד זֶה. סוֹבֵב סִבֵּב הוֹלֵךְ הָרוּחַ. בְּרֵאשׁוֹנָה פְּתוּב שֶׁמֶשׁ, וְכַעַת רוּחַ? אֵלֵא הַכֹּל אַחַד וְסוּד אַחַד, וְכֹל זֶה מִשׁוֹם שֶׁהַלִּבְנָה מוֹאֲרֵת מִמֶּנּוּ וְיִתְחַבְּרוּ שְׁנֵיהֶם.
בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁאַבְרָהָם בָּא לְעוֹלָם, חִבֵּק אֶת הַלִּבְנָה וְקָרַב אוֹתָהּ. כִּיּוֹן שֶׁבָּא יִצְחָק, אַחַז בָּהּ וְהִחְזִיק בָּהּ כְּרֵאוּי וּמִשָּׁן אוֹתָהּ בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שֶׁכְּתוּב שֶׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי. כִּיּוֹן שֶׁבָּא יַעֲקֹב, אֵז הִתְחַבֵּר הַשֶּׁמֶשׁ עִם הַלִּבְנָה וְהֵאִירָהּ, וּנְמַצָּא יַעֲקֹב שֶׁלֵּם בְּכֹל הַצְּדָדִים, וְהַלִּבְנָה הֵאִירָהּ וְנִתְקַנָּה בְּשָׁנִים עָשָׂר שְׁבָטִים.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (תהלים קלד) **הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו'.** הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ.
אָבֵל בֵּא רְאֵה, הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת ה', וּמִי הֵם

שְׂרָאוּיִים לְבָרֶךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? כָּל עַבְדֵי
ה', מִשׁוּם שֶׁכָּל אָדָם בְּעוֹלָם מִיִּשְׂרָאֵל, אֵף עַל גַּב
שְׁכָלָם רְאוּיִים לְבָרֶךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
הַבְּרָכָה שֶׁבִשְׂבִילָם יִתְבָּרְכוּ הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים
מָה הִיא? אוֹתָהּ שֶׁמְבָרְכִים אוֹתוֹ עַבְדֵי ה', וְלֹא
כָלָם. וּמִי הֵם שֶׁבִרְכָתָם בְּרָכָה? הָעַמְדִים בְּבֵית ה'
בְּלִילוֹת. אֲלֵה הֵם שְׁעוּמְדִים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה
וּמִתְעוֹרְרִים לְקִרְאָה בַּתּוֹרָה, אֵלּוֹ עוֹמְדִים בְּבֵית ה'
בְּלִילוֹת, שֶׁהָרִי אֲזִי בָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן. וְאָנוּ עוֹמְדִים
כָּאֵן לְהַתְעוֹרֵר בְּדַבְרֵי תּוֹרָה, נֹאמֵר בְּדַבְרֵי יִצְחָק,
שְׂאָנוּ בּוֹ.

פְּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְּקָה וְגו'. בֶּן אַרְבָּעִים
שָׁנָה, לָמָּה בָּא לְמִנּוֹת כָּאֵן שֶׁהָיָה בֶּן אַרְבָּעִים
שָׁנָה כְּשֶׁנִּשְׂאָ אֶת רַבְּקָה? אֲלֵא וְדַאי הָרִי נִכְלָל
יִצְחָק בְּצַפּוֹן וְדָרוֹם, בָּאֵשׁ וּמַיִם, וְאֲזִי הָיָה יִצְחָק
בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רַבְּקָה. כְּמִרְאֵה
הַקֶּשֶׁת, יֵרֵק לְבֵן אָדָם. בַּת שָׁלֹשׁ שָׁנִים אַחַז בָּהּ
כְּשֶׁאַחַז בָּהּ בְּרַבְּקָה, וּכְשֶׁהוֹלִיד, הוֹלִיד בֶּן שָׁנִים,
לְהוֹלִיד כְּרֵאוּי, כְּדִי שִׁיֵּצֵא יַעֲקֹב שָׁלֵם מִבֶּן שָׁנִים

שָׁנָה כְּרֵאוּי. וְאֵת כָּל־מִן אֶחָז יַעֲקֹב אַחֲרֵי כֵן וְנַעֲשֶׂה
אִישׁ שָׁלֵם.

בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי מִפְּדֵן אָרָם אַחֲוֹת לְבָן
הָאֲרָמִי, מָה אֶכְפֹּת לָנוּ כָּל זֶה, שֶׁהָרִי כָּבֵד
נֹאמֵר וּבְתוּאֵל יָלַד אֶת רִבְקָה וְגו', וְכַעַת אָמַר בַּת
בְּתוּאֵל הָאֲרָמִי, וְאַחֲרֵי כֵן מִפְּדֵן אָרָם, וְאַחֲרֵי כֵן
אַחֲוֹת לְבָן הָאֲרָמִי? אֲלֵא פִּרְשׁוּהָ, שֶׁהִיְתָה בֵּין
רְשָׁעִים, וְהִיא לֹא עָשְׂתָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם. שֶׁהִיְתָה בַת
בְּתוּאֵל, וּמִפְּדֵן אָרָם, וְאַחֲוֹת לְבָן, וְכָל־מִן הָיוּ
רְשָׁעִים לְהָרַע, וְהִיא הֶעֱלֵתָה מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים וְלֹא
עָשְׂתָה כְּמַעֲשֵׂיהֶם.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אִם רִבְקָה הִיְתָה בַת
עָשָׂרִים שָׁנָה אוֹ יוֹתֵר, אוֹ בַת שְׁלֹשׁ
עָשָׂרָה, אִזּוֹ הוּא הַשִּׁבְחַת שְׁלֵה שְׁלֵה עָשְׂתָה
כְּמַעֲשֵׂיהֶם, אֲבָל עַד עֵתָה הִיְתָה בַת שְׁלֹשׁ
שָׁנִים, אִזּוֹ מָה הַשִּׁבְחַת שְׁלֵה? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
בַת שְׁלֹשׁ שָׁנִים הִיְתָה, וְעָשְׂתָה לְעַבְדֵי אֶת כָּל
אוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִפְּעַל גַּב שְׁכָל זֶה עָשְׂתָה, לֹא
יִדְעֵנוּ הָאֵם מַעֲשֵׂיהָ כְּשָׂרִים אוֹ לֹא. אֲלֵא
בֵּא רְאֵה, כְּתוּב כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחִים כֵּן רַעֲיָתִי

בין הבנות. כשֹׁשְׁנָה – זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁהִיא
 בין אוֹכְלוֹסִיָּה כְּמוֹ שׁוֹשְׁנָה בין קוֹצִים, וְסוּד
 הַדָּבָר – יִצְחָק בָּא מֵהַצַּד שֶׁל אֲבָרָהָם שֶׁהוּא חֹסֵד
 עֲלֵיוֹן, וְעוֹשֶׂה חֹסֵד עִם כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְאָף עַל גַּב
 שֶׁהוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה. וְרִבְקָה בָּאָה מֵצַד שֶׁל הַדִּין
 הַקָּשֶׁה, וְהִתְעַלְתָּה מִבִּינֵיהֶם, וְהִתְחַבְּרָה עִם
 יִצְחָק. שֶׁהָרִי רִבְקָה בָּאָה מֵצַד הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְאָף
 עַל גַּב שֶׁהִיְתָה מֵצַד הַדִּין הַרְפָּה וְחוּט שֶׁל חֹסֵד
 תְּלוּי בָּהּ, וְיִצְחָק דִּין קָשֶׁה וְהִיא רַפָּה – הִיוּ
 כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים. וְאִם לֹא שְׁהִיא רַפָּה, לֹא
 יְכוּל הָעוֹלָם לְסַבֵּל אֶת הַדִּין הַקָּשֶׁה שֶׁל יִצְחָק.
 כְּמוֹ כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזוּג זְווגִים בְּעוֹלָם,
 אֶחָד תְּקִיף וְאֶחָד רַפָּה, כְּדִי שֶׁהַכֹּל יִתְתַּקֵּן
 וְיִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם.

סדר הלימוד ליום טו חשון [יום 45 בשנה]

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה אַחֲרָיו וְאָמַר, וַיַּעֲתֵר יִצְחָק לֵה'
 לְנִכַח אֶשְׁתּוּ, מֵהוּ וַיַּעֲתֵר? שֶׁהַקְּרִיב לוֹ
 קָרְבַּן וְהִתְפַּלֵּל עָלֶיהָ. וְאִיזָה קָרְבַּן הַקְּרִיב? הַקְּרִיב
 עוֹלָה, שֶׁכְּתוּב וַיַּעֲתֵר לוֹ ה'. כְּתוּב כָּאֵן וַיַּעֲתֵר לוֹ
 ה', וְכְתוּב שָׁם (שְׁמוּאֵל-ב כ"א) וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְצָן
 וְגו'. מֵה לְהֵלֵן קָרְבַּן – אָף כָּאֵן קָרְבַּן. כְּתוּב

וַיַּעֲתֵר יִצְחָק, וְכָתוּב וַיַּעֲתֵר לוֹ. שְׂיִצְאָה אֵשׁ
מִלְמַעְלָה כְּנֶגֶד הָאֵשׁ שְׁלֵמָטָה.

דָּבָר אַחֵר וַיַּעֲתֵר יִצְחָק - שֶׁהַתְּפִלָּל תְּפִלָּתוֹ
וְחֵתֵר חֲתִירָה לְמַעְלָה אֶל הַמַּזֵּל שֶׁעַל
הַבָּנִים, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ מְקוֹם תְּלוּיִים הַבָּנִים,
שֶׁכָּתוּב וַתִּתְּפַלֵּל עַל ה', וְאָז וַיַּעֲתֵר לוֹ ה'. אֵל
תִּקְרִי וַיַּעֲתֵר לוֹ אֶלָּא וַיַּחֲתֵר לוֹ. חֲתִירָה חֲתֵר לוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקִבַּל אוֹתוֹ, וְאָז - וַתֵּהָר
רְבָקָה אֶשְׁתּוֹ.

בֵּא רֵא, עֲשָׂרִים שָׁנָה הִשְׁתַּהֲהָה יִצְחָק עִם אֶשְׁתּוֹ
וְלֹא הוֹלִידָה, עַד שֶׁהַתְּפִלָּל תְּפִלָּתוֹ. מִשּׁוֹם
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצָּה בְּתַפְלוֹת הַצַּדִּיקִים
בְּשַׁעֲהַ שֶׁמִּבְקָשִׁים לְפָנָיו אֶת תְּפִלָּתָם עַל מֵה
שֶׁהַצְּטֻרָכוֹ. מָה הַטַּעַם? כִּדִּי שִׂיתְרַבָּה וַיִּתּוּסֵף
מִשַּׁחַת קִדְשׁ לְכֹל מִי שֶׁצָּרִיךְ בְּתַפְלוֹת הַצַּדִּיקִים.

בֵּא רֵא, אַבְרָהָם לֹא הִתְּפַלֵּל לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא שִׂיתֵן לוֹ בָּנִים, אֵף עַל גַּב שֶׁשָּׂרָה הִיתָה
עֶקְרָה. וְאִם תֹּאמֵר, הָרִי כְּתוּב הֵן לִי לֹא נִתְּתָה
זָרַע - הֵהוּא לֹא מִשּׁוֹם תְּפִלָּה הִיא [הֵהוּא לֹא
צָרִיךְ בָּנִים], אֶלָּא כְּמִי שֶׁמִּסְפָּר לְפָנָיו רְבוּנוֹ. אֲבָל
יִצְחָק הִתְּפַלֵּל עַל אֶשְׁתּוֹ מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הִיא יוֹדַעַ

שְׁהוּא לֹא עָקָר, אֲלֵא אֲשֶׁתּוֹ. שְׂיִצְחָק הָיָה יוֹדֵעַ
בְּסוּד הַחֲכָמָה שְׂיִעֲקֹב עֲתִיד לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ
בְּתַרְיִסָר שְׂבָטִים, אֲבָל לֹא יָדַע אִם בְּאִשָּׁה הַזֹּו אוֹ
בְּאַחֶרֶת, וְעַל כֵּן לִנְכַח אֲשֶׁתּוֹ וְלֹא לִנְכַח רַבָּקָה.

אָמַר אוֹתוֹ הַיֶּלֶד, בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה, אִם כָּךְ,
לְמָה לֹא אָהַב יִצְחָק אֶת יַעֲקֹב כָּל כָּף
כְּמוֹ עֵשָׂו הוֹאִיל וְהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא עֲתִיד לְקַיֵּם
מִמֶּנּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר שְׂבָטִים? אָמַר לוֹ, יָפָה אֲמַרְתָּ,
אֲלֵא כָּל מִין אוֹהֵב אֶת מִינוֹ וְנִמְשָׁךְ וְהוֹלֵךְ מִין
אֲחֵר מִינוֹ.

בֵּא רֵאהּ, עֵשָׂו יִצָּא אָדָם, כְּכַתוּב וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן
אֲדָמוֹנִי כְּלוֹ וְגו', וְהוּא הַמִּין שֶׁל יִצְחָק,
שֶׁהוּא הַדִּין הַקָּשֶׁה שְׁלִמְעֵלָה, וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ עֵשָׂו,
הַדִּין הַקָּשֶׁה לְמַטָּה, שְׁדוּמָה לְמִינוֹ, וְכָל מִין הוֹלֵךְ
לְמִינוֹ, וְעַל כֵּן אָהַב אֶת עֵשָׂו יוֹתֵר מֵיַעֲקֹב, כְּכַתוּב
וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו כִּי צִיד בְּפִיו. כְּתוּב כָּאֵן כִּי
צִיד בְּפִיו, וְכַתוּב שָׁם (בְּרֵאשִׁית י) עַל כֵּן יֵאָמַר
כְּנִמְרֹד גְּבוּר צִיד לְפָנָי ה'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב וַיִּתְרַצְצוּ הַבְּנִים בְּקַרְבָּה
וּתְאֹמַר אִם כֵּן לְמָה זֶה אֲנֹכִי וּתְלַךְ לְדַרְשׁ
אֶת ה'. לְאִיזָה מְקוֹם הִלְכָה? לְבֵית הַמְּדַרְשׁ שֶׁל

תיקון הבללי

קודם אמירת תהלים ביום חול אומרים זה:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אָבוֹתֵינוּ, הַבּוֹחֵר בְּדָוִד עַבְדּוֹ וּבִזְרַעוֹ אַחֲרָיו
וְהַבּוֹחֵר בְּשִׁירוֹת וּתְשׁוּבָחוֹת שֶׁתַּפֵּן בְּרַחֲמִים אֶל קְרִיאַת
מִזְמוֹרֵי תְהִלִּים שֶׁאֶקְרָא בְּאֵלוּ אֲמָרֶם דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם בְּעֶצְמוֹ, זְכוּתוֹ יְגַן עָלֵינוּ, וַיַּעֲמֵד לָנוּ זְכוּת פְּסוּקֵי
תְהִלִּים וּזְכוּת תְּבוּתֵיהֶם וְאוֹתֵייתֵיהֶם וּנְקֻדוֹתֵיהֶם
וּמַעֲמֵיהֶם וְהַשְּׁמוֹת הַיּוֹצְאִים מֵהֶם מְרֵאשֵׁי תְבוּת
וּמִסּוֹפֵי תְבוּת, לְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ וְחַטָּאתֵינוּ
וּלְזַמֵּר עֲרִיצִים וּלְהַכְרִית כָּל הַחוֹחִים וְהַקּוֹצִים הַסּוֹכְבִים
אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הָעֲלִיוֹנָה וּלְחַבֵּר אִשֶׁת גְּעוּרִים עִם דּוֹדָהּ
בְּאַהֲבָה וְאַחֻוּהַ וְרַעוּת וּמִשֵּׁם יִמְשֵׁךְ לָנוּ שְׁפַע לְנַפְשׁ
רוּחַ וּנְשָׁמָה לְמַהֲרָנוּ מֵעוֹנוֹתֵינוּ וּלְסִלּוֹחַ חַטָּאתֵינוּ
וּלְכַפֵּר פְּשָׁעֵינוּ כְּמוֹ שֶׁסְּלַחַת לְדָוִד שֶׁאָמַר מִזְמוֹרִים אֵלוּ
לְפָנֶיךָ כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר גַּם יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי הַעֲבִיר חַטָּאתֶךָ
לֹא תָמוּת. וְאֵל תִּקְחֵנוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה קֶדֶם זְמַנָּנוּ עַד
מְלֵאת שְׁנוֹתֵינוּ בְּאִפֵּן שְׁנוֹכַל לְתַקֵּן אֶת אֲשֶׁר שִׁחַתְנוּ.
וּזְכוּת דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם יְגַן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ
שֶׁתֹּארוּךְ אַפְּךָ עַד שׁוּבְנוּ אֵלֶיךָ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ

וּמֵאוֹצֵר מִתַּנַּת חַנּוּם חֲנִנּוּ כְּדַכְתִּיב וְחֲנוּתִי אֶת אֲשֶׁר אָחַן
 וְרַחֲמֵי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. וּכְשֵׁם שְׁאֲנוּ אוֹמְרִים לְפָנֶיךָ
 שִׁירָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כִּי נִזְכָּה לוֹמַר לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ
 אֱלֹהֵינוּ שִׁיר וּשְׁבַחָה לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל יְדֵי אַמִּירַת
 תְּהִלִּים תִּתְעוֹרֵר חֲבַצְלַת הַשְּׁרוּן וְלִשִׁיר בְּקוֹל נְעִים
 בְּגִילַת וְרִנָּן כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן נִתֵּן לָהּ הוֹד וְהָדָר בְּבֵית
 אֱלֹהֵינוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן סְלָה:

הַרְיֵנִי מִזְמַן אֶת פִּי לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת בּוֹרְאֵי
 לֵשֶׁם יַחֲוֹד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינָתָה בְּדַחִילוֹ
 וְרַחֲמֵי עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל:

טוב לומר זאת קודם אמירת העשרה מזמורים:

הַרְיֵנִי מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּאִמִּירַת הָעֲשָׂרָה מְזֻמְרִים אֵלַי
 לְכָל הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שֶׁבְּדוֹרֵנוּ וּלְכָל
 הַצְּדִיקִים הָאֲמֵתִיִּים שׁוֹכְנֵי עֶפְרַיִם קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
 הַמָּה, וּבְפֶרֶט לְרַבֵּנוּ הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם נַחַל נוֹבֵעַ
 מְקוֹר חַכְמָה רַבֵּנוּ נַחֲמָן בֶּן פִּינְחָס שֶׁגִּלָּה תַקּוּן זֶה זְכוּתָם
 יִגַּן עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן.

לְבוֹ נְרַנְנָה לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ נְרִיעָה לְצוֹר יִשְׁעֵנוּ:
 נִקְדָּמָה פָּנֵינוּ בְּתוֹדָה בְּזִמְרוֹת נְרִיעַ לוֹ: כִּי אֵל
 גָּדוֹל יְהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ וּמְלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אֱלֹהִים:

מִזֵּי « מִכְּתָם לְדוֹד, שְׁמֵרְנֵי אֵל כִּי־חֲסִיתִי בְךָ: » אֲמַרְתָּ
 לִיהוָה יֵאֱהוּדְנָהּ, אֲדַנֵּי אֶתָּה, טוֹבֵתִי בַל־עֲלִידָה:

ג לקדושים אשר-בארץ המה, ואדירי, כל-חפציהם-בם:
 ד ירבו עצבותם, אחר מהרו, בל-אסוף נספיהם מדם,
 ובל-אשא את-שמותם על-שפתי: ה יהוה-יאהדונהי
 מנת-חלקי וכוסי, אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו-לי
 בנעמים, אף-נחלת שפרה עלי: ז אברך את-יהוה-יאהדונהי
 יאהדונהי אשר יעצני, אף-לילות יסרוני כליותי: ח שויתי
 יהוה-יאהדונהי לנגדי תמיד, כי מימיני בל-אמוט: ט לכן
 שמח לבי ויגל כבודי, אף-בשרי ישפן לבטח: י כי
 לא-תעזב נפשי לשאול, לא-תתן חסידך חסידך כ' לראות
 שחת: יא תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את-פניך,
 נעמות בימיך נצח:

לב « לדוד משכיל, אשרי נשוי-פשע, כסוי חטאה:
 ב אשרי-אדם לא יחשב יהוה-יאהדונהי לו עון,
 ואין ברוחו רמיה: ג כי-החרשתי בלו עצמי, בשאגתי
 כל-היום: ד כי יומם ולילה תכבד עלי ידה, נהפך
 לשדי, בחרבני קיץ סלה: ה חטאתי אודיעך, ועוני
 לא-כסיתי, אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה-יאהדונהי,
 ואתה נשאת עון חטאתי סלה: ו על-זאת יתפלל
 כל-חסיד אליך לעת מצא, רק לשטף מים רבים אליו
 לא יגיעו: ז אתה סתר לי, מצר תצרני, רני פלט
 תסובבני סלה: ח אשכילה, ואורך בדרך-זו תלה,

אִיעֲצָה עָלַיךָ עֵינַי: ט אֶל-תְּהִי כְּסוּם כְּפָרֵד אֵין הַבּוּן,
 בְּמַתְגַּוְרְסוֹן עֲדִיו לְבָלוֹם, בַּל קָרַב אֵלַיךָ: י רַבִּים
 מִכְּאוֹבִים לְרָשָׁע, וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ חֶסֶד
 יִסּוּבְכֶנּוּ: יא שְׂמַחוּ בַּיהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ, וְגִילוּ צְדִיקִים,
 וְהִרְנִינוּ כָּל-יִשְׂרָאֵל לֵב:

מא « לְמַנְצַח מְזֻמּוֹר לְדוֹד: ב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל-דָּל,
 בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ: ג יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהוּ יִשְׁמְרֵהוּ וַיַּחֲיֵהוּ, וְאֲשֶׁר יֵאֱשֶׁר כ' בְּאַרְצָךְ, וְאֶל-
 תְּתַנְּהוּ בְּנַפְשׁ אֵיבָיו: ד יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ יִסְעֲדֶנּוּ עַל-עֵרֶשׁ
 דָּוִי, כָּל-מִשְׁכָּבוֹ הַפְּכֶתָּה בְּחַלְיוֹ: ה אֲנִי-אִמַּרְתִּי יְהוָה
 יֵאֱהוּדְנֵהוּ חַנּוּנִי, רַפְּאֵה נַפְשִׁי כִּי-חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֵאֱמְרוּ
 רַע לִי, מִתֵּי יָמוֹת וְאָבֵד שְׁמוֹ: ז וְאִם-בָּא לְרֵאוֹת, שְׂוֹא
 יִדְבַּר, לָבוֹ יִקְבֹּץ-אָוֶן לוֹ, יֵצֵא לַחוּץ יִדְבַּר: ח יַחַד עָלַי
 יִתְלַחֲשׁוּ כָּל-שֹׁנְאָי, עָלַי יַחֲשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר-כְּלִיעֵל
 יֵצוּק בוֹ, וְאֲשֶׁר שָׁכַב לֹא-יִוְסֵף לְקוֹם: י גַּם-אִישׁ שְׁלוֹמִי
 אֲשֶׁר-בָּטַחְתִּי בוֹ, אוֹכֵל לַחֲמִי, הַגְּדִיל עָלַי עֶקֶב:
 יא וְאַתָּה יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ חַנּוּנִי וְהַקִּימֵנִי, וְאַשְׁלֹמָה לָהֶם:
 יב בְּזֹאת יִדְעֵתִי כִּי-חָפַצְתָּ בִּי, כִּי לֹא-יִרְעֵ אֵיבֵי עָלַי:
 יג וְאִנִּי בְּתַמִּי תִּמְכַּתָּ בִּי, וְתִצְיִבֵנִי לְפָנֶיךָ לְעוֹלָם: יד בְּרוּךְ
 יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
 אָמֵן וְאָמֵן:

מב « לְמַנְצַח מִשְׁפִּיל, לְבְנֵי-קָרַח: ב פְּאִיל תְּעָרַג
 עַל-אֲפִיקֵי-מַיִם, בֵּן נַפְשֵׁי תְעָרַג אֱלֹהִים:
 ג צְמָאָה נַפְשֵׁי לְאֱלֹהִים לְאֵל חוּ, מְתֵי אָבּוּא וְאַרְאָה
 פְּנֵי אֱלֹהִים: ד הִיתְהָלִי דְמַעְתִּי לְחַם יוֹמָם וְלַיְלָה,
 בְּאִמְרַי אֵלֵי כָּל-הַיּוֹם, אֵיזָה אֱלֹהֵיךָ: ה אֵלָה אֲזַכְּרָה
 וְאֲשַׁפְּכָה עָלַי נַפְשִׁי, כִּי אֶעְכַּר בְּסַף, אֲדַדְּם עַד-בֵּית
 אֱלֹהִים בְּקוֹל-רְנָה וְתוֹדָה, הַמּוֹן חוּגְגִי: ו מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי
 נַפְשִׁי וְתַהֲמֵי עָלַי, הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוַדְנוּ
 יְשׁוּעוֹת פְּנִי: ז אֱלֹהֵי, עָלַי נַפְשִׁי תִשְׁתַּוְּחַח, עַל-בֵּן
 אֲזַכְּרָךְ מֵאַרְצֵי יִרְדֵּן וְחֶרְמוֹנִים, מֵהַר מְצָעַר: ח תַּהוּם-
 אֶל-תַּהוּם קוֹרְא, לְקוֹל צְנוּרִיךָ, כָּל-מִשְׁבְּרִיךָ וְגִלְיָךְ עָלַי
 עֲבָרוּ: ט יוֹמָם יִצְוָה יְהוָה יֵאָדְוָנִי חֶסֶדּוֹ, וּבְלַיְלָה
 שִׁירָה עִמִּי, תִּפְלָה לְאֵל חַיִּי: י אֲמַרְהָ לְאֵל סְלַעִי,
 לָמָּה שָׁכַחְתָּנִי, לָמָּה-קָדַר אֵלֶיךָ בְּלַחֲץ אֹיִב: יא בְּרַצַּח
 בְּעַצְמוֹתַי, חֶרְפוּנֵי צוֹרְרִי, בְּאִמְרָם אֵלֵי כָּל-הַיּוֹם אֵיזָה
 אֱלֹהֵיךָ: יב מַה-תִּשְׁתַּוְּחָחִי נַפְשִׁי, וּמַה-תַּהֲמֵי עָלַי,
 הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים, כִּי-עוֹד אֲוַדְנוּ יְשׁוּעַת, פְּנֵי וְאֵלֵהִי:

נבז « לְמַנְצַח אֶל-תִּשְׁחַח, לְדוֹד מְכַתָּם, בְּשִׁלַּח שְׂאוּל
 וַיִּשְׁמְרוּ אֶת-הַבַּיִת לַהֲמִיתוֹ: ב הִצִּילֵנִי מֵאִיבֵי אֱלֹהֵי,
 מִמַּתְקוֹמְמֵי תִשְׁגְּבֵנִי: ג הִצִּילֵנִי מִפְּעֵלֵי אָוֶן, וּמֵאֲנָשֵׁי
 דְמַיִם הוֹשִׁיעֵנִי: ד כִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי, יְגוּרוּ עָלַי עֲזִים,

לֹא-פִשְׁעֵי וְלֹא-חַטָּאתַי יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ: ה בְּלִי-עֹן
 יִרְצֹן וַיְכַוְּנֵנוּ, עֹנֶה לְקִרְאתִי וּרְאֵה: ו וְאַתָּה יְהוָה
 יֵאָהֳרֶנּוּ אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הַקִּיצָה לְפָקֶד
 כָּל-הַגּוֹיִם, אֶל-תֶּחֱזַן כָּל-בְּגְדֵי אֹן סֵלָה: ז יִשׁוּבוּ לְעָרְב,
 יִהְמוּ כַכָּלֵב, וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: ח הִנֵּה יִבְעִיֹן בְּפִיהֶם, חֲרָבוֹת
 בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם, כִּי-מִי שָׁמַע: ט וְאַתָּה יְהוָה יֵאָהֳרֶנּוּ
 תִשְׁחַק-לָמוֹ, תִלְעַג לְכָל-גּוֹיִם: י עֲזֹז אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁמְרָה,
 כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי: יא אֱלֹהֵי חֲסָדֶי חֲסֵדוֹ כ, יִקְדַּמְנִי,
 אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשֶׁרְרִי: יב אֶל-תִּהְרָגִם פֶּן-יִשְׁכַּחוּ עָמִי,
 הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוֹ, מִגִּנְנֵנוּ אֲדָנָי: יג חַטָּאת-פִּימוֹ,
 דַּבַּר-שִׁפְתֵימוֹ, וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם, וּמֵאֲלֹהִים וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ:
 יד כִּלָּה בַחֲמָה, כִּלָּה וַאֲיַנְמוֹ, וַיִּדְעוּ כִּי-אֱלֹהִים מִשְׁלַל
 בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סֵלָה: טו וַיִּשְׁבוּ לְעָרְב יִהְמוּ כַכָּלֵב,
 וַיִּסּוּכְבוּ עִיר: טז הִמָּה יִנְיַעֹן יִנְעֹן כ, לְאָכַל, אִם-לֹא
 יִשְׁכְּעוּ וַיִּלְיֵנוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ, וְאַרְגֵּן לְבַקֵּר חֲסָדֶךָ,
 כִּי-הָיִיתָ מְשֻׁנֵּב לִי וּמְנוּס, בְּיוֹם צָר-לִי: יח עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ
 אֲזַמְרָה, כִּי-אֱלֹהִים מְשֻׁנְבִי אֱלֹהֵי חֲסָדֶי:

עז « לְמַנְצַח עַל-יְהוּדוֹתוֹן יִדִּיתוֹן כ, לְאַסְפָּ מְזֻמּוֹר: ב קוֹלִי
 אֶל-אֱלֹהִים וְאַצְעָקָה, קוֹלִי אֶל-אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלָי:
 ג בְּיוֹם צָרְתִי אֲדַנִּי דַרְשֵׁתִי, יָדִי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג,
 מֵאַנְהָ הַנַּחֵם נַפְשִׁי: ד אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה, אֲשִׁיחָה

וְתַעֲטֹף רוּחִי סֵלָה: ה אַחֲזַת שְׁמֵרוֹת עֵינַי, נִפְעַמְתִּי וְלֹא
 אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם, שָׁנוֹת עוֹלָמִים: ז אֲזַכְּרָה
 נִגְיַנְתִּי בַלְיָלָה, עִם-לִבִּי אֲשִׁיחָה, וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי:
 ח הִלְעוֹלָמִים יִזְנַח אֲדָנִי, וְלֹא-יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאִפִּס
 לְנִצָּח חֲסֵדוֹ, גָּמַר אֲמַר לְדַר וְדַר: י הִשְׁכַּח חַנוּת אֵל,
 אִם-קִפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֵלָה: יא וְאֲמַר חֲלוּתִי הִיא, שָׁנוֹת
 יָמַי עֲלִיּוֹן: יב אֲזַכּוֹר אֲזִכִּיר כ' מֵעַלְלֵי-יָהּ, כִּי-אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
 פְּלִאָה: יג וְהִגִּיתִי בְּכָל-פְּעֻלָּהּ, וּבְעַלְלוֹתֶיהָ אֲשִׁיחָה:
 יד אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ דִּרְכָּהּ, מִי-אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: טו אַתָּה
 הָאֵל עֲשֵׂה פְלֵאָה, הוֹדַעַת בְּעַמּוּם עֲזָה: טז גְּאֻלַּת בּוֹרוֹעַ
 עַמָּהּ, בְּגִי-יַעֲקֹב וַיִּוֹסֵף סֵלָה: יז רְאוּהָ מַיִם אֱלֹהִים, רְאוּהָ
 מַיִם יַחֲלוּ, אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: יח זָרְמוּ מַיִם עֲבוֹת, קוֹל
 נִתְּנוּ שְׁחָקִים, אֶף-חֲצִצְיָהּ יִתְהַלְכוּ: יט קוֹל רַעֲמָהּ בַּגְּלָגֶל,
 הָאִירוּ בְּרָקִים תַּבַּל, רָגְזָה וַתִּרְעַשׂ הָאָרֶץ: כ בָּיִם דִּרְכָּהּ,
 וַשְׁבִּילָהּ וַשְׁבִּילֶיהָ כ' בְּמַיִם רַבִּים, וְעַקְבוֹתֶיהָ לֹא נִדְעוּ:
 כא נְחִית כְּצֹאן עַמָּהּ, בִּיד-מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

צ א תִּפְלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ-הָאֱלֹהִים, אֲדָנִי מְעוֹן אַתָּה
 הָיִיתָ לָנוּ בְּדַר וְדַר: ב בְּמַרְם הָרִים יִלְדוּ, וַתַּחֲלוּל
 אָרֶץ וַתַּבַּל, וַיַּעֲזוּלְם עַד-עוֹלָם אַתָּה אֵל: ג תָּשַׁב אֲנוֹשׁ
 עַד-דָּבָא, וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי-אָדָם: ד כִּי אֶלֶף שָׁנִים
 בְּעֵינֶיהָ כִּיּוֹם אַתְּמוֹל כִּי יַעֲבֹר, וְאַשְׁמוּרָה בַלְיָלָה:

ה זרמתם שנה יהיו, בבקר כחציר יחלף: ו בבקר יציין
 וחלף, לערב ימולל ויבש: ז כִּי־כִלְינוּ בְּאִפְּךָ, וּבְחִמְתָּךְ
 נִבְהַלְנוּ: ח שְׁתֵּה שֶׁת כ' עֹנֵתִינוּ לְנִגְדֶּךָ, עֲלַמְנוּ לְמֵאֹר
 פְּנִיךָ: ט כִּי כָל־יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתְךָ, כִּלְינוּ שְׁגִינוּ כְּמוֹ־
 הֶגֶה: י יְמֵי־שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בְּגִבּוֹרֹת
 שְׂמוֹנִים שָׁנָה, וְרֵהַבְּם עִמָּל וְאוֹן, כִּי־גוּ חֵישׁ וְנִעְפָּה:
 יא מִי־יֹדַע עֵז אִפְּךָ, וּכִירְאָתְךָ עִבְרַתְךָ: יב לְמִנּוֹת יְמֵינוּ
 בֶּן הַדָּעַ, וְנִבְא לְכַב חֲכָמָה: יג שׁוּבָה יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי
 עַד־מָתִי, וְהִנַּחֵם עַל־עֲבֹדֶיךָ: יד שִׁבְעֵנוּ בְּבִקֵּר חֲסִדְךָ,
 וְנִרְנְנָה וְנִשְׁמַחָה בְּכָל־יְמֵינוּ: טו שְׂמַחְנוּ בַּיּוֹמֹת עֲנִיתָנוּ,
 שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: טז יִרְאָה אֶל־עֲבֹדֶיךָ פְּעֻלָּה, וְהַדְרִיךְ
 עַל־בְּנֵיהֶם: יז וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה
 יְדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

קח א הודו ליהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי קראו בשמו, הודיעו
 בעמים עלילותיו: ב שִׁירֹו־לוֹ זְמֵרו־לוֹ, שִׁיחוּ
 בְּכָל־נַפְלְאוֹתָיו: ג הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קִדְשׁוֹ, יִשְׂמַח לֵב
 מְבַקְשֵׁי יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי: ד דִּרְשׁוּ יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי וְעֵזוֹ,
 בְּקִשׁוּ פְּנֵיו תָּמִיד: ה זְכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו אֲשֶׁר־עָשָׂה, מִפְּתֵיו
 וּמִשְׁפְּטֵי־פִיו: ו זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו:
 ז הוּא יְהוָה־יֵי אֵהדוּנְהִי אֱלֹהֵינוּ, בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו:
 ח זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, דָּבָר צוּה לְאַלְפֵי דוֹר: ט אֲשֶׁר בָּרַת

אֶת-אַבְרָהָם, וְשִׁבְעֵתוֹ לְיִשְׁחָק: י וַיַּעֲמִידָהּ לְיַעֲקֹב לְחַק,
 לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: יא לְאָמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶת-אֶרֶץ-כְּנָעַן,
 חֶבְל נַחֲלַתְכֶם: יב בְּהַיּוֹתֶם מִתִּי מִסְפָּר, כַּמַּעֲט וְגָרִים
 בָּהֶ: יג וַיִּתְּהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל-גּוֹי, מִמַּמְלָכָה אֶל-עַם אַחֵר:
 יד לֹא-הָנִיחַ אָדָם לַעֲשֹׂקָם, וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים:
 טו אֶל-תִּגְעוּ בְּמִשְׁחִי, וּלְנִבְיָאֵי אֶל-תִּרְעוּ: טז וַיִּקְרָא רָעַב
 עַל-הָאָרֶץ, כָּל-מִטְּהַלְּחֵם שָׁבָר: יז שְׁלַח לִפְנֵיהֶם אִישׁ,
 לְעַבְדְּ נִמְכָר יוֹסֵף: יח עָנּוּ בַּכֶּבֶל רִגְלוֹ רִגְלוֹ כ', בְּרוֹזַל בָּאָה
 נַפְשׁוֹ: יט עַד-עַתָּה בֹאֲדָבָרוֹ, אִמְרַת יְהוָה יאהרונחי
 צִרְפַּתְהוּ: כ שְׁלַח מֶלֶךְ וַיִּתִּירְהוּ, מִשַּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ:
 כא שָׁמוֹ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ, וּמִשַּׁל בְּכָל-קְנִינָו: כב לְאָסֹר שָׂרְיוֹ
 בְּנַפְשׁוֹ, וּזְקִנָיו יַחֲבִם: כג וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם, וַיַּעֲקֹב גָּר
 בְּאֶרֶץ-חָם: כד וַיִּפְרַר אֶת-עַמּוֹ מְאֹד, וַיַּעֲצִמְהוּ מִצְרָיו:
 כה הִפְךָ לָבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ, לְהַתְנַכַּל בְּעַבְדָיו: כו שְׁלַח
 מִטְּהַ עַבְדּוֹ, אֶהְרֹן אֲשֶׁר בְּחָר-בּוֹ: כז שָׁמוּ-בְכֶם דְּבָרֵי
 אֹתוֹתָיו, וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: כח שְׁלַח חֲשֹׁךְ וַיַּחֲשֹׁךְ,
 וְלֹא-אָמְרוּ אֶת-דְּבָרוֹ דְּבָרָיו כ': כט הִפְךָ אֶת-מִימֵיהֶם לָדָם,
 וַיָּמַת אֶת-דָּגְתָם: ל שָׂרֵץ אֶרֶץ אֲרָצִים צִפְרָדַיִם, בְּחַדְרֵי
 מְלִכְיָהֶם: לא אָמַר וַיָּבֹא עָרֹב, בָּנִים בְּכָל-גְּבוּלָם: לב נָתַן
 גְּשָׁמֵיהֶם בְּרֹד, אִשׁ לְהַבּוֹת בְּאֶרְצָם: לג וַיָּה, גִּפְגָּפָם
 וַתֵּאֲנָתָם, וַיִּשְׁפַּר עֵץ גְּבוּלָם: לד אָמַר, וַיָּבֹא אֲרָבָה,

וַיִּלְקֵהוּ, וְאִין מְסָפֵר: ל^ה וַיֹּאכַל כָּל-עֵשֶׂב בְּאֶרְצָם, וַיֹּאכַל
פְּרֵי אֲדָמָתָם: לו וַיֵּךְ כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרְצָם, רֵאשִׁית לְכָל-
אוֹנָם: לז וַיּוֹצִיאֵם בְּכֶסֶף וְזָהָב, וְאִין בְּשִׁבְטָיו בּוֹשֵׁל:
לח שְׂמַח מְצֻרִים בְּצִאתָם, פִּי-נֶפֶל פָּחַדָם עֲלֵיהֶם:
לט פָּרַשׁ עֵנָן לְמִסְדָּה, וְאִשׁ, לְהָאִיר לְיָלֵה: מ שָׂאֵל וַיִּבְא
שָׁלְיוֹ שְׁלוֹ כ', וְלָחֵם שָׁמַיִם יִשְׁבִּיעֵם: מא פָּתַח צוּר, וַיּוֹזְבוּ
מִיָּם, הִלְכוּ בְּצִיּוֹת נְהַר: מב פִּי-זָכַר אֶת-דְּבַר קִדְשׁוֹ,
אֶת-אַבְרָהָם עֲבָדוֹ: מג וַיּוֹצֵא עִמּוֹ בְּשִׁשּׁוֹן, בְּרִנָּה
אֶת-בְּחִירָיו: מד וַיִּתֵּן לָהֶם אֲרֻצוֹת גּוֹיִם, וַעֲמַל לְאֻמִּים
יִירָשׁוּ: מה בַּעֲבוּר יִשְׁמְרוּ חֻקָּיו, וְתוֹרָתוֹ יִנְצְרוּ, הַלְלוּיָהּ:

קלו א על נְהַרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ, גַּם-פְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ
אֶת-צִיּוֹן: ב על-עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ, תְּלִינוּ בְּנִרוֹתֵינוּ:
ג כִּי שָׁם שָׂאלוּנוּ שׁוֹבְבֵינוּ דְבַר־יְשִׁיר, וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֻחָה,
שִׁירוֹ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: ד אִיךְ נָשִׁיר אֶת-שִׁיר-יְהוָה־
יֵאֱהוּדוּנְהִי, עַל אֲדָמַת נֶכֶר: ה אִם-אֲשַׁפְּחֵךְ יְרוּשָׁלַם,
תִּשְׁפַח יְמִינִי: ו תִּדְבַק-לְשׁוֹנִי לְחִפִּי, אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכִי,
אִם-לֹא אֲעֲלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֻחָתִי: ז זָכַר
יְהוָה־ יֵאֱהוּדוּנְהִי לְבִנְי אָדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם, הָאֻמִּים
עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוּד בָּהּ: ח בַּת-כָּבֶל הַשְּׂדוּדָה, אֲשֶׁרִי
שִׁישְׁלָם-לָךְ אֶת-גְּמוּלָךְ שְׂגַמְלָת לָנוּ: ט אֲשֶׁרִי שִׁיאֲחֹז
וַנִּפֶץ אֶת-עַלְלֶיךָ אֶל-הַסָּלַע:

קנ « הַלְלוּהָ הַלְלוּ-אֵל בְּקִדְשׁוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרִקיעַ עֲזוֹ:
 ב הַלְלוּהוּ בַּגְּבוּרָתוֹ, הַלְלוּהוּ בְּרַב גְּדָלוֹ: ג הַלְלוּהוּ
 בְּתַקַּע שׁוֹפָר, הַלְלוּהוּ בַּנִּבְּל וּבְנֹר: ד הַלְלוּהוּ בְּתַרְפָּה
 וּמְחֹל, הַלְלוּהוּ בַּמַּנִּים וְעֹגֵב: ה הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי-שְׁמַע,
 הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה: ו כֹּל הַנְּשָׁמָה תְהִלֵּל יָהּ,
 הַלְלוּ-יָהּ:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יִתֵּן מְצִיּוֹן יִשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּב יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי
 שְׁבוּת עַמּוֹ. יִגַּל יַעֲקֹב יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת
 צְדִיקִים מִיְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי מְעֹזָם בְּעַת צָרָה: וַיַּעֲזֹרֵם
 יְהוָה יֵאָהֲרֹנְהִי וַיַּפְלְטֵם וַיַּפְלְטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם כִּי
 חָסוּ בוֹ:

רבנונו שֶׁל עוֹלָם, עֵלְת הָעֲלוֹת וְסִפְת כָּל הַסְּבוּת, אֲנִתָּה
 לְעֵלָא, לְעֵלָא מִן כְּלָא, וְלִית לְעֵלָא מִנְּךָ, דְּלִית
 מִחֲשָׁבָה תְּפִיסָא כְּךָ כְּלָל, וְלָךְ דּוּמְיָה תְּהִלָּה, וּמְרָמָם
 עַל כָּל בְּרָכָה וְתְּהִלָּה. אוּתְךָ אֲדַרְשׁ, אוּתְךָ אֲבַקֵּשׁ
 שְׁתַּחֲתֵר חֲתִירָה דְּרָךְ כְּבוּשָׁה מֵאַתְךָ, דְּרָךְ כָּל
 הָעוֹלָמוֹת, עַד הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁלִי בַּמָּקוֹם שְׁאַנִּי עוֹמֵד,
 כְּפִי אֲשֶׁר נִגְלָה לָךְ, יוֹדַע תְּעֲלוּמוֹת, וּבְדִרְךָ וּנְתִיב הַזֶּה
 תְּאִיר עָלַי אוּרְךָ, לְהַחְזִירֵנִי בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה לְפָנֶיךָ
 בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת, כְּפִי רְצוֹן מִבְּחַר הַכְּרוּאִים,
 לְבִלִּי לְחֻשָׁב בְּמִחְשַׁבְתִּי שׁוּם מִחֲשַׁבְתָּ חוּץ וְשׁוּם

מחשבה ובלבול שהוא נגד רצונה, רק לדרך במחשבות
 זכות צחות וקדושות בעבודתך באמת בהשגתך
 ובתורתך. הט לבי אל עדותיך, ותן לי לב מהור לעבדך
 באמת. ומצולות ים תוציאני לאור גדול חיש קל
 מהרה. תשועת יהוה יאהרונה כהרף עין, לאור באור
 החיים כל ימי היותי על פני האדמה. ואזכה לחדש
 נעורי, הימים שעברו בחשך, להחזירם אל הקדשה,
 ותהיה יציאתי מן העולם כביאתי, בלא חטא. ואזכה
 לחזות בנעם יהוה יאהרונה ולבקר בהיכלו, בלוי אומר
 כבוד, אמן נצח סלה ועד:

דיני וסדר תפלת הדרך

לעירו או לעיר שרוצה ללון בה,
 דמשם ואילך יאמר אותה בלא
 חתימה. וטוב להסמיק תפלת הדרך
 לברכה אחרת כרי שתהא ברכה
 הסמוכה לחברתה. לכן כשיוצא
 בדרך בשחרית קודם התפלה כגון
 שהוא נחוץ, יאמר ברכת השחר על
 הדרך ויסמיק תפלת הדרך לברכת
 השחר, וביום יאכל איזה פרי ויסמיק
 תפלת הדרך לברכת הפרי, או
 כשמטיל מים יסמוך אותה לברכת
 אשר יצר.

היוצא לדרך מהלך שיעור פרסה
 (שבעים ושתיים דקות) ויותר צריך
 להתפלל תפלת הדרך. אבל אם הוא
 צריך לילך רק פחות ממהלך שיעור
 פרסה, מתפלל בלא שם ומלכות.
 ובמקום סכנה אפילו בפחות ממהלך
 שיעור פרסה צריך להתפלל
 בחתימה בשם ומלכות. תיכף
 כשיוצא מעיבורה של עיר צריך
 להתפלל תפלה זו. ואם שכח מתפלל
 כל זמן שהוא בדרך, ובלבד שלא
 הגיע עדיין תוך פרסה הסמוכה

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ שְׁתּוֹלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם
וְתִדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִסְמְכֵנוּ לְשָׁלוֹם. (ואם חוזר באותו היום
יאמר וְתַחֲזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
בַּדֶּרֶךְ, וְתִשְׁלַח בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ. וְתַתְּנֵנוּ לְחֵן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָל רוֹאֵינוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה
יֵאֱהוּדְנֵהי, שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

יש מוסיפים פסוקים אלו לשמירה:

וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב כִּי אֲשֶׁר רָאִים מַחְנֵה אֱלֹהִים זֶה וַיִּקְרָא שֵׁם
הַמָּקוֹם הַהוּא מַחְנֵים:

וַיִּסְעוּ וַיְהִי חַמַּת אֱלֹהִים עַל הָעָרִים אֲשֶׁר סְבִיבוֹתֵיהֶם
וְלֹא רָדְפוּ אַחֲרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: לִישׁוּעָתְךָ קִוִּיתִי
יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי:

וַיִּבְרַךְ יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי
פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךָ: יִשָּׂא יְהוָה יֵאֱהוּדְנֵהי פָּנָיו
אֵלֶיךָ וַיִּשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

הִנֵּה אֲנִי שֹׁלַח מִלְּאֶךָ לְפָנֶיךָ לְשִׁמְרֶךָ בַּדֶּרֶךְ וְלַהֲבִיאֶךָ
אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִכְנַתִּי:

הַמְּלֵאךָ הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, יִבְרַךְ אֶת הַנְּעָרִים,
וַיִּקְרָא בָהֶם שְׁמֵי וְשֵׁם אֲבוֹתַי, אֲבָרְכֵהֶם
וַיִּצְחָקוּ, וַיִּדְגּוּ לְרוֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

להודות ולהלל את ה' יתברך מביאה לְכָל הישועות.
 כל האומר אותה כל יום יזכה לראות נסים גלויים מבורא עולמים,
 וכל האומר תחנה זו מהלב הופך מיד מדת דין לרחמים.

תפילת הודיה לבורא עולם

מִלְךָ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲדוֹן עוֹלָם, רַבּוֹנוּ
 שֶׁל עוֹלָם, תּוֹדָה.

תּוֹדָה שְׂאֲנִי עוֹמֵד/ת כָּאֵן לְפָנֶיךָ וּמוֹדָה לְךָ.
 וְכֵל מַה שְׂאֲנִי אוֹמֵר יְהִי כָּאֵן וּכְאֶפֶס לְעֲמַת כְּמַה שְׂאֲנִי
 בְּאֲמַת צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.

הָרִי עַל הַכֵּל אֲנִי צְרִיכָה לְהוֹדוֹת לְךָ.
 כִּי הַכֵּל מוֹמֵךְ, הַכֵּל נִתַּת לִי בְּחֵן, בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים.
 תּוֹדָה עַל כָּל הַדְּבָרִים בְּעוֹלָם.

תּוֹדָה עַל רוֹב רַבִּי רַבּוֹת פְּעֻמִּים שְׁעִזְרַתְּ לִי, תְּמוֹכַת בֵּי,
 הוֹשְׁעַת אוֹתִי הַצֵּלַת אוֹתִי, שְׂמֹחַת אוֹתִי רִיפַאת אוֹתִי,
 שְׂמֹרַת עָלַי, עוֹדְדַת אוֹתִי, תּוֹדָה שְׂאֲתָה אֶתִּי תְּמִיד.

תּוֹדָה שְׂאֲתָה נוֹתֵן לִי כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת מִצְוֹת, כּוֹחַ לְעֲשׂוֹת
 מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכּוֹחַ לְהַתְּפַלֵּל.

תּוֹדָה עַל כָּל הַפְּעֻמִּים שְׁעִזְרַתְּ לִי וְלֹא יָדַעְתִּי לְהַגִּיד לְךָ
 תּוֹדָה.

תּוֹדָה עַל כָּל הַחֲסָדִים שְׂאֲתָה עוֹשֶׂה עִמִּי בְּכֹל רַגַע וְרַגַע.
 תּוֹדָה עַל כָּל גְּשִׁימָה וּגְשִׁימָה שְׂאֲנִי נוֹשֵׁמ/ת.

תודה לך מלך מלכי המלכים, גם על כל הדברים שאין לי.
תודה שקשה לי לפעמים, כי הכל לטובתי אפילו אם לא
תמיד ראיתי שזה לטובתי, עמוק בלב אני יודעת שכל מה
שמגיע ממך הוא הדבר הטוב ביותר עבורי, והוא נעשה
במיחד בשבילי, בהשגחה פרטית מדויקת ומשלמות, כמו
שרך מלך מלכי המלכים יכול לעשות.

תודה שלפעמים קשה לי, כי רק כך אני יודעת להעריך
את הטוב,

כי רק בשנמצאים בחשך אפשר להעריך את האור.

תודה על החיים הנפלאים שנתת לי.

תודה על הדבר הכי קטן שיש לי, כי את הכל אתה נתת
לי ולא אף אחד אחר.

תודה שאתה שומע את התפלות שלי.

בורא עולם! אני מבקש/ת ממך סליחה מעמקי לבי, אם
היו פעמים שלא הערכת את מה שנתת לי, ובמקום לומר
לך תודה, רק התלוננתי.

אני עפר ואפר ואתה אדון כל העולם, אנא אל תרחק
ממני לעולם!!!

מבוסס על פ' הסה"ק יסוד ושרש העבודה (צוּאָה ס' כ"ו)
מצוה גדולה לפרסם ולהפיץ את התפלה הקדושה הזו

תפילה קצרה לאומדה קודם הלימוד

לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ וְכוּ'. עַל
יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַקְמָא שְׁכִינְתָא מַעְפָּרָא, וְלַעֲלוּי שְׁכִינַת עוֹזְנוֹ אִם
הַבְּנִים שְׁמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טָמִיר וְנַעְלָם בְּשֵׁם
כָּל יִשְׂרָאֵל.

הֲרִינִי מְקַשֵּׁר עֲצָמִי בְּלִימוּד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כָּל
הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ
וּבְרֵאשֵׁם הַתְּנָא הָאֱלוֹקִי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי וְרַבִּי
אֶלְעָזָר בְּנֵו. וְעַל יְדֵי זֶה תַתְקִיִּים תְּפִילַת דְּוֹד הַמְּלֶכֶךְ
עָלָיו הַשְּׁלוֹם (תְּהִלִּים ס"א ד' - ה') כִּי הֵייתָ מַחְסֶה לִי מִגְדֵּל
עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲגוּרָה בְּאֶהְלֶךְ עוֹלָמִים אֲחַסֶּה בְּסֶתֶר
כְּנֶפֶךְ סֵלָה. וְאִזְכֶּה שְׁבִלִימוּדֵינוּ זֶה יִהְיוּ שְׁפֹתוֹתֵיהֶם
דּוֹכְבוֹת בְּקֶבֶר, לְמַעַן שְׁמוּ בְּאֶהְבָּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ
לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהַדִּין סִפְרָא סִפְרָא
הַזוּהַר, יִפְקוֹן יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי יִרְאָה אֵל
עֲבָדֶיךָ פְּעֻלָּךְ וְהַדְרָךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי
אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָהוּ, וְיִהִי נַעַם אֲדָנִי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ
בּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנְנָהוּ (תְּהִלִּים צ' ט"ז י"ז).

תפילה קודם לימוד קבלה מהאר"י זלה"ה

רבוֹן הָעוֹלָמִים וְאֲדֹנֵי הָאָדוֹנִים. אֵב הַרְחָמִים
וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְהוָה
יֵאֱהוּדֵנוּי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, בְּקִדְה וּבְהַשְׁתַּחֲוֶיָה,
שֶׁקִּבְּרָתְנוּ לְתוֹרָתְךָ וְלַעֲבוּדָתְךָ עֲבוּדַת הַקֹּדֶשׁ, וְנָתַתְּ לָנוּ
חֶלֶק בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ הַקְּדוֹשָׁה. מַה אָנוּ, מַה חַיֵּינוּ,
אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גָּדוֹל כְּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים
תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ שֶׁתִּמְחַל וְתִסְלַח לְכָל חַטָּאתֵינוּ
וְעוֹנוֹתֵינוּ. וְאֵל יְהִיו עוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בֵּינֵינוּ לְבִינֶךָ.
וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאֱהוּדֵנוּי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּכַוֵּן אֶת לְבָבֵנו לְיִרְאָתְךָ וְאֶהְבֶּתְךָ,
וְתִקְשִׁיב אֲזַנְךָ לְדַבְרֵינוּ אֱלֹהִי, וְתִפְתַּח לְבָבֵנו הָעֶרֶל
בְּסוּדוֹת תּוֹרָתְךָ. וְיִהְיֶה לְמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֶי כִּסֵּא
כְּבוֹדְךָ כְּרִיחַ נִיחוּחַ. וְתִאֲצִיל עָלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נְשֻׁמָּתֵנוּ
בְּכָל בְּחִינוֹתֵינוּ. וְשִׁיתְנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עֲבָדֶיךָ הַקְּדוֹשִׁים
אֲשֶׁר עַל יָדָם גְּלִיתָ דְבָרֶיךָ אֱלֹהִים בְּעוֹלָם. וּזְכוּתָם וּזְכוּת
אֲבוֹתָם וּזְכוּת תּוֹרָתָם וְתַמִּימוּתָם וְקִדְשָׁתָם יַעֲמִד לָנוּ
לְכָל גַּפְשָׁל בְּדַבְרִים אֱלוֹהִים. וּבְזְכוּתָם תִּאִיר עֵינֵינוּ בְּמַה
שָׂאֵנוּ לִמְדִים. כְּמֵאֵמֶר נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, גַּל עֵינֵי
וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ. יְהִיו לְרְצוֹן אִמְרֵי פִי וְהַגִּיזוֹן
לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה יֵאֱהוּדֵנוּי צוּרֵי וְגֹאֲלֵי. כִּי יְהוָה

יֵאֱהוּדֵנוּי יִתֵּן חֶכְמָה, מִפִּיו דַּעַת וְתִבְנוּהָ:

רבוֹן עֲלֵמוֹן, דְּאַנְתָּ הוּא מְגַלִּי עֲמִיקְתָּא וּמִסְתַּרְתָּא
 וְגַלִּי רְזִיא. יְהֵא רַעְוֵא מִן קְדָמְךָ לְאַסְפְּרֵא
 מְלִין בְּפּוּמָנָא, לְקִימָא בְּנָא מְקָרָא שְׁכֵתוּב, וְאַנְכִי
 אֶהְיֶה עִם פִּידָּ וְהוֹרִיתִיךָ אֲשֶׁר תִּדְבֵּר. וְלֹא נִיעוּל
 בְּכִסּוּפֵא קְדָמְךָ. וְנִזְכִּי לְמִשְׁמַע רְזִין עֲלֵאִין דְּאוּרִיתָא
 מְפּוּמָּא דְרִישָׁא דְמִתִּיבְתָא עֲלָאָה. אֲמֵן וְכֵן יְהִי רְצוֹן,
 אֲמֵן, סְלָה:

וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהִשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן, וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיָּה
 לְאַרְבַּעָה רְאשִׁים: וְהַמְשַׁבְּלִים יִזְהָרוּ כְּזוֹהַר
 הַרְקִיעַ, וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד: גַּל־עֵינֵי
 וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ:

תפלה לרפואות וישועות

הַרְיִנִי מְקַבֵּל עָלַי מְצוֹת עֲשֵׂה נָשָׁל וְאַהֲבַת לְרַעְךָ
 כְּמוֹךָ, וְהַרְיִנִי אוֹהֵב כָּל אֶחָד מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 כְּנַפְשֵׁי וּמַאֲדֵי, וְהַרְיִנִי מְזַמֵּן אֶת פִּי לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַזוֹהַר
 הַקְדוּשׁ לְזִכּוֹת ... פב"פ (וְכַאן יִפְרַט בַּקְּשָׁתוֹ) [לְרִפּוּאֵת...]
 [יִשׁוּעַת ...] [לְבָנִים ...] הַיֵּשׁם יִשְׁלַח דְּבָרוֹ יִחְזַקְהוּ
 [וְיִרְפְּאֵהוּ בְּרִפּוּאֵת הַנְּפֶשׁ וּרְפּוּאֵת הַגּוּף בְּרַמ"ח אֲבָרָיו
 וַיִּשְׁמַח גִּידָיו בְּתוֹךְ שְׂאֵר חוּלֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּאֲרִיךְ יָמָיו
 וּשְׁנוֹתָיו בְּנִעְיָמִים] [וַיּוֹשִׁיעָהוּ בְּדַבַּר יִשׁוּעָה
 וּרְחִמִים ...] אֲמֵן סְלָה:

תפילה לאחר קריאת הזוהר

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבֹתַי
 שְׂוִיתֶקִים בְּנֹו עֵתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּבָרֵי
 בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתִיךָ לְנִמְעַ שְׁמַים וְלִיסַד אָרְצִי",
 לְהַעֲלוֹת לְרוּמַם וּלְתַקַּן הַרִיסוֹת וְחַרְבוֹת הַשְׁכִּינָה
 הַקְּדוּשָׁה לְקִשׁוּט וּפּוֹרְפִירָא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוֹנֹו
 יֵשֵׁב לְהַחְזִיר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקַים בְּנֹו מְהֵרָה מִקְרָא
 שְׁפָתוֹב "וְהָיָה אֹור הַלְּבָנָה בְּאֹור הַחֲמָה וְאֹור הַחֲמָה
 יְהִיָּה שְׁבַעֲתִים בְּאֹור שְׁבַעֲת הַיָּמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁבִי
 הַקְּדוּשׁ וּבְנֹו רַבִּי אֶלְעָזָר, וְיוֹתַם בֶּן עֲזִיָּהוּ, יַעֲמוּד לְנֹו
 לְתַקַּן הָעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְרָא עַד סוֹפֹו בְּרַצוֹנֹו וּכְרַצוֹן
 יִרְאוּ. וּבְזִכּוֹת הַיּוֹתְנֹו עֶסוּקִים בְּחַכְמָה הַזֹּאת, עַל יָדָה
 תִּתְקַרֵּב הַגְּאוּלָּה, וְיִשׁוּעָתָה מְהֵרָה תִּצְמִיחַ, לְעַלְוֵי
 שְׁכִינַת עוֹזְנֹו בְּמְהֵרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקוּים בְּנֹו מִקְרָא שְׁפָתוֹב
 "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור", וַיִּזְרַח עֲלֵינוּ אֹור יְהוָה
 יֵאָהֲדוּנְהִי, בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָּה יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אַחַד וְנִשְׁמוּ
 אַחַד, אָמֵן נִצַּח סְלָה וְעַד. (נִסַּח הַתְּפִלָּה מִתּוֹךְ לְשׁוֹנֵו הַקְּדוּשׁ שֶׁל

רַבִּי חַיִּים וַיִּטָּאֵל זִיע"א)

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְהוָה יֵאָהֲדוּנְהִי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי
 אֲבוֹתַי שְׂוִיתֶנִּי לְלָמוּד וּלְהַגּוֹת בְּסִפְר הַקְּדוּשׁ
 הַזֶּה זִיְהֵרָה עֲלֵיָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלַמְדְּנֹו
 תּוֹרָתָם יַעֲמוּד לְנֹו וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְכָּה לְהַבְטַחַת הַנְּבִיא

(ישעיה נט, כ-כא) וְכֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פִשְׁעַי בִּיעַקֵּב נַאֲם יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי. וְאַנִּי זֹאת בְּרִיתִי אִוְתָם אָמַר יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זִרְעָךָ וּמִפִּי זֶרַע זִרְעָךָ אָמַר יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַיֵּים בְּנֹו הַנְּבוּאָה (ישעיה נא, מז) וְאֲשִׁים דְּבָרֵי בְּפִיךָ וּבְצֵל יָדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנִטְעַ שְׁמַיִם וְלִיסַד אֶרֶץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אָתָּה. וּבְרַפְתַּ מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא תַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּידָן, יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי בְּדָד יִנְחֶנּוּ וְאִין עֲמֹו אַל נְכַר, יֵרְאוּ עֵינֵינוּ וְיִשְׁמַח לְבַנּוּ וְתִגַּל נַפְשֵׁנוּ בִּישׁוּעָתְךָ בְּאִמַּת בְּאִמֹר לְצִיּוֹן מֶלֶךְ אֱלֹהֶיךָ, בְּרוּךְ יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. (סוד ה')

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדָּרֵשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ [עֲלֵינוּ] בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגַלְלֵי אָבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנָךָ. בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבִתְחִלָּה וְכוּנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנוֹ. וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשִׁמְחֵנוּ בְּתַקּוּנוֹ. וְהִשְׁבֵּ שְׁכִינָתְךָ לְתוֹכוֹ, וְהִשְׁבֵּ כְּהֵנִים לְעַבּוֹדָתָם וְלוֹיִים לְדוֹכְנָם לְשִׁירָם וְלִזְמָרָם. וְהִשְׁבֵּ יִשְׂרָאֵל לְגוֹיָהֶם. וּמְלֵאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְהוָה יֵאֱהוּדוּנְהִי לִירְאָה וְלֵאֲהָבָה אֶת שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא אָמֵן בֵּן יְהִי רְצוֹן. (סי"ת)

סוד הגאולה "בראשית תמו" תקון מ"ג מתקוני זוהר השלם והמבואר

(זוהר הקדוש דף פ"ב ע"א)

א. הבנים צועקים שמע ישראל ואין קול ואין עונה

בְּרֵאשִׁית, שָׁם אֶת"ר יב"ש, וְזֶהוּ נִהַר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ,
 (שם ה), בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהוּא יִבֶשׁ וְהִיא
 יִבְשָׁה, צוֹנְחִים הַבְּנִים לְמַטָּה בְּיַחְוֹד וְאוֹמְרִים שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל, וְאִין קוֹל וְאִין עוֹנָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי א כח) אִז
 יִקְרָאנִי וְלֹא אֶעֱנֶה.

ב. הלומוד רק תורת הנגלה טוב לו שלא נברא כלל בעולם

וְכַךְ מִי שְׁגוֹרֵם שְׁתַּסְתַּלַּק קְבֵלָה וְחֻכְמָה מִתּוֹרָה שְׁבַעַל
 פֶּה וּמִתּוֹרָה שְׁבִכְתָּב, וְגוֹרֵם שְׁלֹא יִשְׁתַּדְּלוּ בְּהֵן,
 וְאוֹמְרִים שְׁאִין אֵלָא פִּשְׁט בְּתוֹרָה וּבִתְלִמּוּד, בְּוֹדֵאֵי
 כְּבָלוּ הוּא יִסְלַק אֶת הַמַּעֲזֵן מֵאוֹתוֹ נִהַר וּמֵאוֹתוֹ גֵּן. אוֹי
 לוֹ, טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא בְּעוֹלָם וְלֹא יִלְמַד אוֹתָהּ תּוֹרָה
 שְׁבִכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁנַחֲשֵׁב לוֹ כְּבָלוּ הַחֲזוֹר
 הַעוֹלָם לְתֵהוּ וּבֵהוּ, וְגוֹרֵם עֵנִי בְּעוֹלָם וְאַרְךְ הַגְּלוּת.

ג. אם מתחיל ללמוד היום וזה"ק מתקן את העבר שלא למד

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִי"ם תִּדְרָשׁא הָאָרִיץ דְּרָשׁא וְכו' (בראשית א יא),
 אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אָבָא, וְהִרִי קָרָא לוֹ יִבְשָׁה,

מאיפה תדשא הארץ? אמר לו: בני, כך למד תשובה לכל בני העולם, שאם אדם יחזר בתשובה, מוריד לה המעין שהסתלק, ומה שהיתה יבשה קורא לה ארץ, ולנהר שהיה חרב ויבש קרא לו מקנה המים וימים, זהו שכתוב (שם י) ויקרא אלהים לייבשה ארץ ולמקנה המים קרא ימים. באותו זמן שנקראת ארץ, מה כתוב בו? ויאמר אלהים תדשא הארץ, להוציא זרעים ופרות שהן נשמות, (דף פב ע"ב) כל אחד למינהו, אלו הנשמות שנגזרו מכסא כבודו, ואלו רוחות שנגזרו ממלאכים, ואלו הנפשות שנגזרו מהאופנים, כל אחד הוציא למינהו את כל אחד פראוי. עץ פרי - זה תלמיד חכם, עשה פרי - זו בת זוגו, לכל אחד פראוי (כל אחד הוציא למינו).

ד. הת"ח שנסמיתו גדולה, פוגם יותר אם אינו לומד זוהר

ועוד, עץ פרי - זה העמוד האמצעי, עשה פרי - זה צדיק, אשר זרעו בו על הארץ - זו השכינה, שכל הזרעים נכללים בה, וכאן המצוה של פריה ורבייה, לעשות פרות וזרעים, זהו שכתוב לא תהו בראיה לשבת יצרה, ומי שמתפטר מפריה ורבייה, כאלו החזיר את אותה ארץ יבשה, ומונע ממנה ברכות, כל אחד לפי דרגתו, מי שפוגם למטה פוגם למעלה את המקום שנגזרה נשמתו.

תיקוני זוהר תיקון מ"ח

תקון שמונה וארבעים

סגולה נפלאה מרבנו האר"י זיע"א

בְּרֵאשִׁית, שֵׁם תִּרְ"י, שֵׁם שֶׁב"ת, כְּגוֹן זֶה, בְּרֵאשִׁית
 - בְּרֵ"א שְׁת"י, וְהֵן שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת, עֲלֵיהֶם
 נֶאֱמַר (שמות לא): "וַשְׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת
 אֶת הַשַּׁבָּת" וְגוֹמֵר, שְׁתֵּי פְעָמִים הַזְכִּיר בְּאֵן שַׁבָּת, כְּנֶגֶד
 הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַתְּחִתּוֹנָה. "לְדַרְתֶּם", מֵהוּ
 לְדַרְתֶּם? אֵלָּא זָכָא הוּא מִי שְׁעוֹשֶׂה לָהֶם דִּירָה בְּשַׁבָּת
 בְּשְׁנֵי בְתֵי הַלֵּב, וּמַתְּפִנֶה מִשֵּׁם יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא חֲלוּל
 שַׁבָּת, 'בְּרִית עוֹלָם', זֶה צְדִיק, שְׁשׂוּרִים שְׁנִיֵּהֶם עָלָיו,
 אֶחָד לְמַלְא אֹתוֹ, וְאֶחָד לְהַתְּמַלֵּא מִמֶּנּוּ. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי כְּלָיוֹת - פְּנִימִיּוֹת נִצָּח וְהוֹר, בְּנִים
 לְיִשְׂרָאֵל סְבָא - עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי - תְּפָאֶרֶת, שְׁלֹשׁ
 פְּעָמִים שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי שְׁבִיעִי אֵלּוּ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת, עֲנֵג
 שַׁבָּת "וְנִהְרַר יוֹצֵא מֵעֵד"ן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגִּ'ן" (בראשית
 ב.י). וְנִהְרַר, יֵשׁ נִהְרַר וְיֵשׁ נִהְרַר, יֵשׁ נִהְרַר הַנִּקְרָא נִהְרַר פְּלִגְיוֹ,
 וְיֵשׁ נִהְרַר הַנִּקְרָא נַחַל קְדוּמִים, עֵדֵן עֲלִיּוֹן עָלָיו נֶאֱמַר
 (ישעיה סד) "עֵינִן לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זֹלְתָּד", זֶה הַנִּהְרַר
 הוּא אֹת ו', הַיּוֹצֵא מֵעֵדֵן הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא אֹת א', וְעוֹבֵר
 בֵּין אָבָא - חֲכָמָה וְאָמָא - בִּינָה וְהוֹלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת
 שְׁנָה, וּמִנִּיעַ עַד צְדִיק - יְסוּד שֶׁהוּא שְׁבִיעִי, וּמִשֵּׁם

מִשְׁקָה לְגָנָה - מְלָכוֹת, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. זְכָאִי
 הוּא מִי שֶׁשׁוֹמֵר דִּירָה לְשַׁבָּת, שֶׁהוּא הַלֵּב, שְׁלֹא יִתְקַרֵּב
 שָׁם עֵצֶב הַמַּחּוּל וְכַעַם הַמְּרָה שֶׁהִיא אִשׁ הַגֵּיהֶנֶם,
 שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר (שְׁמוֹת ל"ה): "לֹא תִבְעְרוּ אִשׁ בְּכָל
 מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", וְכֵן הוּא וְדָאִי, שְׁכָל מִי
 שְׁכּוֹעֵם כְּאֵלוֹ מְדַלֵּק אֶת הָאִשׁ שֶׁל הַגֵּיהֶנֶם. אֲרַבְעִים
 מְלָאוֹת חֶסֶד אַחַת, הֵן כְּנֶגֶד אֲרַבְעִים מְלָקִיּוֹת חֶסֶד
 אַחַת בְּשַׁבָּת, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁלָקָה אָדָם, וְעֲשָׂרָה לְחוּתָה,
 וְעֲשָׂרָה לְנַחֵשׁ, וְתִשְׁעָה לְאֲדָמָה, וּבְגִלְלָה זֶה אָמְרוּ בְּעַלֵּי
 הַמִּשְׁנָה אֵין לוֹקִין בְּשַׁבָּת, שְׂאֵלוֹ הַמְּלָאוֹת הֵן נְחֻשְׁבוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד מְלָקִיּוֹת. יִצְיָאוֹת הַשַּׁבָּת שְׁתַּיִם, הֵם
 עֲקִירָה וְהַנְּחָה, שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּבֵת אַחַת, מִי שְׁעוֹקֵר
 חֶפֶץ מִמְקוֹמוֹ וּמְנִיחַ אוֹתוֹ מְחוּץ לְמְקוֹמוֹ וּמְרִשׁוֹתוֹ,
 כְּאֵלוֹ עָקֵר אֶת אֵילָן הַחַיִּים, שֶׁהוּא אוֹת בְּרִית, וְהַנִּיחַ
 אוֹתוֹ בְּרִשׁוֹת נְכַרְיָה. מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה, גּוֹרֵם לְעֵקוֹר
 נְשָׁמְתוֹ מְרִשׁוֹת שְׁלָה וּמְנִיחָה בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת, שֶׁהִיא
 מְרָה וּמַחּוּל, וְזֶה גֵרֵם לְיִשְׂרָאֵל שְׁנַעְקְרוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
 וְגָלוּ לְאֶרֶץ נְכַרְיָה, שֶׁהִיא רִשׁוֹת הַרְבִּים, וְכֵן הוּא מִי
 שְׁמוֹעֵל בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ שְׁלוֹ וּמְעַבִּיר כַּח לְרִשׁוֹת
 נְכַרְיָה. שַׁבְּתָא"י הוּא טַחּוּל, חַמָּ"ה, - אִשָּׁה רָעָה וּמְרָה,
 שַׁבְּתָא"י עָלְיוֹ נֹאמֵר: "וְהַבּוֹר רַק אֵין בּוֹ מַיִם", מַיִם אֵין
 בּוֹ אֲבָל נְחֻשִׁים וְעֲקָרִים יֵשׁ בּוֹ, וְהוּא רָעֵב וְצָמְאוֹן

וְקִינָה וְהֶסְפֵּד וְחִשְׁכָּה וְעַרְפָּל - אֶפְלָה, וְהִיא גְלוּת לְיִשְׂרָאֵל, וְצָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהּ שְׁנַיִם בְּכַל, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהוּא דְבוּר שֶׁל חַל שֶׁהוּא אֶסוּר בְּשַׁבָּת, וְכֹאשֶׁר לֹא מוֹצֵאת מְקוֹם לְשֵׁרוֹת שָׁם, הִיא בּוֹרַחַת, כְּמוֹ הַשְּׁפָחָה שֶׁל אֲבִרָהֶם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ: "מִפְּנֵי שָׂרִי גְבֻרָתִי אֲנִי בְּרַחַת". מְחוּל עָלָיו נֶאֱמַר: "שֶׁל נְעֻלָּיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ", נֵעַל מִטַּנֵּף שֶׁל טַפָּה סְרוּחָה, כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמַּת קֹדֶשׁ הוּא, זֶה שַׁבָּת, וְעָלָיו אוֹמְרַת הַשְּׂכִינָה: "פִּשְׁמִתִּי אֶת בְּתַנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשְׁנָה, רַחֲצִיתִי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אִטְנַפִּים", וּמִפְּנֵי זֶה צָרִיךְ בֶּן אָדָם בְּשַׁבָּת לְשַׁנּוֹת בְּלְבוּשִׁים, בְּגָד וּבְמֵאֲכָלִים, וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת מוֹסִיף מֵחַל עַל הַקֶּדֶשׁ, וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת, וְכֹל הַגּוֹרֵעַ מִפְּסִידִים לוֹ אוֹתָהּ נֶפֶשׁ יִתְרָה חֵם וְשָׁלוֹם וְכֹל הַמוֹסִיף, מוֹסִיפִים לוֹ נֶפֶשׁ יִתְרָה בְּשַׁבָּת.

כשהנך מקדיש דקה בלבד ללמוד דף זהר ומצטרף ל-250.000 לומדי הזוהר הקדוש נחשב כאלו אתה מסיים 250.000 פעמים כל ספר הזוהר!!! - ויתקבלו תפלותיך ומשאלות לבך, כי התנאי לקבלת התפלות וקריאת שמע הוא למוד בזוהר כל יום (תיקוני' תיקון מ"א). על כן כל אדמו"ר, ראש ישיבה, רב עיר, רב שכונה, רב בית מדרש, מגיד שעור של דף היומי, מלמד תינוקות של בית רבן טהורים, יקח בחשבון איזה נחת רוח הוא יכול לעשות להקב"ה, ולהציל את עם ישראל מכל הצרות בלומדו זוהר הקדוש דקה אחת עם הצבור, וכך כל עם ישראל יכנסו בתבת נח, וינצלו ממלחמת גוג ומגוג, כמו שכתב הזוה"ק, רבי חיים וויטאל, והרמח"ל ז"ע, ועיין עוד "אור הזוהר".

פתיחה אליהו הנביא

לקבלת התפלה. (עבודת הקודש מורה באצבע סוף סימן י'). והרי"ח הטוב כתב, שבאמירתה מסוגל לברור ניצוצי הקדושה (בא"ח, פ' בהר סוף ההקדמה).

כתב הרמ"ק: טוב לומר תפלת פתח אליהו זכור לטוב הנזכרת בריש ספר תיקוני הזוהר (סדר רבי שבתאי מראשקוב). וכתב החיד"א, אשר קבלו רבנן קדישי, שהיא מסגלת

פְּתַח אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוֹר לְטוֹב וְאָמַר. רבוֹן הָעוֹלָמִים שְׂאֵתָה הוּא אֶחָד לְבָד, וְלֹא בְּחֻשְׁבוֹן הַמְּסַפְּרִים. אֵתָה הוּא עֲלִיּוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, נִעְלָם מֵעַל כָּל נַעְלָמִים. וְאִין מַחְשְׁבָה או תְּפִיסָה בְּךָ לְהַשִּׁיגְךָ כָּלֵל. אֵתָה הוּא שְׁהוּצָאת וּגְלִיתָ עֶשֶׂר תְּקוּנִים, וְקוֹרְאִים לָהֶם עֶשֶׂר סְפִירוֹת, לְהַנְהִיג בָּהֶם עוֹלָמוֹת סְתוּמִים שְׂאִינָם נִגְלִים וְעוֹלָמוֹת הַנִּגְלִים. וּבָהֶם אֵתָה מִתְּכַסֶּה מִבְּנֵי אָדָם, וְאֵתָה הוּא שְׁקוֹשֵׁר אוֹתָם וּמַיְחֵד אוֹתָם. וּמִפְּנֵי שְׂאֵתָה מִבְּפָנִים, כָּל מִי שְׂמַבְדִּיל וּמַפְרִיד אֶחָד מִחֻבְרוֹ, מֵאלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, נִחְשָׁב לוֹ כְּאלוֹ הוּא מַפְרִיד בְּךָ. וְאלוֹ עֶשֶׂר סְפִירוֹת, הֵם הוֹלְכִים כְּסֻדְרָם, אֶחָד אַרְוֶה, וְאֶחָד קָצֵר, וְאֶחָד בִּינוּנִי. וְאֵתָה הוּא שְׂמַנְהִיג לָהֶם. וְאִין מִי שְׂמַנְהִיג לָךְ, לֹא מִלְמַעְלָה וְלֹא מִלְמַטָּה וְלֹא מִכָּל צַד שְׁהוּא. לְבוֹשִׁים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׂמֵהֶם פּוֹרְחִים נְשָׁמוֹת לְבַנֵי אָדָם, וְכִמְה גּוֹפִים תְּקַנֶּת לָהֶם, שְׂנִקְרְאוּ גּוֹפִים כָּלֵפֵי הַלְבוּשִׁים שְׂמַכְסִים עֲלֵיהֶם, וְנִקְרְאִים בְּתַקוּן הַזֶּה. הַחֶסֶד זְרוּעַ יְמִין. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. תְּפָאֶרֶת כְּנָגֵד הַגּוֹף. נִצְחַ וְהוֹד כְּנָגֵד שְׁנֵי רִגְלָיִם. יְסוּד – שְׁלִימוֹת הַגּוֹף, וְהוּא אוֹת בְּרִית קוֹדֶשׁ. מְלָכוּת נִקְרְאת פֶּה, תוֹרָה שְׂבַעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ. מִדַּת הַחֻכְמָה הִיא הַמַּחַת, הִיא הַמַּחְשְׁבָה שְׂבַפְנִים. מִדַּת הַבִּינָה הִיא הַלֵּב, וּבָהּ הַלֵּב מְבִין, וְעַל אֵלוֹ שְׁנֵיהֶם [הַחֻכְמָה וְהַבִּינָה] נֶאֱמַר, הַנְּסִתְרוּת לְה' אֱלֹקֵינוּ. כְּתוּר עֲלִיּוֹן, הוּא כְּתוּר מְלָכוּת, וְעֲלִיו נֶאֱמַר מְגִיד

מראשית אחרית, והוא הראש שמניחים עליו תפלין, ובנשמה הפנימית מאיר שם אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, שהוא דרך אצילות, והוא משקה את האילן בזרועותיו וענפיו, כמים שמשקים את האילן, ומתרבה ומתגדל באותה ההשקאה.

רבוץ העולם, אתה הוא עליון על כל העליונים, וסבת כל הסבות, ואתה משקה את הספירות שנקראים אילן, בנביעת המעין, ואותו אור המעין הוא כנשמה לגוף, שהוא חיים לגוף. ובה אין דמיון, ואין דמות מכל הספירות והנבראים הפנימיים והחיצוניים. ובראת שמים וארץ. והוצאת מהם שמש, וירח, וכוכבים ומזלות. ובארץ בראת אילנות ודשאים, וגן עדן, ועשבים, וחיות ועופות ודגים ובהמות ובני אדם. להפיר ולהודיע בהם עליונים, ואיך יתנהגו בהם עליונים ותחתונים, ואיך נכרים ונודעים עליונים ותחתונים, ואין מי שיודע ומשיג באין סוף ברוך הוא כלל. ובלעדי אורו יתברך, אין יחוד בעליונים ותחתונים, ואתה נפר ונודע אדון על כלם, ולכל ספירה לכל אחד יש שם ידוע, ובשמות הספירות נקראים המלאכים. ואתה אין לך שם ידוע, שאתה הוא ממלא ומחיה את כל הספירות הנקראים בשמות. ואתה הוא המשלים וממלא את כולם וכאשר אתה מסיר את השפעתך מהם, ישארו כל השמות כגוף בלי נשמה. אתה הוא חכם ולא על ידי החכמה הידועה בספירות, אתה הוא מבין ולא על ידי הבינה הידועה בספירות. אין לך מקום קבוע וידוע, אלא הנהגתך להודיענו תקיפה וחזקה לבני אדם. ולהראות להם איך מתנהג העולם בדין וברחמים, שהם צדק ומשפט כפי מעשי בני אדם. דין הוא הגבורה. משפט הוא העמוד האמצעי. צדק היא המלכות הקדושה. מאזני צדק, שני עמודי האמת. הין צדק, היא אות ברית. הכל להראות

איך מתנהג העולם אבל לא שיש לה צדק הידוע שהוא דין ולא משפט הידוע שהוא רחמים, ולא מכל אלו המדות כלל.

קום רבי שמעון ויתחדשו סודות עליונים על ידך שהרי רשות נתנה לה לגלות רזים נסתרים על ידיך, מה שלא נתן רשות לגלות לשום בן אדם עד עתה. קם רבי שמעון פתח ואמר: לה ה' הנהגות הגדולה, חסד והגבורה, והתפארת, והנצח, וההוד. כי כל – יסוד, בשמים ובארץ. לה ה' הממלכה – מלכות. והמתנשא לכל לראש. עליונים שמעו, אלו ישני חברון, והרועה הנאמן, התעוררו משנתכם. "הקיצו ורננו שוכני עפר", הם אלו אותם הצדיקים, שהם מחלק השכינה שנאמר בה, "אני ישנה ולבי ער", ואינם קרויים מתים אלא ישנים, ובשביל זה נאמר בהם, "הקיצו ורננו" וגו', משה הרועה הנאמן, אתה והאבות. התעוררו לשמח ולעורר את השכינה שהיא ישנה בגלות, שעד עתה, הצדיקים כלם רדומים, ושינה בעיניהם. מיד נתנה השכינה שלש קולות, לנגד הרועה הנאמן, ואומרת לו: קום הרועה הנאמן. שהרי עליך נאמר "קול דודי דופק", אצלי בארבע אותיות שלו, ויאמר בהם בכחם, פתחי לי אחותי רעייתי יונתי תמתי". שהרי כתוב: "תם עונך בת ציון לא יוסיף להגלותך" שהרי ראשי מלא טל ומדוע מלא טל? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, את השכינה חשבת, שמיום שנחרב בית המקדש, שעליתי לבית המקדש של מעלה, ועליתי לישובי – ירושלים של מעלה? אין זה כף, שבאמת לא עליתי לביתי כל זמן שאת בגלות! הרי לה סימן, "שראשי נמלא טל" והא היא השכינה בגלות, השלמות שלה והחיים שלה הוא בסוד טל, וזה הוא סוד אות יו"ד אות ה"א אות נא"ו ואות ה"א היא השכינה שאינה בחשבון ט"ל, אלא אות יוד אות הא ואות נא"ו עלים האותיות לחשבון ט"ל, שהשם הזה ממלא את השכינה

ממעין הנובע של כל המקורות העליונים, מיד קם הרועה הנאמן והאבות הקדושים עמו. עד כאן סוד היחוד.

ויהי רצון מלפני ה' העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. שיתמשך טל העליון ממנו להשפיע ולמלאות הראש של זעיר אנפין ולהמשיך שפע לשדה תפוחין הקדוש בהארת פנים ברצון ובשמחת הכל. ויתמשך מלפני ה' "העתיק יומין הקדוש מכל הקדושים, ונסתר מכל הנסתרים נעלם מהכל. רצון ורחמים חזן, וחסד, בהארה עליונה, ברצון, ושמחה, עלי ועל כל בני ביתי, ועל כל הקרובים אלי, ועל כל ישראל עמו. ויפדה אותנו מכל הצרות הרעות שבאות לעולם, ויכין וינתן לנו מזון ופרנסה טובה בלי צרה ומצוקה, מהמזל העליון, שכל המזונות ממנו משתלשלים. ויצילנו מעין הרע, ומחרב מלאך המות, ומהדין של גיהנום. ויתן לנו, ולכל נפשותנו, חן וחסד, וחיים ארכים, ומזונות ברווח, ורחמים, מלפניו, אמן כן יהי רצון. אמן ואמן.

אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות, למעלה שפאשר הרצון העליון למעלה למעלה, עומד על אותו הרצון שלא נודע ולא נתפס כלל לעולם. הראש הסתום ביותר למעלה ואותו הראש הוציא מה שהוציא, ולא נודע, והאיר מה שהאיר, והכל בהעלם. ורצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו לקבל הארה ממנו. כעין מסך אחד נפרס, ומתוך אותו המסך על ידי רדיפת זו המחשבה העליונה מגיע ולא מגיע עד אותו המסך ומזה האיר מה שהאיר וכשקבלה אותה המחשבה העליונה היה עתיק מאיר באור סתום שלא נודע וזו המחשבה לא ידע ואינו משיג גודל האור, אז הבה אותו האור שהוא סוד המחשבה שלא נודעה הבה בהארת מסך העומד והאיר ממה שאינו ידוע ומשג, ולא נודע ולא התגלה

ואז זה האור של המחשבה שלא נודעה הכה פעם ב' בהארות המסך העומד ועל ידי זה האירו כולם כאחד ונעשו ונתקנו תשעה היכלות ואלו ההיכלות אינם אורות ואינם בבחינת רוח ואינם בבחינת נשמות ולא יש מי שעומד בהם בבחינת חיה. הרצון של כל תשע האורות, שעומדים כלם בכח המחשבה שהוא אחד מהם בחשבונם כולם רוצים לרדף אחריהם בזמן שעומדים במחשבה ואינם משיגים אותו ולא נודע להם כלל ואלו לא קימים לא ברצון ולא במחשבה העליונה תופסים בה מעט הארה ולא תופסים. באלו נמצאים כל סודות האמונה וכל אותם האורות מסוד המחשבה העליונה, משם ולמטה כולם נקראים בערכם אין סוף. עד כאן מגיעים האורות בדקות ולא מגיעים, ולא נודעים מהותם, אין כאן השגה של רצון ולא השגה של מחשבה כאשר מאירה המחשבה ולא נודע לו מי מאיר אז מתלבש ונעלם בתוך בינה ומאירים למי שראוי להאיר ומתחבר זה עם זה עד שנכללים ונחשבים כולם לאחד ובסוד הקרבן כאשר עולה עשן הקטרת, כולם נקשרים זה בזה ומאירים זה בזה, אז עומדים כולם בסוד עליה והמחשבה עולה ומתעטרת באין סוף. זה האור שמאירה ממנו מחשבה עליונה (שלא נודע בה כלל) נקרא אין סוף וממנו נמצא ונאצל ומקיים ומאיר למי שמאיר ועל סוד זה הכל עומד, אשרי וזך חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

